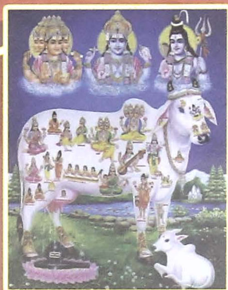
ಗೋದಾನಾದಿವಿಧಾನಮ್

(ಸಂಕಲ್ಪಕಲ್ಪಸಹಿತಮ್)

ಸಂ. : ವೇ। ಬ್ರ ಮಿತ್ತೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಭಟ್ಟ, ಎಂ. ಎ.

ಸ್ಥಾಪನೆ : ೧೯೯೩

ಬ್ರಹ್ಮಶ್ರೀ ಮಿತ್ತೂರು ಪುರೋಹಿತ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ಭಟ್ಟ ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ.)

ಅನೂಚಾನನಿಲಯ, ಅಂಚೆ : ಇಡ್ಕಿದು - ೫೭೪ ೨೨೦, ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕು, ದ. ಕ.

ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ೩೦ನೇ ಕೃತಿಕುಸುಮ

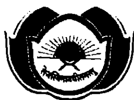
ಗೋದಾನಾದಿವಿಧಾನಮ್

(ಸಂಕಲ್ಪಕಲ್ಪಸಹಿತಮ್)

ಸಂಪಾದಕ

ವೇ। ಬ್ರ ಮಿತ್ತೂರು ಪುರೋಹಿತ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಭಟ್ಟ, ಎಂ. ಎ.

ಜ್ಯೋತಿಷ ಶಿರೋಮಣಿ

ಬ್ರಹ್ಮಶ್ರೀ ಮಿತ್ತೂರು ಪುರೋಹಿತ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ಭಟ್ಟ ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ.)

ಅನೂಚಾನ ನಿಲಯ

ಅಂಚೆ : ಇಡ್ಕಿದು – ೫೭೪ ೨೨೦, ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕು, ದ. ಕ.

ಸ್ಥಾಪನೆ : ೧೯೯೩

ಗೋದಾನಾದಿವಿಧಾನಮ್

ಸಂಪಾದಕ : **ವೇ। ಬ್ರ ಮಿತ್ತೂರು ಪುರೋಹಿತ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಭಟ್ಟ**, ಎಂ.ಎ.
ಜ್ಯೋತಿಷ ಶಿರೋಮಣಿ, ಶ್ರೀಶರಾಮನಿವಾಸ, ಅಂಚೆ : ಅನಂತಾಡಿ,
ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕು, ದ. ಕ., ಚರದೂರವಾಣಿ : 9449936842

ಪ್ರಕಾಶಕರು : ಬ್ರಹ್ಮಶ್ರೀ ಮಿತ್ತೂರು ಪುರೋಹಿತ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ಭಟ್ಟ ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ.)
ಅನೂಚಾನ ನಿಲಯ, ಅಂಚೆ : ಇಡ್ಕಿದು – 574 220
ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕು, ದ. ಕ., ದೂರವಾಣಿ : 08251 - 281101

ಪುಟಗಳು : 26 + ೮೪ (=೧೧೦)

© ಕಾಯ್ದಿರಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಬೆಲೆ : ₹ ೧೦೦-೦೦ **Price : ₹ 100-00**

ಪ್ರಥಮ ಮುದ್ರಣ : ಶಾ. ಶ. ೧೯೩೯. ಹೇಮಲಂಬಿಸಂವತ್ಸರ. ಕ್ರಿ. ಶ. 2017, ಸೆಪ್ಟಂಬರ್

ಪ್ರತಿಗಳು : 1200

GODĀNĀDIVIDHĀNAM

Edited by : **Ved. Mittur Purohita Shrinivasa Bhatta,** M.A.

Published by : **Brahmashree Mitturu Purohita Thimmayya Bhatta Samprathishthana (R.)**
Anoochana Nilaya, P. O. Idkidu - 574 220, Bantwal, D. K.
+91 9483355101; Email : samprathishtaana@gmail.com

ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕಸಮಿತಿ :

೧. **ಶ್ರೀ ಪಾದೆಕಲ್ಲು ನರಸಿಂಹ ಭಟ್ಟ**, ಕರೋಪಾಡಿ
೨. **ಡಾ। ಪಾದೇಕಲ್ಲು ವಿಷ್ಣು ಭಟ್ಟ**, ಉಡುಪಿ
೩. **ವೇ। ಬ್ರ ಮಿತ್ತೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಭಟ್ಟ**, ಅನಂತಾಡಿ
೪. **ವೇ। ಬ್ರ ಬೋಳಂತಕೋಡಿ ರಾಮ ಭಟ್ಟ**, ಕೋಳ್ಯೂರು
೫. **ವೇ। ಬ್ರ ಅಮ್ಮೈ ಅನಂತಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟ**, ಬೆಂಗಳೂರು
೬. **ವೇ। ಬ್ರ ಮಂಜಾಳಗಿರಿ ವೆಂಕಟರಮಣ ಭಟ್ಟ**, ಬೆಟ್ಟಂಪಾಡಿ

ಅಕ್ಷರಸಂಯೋಜನೆ ಮತ್ತು ರಕ್ಷಾಪುಟವಿನ್ಯಾಸ :
ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಸ್. ಜೋಯಿಸ್, ಪುತ್ತೂರು

ಮುದ್ರಣ : ನಾಗರತ್ನ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು

ಕಿರುಪರಿಚಯ

ಶ್ರೀಮತಿ ಪರಮೇಶ್ವರಿ (ಪಾರ್ವತಿ) ಅಮ್ಮ ಮತ್ತು ಬಿ. ಕೆ. ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ

ಬಿ. ಕೆ. ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟ ಜನನ : ೨೩-೭-೧೯೩೫ ಮರಣ : ೨೩-೫-೨೦೧೬

ಪುತ್ತೂರು ಬಲ್ನಾಡು ಕಬ್ಬಿನಹಿತ್ತಿಲು ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟರು ಹವ್ಯಕ ಪರಂಪರೆಯ ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಆಲಂಗಾರು ಮನೆತನದ ಕಬ್ಬಿನಹಿತ್ತಿಲು ಪದ್ಮನಾಭ ಭಟ್ಟ ಹಾಗೂ ಅದಿತಿ ಅಮ್ಮನವರ ಸುಪುತ್ರರು. ಇವರು ೨೩-೭-೧೯೩೫ ರಂದು ಜನಿಸಿದರು. ಇವರು ಬಾಲ್ಯಜೀವನದಲ್ಲಿ ಹಲವು ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಸುಖ-ದುಃಖಗಳನ್ನು ಸಮನಾಗಿ ತೆಗೆದುಕೊಂಡವರು. ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸವು ಕೇವಲ ಪ್ರಾಥಮಿಕಮಾತ್ರವಾದರೂ ಲೋಕಜ್ಞಾನ ಅಧಿಕ ವಾಗಿತ್ತು. ತಮ್ಮ ಆರನೇ ವಯಸ್ಸಿನಲ್ಲಿಯೇ ಪಿತೃಚರಣರನ್ನು ಕಳಕೊಂಡು ತಾಯಿಯೊಂದಿಗೆ ಅಜ್ಜನ ಮನೆ(ಸರಳಿ)ಯಲ್ಲಿ ಪ್ರಾಯಪ್ರಬುದ್ಧರಾಗುವ ತನಕವಿದ್ದು ತದನಂತರ ಮಾತೃಶ್ರೀಯವರೊಂದಿಗೆ ಬಲ್ನಾಡು ಕಬ್ಬಿನಹಿತ್ತಿಲಿಗೆ ಬಂದು ತಮ್ಮ ಪೂರ್ವಜರ ಕೃಷಿಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮುಂದುವರಿಸಿದವರು.

ತಮಗೆ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸ ಮಾಡಲು ಅನನುಕೂಲವಾದುದರಿಂದ ತಮ್ಮ ಕಷ್ಟಗಳನ್ನು ಗ್ರಹಿಸದೇ ಇತರರ ಕಷ್ಟಗಳಿಗೆ ಸದಾ ಸ್ಪಂದಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಪರಿಸರದ ಅನೇಕ ಬಡಜನರ ವಿದ್ಯಾಭ್ಯಾಸಕ್ಕೆ ಸಹಕಾರ ಮಾಡಿದವರು. ಇಂದಿಗೂ ಅವರಿಂದ ಸಹಾಯಹಸ್ತ ಪಡೆದ ಆ ಪರಿಸರದ ಅನೇಕ ಮಂದಿ ಅವರನ್ನು ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಾರೆ. ಬಲ್ನಾಡು ಗ್ರಾಮದಲ್ಲಿ ಅವರ ಪರಿಚಯವಿಲ್ಲದವರು ಅಪರೂಪ.

ಪ್ರಾಯಪ್ರಬುದ್ಧರಾದಾಗ (ವಿಟ್ಲ) ನೂಜಿ ಗೋವಿಂದ ಭಟ್ಟ ಮತ್ತು ಕಾವೇರಿ ಅಮ್ಮನವರ ಸುಪುತ್ರಿ ಪರಮೇಶ್ವರಿ (ಪಾರ್ವತಿ) ಅಮ್ಮನವರನ್ನು ವಿವಾಹವಾಗಿ ಗೃಹಸ್ಥಾಶ್ರಮ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದರು.

ದಿ| ಬಿ. ಕೆ. ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟರು ಉತ್ತಮ ಸಾಹಸೀ ಕೃಷಿಕರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಔದಾರ್ಯದಿಂದ ಸಮಾಜದಲ್ಲಿ ಉತ್ತಮ ಹೆಸರು ಪಡೆದವರು. ಇವರು ಧಾರ್ಮಿಕ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯುಳ್ಳವರು ಹಾಗೂ ಪುರೋಹಿತರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿಯೇ ಪೂಜೆ-ಹವನಾದಿಗಳನ್ನು ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಆಚರಿಸುತ್ತಿದ್ದರು. ಅದಲ್ಲದೇ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಾಂಗ ದಕ್ಷಿಣಾ-ದಾನಾದಿಗಳನ್ನು ಭೂಯಿಷ್ಠವಾಗಿ ಮಾಡಿ ಕರ್ಮಪುಷ್ಟಿಯಿಂದ ವೈದಿಕೋತ್ತಮರ ವಿಶೇಷ ಆಶೀರ್ವಾದಾದಿಗಳನ್ನೂ ಗಳಿಸಿಕೊಂಡವರು.

ಬಾಲ್ಯದಲ್ಲಿ ಇವರಿಂದ ಸಹಾಯಹಸ್ತ ಪಡೆದ ಅನೇಕ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ಬಾಂಧವರೂ ಈಗ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆಗಳಲ್ಲಿದ್ದರೂ ಇವರನ್ನು ಸದಾ ಸ್ಮರಿಸುತ್ತಿರುವರು.

ಇವರು ಹಿಂದೆ ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದಿಂದ ಪ್ರಕಾಶನಗೊಂಡ 'ಶಾರದಾರಾಧನಮ್' ಎಂಬ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಉದಾರ ದಾನವನ್ನೂ ನೀಡಿದವರು ಹಾಗೂ ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಏಳಿಗೆಯ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತುಂಬಾ ಸಹಕಾರಿ ಯಾಗಿದ್ದವರು.

ಇವರ ಸ್ಮರಣಾರ್ಥ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಶ್ರೀಮತೀ ಪರಮೇಶ್ವರೀ (ಪಾರ್ವತಿ) ಅಮ್ಮನವರು 'ಗೋದಾನಾದಿವಿಧಾನಮ್' ಕೃತಿಯ ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಂಪೂರ್ಣ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನು ನೀಡಿದ್ದು ಸಂಸ್ಥೆಯು ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತದೆ. ದಿ| ಬಿ. ಕೆ. ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಗೋಮಾತೆಯು ಸದ್ಗತಿಯನ್ನೂ, ಅವರ ಕುಟುಂಬದವರಿಗೆ ಉತ್ತರೋತ್ತರ ಮಂಗಲವನ್ನೀಯಲಿ ಎಂದು ಭಗವಂತನಲ್ಲಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತದೆ.

– **ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ**

ಪ್ರಕಾಶಕೀಯ

'ಗೋದಾನಾದಿವಿಧಾನಮ್' ಎಂಬ ಈ ಕೃತಿಯು ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಮೂವತ್ತನೆಯ ಪ್ರಕಟನೆ. ವೈದಿಕಕ್ಷೇತ್ರದಲ್ಲಿ ಕಾರ್ಯನಿರ್ವಹಿಸುವವರಿಗೆ ದಾನಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯು ಅತ್ಯಂತ ಮುಖ್ಯವಾದುದೆಂದು ತಿಳಿದೇ ಇದೆ. ಯಾವುದೇ ವೈದಿಕಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಆ ಕಾರ್ಯದ ಪ್ರಾರಂಭದಲ್ಲಿ ಮಾಡುವ ಸಂಕಲ್ಪಕ್ಕೆ ಮುಖ್ಯಸ್ಥಾನವಿದ್ದು ದಾನಾದಿಗಳ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೂ ದಾನಮಾಡುವ ಉದ್ದೇಶವನ್ನು ಸ್ಪಷ್ಟಪಡಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಆ ಸ್ಪಷ್ಟತೆ ಉಂಟಾಗುವುದು ಸಂಕಲ್ಪಸಂದರ್ಭದಲ್ಲೇ ಸರಿ. ಆದುದರಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪವು ಸ್ಪಷ್ಟವಾಗಿಯೂ ಶುದ್ಧವಾಗಿಯೂ ಇರುವುದು ಮುಖ್ಯ. ಈ ಕಾರಣದಿಂದ ಸಂಕಲ್ಪ ಮಂತ್ರಗಳನ್ನುಳ್ಳ ಒಂದು ಪುಸ್ತಕವನ್ನು ಹೊರತಂದಲ್ಲಿ ವೈದಿಕವಿದ್ವಾಂಸರ ಕ್ಷೇತ್ರಕ್ಕೆ ಅನುಕೂಲವಾಗಬಹುದೆಂದು ಚಿಂತಿಸಿ ಈ ಪುಸ್ತಕದ ಸಿದ್ಧತೆಗೆ ಉಪಕ್ರಮಿಸಲಾಯಿತು.

ಗೋದಾನ-ಭೂದಾನವೇ ಮೊದಲಾದುವು ಮಹಾದಾನಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರುತ್ತವೆ. ಆ ಮಹಾದಾನಗಳ ಸಂಕಲ್ಪವೂ ಒಂದೊಂದೆಡೆಯಲ್ಲಿ ಒಂದೊಂದು ರೀತಿಯಲ್ಲಿರುವುದು ಕಂಡುಬರುತ್ತದೆ. ನಮ್ಮ ಪರಿಸರದಲ್ಲಿ ಬಳಕೆಯಲ್ಲಿದ್ದ ಸಂಕಲ್ಪವಿಧಿಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ನಮ್ಮ ಪರಿಸರದ ವೈದಿಕವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದ ದಿವಂಗತ ಮಿತ್ತೂರು ಪುರೋಹಿತ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟರು ಒಂದು ವಿಶಿಷ್ಟ ವಿಧಾನವನ್ನು ರೂಪಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಅವರ ಶಿಷ್ಯವರ್ಗದವರಿಗೆಲ್ಲ ಅದನ್ನೇ ಪಾಠ ಮಾಡಿದರು. ಈ ಸಂಕಲ್ಪವಿಧಾನವು ಬಹಳ ಉತ್ತಮವಾಗಿದೆಯೆಂದು ಹಲವರು ವೈದಿಕವಿದ್ವಾಂಸರು ಹೇಳುತ್ತಿದ್ದರೂ ಅವೆಲ್ಲ ಮುದ್ರಿತರೂಪದಲ್ಲಿ ಉಪಲಬ್ಧವಿರಲಿಲ್ಲ. ಅವೆಲ್ಲವನ್ನು ಮುದ್ರಿಸುವುದಲ್ಲದೆ ಅವಶ್ಯವಾದ ಇತರ ಕೆಲವು ವೈದಿಕವಿಧಿಗಳನ್ನೂ ಸೇರಿಸಿ ಅವೆಲ್ಲವುಗಳ ವಿವರಗಳ ಬಗೆಗೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನೂ ವಿಸ್ತೃತವಾದ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯನ್ನೂ ಬರೆದು ಮುದ್ರಣಕ್ಕೆ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸುವಂತೆ ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಲ್ಲೊಬ್ಬರೂ ಈಗಾಗಲೇ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಹಲವು ಕೃತಿಗಳ ಸಂಪಾದಕರೂ ವೈದಿಕ-ಜ್ಯೋತಿಷ ವಿದ್ವಾಂಸರೂ ಆದ ವೇ। ಮಿತ್ತೂರು ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಭಟ್ಟರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿಕೊಂಡಾಗ

ಅವರು ಈ ಕೆಲಸವನ್ನು ಸಂತೋಷದಿಂದ ನಿರ್ವಹಿಸಿದ್ದಲ್ಲದೆ ಹಲವು ಆಧಾರಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಪರಿಶೀಲಿಸಿ ಅವಶ್ಯವಿಚಾರಗಳನ್ನು ಸಂಗ್ರಹಿಸಿ ಪ್ರಸ್ತಾವನೆಯಲ್ಲಿ ವಿವರಗಳನ್ನು ನೀಡಿ ಈ ವಿಷಯದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಯುವ ಕುತೂಹಲವುಳ್ಳವರಿಗೆಲ್ಲ ಸಮಗ್ರವಾದ ಮಾಹಿತಿ ದೊರಕುವಂತೆ ವ್ಯವಸ್ಥೆಗೊಳಿಸಿದ್ದಾರೆ. ಅವರಿಗೆ ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವು ಇತೋಪ್ಯತಿಶಯವಾದ ಅಭಿವೃದ್ಧಿಯನ್ನು ಬಯಸಿ ಶುಭವನ್ನು ಹಾರಯಿಸುತ್ತದೆ. ಮುಂದಿನ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಕೂಡ ಇವರ ಸಂಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರ ನಮಗೆ ದೊರೆಯುವ ಭರವಸೆಯಿದೆ.

ಈ ಪುಸ್ತಕಪ್ರಕಾಶನದ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನ–ಸಹಕಾರಗಳನ್ನು ನೀಡಿದ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕ ಸಮಿತಿಯ ಡಾ. ಪಾದೇಕಲ್ಲು ವಿಷ್ಣು ಭಟ್ಟರು ಈ ಕೃತಿಪ್ರಕಾಶನದಲ್ಲಿ ಸಕ್ರಿಯವಾಗಿ ಪಾಲುಗೊಂಡಿದ್ದಾರೆ. ಅವರು ಮತ್ತು ವಿದ್ವಾನ್ ಮಂಜುಳಗಿರಿ ವೆಂಕಟರಮಣ ಭಟ್ಟರು ಈ ಕೃತಿಯ ಕರಡಚ್ಚುಗಳನ್ನು ನೋಡಿದ್ದಾರೆ. ಇವರಿಬ್ಬರಿಗೂ ವಂದನೆಗಳು ಸಲ್ಲುತ್ತವೆ.

ವೇ। ಮಿತ್ತೂರು ಪುರೋಹಿತ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟರು ಬರೆದಿರಿಸಿದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳನ್ನು ಕಾಪಿಟ್ಟು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ವೇ। ಮಿತ್ತೂರು ಸದಾಶಿವ ಭಟ್ಟರೂ ಅಭಿನಂದನೆಗೆ ಅರ್ಹರು.

ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಚಟುವಟಿಕೆಗಳನ್ನು ಸದಾ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸುತ್ತಿದ್ದ ದಿ। ಕಬ್ಬಿನಹಿತ್ತಿಲು ಬಿ. ಕೆ. ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟರು ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಹಿಂದಿನ ಪ್ರಕಟನೆಯಾದ 'ಶಾರದಾರಾಧನಮ್' ಕೃತಿಯ ಪ್ರಕಟನೆಗೆ ಪೂರ್ಣ ಸಹಕಾರ ನೀಡಿದವರು. ಇಂದು ಅವರ ನೆನಪಿನಲ್ಲಿ ಅವರ ಧರ್ಮಪತ್ನಿ ಶ್ರೀಮತಿ ಬಿ. ಕೆ. ಪರಮೇಶ್ವರೀ (ಪಾರ್ವತಿ) ಅಮ್ಮ ಅವರು ಈ ಕೃತಿಯ ಪ್ರಕಾಶನದ ಖರ್ಚು–ವೆಚ್ಚಗಳ ಹೊಣೆಗಾರಿಕೆಯನ್ನು ಸಂತೋಷಪೂರ್ವಕವಾಗಿ ವಹಿಸಿಕೊಂಡಿದ್ದು ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವು ಅವರಿಗೆ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತದೆ.

ಅಕ್ಷರಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮತಿ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಸ್. ಜೋಯಿಸ್, ಪುತ್ತೂರು ಅವರಿಗೂ, ಮುದ್ರಣ ಮಾಡಿದ ನಾಗರತ್ನ ಪ್ರಿಂಟರ್ಸ್, ಬೆಂಗಳೂರು ಅವರಿಗೂ ಹೃತ್ಪೂರ್ವಕ ವಂದನೆಗಳು.

ವ್ಯಾಸಪೂರ್ಣಿಮಾ
೯–೭–೨೦೧೭

ಪ್ರಕಾಶಕರು

॥ ಶ್ರೀಗಣಾಧಿಪತಯೇ ನಮಃ ॥

॥ ಶ್ರೀಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ ॥

ಸಂಪಾದಕೀಯ

ಶ್ರೀಗುರುಹಿರಿಯರ ಮತ್ತು ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶತ್ ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳಿಗೂ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿರುವ ಗೋಮಾತೆಯ ಅನುಗ್ರಹದಿಂದ ಈ ಸದ್ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಗ್ರಥಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಯಿತು. ಈ ಗ್ರಂಥದೊಳಗಿನ ವೈದಿಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಮೂಲ ಹಾಗೂ ಪ್ರೇರಣೆ ಮಿತ್ತೂರು ಪುರೋಹಿತ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟರು ಬರೆದ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳಾಗಿವೆ. ಅವರು ದೀಪದಾನ, ಗೋದಾನ, ಭೂಮಿದಾನ, ದೈವಜ್ಞಪೂಜನಕ್ರಮ, ರಾಜತನೌಕಾದಾನ, ವಿಷ್ಣೋಃ ದ್ವಾದಶನಾಮಾರ್ಚನವಿಧಿಃ, ವೃಷಭದಾನ, ಛಾಗದಾನ, ದಂಪತೀವಾಯನ ದಾನ ಮತ್ತು ಅತಿರುದ್ರಹೋಮಮಹಾಸಂಕಲ್ಪ –ಇವುಗಳನ್ನು ಹಿಂದೆಯೇ ಬರೆದಿದ್ದರು. ಅದಲ್ಲದೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಬರೆದು ಮಂಗಳೂರು ಹೋಬಳಿಯ ಅನೇಕ ವೈದಿಕರಿಗೆ ಸದುಪಯೋಗವಾಗುವಂತೆ ಅವರವರಿಗೇ ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಅಂತಹ ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಗ–ಲೇಖನಗಳು ಲುಪ್ತವಾಗಿವೆ. ಕೆಲವು ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಆಧಾರಗ್ರಂಥಗಳಿಂದ ಶ್ಲೋಕಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಬರೆಯಲಾಗಿದೆ. ಕೆಲವು ಸಂಕಲ್ಪಾದಿಗಳನ್ನು ಪ್ರಸ್ತುತ ಗ್ರಂಥರಚನಾ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಬರೆದು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಗೋದಾನಪ್ರಯೋಗಕ್ಕೆ ಮತ್ತು ಇತರ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಗ್ರಂಥಾಂತರಗಳಿಂದ ವಿಷಯಗಳನ್ನು ಸಂಕಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ನನ್ನ ಪಿತುಃಪಿತೃವ್ಯಚರಣರ ಅನುಗ್ರಹವನ್ನು ಸದಾ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಈ ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನೆಗೆ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನಮಾಡಿದ ಮತ್ತು ಕರಡಚ್ಚು ತಿದ್ದಿದ ಗ್ರಂಥಸಂಪಾದನ ಮಾರ್ಗದರ್ಶಕಸಮಿತಿಯ ಸದಸ್ಯರುಗಳಾದ ಡಾ। ಪಾದೇಕಲ್ಲು ವಿಷ್ಣು ಭಟ್ಟರಿಗೆ ಹಾಗೂ ಶ್ರೀ ಮಂಜುಳಗಿರಿ ವೆಂಕಟರಮಣ ಭಟ್ಟರಿಗೆ, ಅಕ್ಷರಸಂಯೋಜನೆ ಮಾಡಿದ ಶ್ರೀಮತೀ ಜಯಲಕ್ಷ್ಮೀ ಎಸ್. ಜೋಯಿಸ್ ಮತ್ತು ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಕರ್ತರಿಗೆ ವಂದನೆಗಳು.

ನನ್ನ ಅಗ್ರಜ ಮಿತ್ತೂರು ತಿರುಮಲೇಶ್ವರ ಭಟ್ಟರು ಹಾಗೂ ಸಲಹೆ–ಸೂಚನೆಗಳನ್ನಿತ್ತ ಎಲ್ಲಾ ವೈದಿಕ–ಲೌಕಿಕ ಮಹನೀಯರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ದೇವಕಾರ್ಯವಿಧಾನವನ್ನು ಒದಗಿಸಿಕೊಟ್ಟ ಕಿಳಿಂಗಾರು ನಡುಮನೆ ವೇ। ಬ್ರ ಶ್ರೀ। ಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಭಟ್ಟರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು.

ಈ ಪುಸ್ತಕ ಪ್ರಕಾಶನದಲ್ಲಿ ಆರ್ಥಿಕ ಸಹಾಯವನ್ನಿತ್ತ ದಿವಂಗತ ಕಜ್ಜಿನಹಿತ್ತಿಲು ಬಲ್ನಾಡು ನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟರ ಪತ್ನೀ ಶ್ರೀಮತೀ ಪರಮೇಶ್ವರೀ (ಪಾರ್ವತಿ) ಅಮ್ಮನವರಿಗೂ ನನ್ನ ಕೃತಜ್ಞತೆಗಳು ಹಾಗೂ ಮಾತಾ–ಪಿತೃಸಮಾನರಾದ ಅವರಿಂದ ಆಶೀರ್ವಾದವನ್ನೂ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ನಮ್ಮ ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದಿಂದ ಪ್ರಕಟಿಸಲಾದ ಪೂರ್ವಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಯಾವ ರೀತಿ ಸಮಾಜ ಸ್ವೀಕರಿಸಿದೆಯೋ ಅದರಂತೆ ಈ ಗ್ರಂಥವನ್ನೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಿ ಗ್ರಂಥವನ್ನು ಪ್ರಚುರಪಡಿಸಿ ಸಹಕರಿಸಬೇಕೆಂದು ಕೋರಿಕೆ. ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನದ ಧ್ಯೇಯೋದ್ದೇಶಗಳಿಗೆ ನಮ್ಮ ಸಮಾಜದ ಸಹಕಾರ ದೊರೆಯಲಿ ಎಂದು ಕಳಕಳಿಯ ಪ್ರಾರ್ಥನೆ.

ಇನ್ನು ಮುಂದೆಯೂ ಗ್ರಂಥಾಂತರಗಳನ್ನು ಸಂಪಾದಿಸಿ ಪ್ರಕಾಶನಗೊಳಿಸಲು ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವು ಸಂಕಲ್ಪಿಸಿದೆ. ಸಹೃದಯಿಗಳಾದ ವಿದ್ವಜ್ಜನರು ಹಾಗೂ ತಾವೆಲ್ಲರೂ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹಿಸಬೇಕೆಂದು ಈ ಮೂಲಕ ಪುನಃ ಪುನಃ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಗೋದಾನಾದಿವಿಧಾನಂ ಚ ರಚಿತಂ ಪೂರ್ವಸೂರಿಭಿಃ ।
ಗ್ರಂಥಾಂತರಾಚ್ಚ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಶ್ರೀನಿವಾಸೇನ ಯತ್ನತಃ ॥

ಇತಿ

ವೇ। ಬ್ರ ಮಿತ್ತೂರು ಪುರೋಹಿತ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಭಟ್ಟ, ಎಂ.ಎ.
ಜ್ಯೋತಿಷ ಶಿರೋಮಣಿ
ಶ್ರೀಶರಾಮನಿವಾಸ, ಅಂಚೆ : ಅನಂತಾಡಿ
ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕು, ದ. ಕ., ೫೭೪ ೨೫೩
ದೂರವಾಣಿ : ೦೯೪೪೯೯೬೭೦೪೩

ಹೇಮಲಂಬಿ ನಾಮ ಸಂ।
ಆಷಾಢ ಕೃ। ದ್ವಾದಶಿ
ರೋಹಿಣೀ ನಕ್ಷತ್ರ
೨೦–೭–೨೦೧೭

ಪ್ರಸ್ತಾವನೆ

ಮಿತ್ತೂರು ಪುರೋಹಿತ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಭಟ್ಟರು (ನನ್ನ ಪಿತೃಚರಣರ ಪಿತೃವ್ಯರು) ಗೋಪೂಜೆ, ಗೋದಾನ, ವೃಷಭದಾನ, ದೀಪದಾನ, ಭೂಮಿದಾನ, ರಾಜತನೌಕಾದಾನ, ದೈವಜ್ಞಪೂಜನಕ್ರಮ, ವಿಷ್ಣೋಃ ದ್ವಾದಶನಾಮಾರ್ಚನ, ಛಾಗದಾನ, ಹೀಗೆ ಅನೇಕ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಅನೇಕ ವೈದಿಕವರೇಣ್ಯರಿಗೆ ಸದುಪಯೋಗವಾಗಲೆಂದು ಬರೆದು ಕೊಟ್ಟಿದ್ದರು. ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಕೆಲವೆಡೆ ಟಿಪ್ಪಣಿಗಳನ್ನು ಹಾಕಿರುತ್ತದೆ. ಪ್ರಸ್ತುತ ಕೃತಿಯಲ್ಲಿ ನಿರೂಪಿತವಾಗಿರುವ ಅರ್ಚನಾದಿಗಳಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಿಧಿಗಳನ್ನು ಕೆಲವೆಡೆ ಪುನರಾವರ್ತನೆ ಮಾಡಿರುವುದಿಲ್ಲ. ವಿಶೇಷ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ಹೀಗೆ ಇದು ಹಿಂದಿನವರ ಹಸ್ತಪ್ರತಿಗಳ ಪರಿಷ್ಕೃತರೂಪವೆಂದು ನಿವೇದಿಸಬಯಸುತ್ತೇನೆ.

ಪ್ರಯೋಗಗಳೊಡನೆ ದಾನಗಳ ಮಹತ್ತ್ವ, ಇತರೇತರ ವೈದಿಕ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನಗಳ ಸಂದರ್ಭ, ದೇಶ–ಕಾಲ, ಹ್ರಸ್ವ–ದೀರ್ಘ, ಏಕದಿನಸಾಧ್ಯ–ಅನೇಕದಿನಸಾಧ್ಯ, ಏಕಕರ್ತೃಕ–ಅನೇಕಜನಸಹಕಾರಹಸ್ತಕರ್ತೃಕ, ಗೃಹಸಂಬಂಧೀ–ಗ್ರಾಮ–ದೇಶ–ದೇವಾಲಯ ಸಂಬಂಧೀ ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಅವರು ಬರೆದಿದ್ದರು. ಅದಕ್ಕೆ ಹಲವನ್ನು ಸೇರಿಸಿ ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೈದಿಕರಿಗೆ ಸದುಪಯೋಗವಾಗುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಹಾಗೂ ಸುಲಭಬೋಧಕವಾಗಿಯೂ ಸುಲಲಿತವಾಗಿಯೂ ಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಸಲು ಸಾಧ್ಯವಾಗುವ ದೃಷ್ಟಿಯಿಂದ ಪ್ರಯೋಗಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿದಂತೆ ಇಹಲೋಕಸಂಕಲ್ಪ, ಪರಲೋಕಸಂಬಂಧೀ ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಲಾಗಿದೆ. ವೈದಿಕ ಶಾಸ್ತ್ರ ಪರಿಣತರಿಗೆ ಅವರವರ ವಿದ್ಯಾಪ್ರತಿಭೆಗಳಿಂದ ಕರ್ತೃ–ಕರ್ಮ ಸಂಬಂಧ ವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಪೂರ್ಣ ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ತತ್ತತ್ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪಿಸಲು ಸಾಧ್ಯ. ಆದರೆ ಅಂತಹ ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ ವೈದಿಕೋತ್ತಮರು ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆಯಲ್ಲೂ. ಎಲ್ಲಾ ಸಮಯದಲ್ಲೂ ಅಲಭ್ಯವಾದುದರಿಂದ ಎಲ್ಲಾ ವೈದಿಕರಿಗೂ ಸುಲಭಸಾಧ್ಯವಾಗುವಂತೆ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಹಾಗೂ ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನೂ ಸಿದ್ಧಪಡಿಸಲಾಗಿದೆ. ಒಂದು ಕರ್ಮಕ್ಕೆ ಇಷ್ಟೆ ಫಲವೆಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಲು ಅಸಾಧ್ಯವಾದರೂ ಕರ್ಮದ ಆದಿಯಲ್ಲಿ ಮುಖ್ಯಸಂಕಲ್ಪ ಬೇಕಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಅಂತಹ ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿದೆ. ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ

ವೈದಿಕಕರ್ಮಗಳು, ಸಂಕಲ್ಪವಿಧಾನಗಳು ಬೇಕೆಂದು ವೈದಿಕರಿಂದ ಬೇಡಿಕೆಯಿದೆ. ಮುಂದೆ ಗುರುದೇವತಾನುಗ್ರಹದಿಂದ ಅವುಗಳನ್ನೂ ಪ್ರಕಟಿಸುವ ಭಾಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಲು ಶಾಸ್ತ್ರಜ್ಞ-ವೇದಜ್ಞ-ವೈದಿಕೋತ್ತಮರ ಆಶೀರ್ವಾದ ಅವಶ್ಯ.

ಈ ಗ್ರಂಥವು ಪ್ರಯೋಗಾಭ್ಯಾಸೀ ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು, ವೈದಿಕರು, ಪ್ರವಚನಕಾರರು ಹಾಗೂ ಲೌಕಿಕರಿಗೂ ಪ್ರಯೋಜನವಾದೀತು. ವಿದ್ಯಾರ್ಥಿಗಳು ಪ್ರಾಜ್ಞ ವೈದಿಕರ ಮಾರ್ಗದರ್ಶನದಲ್ಲಿ ಈ ಪ್ರಯೋಗಗಳನ್ನು ಅಭ್ಯಾಸ ಮಾಡುವುದು ಉತ್ತಮವು.

ವೃಷಭದಾನದ ಮಹತ್ತ್ವ :

ಸ್ವರ್ಗವೇ ಮೂರ್ತಿಮತ್ತಾಗಿ ಬಂದಿರುವುದೇ ವೃಷಭ. ಅದಲ್ಲದೇ ಗೋವುಗಳ ಪತಿಯೂ ಆದ ವೃಷಭವನ್ನು ಸದ್ಗುಣಸಂಪನ್ನರಾದ ವಿಪ್ರರಿಗೆ ದಾನಮಾಡಿದವನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ದೇಹಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕದಲ್ಲಿ ವಿರಾಜಮಾನನಾಗುತ್ತಾನೆ ಎಂದು ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಸ್ವರ್ಗೋ ವೈ ಮೂರ್ತಿಮಾನೇಷ ವೃಷಭಂ ಯೋ ಗವಾಂ ಪತಿಮ್ ।
ವಿಪ್ರೇ ಗುಣಯುತೇ ದದ್ಯಾತ್ ಸ ವೈ ಸ್ವರ್ಗೇ ಮಹೀಯತೇ ॥

(ಮ. ಭಾ. ಅ. ಪ. ೧೩.೪೮)

ಭೂಮಿದಾನದ ಮಹತ್ತ್ವ :

ಯಜ್ಞಾಂಗವಾಗಿ ಭೂಮಿದಾನ ಮಾಡಬೇಕೆಂದು ಶ್ರೀಮನ್ಮಹಾಭಾರತದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ. ಯಜ್ಞದ ನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಭೂಮಿದಾನವನ್ನು ಮಾಡುವಾಗ ಯಜ್ಞ-ಯಾಗಾದಿಗಳಿಗೆ ಎಷ್ಟು ಧನ-ಸಂಪತ್ತು ನಿಗದಿ ಮಾಡಿದೆಯೋ ಅದರ ಆರನೇ ಒಂದಂಶವನ್ನು ಭೂಮಿದಾನಕ್ಕೆ ವಿನಿಯೋಗಿಸಬೇಕು. ಯಾರು ಪ್ರತ್ಯುಪಕಾರ ಬಯಸದೆ ಕಿಂಚಿತ್ತಾದರೂ ಭೂಮಿದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಎಷ್ಟು ಕಷ್ಟ ಬಂದರೂ ಕುಗ್ಗುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಲ್ಲದೆ ಅವನ್ನೆಲ್ಲ ಎದುರಿಸಿ ಸುಖವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾರೆ. ಹಾಗೆಯೇ ಶೀತ, ವಾಯು, ಬಿಸಿಲುಗಳಿಂದ ರಕ್ಷಣೆ ಕೊಡುವ ಸುಂದರವಾದ ಭೂಮಿಯುಕ್ತವಾದ ನೂತನಗೃಹವನ್ನು ಯಾವನು ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಆತನು ಈ ಲೋಕದಲ್ಲಿ ಸುಖ-ಭೋಗಗಳನ್ನು ಅನುಭವಿಸಿ ಜೀವನಾಂತ್ಯದಲ್ಲಿ ಪುಣ್ಯದ ಪ್ರಭಾವದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಚಿರಕಾಲ ಅನುಭವಿಸುತ್ತಾನೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ಅಲ್ಲಿ ಇಂದ್ರತುಲ್ಯನಾಗಿಯೂ ಇರುತ್ತಾನೆ -ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ಫಲಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ-

ಷಷ್ಠಮಂಶಂ ಕ್ರತೋಸ್ತಸ್ಯ ಭೂಮಿದಾನಂ ಪ್ರಚಕ್ರಿರೇ ।
ಪ್ರಾದೇಶಮಾತ್ರಂ ಭೂಮೇಸ್ತು ಯೋ ದದ್ಯಾದನುಪಸ್ಕೃತಾಮ್ ॥ ೨೬ ॥

ನ ಸೀದತಿ ಸ ಕೃಚ್ಛ್ರೇಷು ನ ಚ ದುರ್ಗಾಣ್ಯವಾಪ್ನುತೇ ।
ಶೀತವಾತಾತಪಸಹಾಂ ಗೃಹಭೂಮಿಂ ಸುಸಂಸ್ಕೃತಾಮ್ ॥ ೨೭ ॥

ಪ್ರದಾಯ ಸುರಲೋಕಸ್ಥಃ ಪುಣ್ಯಾಂತೇಽಪಿ ನ ಚಾಲ್ಯತೇ ।
ಮುದಿತೋ ವಸತಿ ಪ್ರಾಜ್ಞಃ ಶಕ್ರೇಣ ಸಹ ಪಾರ್ಥಿವ ॥ ೨೮ ॥

ಪ್ರತಿಶ್ರಯಪ್ರದಾನಾಚ್ಚ ಸೋಽಪಿ ಸ್ವರ್ಗೇ ಮಹೀಯತೇ ।
ಅಧ್ಯಾಪಕಕುಲೇ ಜಾತಃ ಶ್ರೋತ್ರಿಯೋ ನಿಯತೇಂದ್ರಿಯಃ ॥ ೨೯ ॥

ಗೃಹೇ ಯಸ್ಯ ವಸೇತ್ತುಷ್ಟಃ ಪ್ರಧಾನಂ ಲೋಕಮಶ್ನುತೇ ।
ತಥಾ ಗವಾರ್ಥೇ ಶರಣಂ ಶೀತವರ್ಷಸಹಂ ದೃಢಮ್ ॥ ೩೦ ॥

ಆಸಪ್ತಮಂ ಪಾರಯತಿ ಕುಲಂ ಭರತಸತ್ತಮ ।
ಕ್ಷೇತ್ರಭೂಮಿಂ ದದಲ್ಲೋಕೇ ಶುಭಾಂ ಶ್ರಿಯಮವಾಪ್ನುಯಾತ್ ॥ ೩೧ ॥

ರತ್ನಭೂಮಿಂ ಪ್ರದದ್ಯಾತ್ತು ಕುಲವಂಶಂ ಪ್ರವರ್ಧಯೇತ್ ।

ದಾನಮಾಡಲು ಅಯೋಗ್ಯವಾದ ಭೂಮಿ :

ಬಂಜರು ಭೂಮಿ, ಸತ್ತ್ವರಹಿತಭೂಮಿ, ಶ್ಮಶಾನ ಅಥವಾ ತತ್ಸದೃಶ ಭೂಮಿ, ಪಾಪಭೂಯಿಷ್ಠ ಭೂಮಿ ಮುಂತಾದುವುಗಳನ್ನು ದಾನ ಮಾಡಬಾರದು.

ನ ಚೋಷರಾಂ ನ ನಿರ್ಗಂಧಾಂ ಮಹೀಂ ದದ್ಯಾತ್ಕಥಂಚನ ॥ ೩೨ ॥

ನ ಶ್ಮಶಾನಪರೀತಾಂ ಚ ನ ಚ ಪಾಪನಿಷೇವಿತಾಮ್ ।

ನಮ್ಮದಲ್ಲದ ಅಥವಾ ಇನ್ನೊಬ್ಬರ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮ ಮಾಡಿದರೂ ಪಿತೃಕರ್ಮದೊಂದಿಗೆ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮವೂ ನಾಶವಾಗುತ್ತದೆ.

ಪಾರಕ್ಯೇ ಭೂಮಿದೇಶೇ ತು ಪಿತೄಣಾಂ ನಿರ್ವಪೇತ್ತು ಯಃ ॥ ೩೩ ॥
ತದ್ಭೂಮಿಂ ವಾಪಿ ಪಿತೃಭಿಃ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮ ವಿಹನ್ಯತೇ ।

ಆದ್ದರಿಂದ ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಭೂಮಿಯನ್ನು ತನ್ನದಾಗಿಸಿಕೊಂಡು (ಧನಾದಿಗಳಿಂದ ಕ್ರಯಣ ಮಾಡಿ) ಭೂಮಿದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ತಸ್ಮಾತ್ಕ್ರೀತ್ವಾ ಮಹೀಂ ದದ್ಯಾತ್ ಸ್ವಲ್ಪಾಮಪಿ ವಿಚಕ್ಷಣಃ ॥ ೩೪ ॥

ಇಂತಹ (ತನ್ನ ಭೂಮಿಯಲ್ಲಿ) ಪಿತೃಗಳಿಗೆ ಪಿಂಡಪ್ರದಾನ (ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮ) ಮಾಡಿದರೆ ಆ ಶ್ರಾದ್ಧವು ಶಾಶ್ವತಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ–

ಪಿಂಡಃ ಪಿತೃಭ್ಯೋ ದತ್ತೋ ವೈ ತಸ್ಯಾಂ ಭವತಿ ಶಾಶ್ವತಃ ।

ಆದರೆ ಕಾಡು, ಪರ್ವತ, ನದೀತೀರ, ತೀರ್ಥಗಳು (ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಗಳ ಸಮೀಪ) ಇವುಗಳಿಗೆಲ್ಲ ಸ್ವಾಮಿತ್ವವಿರುವುದಿಲ್ಲ ಮತ್ತು ಅವುಗಳನ್ನು ಪರಿಗ್ರಹ ಮಾಡಲೂಬಾರದು (ಅರ್ಥಾತ್ ದಾನಮಾಡಲೂಬಾರದು ಮತ್ತು ಸ್ವತ್ವವೂ ಇರುವುದಿಲ್ಲ). ಅದನ್ನು ಕೊಡಲೂಬಾರದು. ಅದಲ್ಲದೆ ಅದಕ್ಕೆ ಅಧಿಕಾರಿ ನಾವಾಗಿರುವುದಿಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂತಹ ಸ್ಥಳಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರಾದ್ಧಕರ್ಮ ಮಾಡಬಹುದು.

ಅಟವೀಪರ್ವತಾಶ್ಚೈವ ಸದ್ಯಸ್ತೀರ್ಥಾನಿ ಯಾನಿ ಚ ॥ ೩೫ ॥

ಸರ್ವಾಣ್ಯಸ್ವಾಮಿಕಾನ್ಯಾಹುರ್ನಹಿ ತತ್ರ ಪರಿಗ್ರಹಃ ॥ ೩೬ ॥

ಗೋದಾನದ ಮಹತ್ತ್ವ :

ಗೋವು ಮೂವತ್ತಮೂರು ಕೋಟಿ ದೇವತೆಗಳ ಆವಾಸಸ್ಥಾನವಾಗಿದೆ. ಗೋವೆಂದರೆ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷದೇವತೆ. ಒಂದು ಗೋಪೂಜೆ ಮಾಡಿದರೆ ಸಕಲ ದೇವತೆಗಳನ್ನೂ ಪೂಜಿಸಿದ ಫಲ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು. 'ರೋಮಸು ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶತ್ ಕೋಟಿ ದೇವತಾಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾಃ' ಕಾಮಧೇನುವಿನ ಪರಂಪರೆಯೇ ಇದಾಗಿದೆ. ಗೋಮಾತೆ ಬ್ರಹ್ಮನ ಪುತ್ರಿಯೂ ಕಲ್ಯಾಣಕಾರಿಣಿಯೂ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ಗೋವಿನ ಅಂಗಾಂಗಗಳಲ್ಲಿ ಹದಿನಾಲ್ಕು ಲೋಕಗಳೂ ಇವೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅದರ ದಾನದಿಂದ ಈ ಲೋಕ ಹಾಗೂ ಪರಲೋಕದಲ್ಲಿಯೂ ಮಂಗಳವಾಗುತ್ತದೆ.

ನಮೋ ಗೋಭ್ಯಃ ಶ್ರೀಮತೀಭ್ಯಃ ಸೌರಭೇಯೀಭ್ಯ ಏವ ಚ ।
ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಸುತಾಭ್ಯಶ್ಚ ಪವಿತ್ರಾಭ್ಯೋ ನಮೋ ನಮಃ ॥
ಗವಾಮಂಗೇಷು ತಿಷ್ಠಂತಿ ಭುವನಾನಿ ಚತುರ್ದಶ ।
ಯಸ್ಮಾತ್ ತಸ್ಮಾಚ್ಛಿವಂ ಮೇ ಸ್ಯಾದಿಹಲೋಕೇ ಪರತ್ರ ಚ ॥

ಗೋವಿನ ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರದಿಂದ ಸರ್ವಪಾಪನಾಶವಾಗುವುದು. ಗೋವು ತ್ರಿಲೋಕಕ್ಕೂ ಮಾತೆ. ಸಂಸಾರಸಾಗರದ ಮಾತೆ. ಗೋವೇ ವಸುಂಧರಾ, ಗಾಯತ್ರೀ, ಸಾವಿತ್ರಿ, ಗಂಗೆ ಹಾಗೂ ಸರಸ್ವತಿ.

ಯಸ್ಯಾಃ ಸ್ಮರಣಮಾತ್ರೇಣ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಣಾಶನಮ್ ।
ತ್ವಂ ದೇವೀ ತ್ವಂ ಜಗನ್ಮಾತಾ ತ್ವಮೇವಾಸಿ ವಸುಂಧರಾ ।
ಗಾಯತ್ರೀ ತ್ವಂ ಚ ಸಾವಿತ್ರೀ ಗಂಗಾ ತ್ವಂ ಚ ಸರಸ್ವತೀ ॥

ಗೋವಿನ ಕ್ಷೀರವು ಅಮೃತವೇ ಆಗಿದೆ ಎಂದು ಇಂದ್ರನು ಹೇಳಿದ್ದಾನೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರು ಗೋದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಅಮೃತವನ್ನೇ ಕೊಡುತ್ತಾನೆ.

ಅಮೃತಂ ವೈ ಗವಾಂ ಕ್ಷೀರಮಿತ್ಯಾಹ ತ್ರಿದಶಾಧಿಪಃ ।
ತಸ್ಮಾತ್ ದದಾತಿ ಯೋ ಧೇನುಂ ಅಮೃತಂ ಸ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ॥

(ಮ. ಭಾ. ಅ. ಪ. ೬೬೪೬)

ಸಮಸ್ತಪ್ರಾಣಿಗಳಿಗೂ ವಿಶೇಷವಾಗಿ ಮನುಷ್ಯರಿಗೆ ಪ್ರಾಣಪ್ರಾಯವಾದ ಅಮೃತದಂತಹ ಹಾಲನ್ನು ಕೊಡುವುದರಿಂದ ಗೋಮಾತೆಯು ಪ್ರಾಣವೇ ಆಗಿದ್ದಾಳೆ. ಅಂತಹ ಅಮೃತಪ್ರಾಯವಾದ ಹಾಲಿರುವ 'ಧೇನುದಾನ'ವನ್ನು ಯಾವನು ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನು ಪ್ರಾಣಗಳನ್ನೇ ಕೊಟ್ಟಂತೆ. ಅದರಿಂದ ಪ್ರಾಣಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು. ಗೋವು ಸಕಲಜೀವಿಗಳಿಗೂ ಶರಣ್ಯಳು ಎಂದು ವೇದಜ್ಞರು ತಿಳಿದಿದ್ದಾರೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಯಾರು ಧೇನುದಾನವನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಸಕಲರಿಂದ ಶರಣ್ಯ(ಶ್ರೇಷ್ಠ)ರಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಪ್ರಾಣಾ ವೈ ಪ್ರಾಣಿನಾಮೇತೇ ಪ್ರೋಚ್ಯಂತೇ ಭರತರ್ಷಭ ।
ತಸ್ಮಾದ್ದದಾತಿ ಯೋ ಧೇನುಂ ಪ್ರಾಣಾನೇಷ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ॥
ಗಾವಃ ಶರಣ್ಯಾ ಭೂತಾನಾಮಿತಿ ವೇದವಿದೋ ವಿದುಃ ।
ತಸ್ಮಾದ್ದದಾತಿ ಯೋ ಧೇನುಂ ಶರಣಂ ಸಂಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ॥

(ಮ. ಭಾ. ಅ. ಪ. ೬೬ ಶ್ಲೋ. ೪೯, ೫೦)

ವಧಿಸುವುದಕ್ಕಾಗಿ, ನಾಸ್ತಿಕನಿಗೆ ಅಥವಾ ಗೋವಿನಿಂದಲೇ ಜೀವಿಕೆ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಪಾಪಕರ್ಮಿಗಳಿಗೆ, ಗೋದಾನ ಮಾಡಬಾರದು. ಅಂತಹವರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಿದವನು ಕ್ಷಯರಹಿತವಾದ ನರಕವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ನ ವಧಾರ್ಥಂ ಪ್ರದಾತವ್ಯಾ... ಅಕ್ಷಯಂ ನರಕಂ ಯಾತೀತ್ಯೇವಮಾಹುರ್ಮಹರ್ಷಯಃ ॥ (ಮ. ಭಾ. ಅ. ಪ. ೬೬, ೫೧, ೫೨)

ಗೋದಾನದಿಂದ ದಾನಿಯ ಹಿಂದಿನ ಮತ್ತು ಮುಂದಿನ ಏಳು ತಲೆಮಾರಿನವರು ಉದ್ಧಾರವಾಗುತ್ತಾರೆ.

ಗೋಪ್ರದಾನಾತ್ತಾರಯತೇ ಸಪ್ತ ಪೂರ್ವಾಂಸ್ತಥಾಪರಾನ್ ।

(ಮ. ಭಾ. ಅ. ಪ. ೭೪-೮)

ಯಾವನು ಗೋವು ಮತ್ತು ಹೋರಿಯನ್ನು ಒಟ್ಟಿಗೇ ದಾನ ಮಾಡುತ್ತಾನೋ ಅವನು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಫಲವನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ. ವಿಧಿವತ್ತಾಗಿ ಗೋಪ್ರದಾನ ಮಾಡುವವನಿಗೆ ಉತ್ತಮ ಲೋಕಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುವುದು.

ವೇದವ್ರತೀ ಸ್ಯಾದ್ ವೃಷಭಪ್ರದಾನೇ ವೇದಾವಾಪ್ತಿರ್ಗೋಯುಗಸ್ಯ ಪ್ರದಾನೇ ।
ತಥಾ ಗವಾಂ ವಿಧಿಮಾಸಾದ್ಯ ಯಜ್ವಾ ಲೋಕಾನಗ್ರ್ಯಾನ್ ವಿಂದತಿ ನಾವಿಧಿಜ್ಞಃ ॥

(ಮ. ಭಾ. ಅ. ಪ. ೭೬-೨೦)

ಕಪಿಲಾಧೇನುದಾನದ ಮಹತ್ತ್ವ :

ನ್ಯಾಯಾರ್ಜಿತವಾದ ಕಪಿಲಾಜಾತಿಯ ಒಂದು ಗೋದಾನವನ್ನು ಮಾಡಿದರೂ ಸಮಸ್ತದೋಷಗಳಿಂದ ನಿವೃತ್ತಿ ಹೊಂದಬಹುದು. ಈ ವರ್ಣದ ಗೋವಿನ ರಸವು ಅತ್ಯಂತ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದುದು.

ಗಾಮಪ್ಯೇಕಾಂ ಕಪಿಲಾಂ ಸಂಪ್ರದಾಯ
ನ್ಯಾಯೋಪೇತಾಂ ಕಲುಷಾದ್ವಿಪ್ರಮುಚ್ಯೇತ್ ।
ಗವಾಂ ರಸಾತ್ಪರಮಂ ನಾಸ್ತಿ ಕಿಂಚಿತ್
ಗವಾಂ ಪ್ರದಾನಂ ಸುಮಹದ್ವದಂತಿ ॥ (ಮ. ಭಾ. ಅ. ಪ. ೭೧-೫೧)

ಕಪಿಲಾಧೇನು ದಾನದಿಂದ ಪಾಪಗಳ ನಿವಾರಣೆಯಾಗುತ್ತದೆ. 'ಪಾಪೋತ್ಸರ್ಗಃ ಕಪಿಲಾಯಾಃ ಪ್ರದಾನೇ' (ಮ. ಭಾ. ಅ. ಪ. ೭೧-೫೦) ಗರುಡಪುರಾಣದಲ್ಲಿಯೂ ಸರ್ವಪಾಪನಿವಾರಣೆಗೆ 'ಕಪಿಲಾಧೇನು'ದಾನ ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದಿದೆ.

ದತ್ವಾ ಧೇನುಂ ಸಕೃದ್ವಾಪಿ ಕಪಿಲಾಂ ಕ್ಷೀರಸಂಯುತಾಮ್ ।
ಸೋಪಸ್ಕರಾಂ ಸವತ್ಸಾಂ ಚ ತಪೋವೃತ್ತಸಮನ್ವಿತೇ ॥ (ಗ. ಪು. ೮-೬೦)

ಯಾವ ರೀತಿ ಗಂಗೆಯು ನದಿಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವೋ ಅದೇ ರೀತಿ ಅರ್ಜುನಿಯರಲ್ಲಿ ಕಪಿಲಾಧೇನು ಉತ್ತಮಳು. 'ಯಥಾ ಹಿ ಗಂಗಾ ಸರಿತಾಂ ವರಿಷ್ಠಾ ತಥಾರ್ಜುನೀನಾಂ ಕಪಿಲಾ ವರಿಷ್ಠಾ' (ಮ. ಭಾ. ಅ. ಪ. ೭೭-೮) ಕಪಿಲಾಧೇನುವಿನ ವಿಶೇಷವನ್ನು ಮತ್ತು ವಿಶೇಷಪ್ರಭಾವವನ್ನು ಕೇಳಲು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತೇನೆ ಎಂದು ಯುಧಿಷ್ಠಿರಮಹಾರಾಜ ಭೀಷ್ಮಪಿತಾಮಹರಲ್ಲಿ ಕೇಳಿದಾಗ ವಿಸ್ತಾರವಾಗಿ ಕಪಿಲೆಯ ಮಹತ್ತ್ವವನ್ನು ಶ್ರೀಮಹಾಭಾರತದ ಅನುಶಾಸನಪರ್ವ, ದಾನಧರ್ಮಪರ್ವದಲ್ಲಿ ಗೋಪ್ರಭವ ಕಥಾನಕದಲ್ಲಿ (ಮ. ಭಾ. ಅ. ಪ. ೭೭) ಹೇಳಿರುತ್ತಾರೆ. 'ಸುವರ್ಣವರ್ಣಾಃ ಕಪಿಲಾಃ ಪ್ರಜಾನಾಂ ವೃತ್ತಿಧೇನವಃ' ಎಂದೂ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಾಲದಲ್ಲಿ ಮತ್ತು ಇತರೇತರನಿಮಿತ್ತವಾಗಿ ಗೋದಾನಗಳನ್ನು ಹೇಳಿದೆ :

೧. ಅಂತ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿ ಅಂತಧೇನುದಾನ ೨. ಮೃತ್ಯುವಿನ ನಿವಾರಣೆಗೆ ರುದ್ರಧೇನುದಾನ ೩. ಗೊತ್ತಿದ್ದೋ ಗೊತ್ತಿಲ್ಲದೆಯೋ ಮಾಡಿದ ಋಣಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಋಣಧೇನುದಾನ ೪. ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿಗೆ ಮೋಕ್ಷಧೇನುದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ತತೋಽಂತಧೇನುರ್ದಾತವ್ಯಾ ರುದ್ರಧೇನುಂ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ ।
ಋಣಧೇನುಂ ತತೋ ದತ್ವಾ ಮೋಕ್ಷಧೇನುಂ ಪ್ರದಾಪಯೇತ್ ॥

(ಗ. ಪು. ೮-೫೬)

ವೈತರಣೀನದಿಯನ್ನು ದಾಟಲು ವಿಶೇಷವಿಧಿಯಿಂದ ಗೋದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಐದು ತರಹದ ಗೋದಾನಗಳು ಮಾನವನನ್ನು ಮನಸ್ಸಿನಿಂದ, ಮಾತಿನಿಂದ ಮತ್ತು ದೇಹಗಳಿಂದ ಮಾಡಿದ ಪಾಪಗಳಿಂದ ವಿರಹಿತನನ್ನಾಗಿ ಮಾಡುತ್ತವೆ.

ದದ್ಯಾದ್ವೈತರಣೀಂ ಧೇನುಂ ವಿಶೇಷವಿಧಿನಾ ಖಗ ।
ತಾರಯಂತಿ ನರಂ ಗಾವಸ್ತ್ರಿವಿಧಾಚ್ಚೈವ ಪಾತಕಾತ್ ॥ (ಗ. ಪು. ೮-೫೭)

ಇದಲ್ಲದೆ ಬಾಲ್ಯಾವಸ್ಥೆ, ಕೌಮಾರಾವಸ್ಥೆ, ಯೌವನಾವಸ್ಥೆ, ವೃದ್ಧಾವಸ್ಥೆ ಮತ್ತು ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಇನ್ನೂ ಅನೇಕ ವಿಧದ ಪಾಪಗಳೂ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗುತ್ತವೆ.

ಬಾಲತ್ವೇ ಯಚ್ಚ ಕೌಮಾರೇ ಯತ್ಪಾಪಂ ಯೌವನೇ ಕೃತಮ್ ।
ವಯಃ ಪರಿಣತೌ ಯಚ್ಚ ಯಚ್ಚ ಜನ್ಮಾಂತರೇಷ್ವಪಿ ॥ (ಗ. ಪು. ೮-೫೮)

ಪಾಪಗಳ ನಿವೃತ್ತಿಯಾಗಬೇಕೆಂದು ಯಾರು ಇಚ್ಛಿಸುತ್ತಾರೋ ಅವರು ಗೋದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾದಿಗಳಲ್ಲಿ, ಕೃಚ್ಛ್ರಾಚರಣೆಯಲ್ಲಿ, (ತ್ರಿಂಶತ್) ಮೂವತ್ತು ಗೋದಾನ ಇತ್ಯಾದಿ ಹೇಳಿದೆ. ಅದಲ್ಲದೆ ನಮ್ಮಿಂದ ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯಗಳಿಂದ ರಾತ್ರಿ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲ, ಮಧ್ಯಾಹ್ನ, ಅಪರಾಹ್ಣ ಮತ್ತು ಎರಡೂ ಸಂಧ್ಯಾಕಾಲಗಳಲ್ಲಿ ಮಾಡಲಾದ ಪಾಪಗಳೂ ಗೋದಾನದಿಂದ ನಾಶವಾಗುತ್ತವೆ.

ಯನ್ನಿಶಾಯಾಂ ತಥಾ ಪ್ರಾತರ್ಯನ್ಮಧ್ಯಾಹ್ನಾಪರಾಹ್ಣಯೋಃ ।
ಸಂಧ್ಯಯೋರ್ಯತ್ಕೃತಂ ಪಾಪಂ ಕಾಯೇನ ಮನಸಾ ಗಿರಾ ॥
(ಗ. ಪು. ೮-೫೯)

ದಾನಾದಿಗಳಿಗೆ ಪುಣ್ಯಕಾಲಗಳು ಶ್ರೇಷ್ಠವೆಂದಿದೆ. 'ತಸ್ಮಾದವಶ್ಯಂ ದಾತವ್ಯಂ ಪುಣ್ಯಕಾಲೇಷು ಸರ್ವದಾ' ಗಂಗಾದಿಸರ್ವತೀರ್ಥಗಳಲ್ಲಿ, ಸತ್ಪಾತ್ರರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರ ಮನೆ, ಚಂದ್ರ-ಸೂರ್ಯರ ಗ್ರಹಣಕಾಲದಲ್ಲಿ, ಸಂಕ್ರಾಂತಿಯ ಪರ್ವದಿನ, ಅಮಾವಾಸ್ಯೆಯ ದಿನ ಉತ್ತರಾಯಣ-ದಕ್ಷಿಣಾಯನ ಆರಂಭಕಾಲ, (ಮಕರ-ಕರ್ಕಟಕ ಸಂಕ್ರಮಣಕಾಲಗಳು ಉತ್ತರಾಯಣ-ದಕ್ಷಿಣಾಯನಗಳು, ಮೇಷ ಮತ್ತು ತುಲಾಸಂಕ್ರಮಣಕಾಲಗಳನ್ನು 'ವಿಷುವಕಾಲ'ವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ ಹಾಗೂ ಆ ದಿವಸ ಹಗಲು ಮತ್ತು ರಾತ್ರಿಗಳು ಸಮವಾಗಿರುತ್ತವೆ. 'ಸಮರಾತ್ರಿಂ ದಿವೇ ಕಾಲೇ ವಿಷುವತ್... ಸ್ಮೃತಂ') ವ್ಯತೀಪಾತ, ಅಕ್ಷಯ್ಯತೃತೀಯಾ, ಅದಲ್ಲದೆ ಬೇರೆ ಪುಣ್ಯಕಾಲದಲ್ಲಿಯೂ ಗೋದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ಗಂಗಾದಿ ಸರ್ವತೀರ್ಥೇಷು ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾವಸಥೇಷು ಚ ।
ಚಂದ್ರಸೂರ್ಯೋಪರಾಗೇಷು ಸಂಕ್ರಾಂತೌ ದರ್ಶವಾಸರೇ ॥
(ಗ. ಪು. ೮-೬೭)

ಅಯನೇ ವಿಷುವೇ ಚೈವ ವ್ಯತೀಪಾತೇ ಯುಗಾದಿಷು ।
ಅನ್ಯೇಷು ಪುಣ್ಯಕಾಲೇಷು ದದ್ಯಾದ್ಗೋದಾನಮುತ್ತಮಮ್ ॥

(ಗ. ಪು. ೮-೮೮)

ಅಥವಾ ಯಾವಾಗ ಶ್ರದ್ಧೆ, ಭಕ್ತಿಗಳು ಹುಟ್ಟುತ್ತವೋ ಅಥವಾ ಸತ್ಪಾತ್ರರು ದೊರಕುತ್ತಾರೋ ಅದುವೇ ಪುಣ್ಯಕಾಲವೆಂದು ತಿಳಿದು ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. (ಇದು ಎಲ್ಲಾ ವಿಧದ ದಾನಗಳಿಗೂ ಅನ್ವಯವಾಗುವುದು) ಯಾಕೆಂದರೆ ಸಂಪತ್ತು ಸ್ಥಿರವಲ್ಲ. ಚಂಚಲವಾದುದು. ಪುಣ್ಯಕಾಲ ಬರಲಿ ಎಂದು ಕಾದು ಕುಳಿತರೆ ಆವಾಗ ಸಂಪತ್ತು ಇದ್ದರೆ ದಾನ ಮಾಡಬಹುದು. ಆದರೆ ಅಷ್ಟರ ತನಕ ಸಂಪತ್ತುಳಿಯದಿದ್ದರೆ?

ಯದೈವ ಜಾಯತೇ ಶ್ರದ್ಧಾ ಪಾತ್ರಂ ಸಂಪ್ರಾಪ್ಯತೇ ಯದಾ ।
ಸ ಏವ ಪುಣ್ಯಕಾಲಃ ಸ್ಯಾತ್ ಯತಃ ಸಂಪತ್ತಿರಸ್ಥಿರಾ ॥ (ಗ. ಪು. ೮-೮೯)

ಈ ದೇಹವು ಅಸ್ಥಿರವಿರುತ್ತದೆ ಮತ್ತು ಈ ಐಶ್ವರ್ಯವಾದರೂ ನಿರಂತರ ಇರುವುದೆಂದು ನಿಶ್ಚಯವಿಲ್ಲ. ಮೃತ್ಯು ನಿತ್ಯ ಹತ್ತಿರದಲ್ಲಿಯೇ ಇರುತ್ತದೆ. ('ಗೃಹೀತ ಇವ ಕೇಶೇಷು ಮೃತ್ಯುನಾ ಧರ್ಮಮಾಚರೇತ್'. ನಮ್ಮ ಕೂದಲನ್ನು ಮೃತ್ಯುವು ಹಿಡಿದಂತೆ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು) ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮಕಾರ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಧರ್ಮಸಂಚಯ ಮಾಡಬೇಕು.

ಅಸ್ಥಿರಾಣಿ ಶರೀರಾಣಿ ವಿಭವೋ ನೈವ ಶಾಶ್ವತಃ ।
ನಿತ್ಯಂ ಸನ್ನಿಹಿತೋ ಮೃತ್ಯುಃ ಕರ್ತವ್ಯೋ ಧರ್ಮಸಂಚಯಃ ॥

(ಗ. ಪು. ೮-೯೦)

ಈ ಪ್ರಪಂಚವೇ ಪರಮಾತ್ಮನ ವಿಧಿ-ನಿಯಮದಂತೆ ಅಥವಾ ಅವನ ಭಯದಿಂದ ನಡೆಯುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೆ. ಪರಮಾತ್ಮನ ಭಯದಿಂದಲೇ ವಾಯುಸಂಚಾರ ಮಾಡುತ್ತಾನೆ. ಸೂರ್ಯನು ಸರಿಯಾದ (ಸಮಯದಲ್ಲಿ) ಕಾಲಕಾಲದಲ್ಲಿ ಉದಯಾಸ್ತಮಾನ ವಾಗುತ್ತಾನೆ.

ಅದೇ ರೀತಿ ಅಗ್ನಿ, ಇಂದ್ರಾದಿ ದೇವತೆಗಳೂ ಅವರವರ ಕರ್ತವ್ಯಗಳನ್ನು ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತಾರೆ. ಪ್ರಕೃತಿಗಳು (ಪಂಚಭೂತಗಳೂ) ಪರಮಾತ್ಮನ 'ಆಜ್ಞೆ'ಯಂತೆ ಕಾರ್ಯ ಮಾಡುತ್ತವೆ. ಅದನ್ನೇ ತೈತ್ತಿರೀಯ ಆರಣ್ಯಕೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ-

ಭೀಷಾಸ್ಮಾದ್ವಾತಃ ಪವತೇ । ಭೀಷೋದೇತಿ ಸೂರ್ಯಃ । ಭೀಷಾಸ್ಮಾದಗ್ನಿ ಶ್ಚೇಂದ್ರಶ್ಚ । ಎಂದು ಶ್ರುತ್ಯುಕ್ತಿ. ಅದೇ ರೀತಿ ಮೃತ್ಯುವೂ ಕೂಡ ಐದನೆಯವನಂತೆ ನಮ್ಮೊಂದಿಗೇ ಇದೆ. ಅದರ ಕರ್ತವ್ಯ ಮಾಡುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೆ.

ಮೃತ್ಯುರ್ಧಾವತಿ ಪಂಚಮ ಇತಿ ।

ಭಗವತ್ಪಾದ ಶ್ರೀಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು ತಮ್ಮ ಭಜಗೋವಿಂದವೆಂಬ 'ವೇದಾಂತಶಾಸ್ತ್ರ' ಬೋಧಿಸುವ ಸುಲಲಿತವಾದ ಸುಂದರವಾದ ಶ್ಲೋಕಗಳಲ್ಲಿ ಇದನ್ನು ಹೇಳಿದ್ದಾರೆ. ಎಷ್ಟರತನಕ ತಾನು ಸಂಪಾದನೆ ಮಾಡಲು ಶಕ್ತನೋ ಅಷ್ಟರತನಕ ತನ್ನ ಪರಿವಾರವಿರುತ್ತದೆ. ತನ್ನ ಸಂಚಯ(ಧನಸಂಚಯ)ವಿಲ್ಲದೇ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯದಲ್ಲಿ ಸಂಪಾದನೆಯೂ (ಧರ್ಮಸಂಚಯವೂ) ಇಲ್ಲದಿದ್ದರೆ ಅವನ ಮನೆಯಲ್ಲಿ ಅವನ ಬಗ್ಗೆ ತಾತ್ಸಾರದಿಂದ ಅವನ ಬೇಕು-ಬೇಡ, ಸುಖ-ದುಃಖ, ಅನ್ನ-ಪಾನಾದಿಗಳ ವಿಚಾರವಾಗಿ ಯಾರೂ ವಿಚಾರಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಅದಲ್ಲದೇ ತುಚ್ಛವಾಗಿಯೂ ಕಾಣುತ್ತಾರೆ.

ಯಾವದ್ವಿತ್ತೋಪಾರ್ಜನಸಕ್ತಃ
ತಾವನ್ನಿಜಪರಿವಾರೋ ರಕ್ತಃ ।
ಪಶ್ಚಾಜ್ಜೀವತಿ ಜರ್ಝರದೇಹೇ
ವಾರ್ತಾಂ ಕೋಽಪಿ ನ ಪೃಚ್ಛತಿ ಗೇಹೇ ॥ (ಭ. ಗೋ.)

ಆದ್ದರಿಂದಲೇ

ಎಲೈ ಮಾನವನೇ! ತನಗೆ ಧನಬಲ, ಜನಬಲ ಮತ್ತು ಯೌವನಬಲವಿದೆ ಎಂದು ಗರ್ವಪಡಬೇಡ. ಒಂದೇ ನಿಮಿಷ (ಕ್ಷಣ)ದಲ್ಲಿ ಕಾಲವು (ಕರ್ಮಾಧಿಪತಿ, ಪರಮಾತ್ಮಾ) ಇವೆಲ್ಲವನ್ನೂ ನಾಶಮಾಡಬಲ್ಲದು. ಇವೆಲ್ಲವೂ ಮಾಯೆಯಿಂದ (ಪ್ರಕೃತಿಯಿಂದ) ಸೃಷ್ಟಿಯಾದದ್ದು. ಆದ್ದರಿಂದ ಮಾಯೆಯೇ ಆಗಿದೆ. ಯಥಾರ್ಥವಾಗಿ ಇದು ಇಲ್ಲ. ಆದ್ದರಿಂದ ಇದು 'ಮಾಯೆಯೇ' ಎಂದು ನಿರ್ಣಯಿಸಿ ನಿತ್ಯ-ನಿರಂತರ-ಅಕ್ಷರ-ಶಾಶ್ವತವಾದ ಬ್ರಹ್ಮಪದವನ್ನು 'ಬ್ರಹ್ಮಸತ್ಯಂ ಜಗನ್ಮಿಥ್ಯಾ ಜೀವೋ ಬ್ರಹ್ಮೈವ ನಾಪರಃ' ಎಂದು ತಿಳಿದು ಅದನ್ನು ಸೇರಿ ಬ್ರಹ್ಮನಾಗು.

ಮಾ ಕುರು ಧನ-ಜನ-ಯೌವನಗರ್ವಮ್
ಹರತಿ ನಿಮೇಷಾತ್ಕಾಲಃ ಸರ್ವಮ್ ।
ಮಾಯಾಮಯಮಿದಮಖಿಲಂ ಹಿತ್ವಾ
ಬ್ರಹ್ಮಪದಂ ತ್ವಂ ಪ್ರವಿಶ ವಿದಿತ್ವಾ ॥ (ಭ. ಗೋ.)

ಹಗಲು, ರಾತ್ರಿ, ಸಾಯಂಕಾಲ, ಪ್ರಾತಃಕಾಲ (ಸಂವತ್ಸರದ ಅಂತ್ಯಋತು) ಶಿಶಿರಋತು (ಆರಂಭದ ಋತು) ವಸಂತಋತು ಇವೆಲ್ಲವೂ ಪುನಃ ಪುನಃ ಬರುತ್ತವೆ ಮತ್ತು ಹೋಗುತ್ತವೆ. ಇದು ಕಾಲಪುರುಷನ ಕ್ರೀಡೆ (ಆಟ). ಈ ಆಟದ ಮೂಲಕ ಮನುಷ್ಯನ ಆಯುಸ್ಸು ಕಳೆದುಹೋಗುತ್ತಾ ಇರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೆಲ್ಲ ತಿಳಿದಿದ್ದರೂ 'ಆಸೆ'ಯೆಂಬ ವಾಯುವು (ಆಸೆಯ ಪಾಶವು) ಬಿಟ್ಟುಹೋಗುವುದಿಲ್ಲ.

ದಿನಯಾಮಿನ್ಯೌ ಸಾಯಂಪ್ರಾತಃ
ಶಿಶಿರವಸಂತೌ ಪುನರಾಯಾತಃ ।
ಕಾಲಃ ಕ್ರೀಡತಿ ಗಚ್ಛತ್ಯಾಯುಃ
ತದಪಿ ನ ಮುಂಚತ್ಯಾಶಾವಾಯುಃ ॥ (ಭ. ಗೋ.)

ಮನಸ್ಸು, ಬುದ್ಧಿ, ಚಿತ್ತ ಮತ್ತು ಅಹಂಕಾರ ಇವು ನಾಲ್ಕು ಅಂತಃಕರಣಗಳು. ಇವು ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಮಾಡಿದ ಶುಭ-ಅಶುಭ (ಸುಕೃತ-ದುಷ್ಕೃತ) ಕರ್ಮವಾಸನಾ ಯುಕ್ತವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದುವೇ ಸಾತ್ತ್ವಿಕ, ರಾಜಸಿಕ, ತಾಮಸಿಕ ಕರ್ಮಗಳಿಗೆ ಪ್ರಚೋದನಾರೂಪವಾಗಿರುತ್ತದೆ. ಇದನ್ನೇ ಕರ್ಮವಾಸನೆ, ಸಂಸ್ಕಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳಿಂದ ಹೇಳುತ್ತಾರೆ.

ಮನೋಬುದ್ಧಿರಹಂಕಾರಶ್ಚಿತ್ತಂ ಚೇತಿ ಚತುಷ್ಟಯಮ್ ।
ಅಂತಃಕರಣಮುದ್ದಿಷ್ಟಂ ಪೂರ್ವಕರ್ಮಾಧಿವಾಸಿತಮ್ ॥
(ಗ. ಪು. ೧೫-೩೧)

ಧನವು ಅನರ್ಥಕಾರಿಯೆಂದು ನಿತ್ಯಲೂ ಭಾವಿಸು. ಧನದಿಂದ ಸತ್ಯವಾದ ಸುಖಲೇಶವೂ ಇಲ್ಲ. ಹಣವನ್ನು ಅನುಭವಿಸದೇ ಅಥವಾ ದಾನವನ್ನು ಮಾಡದೇ ಅತ್ಯಾಸೆಯಿಂದ ಧನಸಂಪತ್ತನ್ನು ಕೂಡಿಟ್ಟವನಿಗೆ ತನ್ನ ಮಗನಿಂದಲೂ ಸಹ ವಿಪತ್ತು (ಧನ ಅಪಹರಿಸಬಹುದೆಂಬ) ಬಂದೀತೆಂಬ ಭಯವಿರುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಅಂತಹವರು ಧನಖಜಾನೆ (ಮುತ್ತು, ರತ್ನ-ಚಿನ್ನ-ಬೆಳ್ಳಿ-ಧನಗಳನ್ನಿಟ್ಟ ಕೊಠಡಿ ಅಥವಾ ಪೆಟ್ಟಿಗೆ) ಕೀಲಿಕೈಯನ್ನು ತನ್ನಲ್ಲಿಯೇ ಇಟ್ಟುಕೊಂಡಿರುತ್ತಾರೆ. ಕೆಲವರು ತಮಗೆ ವೃದ್ಧಾಪ್ಯ ಬಂದರೂ ಧನ-ಕನಕ-ವಸ್ತು-ವಾಹನ-ಆಸ್ತಿಗಳ ಜವಾಬ್ದಾರಿಗಳನ್ನು ಮಕ್ಕಳಿಗೆ ಕೊಡುವುದಿಲ್ಲ; ತಾವೂ ಅನುಭವಿಸುವುದಿಲ್ಲ. ಹಾಗೂ ದಾನ-ಧರ್ಮಗಳನ್ನೂ ಮಾಡದಿದ್ದರೆ ಅಂಥವರ ಧನ-ಸಂಪತ್ತುಗಳು ಇತರರಿಗಾಗಿಯೇ ಇದೆ.

ಅರ್ಥಮನರ್ಥಂ ಭಾವಯ ನಿತ್ಯಮ್
ನಾಸ್ತಿ ತತಃ ಸುಖಲೇಶಃ ಸತ್ಯಮ್ ।
ಪುತ್ರಾದಪಿ ಧನಭಾಜಾಂ ಭೀತಿಃ
ಸರ್ವತ್ರೈಷಾ ವಿಹಿತಾ ರೀತಿಃ ॥ (ಭ. ಗೋ. ೨೮)

ಆದುದರಿಂದ ಸಜ್ಜನರ ಸಹವಾಸದಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಮನಸ್ಸನ್ನು ಪ್ರೇರೇಪಿಸಬೇಕು ಹಾಗೂ ದೀನಜನರಿಗೆ ಧನಸಹಾಯವನ್ನೂ ಮಾಡಬೇಕು. 'ನೇಯಂ ಸಜ್ಜನಸಂಗೇ ಚಿತ್ತಂ ದೇಯಂ ದೀನಜನಾಯ ಚ ವಿತ್ತಂ.' ಧನವು ತುಂಬಾ ಬರಲಿ, ಧನವಂತನಾಗ ಬೇಕೆಂದು ದುರ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಹಣ ಸಂಪಾದಿಸಬೇಡ. ಆ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಡು.

ಮನಸ್ಸಿನ ಆ ಆಸೆಯನ್ನು ತೊರೆದು ಸದ್ವಿಚಾರವನ್ನು ಮಾಡಬೇಕೆಂಬ ಬುದ್ಧಿಯನ್ನು ಹೊಂದು. ನೀನು ಮಾಡುವ ಕೆಲಸದಿಂದ ಧನವೆಷ್ಟು ನಿನಗೆ ಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೋ ಅದನ್ನು (ಆ ಸನ್ಮಾರ್ಗದಿಂದ ಸಂಪಾದಿಸಿದ ಸಂಪತ್ತಿನಿಂದ) ಅನುಭವಿಸಿ, ಉಪಭೋಗಿಸಿ ಮನಸ್ಸಿಗೆ ತೃಪ್ತಿಯನ್ನು ತಂದುಕೊಳ್ಳಬೇಕು. ಎಲೈ ಮೂಢನೇ! ಅತಿ ಆಸೆಯನ್ನು ಬಿಡು.

ಮೂಢ ಜಹೀಹಿ ಧನಾಗಮತೃಷ್ಣಾಮ್
ಕುರು ಸದ್ಬುದ್ಧಿಂ ಮನಸಿ ವಿತೃಷ್ಣಾಮ್ ।
ಯಲ್ಲಭಸೇ ನಿಜ ಕರ್ಮೋಪಾತ್ತಮ್
ವಿತ್ತಂ ತೇನ ವಿನೋದಯ ಚಿತ್ತಮ್ ॥ (ಭ. ಗೋ. ೨)

ತನಗೆ ಶ್ರೇಯಃಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗಬೇಕೆಂಬ ಇಚ್ಛೆಯುಳ್ಳವನು ವೇದಾಧ್ಯಯನ ಸಂಪನ್ನರಾದ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರಿಗೆ ತನ್ನ ವಿತ್ತಾನುಸಾರ (ತನ್ನ ಸಿರಿ-ಸಂಪತ್ತಿಗನುಗುಣವಾಗಿ) ದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅದರ ಫಲವು ಅನಂತಗುಣದ್ದಾಗುತ್ತದೆ. ತಮ್ಮಲ್ಲಿ ಅಧಿಕ ಸಂಪತ್ತಿದ್ದರೆ ಅತ್ಯಲ್ಪ ದಾನ ಮಾಡುವುದು ಅಧಮವೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.

ಆತ್ಮವಿತ್ತಾನುಸಾರೇಣ ತತ್ರ ದಾನಮನಂತಕಮ್ ।
ದೇಯಂ ವಿಪ್ರಾಯ ವಿದುಷೇ ಸ್ವಾತ್ಮನಃ ಶ್ರೇಯ ಇಚ್ಛತಾ ॥
(ಗ. ಪು. ೮-೯೧)

ದಾನವು ಸ್ವಲ್ಪವಾದರೂ ಆಗಬಹುದು. ಆದರೆ ತನ್ನ ಕೈಯಿಂದ (ತಾನೇ ಸ್ವತಃ) ಶ್ರದ್ಧೆ (ಭಕ್ತಿ)ಯಿಂದ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಅಕ್ಷಯ(ಪುಣ್ಯಭಾಜನ)ವಾಗುತ್ತದೆ. ಅರ್ಥಾತ್ ಹಾಗೆ ದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಅದು ಜನ್ಮ-ಜನ್ಮಾಂತರದ ತನಕವೂ ಫಲವನ್ನು ಕೊಡುತ್ತದೆ.

ಅಲ್ಪೇನಾಪಿ ಹಿ ವಿತ್ತೇನ ಸ್ವಹಸ್ತೇನಾತ್ಮನೇ ಕೃತಮ್ ।
ತದಕ್ಷಯಂ ಭವೇದ್ದಾನಂ ತತ್ಕಾಲಂ ಚೋಪತಿಷ್ಠತಿ ॥ (ಗ. ಪು. ೮-೯೨)

ಈ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮವು ಮಹಾಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವದಿಂದ ದೊರಕಿರುತ್ತದೆ. ಇದು ದೊರಕಿರುವಾಗಲೇ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡಿದರೆ ಅವನು ಸದ್ಗತಿಯನ್ನು ಹೊಂದುತ್ತಾನೆ.

ಮಹಾಪುಣ್ಯಪ್ರಭಾವೇಣ ಮಾನುಷಂ ಜನ್ಮ ಲಭ್ಯತೇ ।
ಯಸ್ತತ್ಪ್ರಾಪ್ಯ ಚರೇದ್ಧರ್ಮಂ ಸ ಯಾತಿ ಪರಮಾಂ ಗತಿಮ್ ॥
(ಗ. ಪು. ೮-೯೩)

ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮ ದೊರಕಿಯೂ ಧರ್ಮವನ್ನಾಚರಿಸದಿದ್ದರೆ, ಜನ್ಮ-ಜನ್ಮಾಂತರದಲ್ಲಿಯೂ ದುಃಖಪಡಬೇಕಾಗುತ್ತದೆ. ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮಾಚರಣೆಯೇ ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮದ ಸಫಲತೆ; ಬೇರಾವುದೂ ಅಲ್ಲ.

ಅವಿಜ್ಞಾಯ ನರೋ ಧರ್ಮಂ ದುಃಖಮಾಯಾತಿ ಯಾತಿ ಚ ।
ಮನುಷ್ಯಜನ್ಮಸಾಫಲ್ಯಂ ಕೇವಲಂ ಧರ್ಮಸೇವನಮ್ ॥ (ಗ. ಪು. ೮-೯೬)

ತಮ್ಮೊಂದಿಗೆ ಬರುವುದು ಧರ್ಮಮಾತ್ರ 'ವಿಮುಖಾ ಬಾಂಧವಾ ಯಾಂತಿ ಧರ್ಮಸ್ತಮನುಗಚ್ಛತಿ'. 'ಶುಭಾಶುಭಂ ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಗಚ್ಛಂತಮನುಗಚ್ಛತಿ'. ಸ್ಥೂಲಶರೀರವು ಅಗ್ನಿಯಲ್ಲಿ ಸುಟ್ಟುಹೋಗುತ್ತದೆ. ಆದರೆ ಈ ಶರೀರದಿಂದ ಮಾಡಿದ (ಶುಭಾಶುಭಕರ್ಮವು ಮಾತ್ರ) ಪುಣ್ಯ ಅಥವಾ ಪಾಪವು ಜೀವಾತ್ಮನೊಂದಿಗೆ ಇದ್ದು ಅದರ ಫಲವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಭೋಗಿಸುತ್ತಾನೆ. '...ಕೃತಂ ಕರ್ಮ ಸಹಾಸ್ಥಿತಮ್। ಪುಣ್ಯಂ ವಾ ಯದಿ ವಾ ಪಾಪಂ ಭುಂಕ್ತೇ ಸರ್ವತ್ರ ಮಾನವಃ' (ಗ.ಪು. ೮-೧೦೩)

ಪೂರ್ವಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ದಾನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದಲೇ ಈ ಜನ್ಮದಲ್ಲಿ ಸಂಪತ್ತು (ಧನ) ದೊರಕಿರುತ್ತದೆ. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ವಿವೇಕದಿಂದ ತಿಳಿದು ದಾನ ಮಾಡುವುದಕ್ಕೇ ಧನವು ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿದೆ ಎಂದೂ ಗ್ರಹಿಸಬೇಕು.

ಪೂರ್ವಜನ್ಮಕೃತಾದ್ದಾನಾದತ್ರ ಲಬ್ಧಂ ಧನಂ ಬಹು ।
ತಸ್ಮಾದೇವಂ ಪರಿಜ್ಞಾಯ ಧರ್ಮಾರ್ಥಂ ದೀಯತಾಂ ಧನಮ್ ॥
(ಗ. ಪು. ೮-೧೦೮)

ಧರ್ಮ ಮಾಡುವುದರಿಂದಲೇ ಧನಪ್ರಾಪ್ತಿಯಾಗುತ್ತದೆ. ಹಾಗೂ ಧರ್ಮದಿಂದಲೇ ಕಾಮನೆ (ಇಷ್ಟಾರ್ಥ)ಗಳು ಸಿದ್ಧಿಸುತ್ತವೆ. ಧರ್ಮದಿಂದಲೇ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತಿ. ಆದ್ದರಿಂದ ಧರ್ಮಾಚರಣೆ ಮಾಡಬೇಕು.

ಧರ್ಮಾತ್ಸಂಜಾಯತೇಽರ್ಥಶ್ಚ ಧರ್ಮಾತ್ಕಾಮೋಽಭಿಜಾಯತೇ ।
ಧರ್ಮ ಏವಾಪವರ್ಗಾಯ ತಸ್ಮಾದ್ಧರ್ಮಂ ಸಮಾಚರೇತ್ ॥
(ಗ. ಪು. ೮-೧೦೯)

ಧರ್ಮವು ಶ್ರದ್ಧೆಯಿಂದಲೇ ಸಿದ್ಧಿಸುವುದು. ಶ್ರೀಮಂತಿಕೆ (ಅರ್ಥರಾಶಿಗಳಿಂದ, ಸಿರಿ-ಸಂಪತ್ತುಗಳಿಂದ)ಯಿಂದಲ್ಲ. ಯಾಕೆಂದರೆ ಪರಿಗ್ರಹರಹಿತರಾದ (ಅರ್ಥಕ್ಕೆ ಮಹತ್ತ್ವ ಕೊಡದ ಶ್ರೀಸಂಪತ್ತುರಹಿತರಾದ) ಋಷಿಗಳು ಕೇವಲ ಧರ್ಮಶ್ರದ್ಧೆಗಳಿಂದಲೇ ಸ್ವರ್ಗ(ಸದ್ಗತಿ)ವನ್ನು ಪಡೆದಿದ್ದಾರೆ.

ಶ್ರದ್ಧಯಾ ಧಾರ್ಯತೇ ಧರ್ಮೋ ಬಹುಭಿರ್ನಾರ್ಥರಾಶಿಭಿಃ ।
ನಿಷ್ಕಿಂಚನಾ ಹಿ ಮುನಯಃ ಶ್ರದ್ಧಾವಂತೋ ದಿವಂ ಗತಾಃ ॥
(ಗ. ಪು. ೮-೧೧೦)

ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆ, ಗರುಡಪುರಾಣದಲ್ಲಿ ಹಾಗೂ ಇನ್ನೂ ಬೇರೆ ಬೇರೆ ಕಡೆ ಪರಮಾತ್ಮನು ಹೇಳಿರುತ್ತಾನೆ. ಪತ್ರ-ಪುಷ್ಪ, ಫಲ, ಜಲಾದಿಗಳನ್ನು ಯಾರು ನನಗೆ ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತಾರೋ ಅದನ್ನು ಅರ್ಥಾತ್ (ಶ್ರದ್ಧಾ) ಭಕ್ತಿಯಿಂದ ಅರ್ಪಿಸಿದ್ದನ್ನು ನಾನು ಸ್ವೀಕರಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಪತ್ರಂ ಪುಷ್ಪಂ ಫಲಂ ತೋಯಂ ಯೋ ಮೇ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಪ್ರಯಚ್ಛತಿ ।
ತದಹಂ ಭಕ್ತ್ಯುಸಹೃತಮಶ್ನಾಮಿ ಪ್ರಯತಾತ್ಮನಃ ॥ (ಭ.ಗೀ. ಮತ್ತು ಗ.ಪು.)

ಆ ಕಾರಣದಿಂದ ದಾನ ಮಾಡಲೇಬೇಕು. ಆವಾಗ ವಿಧಿಯುಕ್ತವಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು. ಅದು ಅಲ್ಪವೇ ಇರಲಿ. ಅಧಿಕವೇ ಇರಲಿ ಅದರ ವಿಚಾರ ಮಾಡದೇ ಶ್ರದ್ಧಾಭಕ್ತಿಯಿಂದ ವಿಧ್ಯುಕ್ತವಾಗಿ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು.

ತಸ್ಮಾದವಶ್ಯಂ ದಾತವ್ಯಂ ತದಾ ದಾನಂ ವಿಧಾನತಃ ।
ಅಲ್ಪಂ ವಾ ಬಹುವೇತೀಮಾಂ ಗಣನಾಂ ನೈವ ಕಾರಯೇತ್ ॥

(ಗ. ಪು. ೮-೧೧೨)

ಉಶೀನರ, ವಿಶ್ವಗಶ್ವ, ನೃಗ, ಭಗೀರಥ, ಸುಪ್ರಸಿದ್ಧ ಯೌವನಾಶ್ವ, ಮಾಂಧಾತ, ಮುಚುಕುಂದ, ರಾಜಾಭೂರಿದ್ಯುಮ್ನ, ನೈಷಧ, ಸೋಮಕ, ಪುರೂರವ, ಚಕ್ರವರ್ತೀ ಭರತ, ಇವನ ಎಲ್ಲ ವಂಶಸ್ಥರಾದ ಭರತರಾಜರು (ಭರತವಂಶಸ್ಥರು) ಧೀರ-ವೀರ-ಶೂರ ದಶರಥಸುಪುತ್ರ ಕೌಸಲ್ಯಾನಂದನ ಶ್ರೀರಾಮಚಂದ್ರ, ಇತರ ಕೀರ್ತಿ ಪ್ರಸಿದ್ಧಿ ಪಡೆದ ಮಹಾರಾಜರುಗಳು ಹಾಗೂ ದಿಲೀಪ ಮಹಾರಾಜ ಮೊದಲಾದವರು ವಿಧಿಗಳನ್ನು ತಿಳಿದು ಗೋದಾನ ಮಾಡಿದ್ದರಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕವನ್ನು ಹೊಂದಿದರು. ಯಜ್ಞ-ದಾನ-ತಪಸ್ಸುಗಳಿಂದ ಹಾಗೂ ರಾಜಧರ್ಮ ಮತ್ತು ಗೋದಾನಾದಿಗಳಿಂದ ಉತ್ತಮ ಲೋಕವನ್ನೂ ಪಡೆದರು.

ಉಶೀನರೋ ವಿಶ್ವಗಶ್ವೋ ನೃಗಶ್ಚ
ಭಗೀರಥೋ ವಿಶ್ರುತೋ ಯೌವನಾಶ್ವಃ ।
ಮಾಂಧಾತಾ ವೈ ಮುಚುಕುಂದಶ್ಚ ರಾಜಾ
ಭೂರಿದ್ಯುಮ್ನೋ ನೈಷಧಃ ಸೋಮಕಶ್ಚ ॥

ಪುರೂರವೋ ಭರತಶ್ಚಕ್ರವರ್ತೀ
ಯಸ್ಯಾನ್ವವಾಯೇ ಭರತಾಃ ಸರ್ವ ಏವ ।
ತಥಾ ವೀರೋ ದಾಶರಥಿಶ್ಚ ರಾಮೋ
ಯೇ ಚಾಪ್ಯನ್ಯೇ ವಿಶ್ರುತಾಃ ಕೀರ್ತಿಮಂತಃ ॥

ತಥಾ ರಾಜಾ ಪೃಥುಕರ್ಮಾ ದಿಲೀಪೋ
ದಿವಂ ಪ್ರಾಪ್ತೋ ಗೋಪ್ರದಾನೈರ್ವಿಧಿಜ್ಞಃ ।
ಯಜ್ಞೈಃ ದಾನೈಸ್ತಪಸಾ ರಾಜಧರ್ಮೈಃ
ಮಾಂಧಾತಾಽಭೂದ್ಗೋಪ್ರದಾನೈಶ್ಚ ಯುಕ್ತಃ ॥

(ಮ. ಭಾ. ಅ. ಪ. ೭೬ / ೨೫, ೨೬, ೨೭)

ಯಾವುದನ್ನು ಬಿಟ್ಟರೂ ಯಜ್ಞ-ದಾನ-ತಪಃಕರ್ಮಗಳನ್ನು ಬಿಡಬಾರದೆಂದು ಶ್ರೀಮದ್ಭಗವದ್ಗೀತೆಯಲ್ಲಿ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮ ಆದೇಶಿಸಿರುತ್ತಾನೆ. 'ಯಜ್ಞ-ದಾನ-ತಪಃ ಕರ್ಮ ನ ಹಾತವ್ಯಂ ಕದಾಚನ'.

ತೈತ್ತಿರೀಯಾರಣ್ಯಕೋಪನಿಷತ್ತಿನಲ್ಲಿ ಗೋಹಿರಣ್ಯಾದಿದಾನವು ಯಜ್ಞಗಳಲ್ಲಿ ಶ್ರೇಷ್ಠವಾದ ದಕ್ಷಿಣೆಯೆಂದೂ ದಾತಾರನಿಂದ ಎಲ್ಲರೂ ಜೀವಿಸುತ್ತಾರೆಂದೂ ದಾನದಿಂದ ಶತ್ರುಗಳೂ ಮಿತ್ರರಾಗುತ್ತಾರೆಂದೂ ಹೇಳಿದೆ.

ದಾನಂ ಯಜ್ಞಾನಾಂ ವರೂಥಂ ದಕ್ಷಿಣಾಲೋಕೇ ದಾತಾರಗ್ಂ ಸರ್ವಭೂತಾನ್ಯುಪಜೀವಂತಿ ದಾನೇನಾರಾತೀರಪಾನುದಂತ ದಾನೇನ ದ್ವಿಷಂತೋ ಮಿತ್ರಾ ಭವಂತಿ ದಾನೇ ಸರ್ವಂ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಂ ತಸ್ಮಾದ್ದಾನಂ ಪರಮಂ ವದಂತಿ (ತೈ. ಯ. ಆ. ಉ. ೪-೭೯)

ಬ್ರಾಹ್ಮಣರು, ಗೋವುಗಳು, ವೇದಗಳು, ತಪಸ್ಸು, ಸತ್ಯ, ಇಂದ್ರಿಯನಿಗ್ರಹ, ಮನೋನಿಗ್ರಹ, ಶ್ರದ್ಧೆ, ದಯೆ, ಸ್ಥೈರಣೆ, ಯಜ್ಞಾದಿಗಳು- ಇವು ಪರಮಾತ್ಮನ ಶರೀರವೆಂದು ಭಾಗವತದಲ್ಲಿ ಹೇಳಲಾಗಿದೆ.

ವಿಪ್ರಾ ಗಾವಶ್ಚ ವೇದಾಶ್ಚ ತಪಸ್ಸತ್ಯಂ ದಮಃ ಶಮಃ ।
ಶ್ರದ್ಧಾ ದಯಾ ತಿತಿಕ್ಷಾ ಚ ಕ್ರತವಶ್ಚ ಹರೇಸ್ತನುಃ ।

(ಶ್ರೀಭಾಗವತ ೧೦.೪.೪೨)

ಮಕ್ಕಳ ರಕ್ಷಣೆಗೆ ಅಥವಾ ದೃಷ್ಟಿದೋಷ, ಔಷಧಾದಿ ಮೂಲಿಕಾ ಪ್ರಯೋಗವಾದಲ್ಲಿ ಗೋಮೂತ್ರದಿಂದ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ ಗೋಮಯಲೇಪನ ಹಾಗೂ ಪಂಚಗವ್ಯ ಪ್ರೋಕ್ಷಣೆ-ಪ್ರಾಶನ ಮತ್ತು ಗೋಪೂಜೆ-ಗೋದಾನಾದಿಗಳಿಂದ ದೋಷಪರಿಹಾರವಾಗುವುದು. ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನಿಗೆ ಗೋಪಿಕೆಯರು ಯಶೋದಾ ರೋಹಿಣಿಯರೊಡನೆ

ಆಕಳ ಬಾಲವನ್ನು ಇಳಿಯ ತೆಗೆಯುವುದೇ ಮೊದಲಾದ ರಕ್ಷೆಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿದರು. ತದನಂತರ (ಕೇಶವಾದಿ ನಾಮಗಳನ್ನು ಜಪಿಸುತ್ತಾ) ಆ ಮಗುವಿನ ಲಲಾಟವೇ ಮೊದಲಾದ ದ್ವಾದಶಾಂಗಗಳನ್ನು ಮೊದಲು ಗೋಮೂತ್ರದಿಂದಲೂ, ತದನಂತರ ಗೋಧೂಳಿಯಿಂದಲೂ, ತರುವಾಯ ಗೋಮಯದಿಂದಲೂ ಸ್ನಾನಮಾಡಿಸಿ ರಕ್ಷೆಯನ್ನಿಟ್ಟರು. ಆ ಸ್ತ್ರೀಯರು ಮೊದಲು ಗಾಬರಿಯಿಂದ ಶುದ್ಧರಾಗದೇ ಲೋಕಾಚಾರ ರೂಪಗಳಾದ ರಕ್ಷಾತಂತ್ರಗಳನ್ನು ನಡೆಸಿ ಗಾಬರಿ ಹೋದ ಮೇಲೆ ಅಕ್ಕರೆಯಿಂದ ಶುದ್ಧರಾಗಿ ತಮ್ಮ ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಹಸ್ತಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೀಜನ್ಯಾಸವನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಂಡು ತದನಂತರ ಮಗುವಿನ (ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣನ) ಅಂಗಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಬೀಜನ್ಯಾಸ ಮಾಡಿದರು. 'ಯಶೋದಾ ರೋಹಿಣೀಭ್ಯಾಂ... ಗೋಪುಚ್ಛ ಭ್ರಮಣಾದಿಭಿಃ'

ಗೋಮೂತ್ರೇಣ ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ ಪುನರ್ಗೋ ರಜಸಾರ್ಭಕಮ್ ।
ರಕ್ಷಾಂ ಚಕ್ರುರ್ಗೋಶಕೃತಾ ದ್ವಾದಶಾಂಗೇಷು ನಾಮಭಿಃ ॥
ಗೋಪ್ಯಸ್ಸಂಸ್ಪೃಷ್ಟಸಲಿಲಾ... ಅಕುರ್ವತ ॥

(ಶ್ರೀ. ಭಾ. ಮ. ಪು. ೧೦ಸ್ಕ. ೬ಅ. ೧೯, ೨೦, ೨೧)

ಬ್ರಹ್ಮಪುರಾಣದಲ್ಲಿ– ಕಪ್ಪು (ವರ್ಣ) ಬಣ್ಣದ ಗೋದಾನದಿಂದ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರಾಪ್ತಿ; ಬಿಳಿಗೋದಾನ–ಕುಲವೃದ್ಧಿ. ಕೆಂಪು (ಕಂದು) ಬಣ್ಣದ ಗೋದಾನ– ಸುಂದರ ರೂಪಪ್ರಾಪ್ತಿ; ಅರಸಿನ ಬಣ್ಣದ ಗೋದಾನ– ದುಃಖ ದಾರಿದ್ರ್ಯ ನಾಶ; ಕೃಷ್ಣಸಾರಾ (ಕಪ್ಪು–ಬಿಳಿ ಮಿಶ್ರ) ಗೋದಾನ–ಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿ; ನೀಲಬಣ್ಣದ ಗೋದಾನ–ಧರ್ಮವೃದ್ಧಿ; ಕಪಿಲಾಗೋದಾನದಿಂದ ಸಕಲಪಾಪ ನಿವಾರಣೆ ಮತ್ತು ಬಣ್ಣ–ಬಣ್ಣದ ಗೋದಾನ ದಿಂದ ಮೋಕ್ಷಪ್ರಾಪ್ತವಾಗುವುದು ಎಂದು ಹೇಳಿದೆ.

ಕೃಷ್ಣಾ ಸ್ವರ್ಗಪ್ರದಾ ಜ್ಞೇಯಾ ಗೌರೀ ಚ ಕುಲವರ್ಧಿನೀ ।
ರಕ್ತಾ ರೂಪಪ್ರದಾ ಜ್ಞೇಯಾ ಪೀತಾ ದಾರಿದ್ರ್ಯಘಾತಿನೀ ॥

ಪುತ್ರಪ್ರದಾ ಕೃಷ್ಣಸಾರಾ ನೀಲಾ ಧರ್ಮವಿವರ್ಧಿನೀ ।
ಕಪಿಲಾ ಸರ್ವಪಾಪಘ್ನೀ ನಾನಾವರ್ಣಾ ಚ ಮೋಕ್ಷದಾ ॥

ಇದಲ್ಲದೆ ಪದ್ಮಪುರಾಣದ ಸೃಷ್ಟಿ ಮತ್ತು ಪಾತಾಲಖಂಡ, ಸ್ಕಂದಪುರಾಣ, ವೇದಗಳಲ್ಲಿ, ಮನುಸ್ಮೃತಿ, ಯಾಜ್ಞವಲ್ಕ್ಯ ಸ್ಮೃತಿ, ಕಾತ್ಯಾಯನ, ಗೋಭಿಲ, ವ್ಯಾಸ, ಶಾತಾತಪ, ಬೃಹಸ್ಪತಿ, ವಸಿಷ್ಠಾದಿ ಸ್ಮೃತಿಗಳಲ್ಲಿಯೂ ಗೋದಾನಾದಿಗಳ ವಿಷಯ ಹಾಗೂ ಯಾರು–ಯಾರಿಗೆ–ಯಾವಾಗ–ಹೇಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬೇಕು, ಯಾರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಬಾರದು, ಯಾರಿಗೆ ದಾನ ಮಾಡಿದರೆ ಏನೇನು ಫಲಗಳು ಇತ್ಯಾದಿ ಅನೇಕ ವಿಚಾರಗಳನ್ನೂ ಶಾಸ್ತ್ರವಚನಗಳನ್ನೂ ನಾವು ನೋಡಬಹುದು.

ಈ ಗ್ರಂಥದಲ್ಲಿ ಅರುಣನಮಸ್ಕಾರ ಮಹತ್ತ್ವ ಮತ್ತು ಅರುಣಪೂಜೆಗಳನ್ನು ಸೇರಿಸಿದೆ. ಕೆಲವೆಡೆ ವಾರ್ಷಿಕವಾಗಿ ನೆರವೇರಿಸುವ ಕುಲದೇವತಾಪೂಜೆ ಹಾಗೂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಚನಪೂರ್ವಕ ಅನ್ನದಾನಾದಿಗಳ ವಿಧಿವಿಧಾನಗಳನ್ನೂ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ ಪ್ರಾಪ್ತ ರೀತಿಯಿಂದ ಸಂಕಲಿಸಲಾಗಿದೆ. ಸಂಕಲ್ಪಾದಿಗಳನ್ನು 'ಸಂಕಲ್ಪಕಲ್ಪಃ' ಎಂಬ ನಾಮಧೇಯದ ಶೀರ್ಷಿಕೆಯಡಿಯಲ್ಲಿ ಹಾಕಲಾಗಿದೆ. ಈ ಗ್ರಂಥಕ್ಕೆ ಸಹಕರಿಸಿದ ಎಲ್ಲರಿಗೂ ಕೃತಜ್ಞತೆಯನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುತ್ತೇನೆ.

ಸಮಸ್ತವಿದ್ವಜ್ಜನರಿಗೂ ಪುನಃ ಪುನಃ ನಮಸ್ಕರಿಸುತ್ತಾ 'ಸಮಸ್ತಸನ್ಮಂಗಲಾನಿ ಭವಂತು'.

॥ ಇತಿ ಶಮ್ ॥

ವೇ। ಬ್ರ ಮಿತ್ತೂರು ಪುರೋಹಿತ ಶ್ರೀನಿವಾಸ ಭಟ್ಟ, ಎಂ.ಎ.

ಜ್ಯೋತಿಷ ಶಿರೋಮಣಿ
ಶ್ರೀಶರಾಮನಿವಾಸ, ಅಂಚೆ : ಅನಂತಾಡಿ
ಬಂಟ್ವಾಳ ತಾಲೂಕು, ದ. ಕ., ೫೭೪ ೨೫೩
ಚರದೂರವಾಣಿ : ೦೯೪೪೯೯೩೬೮೪೨

ಹೇಮಲಂಬಿ ನಾಮ ಸಂ।
ಆಷಾಢ ಕೃ। ದ್ವಾದಶಿ
ರೋಹಿಣಿ ನಕ್ಷತ್ರ
೨೦-೭-೨೦೧೭

ಅನುಕ್ರಮಣಿಕೆ

ಸಂಕಲ್ಪಕಲ್ಪಃ

॥ ಓಂ ಶ್ರೀಗುರುಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥ ॥ ಓಂ ಶ್ರೀಗಣಪತಯೇ ನಮಃ ॥

॥ ಓಂ ಶ್ರೀಸರಸ್ವತ್ಯೈ ನಮಃ ॥

ಗೋಃಪ್ರದಾನಪ್ರಯೋಗಃ

(ಯಥಾಶಕ್ತ್ಯಲಂಕೃತ)

ಆಚಮ್ಯ, ಪವಿತ್ರಪಾಣಿಃ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ, ಗುರ್ವಾದೀನ್ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಜಲಶುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ, ಸಂಕಲ್ಪಯೇತ್ ।

ಸಕುಶಾಕ್ಷತ ಜಲಹಸ್ತಃ–

ಶುಕ್ಲಾಂಬರಧರಂ ವಿಷ್ಣುಂ ಶಶಿವರ್ಣಂ ಚತುರ್ಭುಜಮ್ ।
ಪ್ರಸನ್ನವದನಂ ಧ್ಯಾಯೇತ್ ಸರ್ವವಿಘ್ನೋಪಶಾಂತಯೇ ॥

...ಶುಭತಿಥೌ[೧]... ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸಹಕುಟುಂಬಾನಾಂ ಕ್ಷೇಮ–ಸ್ಥೈರ್ಯ–ಧೈರ್ಯ–ವೀರ್ಯ–ವಿಜಯ–ಆಯುರಾರೋಗ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥ ಕಾಮಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯ ಚತುರ್ವಿಧಫಲಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಆದಿತ್ಯಾದೀನಾಂ

---

೧. ಗತಿಸಿದವರ ನಿಮಿತ್ತ ಗೋದಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೇಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ– ...ಶುಭತಿಥೌ ಮಮ (ಪಿತುಃ ವಾ ಮಾತುಃ) ನಿಖಿಲದುರಿತ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯದುಃಸ್ವಪ್ನ ದುರ್ನಿಮಿತ್ತಬಾಧಾಶಾಂತಿಪೂರ್ವಕಂ ನಾಂದೀಮುಖಾಶ್ರುಮುಖ ಕವ್ಯೋಷ್ಣಪಾದಿ ಸಮಸ್ತಪಿತೃಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಊಷ್ಮಪೋ ಯಮೋಂಗಿರಸ್ವಾನಗ್ನಿಷ್ವಾತ್ತೋಗ್ನಿಃ ಕವ್ಯವಾಹನಾದಯೋ ಯೇ ಪಿತರಸ್ತೇಷಾಮವಿಚ್ಛಿನ್ನಪ್ರಸಾದಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಸೃಗ್ಭಾಗಿ–ಲೇಪಭಾಗಿ–ಪಿಂಡಭಾಗಿ–ವಿಪ್ರೋಚ್ಛಿಷ್ಟಭಾಗಿ–ಪ್ರಭೃತೀನಾಮಕ್ಷಯ್ಯತೃಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಯೇ ಸುಕಾಲಪಿತರಃ, ಯೇ ವಾ ಅಂಗಿರಸಪಿತರಃ, ಯೇ ಸುಸ್ವಧಪಿತರಃ ಯೇ ಸೋಮಪಪಿತರ ಇತಿ; ತತ್ತೇಷಾಂ ಮೂರ್ತಿಮತ್ಪಿತೄಣಾಂ ಕ್ಷಿಪ್ರಪ್ರಸಾದಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಯೇ ಅಗ್ನಿಷ್ವಾತ್ತ ಪಿತರಃ, ಯೇ ಬರ್ಹಿಷದ ಪಿತರ ಇತಿ, ತತ್ತೇಷಾಮಮೂರ್ತಾನಾಂ ಕಾಮರೂಪಾಣಾಂ ವೈರಾಜಪಿತೄಣಾಂ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಅಸ್ಮತ್ಪಿತೃ ಮಾತೃವಂಶಜಾನಾಂ ದಿವಿ ಭುವಿ ತಿರ್ಯಙ್ನರಕಾದಿಷು ವಾಸಿನಾಂ ಉತ್ತಮಲೋಕಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತ ಪೂರ್ವಜೋದ್ಧಾರಾರ್ಥಂ ದೋಗ್ಧ್ರೀ– ಸವತ್ಸಾ– ಅವ್ಯಂಗಾ– ಅಕ್ಲೀಬಾ– ದೋಷ ವಿವರ್ಜಿತಾ ಇತಿ ಯಥಾವಿಹಿತ ಗುಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಃ ಯಥಾಸಂಭವಾಲಂಕಾರೈರ ಲಂಕೃತಾಯಾಃ ಅಸ್ಯಾಃ ಗೋಃ ಪ್ರದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಮೇಲಿನ ಸಂಕಲ್ಪವಾಕ್ಯದ 'ಗಂಗಾವಾಲುಕಾಭಿಃ' ಇಲ್ಲಿಂದ 'ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣೋಃಸಾಯುಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ' ತನಕ ಇಲ್ಲಿಗೆ ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳಿರಿ.

ನವಾನಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಶುಭೈಕಾದಶಸ್ಥಾನಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಮಮ ಇಹಜನ್ಮನಿ-ಜನ್ಮ-ಜನ್ಮಾಂತರೇಷು ವಾ ಕಾಯಿಕ-ವಾಚಿಕ-ಮಾನಸಿಕೈಃ-ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾ ಭ್ರೂಣಹತ್ಯಾ-ಗೋವಧ-ಸುರಾಪಾನ-ಗುರುತಲ್ಪಗಮನ ಸ್ತ್ರೀಹತ್ಯಾ-ಮಹಿಷೀವಧ-ಉದ್ಭಿಜ-ಸ್ವೇದಜ-ಅಂಡಜ-ಜರಾಯುಜ ಇತಿ ಚತುರ್ವಿಧಸೃಷ್ಟಿಷು ಅನ್ಯತಮವಧದೋಷ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಪುತ್ರ-ಪೌತ್ರಾದಿ ಅನವಚ್ಛಿನ್ನ ಸಂತತಿಪರಂಪರಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಗೃಹಕಲಹ-ಬಂಧುಕಲಹ-ಜ್ಞಾತಿಜನವೈರ-ಸ್ವಜನವಿರೋಧಾದಿದೋಷ ನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಗೋಷು ಯಾವದ್ರೋಮಾಣಿ ಸಂತಿ ತಾವದ್ವರ್ಷಸಹಸ್ರಪರ್ಯಂತಂ ಸ್ವರ್ಗಲೋಕೇ ನಿವಾಸಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಗೋಷು ಯಾವದ್ದೇವತಾಸ್ತಾವದ್ದೇವತಾನಾಂ ಪರಮಾನುಗ್ರಹಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಗೋದಾನಕರ್ಮಣಃ ಕಲ್ಪೋಕ್ತಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಗೋದಾನಾತ್ ಸರ್ವಕ್ರತುಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ (ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ-ಧನ-ಧಾನ್ಯ ಸಂಪದಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ) ದೇಹಾಂತೇ ಗೋರೋಮಸಂಖ್ಯಾಕವತ್ಸರಾವಧಿ ಸಕಲ ಭೋಗಪರಿಪೂರ್ಣಸ್ವರ್ಗಲೋಕಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ತ್ರಿಗುಣೀಕೃತಾಗ್ನಿಷ್ಟೋಮಾತಿ ರಾತ್ರಾಪ್ತೋರ್ಯಾಮ-ವಾಜಪೇಯ-ಪೌಂಡರೀಕ- ರಾಜಸೂಯಾಶ್ವಮೇಧಾದಿ ನಿಖಿಲಕ್ರತುಶತಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ದಶಪೂರ್ವೇಷಾಂ ದಶಾಪರೇಷಾಂ ಮದ್ವಂಶ್ಯಾನಾಂ ಮಮ ಚ ಸಕುಟುಂಬಸ್ಯ ಸಪರಿವಾರಸ್ಯ ದೇಹಾಂತೇ ನರಕಾದುತ್ತೀರ್ಯ ಶಾಶ್ವತಬ್ರಹ್ಮಲೋಕಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಗಂಗಾವಾಲುಕಾಭಿಃ ಕೃತರಾಶೇರ್ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾವಸಾನೇ ಏಕೈಕವಾಲುಕಾಪಕರ್ಷಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ವರಾಶ್ಯಪಕರ್ಷಸಮ್ಮಿತಕಾಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿವಾಸಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ತಿಲೈಃ ಸೂರ್ಯಮಂಡಲಪರ್ಯಂತಂ ಕೃತರಾಶೇರ್ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾವಸಾನೇ ಏಕೈಕ ತಿಲಾಪಕರ್ಷಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ವರಾಶ್ಯಪಕರ್ಷಸಮ್ಮಿತಕಾಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿವಾಸ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಯವೈಶ್ಚಂದ್ರಮಂಡಲಪರ್ಯಂತಂ ಕೃತರಾಶೇರ್ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾವಸಾನೇ ಏಕೈಕ ಯವಾಪಕರ್ಷಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ವರಾಶ್ಯಪಕರ್ಷಸಮ್ಮಿತಕಾಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿವಾಸಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕೃತ್ತಗೋಲೋಮಭಿಃ ಸಪ್ತರ್ಷಿಮಂಡಲಪರ್ಯಂತಂ ಕೃತರಾಶೇರ್ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾವಸಾನೇ ಏಕೈಕಗೋಲೋಮಾಪಕರ್ಷಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ವರಾಶ್ಯಪಕರ್ಷಸಮ್ಮಿತಕಾಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿವಾಸಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಗೋಧೂಮೈರ್ನಕ್ಷತ್ರಮಂಡಲಪರ್ಯಂತಂ ಕೃತರಾಶೇರ್ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾವಸಾನೇ ಏಕೈಕ ದಿವ್ಯವರ್ಷಸ್ಯೈಕೈಕ ಗೋಧೂಮಾಪಕರ್ಷಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ವರಾಶ್ಯಪಕರ್ಷ ಸಮ್ಮಿತಕಾಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿವಾಸಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮಾಷೈರ್ಧ್ರುವಮಂಡಲ ಪರ್ಯಂತಂ ಕೃತರಾಶೇರ್ವರ್ಷಸಹಸ್ರಾವಸಾನೇ ಏಕೈಕದಿವ್ಯವರ್ಷಸ್ಯೈಕೈಕ ಮಾಷಾಪಕರ್ಷಕ್ರಮೇಣ ಸರ್ವರಾಶ್ಯಪಕರ್ಷಸಮ್ಮಿತಕಾಲೇ ಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿವಾಸ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಆಧಾರಶಕ್ತ್ಯಾದಿ

ಶಿಂಶುಮಾರಚಕ್ರಪರ್ಯಂತಂ ಪಂಚಾಶತ್ಕೋಟಿ ಯೋಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣಭೂಮಂಡಲಕೃತ ಗಂಗಾವಾಲುಕರಾಶೌ ಏಕೈಕದಿವ್ಯವರ್ಷಸ್ಯೈಕೈಕ ವಾಲುಕಾಪಕರ್ಷಕ್ರಮೇಣ ಯಾವದ್ರಾಶಿಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಸ್ತಾವತ್ಕಾಲಪರ್ಯಂತಂ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣೋಃ ಸಾಯುಜ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ದೋಗ್ಧ್ರೀ–ಸವತ್ಸಾ–ಅವ್ಯಂಗಾ– ಅಕ್ಲೀಬಾ–ದೋಷವಿವರ್ಜಿತಾ ಇತಿ ಯಥಾವಿಹಿತಗುಣವಿಶಿಷ್ಟಾಯಾಃ ಯಥಾಸಂಭವಾಲಂಕಾರೈರಲಂಕೃತಾಯಾಃ ಅಸ್ಯಾಃ ಗೋಃ ಪ್ರದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ತದಂಗಗಣಪತಿಸ್ಮರಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಇತಿ ತತ್ಕೃತ್ವಾ–

ಅಥ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತುರ್ವರಣಮ್ । ಯಥಾ–

ಪೂಗೀಫಲ–ತಾಂಬೂಲ–ಗಂಧವಸ್ತ್ರ–ಕುಂಕುಮ–ಕುಸುಮಾಕ್ಷತಾನ್ ಗೃಹೀತ್ವಾ (ಅಮುಕ) ಗೋತ್ರಂ ತೈತ್ತಿರೀಯ ಯಜುಶ್ಶಾಖಾಧ್ಯಾಯಿನಂ (ಅಮುಕ) ಶರ್ಮಾಣಂ ಗೋಃ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತಾರಂ ತ್ವಾಮಹಂ ವೃಣೇ ।

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣಜ್ಞ! ವಿಷ್ಣುರೂಪ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ।
ಧೇನೋಃ ಪ್ರತಿಗ್ರಹೇ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ವೃಣೇ ತ್ವಾಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ತಮಮ್ ॥

ಇತಿ ವರಣಸಾಮಗ್ರೀಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಸ್ತೇ ದದ್ಯಾತ್ ।

ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಚನಮ್ । ಯಥಾ–

ತವ ಪಾದೋದಕಂ ತೀರ್ಥಂ ಮುಖೇ ವೇದಾಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ ।
ಪಾದ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಭೂಮಿದೇವ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಯಥಾ–

ಭೂಮಿದೇವಾಗ್ರಜನ್ಮಾಸಿ ತ್ವಂ ವಿಪ್ರ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ।
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಯಜ್ಞಪುರುಷ ಅರ್ಘ್ಯೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಿಣೇ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಥಾಚಮನೀಯಂ ಯಥಾ–

ಭವದ್ದರ್ಶನಮಾತ್ರೇಣ ಮುಕ್ತೋಽಸ್ಮಿ ಭವಬಂಧನಾತ್ ।
ಭಗವನ್! ಸರ್ವವೇದಜ್ಞ! ಗೃಹಾಣಾಚಮನೀಯಕಮ್ ॥

ವೇದಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ಆಚಮನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ವಸ್ತ್ರಂ ಯಥಾ–

ಯಜನಂ ಯಾಜನಂ ಚೈವಾಧ್ಯಯನಾಧ್ಯಾಪನಂ ತಥಾ ।
ದಾನಂ ಪ್ರತಿಗ್ರಹೋ ಹೋಮಃ ಷಟ್ಕರ್ಮನಿರತೋ ದ್ವಿಜಃ ॥

ಷಟ್ಕರ್ಮನಿರತಾಯ ನಮಃ । ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ಉಪವೀತಂ ಯಥಾ–

ತವ ದೇಹೇ ಸ್ಥಿತಾ ವೇದಾಃ ಪಾವಯಂತಿ ಜಗತ್ತ್ರಯಮ್ ।
ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಯಜ್ಞೇಷು ವಿಖ್ಯಾತ ಯಜ್ಞಸೂತ್ರಂ ಗೃಹಾಣ ಮೇ ॥

ಯಜ್ಞವಿಖ್ಯಾತಾಯ ನಮಃ । ಉಪವೀತಯುಗ್ಮಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ಗಂಧಪ್ರದಾನಂ ಯಥಾ–

ಗಂಧಾನುಲಿಪ್ತಸರ್ವಾಂಗ ತಪಸಾ ವೀತಕಲ್ಮಷ ।
ಗಂಧಂ ಸ್ವೀಕುರು ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಗಂಧಿತಂ ಕುರು ॥

ಗಂಧಾನುಲಿಪ್ತಸರ್ವಾಂಗಾಯ ನಮಃ । ಗಂಧಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ಅಲಂಕಾರದಾನಂ ಯಥಾ–

ಕ್ಷಮಾ ತಪೋ ದಯಾ ದಾನಂ ಸತ್ಯಂ ಶೌಚಂ ಚ ಸಂಯಮಃ ।
ವಿದ್ಯಾ ಚ ವಿನಯಶ್ಚೈವ ತ್ವಯಿ ಭೂಷಣಮುತ್ತಮಮ್ ॥

ಬಹುಶ್ರುತಾಯ ನಮಃ । ಅಲಂಕಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ಪುಷ್ಪಮಾಲಿಕಾದಾನಂ ಯಥಾ–

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಸರ್ವವರ್ಣಾನಾಂ ಪಾವನಾ ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಣಃ ।
ಪುಷ್ಪಮಾಲಾಂ ಮಯಾ ದತ್ತಾಂ ಗೃಹಾಣ ದ್ವಿಜಪುಂಗವ ॥

ಬ್ರಹ್ಮರೂಪಿಣೇ ದ್ವಿಜಪುಂಗವಾಯ ನಮಃ । ಪುಷ್ಪಮಾಲಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ಧೂಪೋ ಯಥಾ–

ವನಸ್ಪತಿರಸೋತ್ಪನ್ನೋ ಗಂಧಾಢ್ಯೋ ಧೂಪ ಉತ್ತಮಃ ।
ಆಘ್ರೇಯಃ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಧೂಪೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ದೀಪಃ ಯಥಾ–

ಓಂ ಉದ್ದೀಪ್ಯಸ್ವ... ದಿಶ । ಇತಿ ದೀಪಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ವೇದಪಾರಗಾಯ ನಮಃ । ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ॥

ಇದಂ ತೇ ಪುನರರ್ಘ್ಯಮ್ ॥

ಪಾದಪೂಜಾದಿ ಅಷ್ಟಾರ್ಘ್ಯಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ ।

ಆಮಭೋಜನದಾನಮ್ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಃ... ॥ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ–

ಜೀವನಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಮಂಗಲಾನಾಂ ಚ ಮಂಗಲಮ್ ।
ತುಷ್ಟಿದಂ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ತಂಡುಲಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ... ಇದಮಾಮಂ ಭೋಜನಪರ್ಯಾಪ್ತಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾ ತಾಂಬೂಲಸಹಿತಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ಶ್ರಿಯೈ ನ ಮಮ । ಓಂ ತತ್ಸತ್ ॥

ತದಮೃತರೂಪೇಣ ಸಂಪದ್ಯತಾಂ ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ।

ಅಥ ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್–

ಯದರ್ಚನಂ ಕೃತಂ ವಿಪ್ರ ತವ ಬ್ರಹ್ಮ (ವಿಷ್ಣು) ಸ್ವರೂಪಿಣಃ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಮಮ ದಾನಸ್ಯ (ಬ್ರಹ್ಮಣೇಽಸ್ತು) ವಿಷ್ಣವೇಽಸ್ತು ಸಮರ್ಪಣಮ್ ॥

ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ॥

ಅಥ ಗೋಪೂಜಾ

ಕರದ್ವಯಂ ಸಂಪುಟೀಕೃತ್ಯ ಗವಿ ದೇವತಾಭಾವನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಯಥಾ–

ಆದಿತ್ಯದುಹಿತಾ ಗೌರ್ಹಿ ಸಾಕ್ಷಾತ್ ಪೃಥ್ವೀ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಾ ।
ಶ್ರೇಯೋರ್ಥೇ ಸರ್ವವರ್ಣಾನಾಮುತ್ಪನ್ನಾ ಕ್ರತುಸಿದ್ಧಯೇ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಪಶವಶ್ಚೈವ ಕುಲಮೇಕಂ ದ್ವಿಧಾ ಕೃತಮ್ ।
ಏಕತ್ರ ಮಂತ್ರಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತಿ ಹವಿರೇಕತ್ರ ತಿಷ್ಠತಿ ॥[೨]

೨. ಭವಿಷ್ಯತ್ಪುರಾಣೇ ಬ್ರಹ್ಮೋವಾಚ– ಆದಿತ್ಯದುಹಿತಾ... ಪಯೋಧರಾಃ ॥

ಗೋಭ್ಯೋ ಯಜ್ಞಾಃ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ಗೋಭ್ಯೋ ದೇವಾಃ ಸಮುತ್ಥಿತಾಃ ।
ಗೋಭ್ಯೋ ವೇದಾಃ ಸಮುದ್ಗೀರ್ಣಾಃ ಸಷಡಂಗಪದಕ್ರಮಾಃ ॥

ಶೃಂಗಮೂಲೇ ಗವಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣೂ ಸಮಾಶ್ರಿತೌ ।
ಶೃಂಗಾಗ್ರೇ ಸರ್ವತೀರ್ಥಾನಿ ಸ್ಥಾವರಾಣಿ ಚರಾಣಿ ಚ ॥

ಶಿರೋಮಧ್ಯೇ ಮಹಾದೇವಃ ಸರ್ವಭೂತಮಯಃ ಸ್ಥಿತಃ ।
ಲಲಾಟಾಗ್ರೇ ಸ್ಥಿತಾ ದೇವೀ ನಾಸಾವಂಶೇಽಥ ಷಣ್ಮುಖಃ ॥

[೩]ಕರ್ಣಯೋರಶ್ವಿನೌ ದೇವೌ ಚಕ್ಷುಷೋಃ ಶಶಿಭಾಸ್ಕರೌ ।
ದಂತೇಷು ವಾಯವಃ ಸರ್ವೇ ಜಿಹ್ವಾಯಾಂ ವರುಣಃ ಸ್ಥಿತಃ ॥

ಸಂಧ್ಯಾದ್ವಯಂ ತಥೋಷ್ಠೌ ಚ ಗ್ರೀವಾಮಿಂದ್ರಃ ಸಮಾಶ್ರಿತಃ ।
ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಕಕ್ಷದೇಶೇ ತು ಸಾಧ್ಯಾಶ್ಚೋರಸಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ॥

ಚತುಷ್ಪಾತ್ಸಕಲೋ ಧರ್ಮಃ ಸ್ವಯಂ ಜಂಘಾಸು ಸಂಸ್ಥಿತಃ ।
ಖುರಮಧ್ಯೇ ತು ಗಂಧರ್ವಾಃ ಖುರಾಗ್ರೇಷು ಚ ಪನ್ನಗಾಃ ॥

ಖುರಾಣಾಂ ಪಶ್ಚಿಮಾಗ್ರೇಷು ಗಣಾ ಹ್ಯಪ್ಸರಸಾಂ ಸ್ಥಿತಾಃ ।
ರುದ್ರಾಶ್ಚೈಕಾದಶಾಃ ಪೃಷ್ಠೇ ವಸವಃ ಸರ್ವಸಂಧಿಷು ॥

ಶ್ರೋಣೀತಟಸ್ಥಾಃ ಪಿತರಃ ಸೋಮೋ ಲಾಂಗೂಲಮಾಶ್ರಿತಃ ।
ಆದಿತ್ಯರಶ್ಮಯೋ ವಾಲಾಃ ಪಿಂಡೀಭೂತಾ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ ॥

ಸಾಕ್ಷಾದ್ಗಂಗಾ ಚ ಗೋಮೂತ್ರೇ ಗೋಮಯೇ ಯಮುನಾ ಸ್ಥಿತಾ ।
ಕ್ಷೀರೇ ಸರಸ್ವತೀದೇವೀ ನರ್ಮದಾ ದಧಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾ ॥

ಹುತಾಶನಃ ಸ್ವಯಂ ಸರ್ಪಿರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಗುರುಃ ಪರಃ ।
ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶಚ್ಚ ದೇವಾನಾಂ ಕೋಟ್ಯೋ ರೋಮಸು ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ॥

ಉದರೇ ಪೃಥಿವೀ ಜ್ಞೇಯಾ ಸಶೈಲವನಕಾನನಾ ।
ಚತ್ವಾರಃ ಸಾಗರಾಃ ಪೂರ್ಣಾ ಗವಾಂ ಯೇ ತು ಪಯೋಧರಾಃ[೪] ॥

---

೩. ಕಂಬಲಾಶ್ವತರೌ ದೇವೌ ನಾಸಾಪುಟ ಸುಪಾಲಕೌ ಇತ್ಯಧಿಕಪಾಠಃ (ಭವಿಷ್ಯೇ)

೪. ಇತಿ ಹೇಮಾದ್ರಿ ವಿರಚಿತೇ ಚತುರ್ವರ್ಗಚಿಂತಾಮಣೌ ದಾನಖಂಡೇ ಗೋದಾನ ಖಂಡೇ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪುರಾಣವಚನಮ್ ।

[೫]ತೃಣಾನಿ ಖಾದಂತಿ ವಸಂತ್ಯರಣ್ಯೇ
ಪಿಬಂತಿ ತೋಯಾನ್ಯಪರಿಗ್ರಹಾಣಿ ।
ದುಹ್ಯಂತಿ ವಾಹ್ಯಂತಿ ಪುನಂತಿ ಪಾಪಂ
ಗವಾಂ ರಸೈರ್ಜೀವತಿ ಜೀವಲೋಕಃ ॥

ತುಷ್ಟಾಸ್ತು ಗಾವಃ ಶಮಯಂತಿ ಪಾಪಂ
ದತ್ತಾಸ್ತು ಗಾವಸ್ತ್ರಿದಿವಂ ನಯಂತಿ ।
ಸಂರಕ್ಷಿತಾಶ್ಚೋಪನಯಂತಿ ವಿತ್ತಂ
ಗೋಭಿರ್ನ ತುಲ್ಯಂ ಧನಮಸ್ತಿ ಕಿಂಚಿತ್ ॥

ಇತಿ ಭಾವಯಿತ್ವಾ

ಗೋಃ ಶರೀರೇ ದೇವತಾನ್ಯಾಸಃ ಯಥಾ–

ಶೃಂಗಮೂಲಯೋಃ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣೂ ನ್ಯಸಾಮಿ[೬] । ತತ್ರೈವ ಶೃಂಗಾಗ್ರಯೋಃ ಸರ್ವತೀರ್ಥಾನಿ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಲಲಾಟೇ ಮಹಾದೇವಂ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಲಲಾಟಾಗ್ರೇ

---

೫. ತ್ವಂ ಸರ್ವದೇವಗಣಮಂದಿರಮಂಗಭೂತಾ ವಿಶ್ವೇಶ್ವರಿ ತ್ರಿಪಥ ಗೋದಧಿ ಪರ್ವತಾನಾಮ್ । ತ್ವದ್ದಾನಶಸ್ತ್ರಶಕಲೀಕೃತಪಾತಕೌಘಃ ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸ್ಮಿ ನಿರ್ವೃತಿಮತೀವಪರಾಂ ನಮಾಮಿ ॥

ನೈತದ್ವಚನಂ ವಿಪ್ರಂಪ್ರತಿ ದತ್ತಧೇನುಂ ಪ್ರತಿ ದಾತುಃ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ಇತಿ ವಿಜ್ಞಾಯತೇ । ವ್ರತಚೂಡಾಮಣೌ ವೈತರಣೀವ್ರತಪ್ರಸಂಗೇ (೧೭೦ ಪೃಷ್ಠೇ) ಪಠ್ಯಂತೇ ಶ್ಲೋಕಾಃ

ತತೋ ಗೋರಗ್ರಪಾದಾಭ್ಯಾಂ ಗೋರಾಸ್ಯಾಯ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ।
ಗೋಶೃಂಗಾಭ್ಯಾಂ ಚ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಗೋಸ್ಕಂಧಾಭ್ಯಾಂ ತಥೈವ ಚ ॥

ಗೋಪುಚ್ಛಾಯ ನಮಸ್ತೇಽಸ್ತು ಗೋಃ ಪಶ್ಚಾತ್ಪಾದಯೋಸ್ತಥಾ ।
ಗೋಃ ಸರ್ವಾಂಗೇಷು ಸಂಪೂಜ್ಯ ಸ್ಥಾನೇ ಸ್ಥಾನೇಷು ದೇವತಾಃ ।... ಇತ್ಯಾದಿ.

ಹೈಮಶೃಂಗೀಂ ರೌಪ್ಯಖುರೀಂ ಸಘಂಟಾಭರಣಾಂಬರಾಮ್ ।
ತಾಮ್ರಪೃಷ್ಠೀಂ ಕಾಂಸ್ಯದೋಗ್ಧ್ರೀಂ ಸುವರ್ಣೋತ್ತರದಕ್ಷಿಣಾಮ್... ಇತ್ಯಾದಿ.

೬. ಶೃಂಗಮೂಲಯೋಃ = ಕೊಂಬುಗಳ ಮೂಲಭಾಗ(ದಲ್ಲಿ). ಶೃಂಗಾಗ್ರಯೋಃ = ಕೊಂಬುಗಳ ಅಗ್ರಭಾಗ(ಗಳಲ್ಲಿ). ಲಲಾಟೇ = ಹಣೆಯಭಾಗ(ದಲ್ಲಿ). ಶಿರೋಮಧ್ಯೇ= ತಲೆಯ ಮಧ್ಯಭಾಗ(ದಲ್ಲಿ). ಲಲಾಟಾಗ್ರೇ = ಹಣೆಯ ಅಗ್ರಭಾಗ(ದಲ್ಲಿ). ನಾಸಾವಂಶೇ= ಮೂಗಿನ ದಂಡೆ(ಯಲ್ಲಿ). ನಾಸಾಪುಟೇ = ಮೂಗಿನ ಹೊಳ್ಳೆ(ಯಲ್ಲಿ). ಕರ್ಣ(ಯೋಃ)= ಎರಡೂ ಕಿವಿ(ಗಳಲ್ಲಿ). ಚಕ್ಷು(ಷೋಃ) = ಎರಡೂ ಕಣ್ಣು(ಗಳಲ್ಲಿ). ದಂತೇ(ಷು) = ಹಲ್ಲು(ಗಳಲ್ಲಿ). ಜಿಹ್ವಾ(ಯಾಂ) = ನಾಲಗೆ(ಯಲ್ಲಿ). ಹುಂಕಾರೇ = ಹೂಂಕಾರದಲ್ಲಿ.

ಮಹಾದೇವೀಂ ನ್ಯಸಾಮಿ । ನಾಸಾವಂಶೇ ಷಣ್ಮುಖಂ ನ್ಯಸಾಮಿ । ನಾಸಾಪುಟಯೋಃ ಕಂಬಲಾಶ್ವತರೌ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಅಧೋಗಾತ್ರೇಷು ದ್ವಾದಶಾದಿತ್ಯಾನ್ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಕರ್ಣಯೋರಶ್ವಿನೌ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಚಕ್ಷುಷೋಃ ಶಶಿಭಾಸ್ಕರೌ ನ್ಯಸಾಮಿ । ದಂತೇಷು ವಾಯುಂ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಜಿಹ್ವಾಯಾಂ ವರುಣಂ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಹುಂಕಾರೇ ಸರಸ್ವತೀಂ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಗಂಡಯೋರ್ಯಮಧರ್ಮೌ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಓಷ್ಠಯೋಃ ಸಂಧ್ಯಾದ್ವಯಂ

ಗಂಡಯೋಃ = ಗಂಡಸ್ಥಳ(ಗಳಲ್ಲಿ). ಓಷ್ಠಯೋಃ = ತುಟಿ(ಗಳಲ್ಲಿ). ಗ್ರೀವಾಯಾಂ= ಕುತ್ತಿಗೆ(ಯಲ್ಲಿ). ಕಕ್ಷದೇಶೇ = ಕಂಕುಳ(ನಡುವಿನ ಪಟ್ಟಿ) (ಸ್ಥಳದಲ್ಲಿ). ಉರಸಿ = ವಕ್ಷಸ್ಥಳ(ದಲ್ಲಿ). ಚತುಃಪಾದೇಷು = ನಾಲ್ಕು ಪಾದ(ಗಳಲ್ಲಿ). (ಜಂಘಯೋಃ = ಮೊಣಕಾಲು(ಗಳಲ್ಲಿ) ಎಂದೂ ಪಾಠಾಂತರವಿದೆ). ಖುರಮಧ್ಯೇ = ಗೊರಸುಗಳ ಮಧ್ಯ(ದಲ್ಲಿ). ಖುರಾಗ್ರೇಷು = ಗೊರಸುಗಳ ಅಗ್ರಭಾಗ(ದಲ್ಲಿ). ಖುರಪಾರ್ಶ್ವೇ = ಗೊರಸುಗಳ ಪಾರ್ಶ್ವ(ದಲ್ಲಿ). ಪೃಷ್ಠೇ = ಬೆನ್ನಿನ ಭಾಗ(ದಲ್ಲಿ). ಸರ್ವಸಂಧಿಷು = ಎಲ್ಲಾ ಸಂಧಿ (ಕೀಲು)(ಗಳಲ್ಲಿ). ಶ್ರೋಣೀತಟೇ = ಕಟೀಪ್ರದೇಶ(ದಲ್ಲಿ). ಲಾಂಗೂಲೇ= ಬಾಲ(ದಲ್ಲಿ). ಅಧೋಗಾತ್ರೇಷು = ದೇಹದ ಕೆಳಭಾಗ(ದಲ್ಲಿ). ವಾಲೇಷು = ಕೇಶ (ರೋಮ)ಗಳಲ್ಲಿ (ಬಾಲದ ರೋಮಗಳಲ್ಲಿ). ಗೋಮೂತ್ರೇ = ಗೋಮೂತ್ರ(ದಲ್ಲಿ). ಗೋಮಯೇ = ಗೋಮಯ(ದಲ್ಲಿ) (ಸೆಗಣಿ). ಕ್ಷೀರೇ = ಹಾಲಿ(ನಲ್ಲಿ). ದಧ್ನಿ = ಮೊಸರಿ(ನಲ್ಲಿ). ಸರ್ಪಿಷಿ = ತುಪ್ಪ(ದಲ್ಲಿ). ರೋಮಸು = ರೋಮ(ಗಳಲ್ಲಿ). ಉದರೇ = ಉದರ(ದಲ್ಲಿ) (ಹೊಟ್ಟೆ). ಪಯೋಧರೇಷು = ಕೆಚ್ಚಲು(ಗಳಲ್ಲಿ). ಸರ್ವಶರೀರೇ = ಎಲ್ಲ ಶರೀರ (ಅವಯವ)(ಗಳಲ್ಲಿ). ಪುನಃ ಇವೆಲ್ಲ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲೂ 'ನ್ಯಸಾಮಿ' ಎಂಬಲ್ಲಿ 'ಪೂಜಯಾಮಿ' ಸೇರಿಸಿ ಪೂಜಿಸುವುದು.

ಶೃಂಗಮೂಲೇ ಗವಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣೂ ಸಮಾಶ್ರಿತೌ ।
ಶೃಂಗಾಗ್ರೇ ಸರ್ವ ತೀರ್ಥಾನಿ ಸ್ಥಾವರಾಣಿ ಚರಾಣಿ ಚ ॥
ಶಿರೋ ಮಧ್ಯೇ ಮಹಾದೇವಃ ಸರ್ವದೇವಮಯಃ ಸ್ಥಿತಃ ।
ಲಲಾಟಾಗ್ರೇ ಸ್ಥಿತಾ ದೇವೀ ನಾಸಾ ವಂಶೇऽಥಷಣ್ಮುಖಃ ॥
ಕರ್ಣಯೋರಶ್ವಿನೌ ದೇವೌ ಚಕ್ಷುಷೋಃ ಶಶಿ ಭಾಸ್ಕರೌ ।
ದಂತೇಷು ವಾಯವಃ ಸರ್ವೇ ಜಿಹ್ವಾಯಾಂ ವರುಣಃ ಸ್ಥಿತಃ ॥
ಸಂಧ್ಯಾದ್ವಯಂ ತಥೋಷ್ಠಯೋಃ ಗ್ರೀವಾವಿಂದ್ರಃ ಸಮಾಶ್ರಿತಃ ।
ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಕಕ್ಷದೇಶೇಷು ಸಾಧ್ಯಾಶ್ಚೋರಸಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ॥
ಚತುಷ್ಪಾತ್ಸಕಲೋ ಧರ್ಮಃ ಸ್ವಯಂ ಜಂಘಾಸು ಸಂಸ್ಥಿತಃ ।
ಖುರಮಧ್ಯೇ ತು ಗಂಧರ್ವಾಃ ಖುರಾಗ್ರೇಷು ಚ ಪನ್ನಗಾಃ ॥
ಖುರಾಣಾಂ ಪಶ್ಚಿಮಾಗ್ರೇಷು ಗಣಾಹ್ಯಪ್ಸರಸಾಂ ಸ್ಥಿತಾಃ ।
ರುದ್ರಾಶ್ಚೈಕಾದಶಾಃ ಪೃಷ್ಠೇ ವಸವಃ ಸರ್ವಸಂಧಿಷು ॥
ಶ್ರೋಣೀತಟಸ್ಥಾಃ ಪಿತರಃ ಸೋಮೋ ಲಾಂಗೂಲಮಾಶ್ರಿತಃ ।
ಆದಿತ್ಯರಶ್ಮಯೋ ವಾಲಾಃ ಪಿಂಡೀಭೂತಾ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ ।

ನ್ಯಸಾಮಿ । ಗ್ರೀವಾಯಾಮಿಂದ್ರಂ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಕಕ್ಷದೇಶೇ ರಕ್ಷಾಂಸಿ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಉರಸಿ ಸಾಧ್ಯಾನ್ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಚತುಷ್ಪಾದೇಷು ಧರ್ಮಂ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಖುರಮಧ್ಯೇ ಗಂಧರ್ವಾನ್ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಖುರಾಗ್ರೇಷು ಪನ್ನಗಾನ್ನ್ಯಸಾಮಿ । ಖುರಪಾರ್ಶ್ವೇಷ್ವಪ್ಸರಸೋ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಪೃಷ್ಠೇ ಏಕಾದಶರುದ್ರಾನ್ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಸರ್ವಸಂಧಿಷು ವಸೂನ್ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಶ್ರೋಣೀತಟೇ ಪಿತೄನ್ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಲಾಂಗೂಲೇ ಸೋಮಂ ನ್ಯಸಾಮಿ । ವಾಲೇಷ್ವಾದಿತ್ಯರಶ್ಮೀನ್ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಗೋಮೂತ್ರೇ ಗಂಗಾಂ (ನದೀಂ) ನ್ಯಸಾಮಿ । ಗೋಮಯೇ ಯಮುನಾಂ (ನದೀಂ) ನ್ಯಸಾಮಿ । ಕ್ಷೀರೇ ಸರಸ್ವತೀಂ (ನದೀಂ) ನ್ಯಸಾಮಿ । ದಧ್ನಿ ನರ್ಮದಾಂ (ನದೀಂ) ನ್ಯಸಾಮಿ । ಸರ್ಪಿಷಿ ಹುತಾಶನಂ ನ್ಯಸಾಮಿ । ರೋಮಸು ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶತ್ಕೋಟಿದೇವಾನ್ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಉದರೇ ಪೃಥಿವೀಂ ನ್ಯಸಾಮಿ । ಪಯೋಧರೇಷು ಚತುಸ್ಸಮುದ್ರಾನ್ ನ್ಯಸಾಮಿ ॥ ಸರ್ವಶರೀರೇ ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶತ್ಕೋಟಿ ದೇವಾನ್ ನ್ಯಸಾಮಿ ।

ಓಂ ಆಽಯಂ ಗೌಃ ಪೃಶ್ನಿರಕ್ರಮೀ ದಸನನ್ಮಾತರಂ ಪುನಃ ।
ಪಿತರಂ ಚ ಪ್ರಯನ್ತ್ಸ್ವಃ ॥

ಓಂ ಗೌರೀಮಿಮಾಯ ಸಲಿಲಾನಿ ತಕ್ಷತ್ಯೇಕಪದೀ ದ್ವಿಪದೀ ಸಾ ಚತುಷ್ಪದೀ ।
ಅಷ್ಟಾಪದೀ ನವಪದೀ ಬಭೂವುಷೀ ಸಹಸ್ರಾಕ್ಷರಾ ಪರಮೇ ವ್ಯೋಮನ್ ।

ಓಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋಽಸ್ಯ ಮುಖಮಾಸೀತ್ । ಬಾಹೂರಾಜನ್ಯಃ ಕೃತಃ ।
ಊರೂ ತದಸ್ಯ ಯದ್ವೈಶ್ಯಃ । ಪದ್ಭ್ಯಾಂ ಶೂದ್ರೋ ಅಜಾಯತ ॥

ಸಾಕ್ಷಾದ್ಗಂಗಾ ಚ ಗೋಮೂತ್ರೇ ಗೋಮಯೇ ಯಮುನಾ ಸ್ಥಿತಾ ॥
ಕ್ಷೀರೇ ಸರಸ್ವತೀ ದೇವೀ ನರ್ಮದಾ ದಧಿಸಂಸ್ಥಿತಾ ॥

ಹುತಾಶನಃ ಸ್ವಯಂ ಸರ್ಪಿರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಗುರುಃ ಪರಃ ।
ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶಚ್ಚ ದೇವಾನಾಂ ಕೊಟ್ಯೋ ರೋಮಸು ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ।

ಉದರೇ ಪೃಥಿವೀ ಜ್ಞೇಯಾ ಸಶೈಲವನಕಾನನಂ ।
ಚತ್ವಾರಃ ಸಾಗರಾಃ ಪೂರ್ಣಾಃ ಗವಾಂ ಯೇ ತು ಪಯೋಧರಾಃ ॥

ತೃಣಾನಿ ಖಾದಂತಿ ವಸಂತ್ಯರಣ್ಯೇ ಪಿಬಂತಿ ತೋಯಾನ್ಯ ಪರಿಗ್ರಹಾಣಿ ।
ದುಹ್ಯಂತಿ ವಾಹ್ಯಂತಿ ಪುನಂತಿ ಪಾಪಂ ಗವಾಂ ರಸೈರ್ಜೀವತಿ ಜೀವಲೋಕಃ ॥

ತುಷ್ಟಾಸ್ತು ಗಾವಃ ಶಮಯಂತಿ ಪಾಪಂ ದತ್ತಾಸು ಗಾವಸ್ತ್ರಿದಿವಂ ನಯಂತಿ ।
ಸಂರಕ್ಷಿತಾಶ್ಚೋಪನಯಂತಿ ವಿತ್ತಂ ಗೋಭಿರ್ನ ತುಲ್ಯಂ ಧನಮಸ್ತಿ ಕಿಂಚಿತ್ ।

ಗವೇ ಪಾದ್ಯಂ ಯಥಾ–

ಸೌರಭೇಯಿ! ಸರ್ವಹಿತೇ! ಪವಿತ್ರೇ ಪಾಪನಾಶಿನಿ ।
ಗೃಹ್ಣೀಷ್ವೈತನ್ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಪಾದ್ಯಂ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯವಂದಿತೇ ॥
ರುದ್ರಸ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ ಗವೇ ನಮಃ । ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಗವೇ ಅರ್ಘ್ಯಂ ಯಥಾ–

ಸರ್ವದೇವಮಯೇ ದೇವಿ ಸರ್ವತೀರ್ಥಮಯೇ ಶುಭೇ ।
ಗೃಹಾಣಾರ್ಘ್ಯಂ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಸೌರಭೇಯಿ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥
ರುದ್ರಸ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ ಗವೇ ನಮಃ । ಅರ್ಘ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಗವೇ ಆಚಮನೀಯಂ ಯಥಾ–

ದೇಹಸ್ಥಿತಾನಿ ರುದ್ರಾಣಿ ಶಂಕರಸ್ಯ ಸದಾಪ್ರಿಯಾ ।
ಧೇನುರೂಪೇಣ ಸಾ ದೇವೀ ಪಿತುಃ/ಅಸ್ಮತ್/ಮಮ ಪಾಪಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥
ರುದ್ರಸ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ ಗವೇ ನಮಃ । ಆಚಮನೀಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಗವೇ ಸ್ನಾನಂ ಯಥಾ–

ಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಸರ್ವಲೋಕೇಷು ಯಾ ಚ ದೇವೇಷ್ವವಸ್ಥಿತಾ ।
ಧೇನುರೂಪೇಣ ಸಾ ದೇವೀ ಮಮ (ಮಾತುಃ) ಪಾಪಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥
ರುದ್ರಸ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ ಗವೇ ನಮಃ । ಸ್ನಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಆಚ್ಛಾದನವಸ್ತ್ರಂ ಯಥಾ–

ಆಚ್ಛಾದನಂ ಗವೇ ದದ್ಯಾಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಶುದ್ಧಂ ಸುಶೋಭನಮ್ ।
ಸುರಭಿರ್ವಸ್ತ್ರದಾನೇನ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಪರಮೇಶ್ವರೀ ।
ರುದ್ರಸ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ ಗವೇ ನಮಃ । ಆಚ್ಛಾದನವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಚಂದನಂ ಯಥಾ–

ಸರ್ವದೇವಮಯೇ ದೇವಿ ಚಂದನಂ ಚಂದ್ರಸನ್ನಿಭಮ್ ।
ಕಸ್ತೂರೀ ಕುಂಕುಮಾಢ್ಯಂ ಚ ಸುರಭಿ! ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥
ರುದ್ರಸ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ ಗವೇ ನಮಃ ।

ಕಸ್ತೂರೀಕುಂಕುಮತಿಲಕಂ ಚಂದನಂ ಚ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಕುಂಕುಮಂ ಯಥಾ–

ಕುಂಕುಮಂ ಸರ್ವಸೌಭಾಗ್ಯಸೂಚಕಂ ಫಾಲಭೂಷಣಮ್ ।
ಸ್ವೀಕುರುಷ್ವ ಜಗನ್ಮಾತಃ ಸಿಂದೂರೇಣ ಚ ಮಿಶ್ರಿತಮ್ ॥
ರುದ್ರಸ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ ಗವೇ ನಮಃ । ಸಿಂದೂರಮಿಶ್ರಿತಕುಂಕುಮಂ
ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಾಲ್ಯಾದೀನಿ ಯಥಾ–

ಮಾಲ್ಯಾದೀನಿ ಸುಗಂಧೀನಿ ಮಾಲತ್ಯಾದೀನಿ ಚಾಂಬಿಕೇ ।
ಮಯಾಹೃತಾನಿ ಪೂಜಾರ್ಥಂ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥
ರುದ್ರಸ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ ಗವೇ ನಮಃ । ಮಾಲ್ಯಾದೀನಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥
ಮಾಲತ್ಯಾದಿ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಚ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾದ್ಯಥಾ–

ಓಂ ಗೋರಗ್ರಪಾದಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಆಸ್ಯಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ನಾಸಾವಂಶಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಕರ್ಣಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಕಕುದೇ ನಮಃ । ಓಂ ಪೃಷ್ಠಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಪಶ್ಚಿಮಪಾದಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಓಂ ಸರ್ವಾಂಗೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಇತಿ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಅಥ ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣಾನ್ ಅಲಂಕಾರಾನ್ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಸಮರ್ಪಯೇತ್[೭] । ಯಥಾ–

ಶೃಂಗಭೂಷಣಾರ್ಥಂ ಸುವರ್ಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । (೨)

ಚರಣಭೂಷಣಾರ್ಥಂ ರಜತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । (೪)

ಕಂಠಭೂಷಣಾರ್ಥಂ ಘಂಟಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । (೧)

ಚರಣಭೂಷಣರಜತಗಲೇ ಮುಕ್ತಾಹಾರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । (೧)

ಪೃಷ್ಠೇ ತಾಮ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । (೧)

ಪುಚ್ಛೇ ಮುಕ್ತಾಸ್ರಜಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । (೧)

---

೭ ಗೋವಿನ ಸಮಸ್ತಾಂಗಗಳನ್ನು ಆಭರಣಗಳಿಂದ ಅಲಂಕರಿಸಿ ದಾನಮಾಡಬೇಕೆಂಬುದು ವಿಧಿ. ಆಭರಣಪ್ರತ್ಯಾಮ್ನಾಯವಾಗಿ ಆಯಾ ಅಂಗಗಳ ಸ್ಥಾನಗಳಲ್ಲಿ ಧನದ್ರವ್ಯಗಳನ್ನು (ನಾಣ್ಯಗಳನ್ನು) ಸಮರ್ಪಿಸಿ ದಾನಮಾಡುವುದು ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಆ ಭೂಷಣಗಳ ಸಂಖ್ಯೆಗಳನ್ನು ಆವರಣದಲ್ಲಿ ತಿಳಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಫಾಲಭೂಷಣಾರ್ಥಮಾದರ್ಶಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । (೧)

ನೇತ್ರಭೂಷಣಾರ್ಥಂ ಕಜ್ಜಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । (೨)

[೮]ಸಪ್ತಧಾನ್ಯಾನಿ ಘೃತಪೂರಿತಕುಂಭಾಂಶ್ಚ ಪರಿತಃ ಕಲ್ಪಯೇತ್ । (೩)

ಅಥ ಧೂಪಃ–

ದೇವದ್ರುಮರಸೋದ್ಭೂತೋ ಗೋಘೃತೇನ ಸಮನ್ವಿತಃ ।
ಪ್ರಯಚ್ಛಾಮಿ ಮಹಾಭಾಗೇ ಧೂಪೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥
ರುದ್ರಸ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ ಗವೇ ನಮಃ । ಧೂಪಮಾಘ್ರಾಪಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ದೀಪಃ–

ಆನಂದಕೃತ್ಸರ್ವಲೋಕೇ ದೇವಾನಾಂ ಚ ಸದಾ ಪ್ರಿಯಾ ।
ಗೌಸ್ತ್ವಮಾದಿಜಗನ್ನಾಥೇ ದೀಪೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥
ರುದ್ರಸ್ವರೂಪಿಣ್ಯೈ ಗವೇ ನಮಃ । ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ॥

ಗೋಗ್ರಾಸಂ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ

ಸುರಭಿಸ್ತ್ವಂ ಜಗನ್ಮಾತರ್ದೇವಿ ವಿಷ್ಣುಪದೇ ಸ್ಥಿತಾ ।
ಸರ್ವದೇವಮಯೇ ಗ್ರಾಸಂ ಮಯಾ ದತ್ತಮಿದಂ ಗ್ರಸ ॥
ಸೌರಭೇಯ್ಯಃ ಸರ್ವಹಿತಾಃ ಪವಿತ್ರಾಃ ಪುಣ್ಯರಾಶಯಃ ।
ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಂತ್ವಿಮಂ ಗ್ರಾಸಂ ಗಾವಸ್ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಮಾತರಃ ।

ಇತಿ ಗೋಗ್ರಾಸನೈವೇದ್ಯಂ ನಿವೇದ್ಯ ।

ಹೃದಿ ಪ್ರಾಣೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ತೃಪ್ತಿರಸ್ತು । ಗುದೇ ಅಪಾನೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ತೃಪ್ತಿರಸ್ತು । ನಾಭಿಮಂಡಲೇ ಸಮಾನೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ತೃಪ್ತಿರಸ್ತು । ಕಂಠದೇಶೇ ಉದಾನೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ತೃಪ್ತಿರಸ್ತು । ಶರೀರೇ ಸರ್ವಾವಯವೇಷು ವ್ಯಾನೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ತೃಪ್ತಿರಸ್ತು । ಸರ್ವತ್ರ ಆತ್ಮನೇ ನಮಃ ತೃಪ್ತಿರಸ್ತು । ಅಂತರಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ತೃಪ್ತಿರಸ್ತು । ಪರಮಾತ್ಮನೇ ನಮಃ ತೃಪ್ತಿರಸ್ತು ॥

ಅಥ ತಾಂಬೂಲ–ಫಲ–ದಕ್ಷಿಣಾಃ ಪುರತಃ ಸಮರ್ಪ್ಯ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ।
ಯಜ್ಞೇನ ಯಜ್ಞಮಯಜಂತ... ಇತಿ ನೀರಾಜನಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ॥

---

೮. ವ್ರೀಹಯೋ ಯವಗೋಧೂಮಾ ಮುದ್ಗಾ ಮಾಷಾಃ ಪ್ರಿಯಂಗವಃ ।
ಚಣಕಾ ಸಪ್ತಮಾ ಜ್ಞೇಯಾಃ ಸಪ್ತಧಾನ್ಯಮುದಾಹೃತಂ ॥ ಇತಿ ಸಪ್ತಧಾನ್ಯಾನಿ ॥

ಪಂಚಗಾವಃ ಸಮುತ್ಪನ್ನಾಃ ಮಥ್ಯಮಾನೇ ಮಹೋದಧೌ ।
ತಾಸಾಂ ಮಧ್ಯೇ ತು ಯಾ ನಂದಾ ತಸ್ಯೈ ದೇವ್ಯೈ ನಮೋ ನಮಃ ॥
ಗಾವೋ ಮಮಾಗ್ರತಃ ಸಂತು ಗಾವೋ ಮೇ ಸಂತು ಪೃಷ್ಠತಃ ।
ಗಾವೋ ಮೇ ಹೃದಯೇ ನಿತ್ಯಂ ಗವಾಂ ಮಧ್ಯೇ ವಸಾಮ್ಯಹಮ್ ॥
ಓಂ ಯೋ ವೇದಾದೌ ಇತಿ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಃ ॥

ಪುನರಪಿ–

ಗಾವೋ ಮಮಾಗ್ರತಃ ಸಂತು ಗಾವೋ ಮೇ ಸಂತು ಪೃಷ್ಠತಃ ।
ಗಾವೋ ಮೇ ಹೃದಯೇ ನಿತ್ಯಂ ಗವಾಂ ಮಧ್ಯೇ ವಸಾಮ್ಯಹಮ್ ॥
ಇತಿ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್[೯] ॥

ಅಥ ಗೋಪುಚ್ಛೋದಕೇನ ದೇವರ್ಷಿ(ಪಿತೃ)ತರ್ಪಣಂ ಯಥಾ–

ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರೇ ಗೋಪುಚ್ಛಂ ನಿಧಾಯ ದುಗ್ಧತಿಲಕುಶಸುವರ್ಣಾಕ್ಷತಯುತಂ ಕೃತ್ವಾ ದಕ್ಷಿಣಾಂಗುಲ್ಯಗ್ರೇಣ ಗೋಪುಚ್ಛೋದಕೈಸ್ತರ್ಪಯತಿ–

ಬ್ರಹ್ಮಾ ತೃಪ್ಯತು । ವಿಷ್ಣುಸ್ತೃಪ್ಯತು । ರುದ್ರಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಶಕ್ರಾದ್ಯಾ ದೇವತಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಗ್ರಹಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಋಷಯಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಮುನಯಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ವಿಶ್ವೇದೇವಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ದಿಕ್ಪಾಲಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಮರುತಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ವಸವಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ದಿತಿಪುತ್ರಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಸಾಧ್ಯಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಮರುದ್ಗಣಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ನಕ್ಷತ್ರಾಣಿ ತೃಪ್ಯಂತು । ಯೋಗಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ರಾಶಯಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಅಶ್ವಿನೌ ತೃಪ್ಯೇತಾಮ್ । ಯಕ್ಷಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ರಕ್ಷಾಂಸಿ ತೃಪ್ಯಂತು । ಮಾತರಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ನಾಗಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಸರಿತಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ದ್ರುಮಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ತೀರ್ಥಾನಿ ತೃಪ್ಯಂತು । ಜಲದಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ನದಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಮನುಷ್ಯಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಪಿಶಾಚಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಪಶವಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ದಿವ್ಯದಾನವಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ದಿವ್ಯಾದಿತ್ಯಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಯೋಗಿನಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ವಿದ್ಯಾಧರಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ದೇವಯೋನಯಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಓಷಧಯಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ದಿಗ್ಗಜಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ದಿಕ್ಪಾಲಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಅನಿರುದ್ಧಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಚಲಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಜಂತವಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಸ್ಥಾವರಾಃ ತೃಪ್ಯಂತು । ಜಂಗಮಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಭೂಸ್ತೃಪ್ಯತು ।

---

೯. ಇಲ್ಲಿಂದ ಮುಂದೆ ಗತಿಸಿದವರ ನಿಮಿತ್ತ ಗೋದಾನ ಮಾಡುವ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ತರ್ಪಣಾದಿಗಳ ವಿಧಿ ಇದೆ. ಇತರ ಪೌಷ್ಟಿಕ–ಶಾಂತಿಕ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿ ಇವುಗಳನ್ನು ಬಿಡಬೇಕು. (ಕೆಲವರು ಪಿತೃತರ್ಪಣವನ್ನು ಮಾತ್ರ ಬಿಟ್ಟು ಉಳಿದ ದೇವರ್ಷಿ ತರ್ಪಣ ಮಾಡಬಹುದೆನ್ನುತ್ತಾರೆ.)

ಭುವಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಸುವಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಸ್ತೃಪ್ಯಂತು ॥

ಅಥೋತ್ತರೀಯಪ್ರಾಂತೇನ ತೇನೈವ ಸನಕಾದೀನ್ಸ್ತರ್ಪಯೇತ್ ।

ಸನಕಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಸನಂದನಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಸನಾತನಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಸನತ್ಕುಮಾರಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಕಪಿಲಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಅಸುರಿಸ್ತೃಪ್ಯತು । ಪಂಚಶಿಖಾಸ್ತೃಪ್ಯಂತು । ಬರ್ಹಿಷದಸ್ತೃಪ್ಯಂತು ॥ ಇತಿ ।

ಅಥ ಕೃಷ್ಣದ್ವೈಪಾಯನಾದೀನ್ಶ್ಚ ಸಂತರ್ಪ್ಯ ದುಗ್ಧೋದಕೇನ ತೇನೈವ ಚತುರ್ದಶ ನಾಮಮಂತ್ರೇಣ ಯಮಂ ತರ್ಪಯತಿ । ಯಮಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಏವಂ ಧರ್ಮರಾಜಂ । ಮೃತ್ಯುಂ । ಅಂತಕಂ । ವೈವಸ್ವತಂ । ಕಾಲಂ । ಸರ್ವಭೂತಕ್ಷಯಂ । ಔದುಂಬರಂ । ದಧ್ನಂ । ನೀಲಂ । ಪರಮೇಷ್ಠಿನಂ । ವೃಕೋದರಂ । ಚಿತ್ರಂ । ಚಿತ್ರಗುಪ್ತಂ ॥ ಇತಿ ಯಮಂ ಸಂತರ್ಪ್ಯ ॥

(ಪ್ರಾಚೀನಾವೀತೀ) ದಕ್ಷಿಣಾಭಿಮುಖಃ ತ್ರಿಸ್ತ್ರಿಃ ತರ್ಪಯೇತ್ ।

ಪಿತರಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ । ಪಿತಾಮಹಂ । ಪ್ರಪಿತಾಮಹಂ । ಮಾತರಂ । ಪಿತಾಮಹೀಂ । ಪ್ರಪಿತಾಮಹೀಂ । ಮಾತಾಮಹಂ । ಮಾತುಃ ಪಿತಾಮಹಂ । ಮಾತುಃ ಪ್ರಪಿತಾಮಹಂ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ತರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಉಪವೀತೀ ಪೂರ್ವಾಭಿಮುಖಃ ಓಂ ಭೂಸ್ತರ್ಪಯಾಮೀತ್ಯಾದಿ ತರ್ಪಯೇತ್ ।

ಗೋಃಪ್ರದಾನಂ ಯಥಾ–

ದುಗ್ಧತಿಲ[೧೦]ಕುಶಸುವರ್ಣಾಕ್ಷತಯುತಂ ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರೋದಕಂ ದೋಹನಪಾತ್ರಂ ಚ ಸಂಗೃಹ್ಯ ಗೋಪುಚ್ಛಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ದಾನವಾಕ್ಯಸ್ಯ ಪರಿಸಮಾಪ್ತೌ ತದುದಕಧಾರಾಸಿಕ್ತಂ ಫಲತಾಂಬೂಲಹಿರಣ್ಯಾದಿಸಹಿತಂ ಗೋಪುಚ್ಛಂ ವಿಪ್ರಹಸ್ತೇ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ॥

(ಗೋ)ದಾನವಾಕ್ಯಂ ಯಥಾ–

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ... ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ । ಗವಾಮಂಗೇಷು... ಪ್ರಯಚ್ಛಮೇ[೧೧] ।

---

೧೦. ಗತಿಸಿದವರ ನಿಮಿತ್ತ ಗೋಪ್ರದಾನ ಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಎಳ್ಳು ಮತ್ತು ದರ್ಭೆ ಗ್ರಾಹ್ಯ. ಇತರ ಕಡೆ ಬೇಡ.

೧೧. ಸಂಕಲ್ಪದಲ್ಲಿ ಉಕ್ತವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಇಲ್ಲಿ ಸೇರಿಸಿರಿ. ಶಾಂತಿಕ–ಪೌಷ್ಟಿಕಗಳಿಗೆ ಮೊದಲಿನ ಸಂಕಲ್ಪ, ಗತಿಸಿದವರ ನಿಮಿತ್ತವಾದರೆ ಎರಡನೇ ಸಂಕಲ್ಪ ವಾಕ್ಯಗಳನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸಿರಿ.

...ಸಮಸ್ತದೇವತಾಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪುಣ್ಯವೃಕ್ಷ ಸಾಲಗ್ರಾಮಸತುಲಸೀಸನ್ನಿಧೌ ಸಮಸ್ತಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಸನ್ನಿಧೌ ಇಮಾಂ ಗಾಂ (ರುದ್ರದೈವತ್ಯಾಂ)- ದೋಗ್ಧ್ರೀಂ - ಸವತ್ಸಾಂ - ಅವ್ಯಂಗಾಂ - ಪವಿತ್ರಾಂ - ಅಕ್ಲೀಬಾಂ- ದೋಷವಿವರ್ಜಿತಾಂ - ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರೋಪದೋಹಿನೀಂ - ಸ್ವರ್ಣಶೃಂಗೀಂ-ರೌಪ್ಯಖುರಾಂ - ಘಂಟಾಲಂಕೃತಸಂದೋಪಶೋಭಿತಾಂ - ಗಂಧಾಕ್ಷತಪುಷ್ಪಮಾಲ್ಯ ಕುಂಕುಮವಸ್ತ್ರಾದಿಭ್ಯಃ ಪೂಜಿತಾಂ - (ಪಿತೃಪ್ರಿಯಾಂ) - ಪಾಪಪಂಕೋತ್ತಾರಿಣೀಂ ಯಥಾಶಕ್ತ್ಯಲಂಕಾರೈರಲಂಕೃತಾಂ - ಕಾಮದುಘಾಂ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಪ್ರೇರಣಯಾ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ದಾತಾ ಯಜುಃ ಶಾಖಾಧ್ಯಾಯೀ (ಅಮುಕ) ಗೋತ್ರಃ (ಅಮುಕ) ಶರ್ಮಾ (ಅಹಂ) ಶ್ರೀಮದ್ಯಜುಶ್ಶಾಖಾಧ್ಯಾಯಿನೇ (ಅಮುಕ) ಗೋತ್ರಾಯ (ಅಮುಕ) ಶರ್ಮಣೇ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತ್ರೇ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ಶ್ರಿಯೈ ನ ಮಮ ಓಂ ತತ್ಸತ್ ॥

ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪಜಲಧಾರಾಪೂರ್ವಕಂ ವಿಪ್ರಹಸ್ತೇ ಗೋಪುಚ್ಛಂ ದದ್ಯಾತ್ । ಕಾಮಃ ಕಾಮಾಯ... ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತು ॥ ಗೌಸ್ತಾರಯತು।ಪುಣ್ಯಂ ವರ್ಧತಾಮ್ । ಶಾಂತಿರಸ್ತು । ಪುಷ್ಟಿರಸ್ತು । ತುಷ್ಟಿರಸ್ತು । ವೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ಅವಿಘ್ನಮಸ್ತು । ಆಯುಷ್ಯಮಸ್ತು । ಆರೋಗ್ಯಮಸ್ತು । ಶಿವಂ ಕರ್ಮಾಸ್ತು । ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿರಸ್ತು । ಧರ್ಮಸಮೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ಅಹರಹರಭಿವೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ಕಲ್ಯಾಣಾಭ್ಯುದಯೋಽಸ್ತು ॥

ಯಜ್ಞಸಾಧನಭೂತಾಯಾ ವಿಶ್ವಸ್ಯಾಘಪ್ರಣಾಶಿನೀ ।
ವಿಶ್ವರೂಪಧರೋ ದೇವಃ ಪ್ರೀಯತಾಮನಯಾ ಗವಾ ॥

ಗಾವಃ ಸುರಭಯೋ ನಿತ್ಯಂ ಗಾವೋ ಗುಗ್ಗುಲುಗಂಧಿಕಾಃ ।
ಯಜ್ಞಸಾಧನಭೂತಾಶ್ಚ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ (ದಿಶಂತು ನಃ) ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಕಪಿಲೇ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಪೂಜನೀಯಾಽಸಿ ರೋಹಿಣಿ ।
ಸರ್ವದೇವಮಯೀ ಯಸ್ಮಾದತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಗವಾಮಂಗೇಷು ತಿಷ್ಠಂತಿ ಭುವನಾನಿ ಚತುರ್ದಶ ।
ಯಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾಚ್ಛಿವಂ ಮೇ ಸ್ಯಾದತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಗಾವೋ ಮಮಾಗ್ರತಃ ಸಂತು ಗಾವೋ ಮೇ ಸಂತು ಪೃಷ್ಠತಃ ।
ಗಾವೋ ಮೇ ಹೃದಯೇ ನಿತ್ಯಂ ಗವಾಂ ಮಧ್ಯೇ ವಸಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಓಂ ಕಾಮಃ ಕಾಮಾಯ । ಕಾಮೋ ದಾತಾ... ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತು ॥

ಸ್ವಸ್ತ್ಯಸ್ತು । ದೀರ್ಘಮಾಯುರಸ್ತು । ಶಿವಾ ಆಪಃ ಸಂತು । ಸೌಮನಸ್ಯಮಸ್ತು । ಅಕ್ಷತಂ ಚಾರಿಷ್ಟಂ ಚಾಸ್ತು ॥

ಅಥ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್

ಓಂ ಆ ಗಾವೋ ಅಗ್ಮನ್ ಇತಿ ವರ್ಗಂ ಪಠನ್ ಸಾನುಗೋ ಯಜಮಾನಃ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣೀಕೃತ್ಯ ಸಾಷ್ಟಾಂಗಂ ಪ್ರಣಮೇತ್ ॥

ಗೋಸೂಕ್ತಮ್[೧೨]

ಆಗಾವೋ ಅಗ್ಮನ್ನುತ ಭದ್ರಮಕ್ರನ್ತ್ಸೀದಂತು ಗೋಷ್ಠೇ ರಣಯಂತ್ವಸ್ಮೇ । ಪ್ರಜಾವತೀಃ ಪುರುರೂಪಾ ಇಹ ಸ್ಯುಃ । ಇಂದ್ರಾಯ ಪೂರ್ವೀರುಷಸೋ ದುಹಾನಾಃ । ಇಂದ್ರೋ ಯಜ್ವನೇ ಪೃಣತೇ ಚ ಶಿಕ್ಷತಿ । ಉಪೇದ್ದದಾತಿ ನ ಸ್ವಂಮುಷಾಯತಿ । ಭೂಯೋ ಭೂಯೋ ರಯಿಮಿದಸ್ಯ ವರ್ಧಯನ್ನ್ । ಅಭಿನ್ನೇ ಖಿಲ್ಲೇ ನಿದಧಾತಿ ದೇವಯುಮ್ । ನ ತಾ ನಶಂತಿ ನದಭಾತಿ ತಸ್ಕರಃ । ನೈನಾ ಅಮಿತ್ರೋ ವ್ಯಥಿರಾದಧರ್ಷತಿ । ದೇವಾꣳಶ್ಚ ಯಾಭಿರ್ಯಜತೇ ದದಾತಿ ಚ । ಜ್ಯೋಗಿತ್ತಾಭಿಃ ಸಚತೇ ಗೋಪತಿಸ್ಸಹ । ನ ತಾ ಅರ್ವಾರೇಣುಕಕಾಟೋ ಅಶ್ನುತೇ । ನಸಗ್‌ಂಸ್ಕೃತತ್ರಮುಪಯಂತಿ ತಾ ಅಭಿ । ಉರುಗಾಯಮಭಯಂ ತಸ್ಯ ತಾ ಅನು । ಗಾವೋ ಮರ್ತ್ಯಸ್ಯ ವಿಚರಂತಿ ಯಜ್ವನಃ । ಗಾವೋ ಭಗೋ ಗಾವ ಇಂದ್ರೋ ಮೇ ಅಚ್ಛಾತ್ । ಗಾವಸ್ಸೋಮಸ್ಯ ಪ್ರಥಮಸ್ಯ ಭಕ್ಷಃ । ಇಮಾ ಯಾ ಗಾವಃ ಸ ಜನಾ ಸ ಇಂದ್ರಃ । ಇಚ್ಛಾಮೀದ್ಧೃದಾ ಮನಸಾ ಚಿದಿಂದ್ರಮ್ । ಯೂಯಂ

---

೧೨. ಉದಕಶಾಂತಿಯಲ್ಲಿ ಸೇರಿರುವ ಗೋಸೂಕ್ತವು ಗೋಪೂಜೆ, ಗೋದಾನಾದಿ ಕಾರ್ಯಗಳಲ್ಲಿ, ನವಾಗಾರಪ್ರವೇಶ ಸಂದರ್ಭದ ಸಪ್ತಶುದ್ಧಿಗೋಪೂಜಾ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗೆ ವಿನಿಯುಕ್ತವಾಗುತ್ತದೆ.

ಗಾವೋ ಮೇದಯಥಾ ಕೃಶಂಚಿತ್ । ಅಶ್ರೀಲಂ ಚಿತ್ಕೃಣುಥಾ ಸುಪ್ರತೀಕಮ್ । ಭದ್ರಂ ಗೃಹಂ ಕೃಣುಥ ಭದ್ರವಾಚಃ । ಬೃಹದ್ವೋ ವಯ ಉಚ್ಯತೇ ಸಭಾಸು । ಪ್ರಜಾವತೀಃ ಸೂಯವಸಂ ರಿಶಂತೀಃ । ಶುದ್ಧಾ ಅಪಃ ಸುಪ್ರಪಾಣೇ ಪಿಬಂತೀಃ । ಮಾ ವ ಸ್ತೇನ ಈಶತ ಮಾಽಘಶಂಸಃ । ಪರಿವೋ ಹೇತೀ ರುದ್ರಸ್ಯ ವೃಂಜ್ಯಾತ್ । ಉಪೇದಮುಪ ಪರ್ಚನಮ್ । ಆಸು ಗೋಷೂಪ ಪೃಚ್ಯತಾಮ್ । ಉಪರ್ಷಭಸ್ಯ ರೇತಸಿ । ಉಪೇಂದ್ರ ತವ ವೀರ್ಯೇ ॥

ಗಾವೋ ಮಮಾಗ್ರತಃ ಸಂತು... ಇತಿ ಪ್ರಣಮೇತ್ ॥

ಗೋದಾನಸ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಕ್ಷಿಣಾಂ ದದ್ಯಾತ್ ಯಥಾ–

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ... ಗೋದಾನಸ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಇದಂ ಯಥಾ ಶಕ್ತ್ಯಾಗ್ನೇಯಂ ಹಿರಣ್ಯಂ ವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಿಣೇ ಗೋಃ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತ್ರೇ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾಯ ತೈತ್ತಿರೀಯಯಜುಃಶಾಖಾಧ್ಯಾಯಿನೇ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ಶ್ರೀಯೈ ನ ಮಮ ॥ ದೇವಸ್ಯತ್ವೇತಿ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್–

ಅಥ ವಿಪ್ರಹಸ್ತೇ ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪ್ಯ ಸಾನುಗೋ ಯಜಮಾನಃ ನಮಸ್ಕರೋತಿ ।

ಓಂ ಆಯುಷ್ಮಂತಂ ವರ್ಚಸ್ವಂತಮ್ । ಅಥೋ ಅಧಿಪತಿಂ ವಿಶಾಮ್ । ಅಸ್ಯಾಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷಮ್ । ಇಮಮಿಂದ್ರ ವೃಷಭಂ ಕೃಣು । ಪೂಷ್ಣಃ ಪೋಷೇಣ ಮಹ್ಯಮ್ । ದೀರ್ಘಾಯುತ್ವಾಯ ಶತ ಶಾರದಾಯ । ಶತಂ ಶರದ್ಭ್ಯ ಆಯುಷೇ ವರ್ಚಸೇ । ಜೀವಾತ್ವೈ ಪುಣ್ಯಾಯ । ಏತೇನ ವೈ ದೇವಾ ಜೈತ್ವಾನಿ ಜಿತ್ವಾ । ಯಂ ಕಾಮಮಕಾಮಯಂತ ತಮಾಪ್ನುವನ್ । ಯಂ ಕಾಮಂ ಕಾಮಯತೇ । ತಮೇತೇನಾಪ್ನೋತಿ ॥

ಪೃಥ್ವೀ ಸುವರ್ಚಾ ಯುವತಿಃ ಸಜೋಷಾಃ । ...ಯಜ್ಞಮ್ ॥ ಋಧ್ಯಾಸ್ಮ

ಹವ್ಯೈರ್ನಮಸೋಪಸದ್ಯ । ಮಿತ್ರಂ ದೇವಂ ಮಿತ್ರಧೇಯಂ ನೋ ಅಸ್ತು ।
ಅನೂರಾಧಾನ್ ಹವಿಷಾ ವರ್ಧಯಂತಃ । ಶತಂ ಜೀವೇಮ ಶರದಃ
ಸವೀರಾಃ । ನವೋ ನವೋ ಭವತಿ ಜಾಯಮಾನೋಹ್ನಾಂ ಕೇತುರುಷ
ಸಾಮೇತ್ಯಗ್ರೇ । ಭಾಗಂ ದೇವೇಭ್ಯೋ ವಿದಧಾತ್ಯಾಯನ್ಪ್ರ ಚಂದ್ರಮಾಸ್ತಿರತಿ
ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥ ಇತಿ ॥ ಸರ್ವಾನ್ನಮಸ್ಕೃತ್ಯ ಪುನರ್ವಿಪ್ರಹಸ್ತೇ ಅಕ್ಷತಾನ್
ಸಮರ್ಪ್ಯ ಸ್ವಯಂ ಚ ಕೃತಾಂಜಲಿರ್ಭೂತ್ವಾ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಕ್ಯೈಃ ವಿಪ್ರಾಶಿಷಂ
ಸ್ವೀಕುರ್ಯಾತ್ ॥

ಸ್ವಸ್ತಿವಾಕ್ಯಂ ಯಥಾ–

ಕರೋತು ಸ್ವಸ್ತಿ ತೇ ಬ್ರಹ್ಮಾ ಸ್ವಸ್ತಿ ಚಾಪಿ ದ್ವಿಜಾತಯಃ ।
ಧನ್ಯೋಽಸಿ (ಹೇಮದಾನೇನ) ಗೋಃ ಪ್ರದಾನೇನ ತತಸ್ತೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸರ್ವದಾ ॥

ಸ್ವಸ್ತಿ ತೇಽಸ್ತು ದ್ವಿಪಾದೇಭ್ಯಶ್ಚತುಃಪಾದೇಭ್ಯ ಏವ ಹಿ ।
ಸ್ವಸ್ತ್ಯಸ್ತ್ವಪಾದಕೇಭ್ಯಶ್ಚ ಸರ್ವೇಭ್ಯಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸರ್ವದಾ ॥

ಸ್ವಾಹಾ ಸ್ವಧಾ ಶಚೀ ಚೈವ ಸ್ವಸ್ತಿ ಕುರ್ವಂತು ತೇ ಸದಾ ।
ಲಕ್ಷ್ಮೀರರುಂಧತೀ ಚೈವ ಕುರುತಾಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ತೇ ಸದಾ ॥

(ಸಪರಿವಾರಾಯ ತೇ ಸರ್ವದಾ ಸ್ವಸ್ತಿ)

ಅಧಸ್ತಾದ್ಧರಣೀಂ ಯೋಽಸೌ ನಾಗೋ ಧಾರಯತೇ ಸದಾ ।
ಶೇಷಶ್ಚ ಪನ್ನಗಶ್ರೇಷ್ಠಃ ಸ್ವಸ್ತಿ ತುಭ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛತು ॥

ಯಯಾತಿರ್ನಹುಷಶ್ಚೈವ ಧುಂಧುಮಾರೋ ಭಗೀರಥಃ ।
ತುಭ್ಯಂ ರಾಜರ್ಷಯಃ ಸರ್ವೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ಕುರ್ವಂತು ನಿತ್ಯಶಃ ॥

ಅಸಿತೋ ದೇವಲಶ್ಚೈವ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರಸ್ತಥಾಂಗಿರಾಃ ।
ಸ್ವಸ್ತಿ ತೇಽದ್ಯ ಪ್ರಯಚ್ಛಂತು ಕಾರ್ತಿಕೇಯಶ್ಚ ಷಣ್ಮುಖಃ ॥

ವಿವಸ್ವಾನ್ ಭಗವಾನ್ನಿತ್ಯಂ ತವ ಸ್ವಸ್ತಿಕರೋ ಭವೇತ್ ।
ಅಷ್ಟೌ ಚ ಲೋಕಪಾಲಾಸ್ತೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ಕುರ್ವಂತು ತೇ ಸದಾ ॥

ಅಪಾಂ ಮಧ್ಯೇ ಸ್ಥಿತಂ ಸರ್ವಂ ಸರ್ವಮಪ್ಸು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ ।
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಕರೇ ಸಿಕ್ತಾಃ ಶಿವಾ ಆಪೋ ಭವಂತು ತೇ ॥

ಮಾ ವಿಘ್ನಂ ಮಾ ಚ ತೇ ಪಾಪಂ ಮಾ ಸಂತು ಪರಿಪಂಥಿನಃ ।
ಸೌಮ್ಯಾ ಭವಂತು ಸುಖಿನಃ ಸರ್ವೇ ಲೋಕಾಃ ಸುಖಾವಹಾಃ ॥

ಅಕ್ಷತಂ ಚಾಸ್ತು ತೇ ಪುಣ್ಯಂ ದೀರ್ಘಮಾಯುರ್ಯಶೋ ಬಲಂ ।
ಯದ್ಯಚ್ಛ್ರೇಯಸ್ಕರಂ ಲೋಕೇ ತತ್ತದಸ್ತು ಸದಾ ತವ ॥

ಇತಿ ಸ್ವಸ್ತಿವಾಕ್ಯಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಸ್ತೇ ಜಲಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥

ಯಥಾ–

ಓಂ ಭಾಗಧೇಯೇನ್ಯೈವ್ಯೈನಂ ಪ್ರಣಯತಿ... ದೇವತಾಭಿರುದ್ಧರತಿ ।

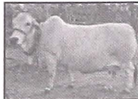
ಭವತ್ಸ್ವಾವಾಹಿತಂ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ಯಥಾಸ್ಥಾನಮುದ್ವಾಸಯಾಮಿ ।

ವಿಪ್ರಂ ಪ್ರತಿ–

ತ್ವಂ ಸರ್ವದೇವಗಣಮಂದಿರ ಸರ್ವಭೂತ
ವಿಶ್ವೇಶ್ವರ ತ್ರಿಪಥಗೋದಧಿಪರ್ವತಾನಾಮ್ ।
ತದ್ದಾನಶಕ್ತಿ ಶಲಟೀಕೃತ ಪಾಪಕೋಟಿಃ
ಪ್ರಾಪ್ತೋಽಸ್ಮಿ ನಿರ್ವೃತಿಮತೀವಪರಾಂ ನತೋಽಸ್ಮಿ ॥

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ... ಅನೇನ ರುದ್ರಸ್ವರೂಪಿಣ್ಯಾಃ ಗೋಃಪ್ರದಾನೇನ ಸರ್ವಯಜ್ಞ ಸ್ವರೂಪೀ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಓಂ ತತ್ಸತ್ ॥

॥ ಇತ್ಯಲಂಕೃತಗೋಃಪ್ರದಾನಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ಕಪಿಲಾಗೋದಾನೇ ಸಂಸ್ಮರಣೀಯಮಂತ್ರಃ

ನಮಸ್ತೇ ಕಪಿಲೇ ದೇವಿ ಸರ್ವಪಾಪಪ್ರಣಾಶಿನಿ ।
ಸಂಸಾರಾರ್ಣವಮಗ್ನಾನ್ನೋ ಗೌಧೂರ್ತ್ವಾ ತ್ರಾತುಮರ್ಹಸಿ ॥

ಹೇಮಶೃಂಗೀಂ ರೌಪ್ಯಖುರಾಂ ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರೋಪದೋಹಿನೀಮ್ ।
ಸುಶೀಲಾಂ ಕ್ಷೀರಿಣೀಂ ದಾಸ್ಯೇ ಕಪಿಲಾಂ ವಸ್ತ್ರಭೂಷಿತಾಮ್ ॥

ಕಪಿಲೇ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಪೂಜನೀಯಾಸಿ ರೋಹಿಣಿ ।
ಸರ್ವದೇವಮಯೀ ಯಸ್ಮಾದತಃ ಶಾನ್ತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಪ್ರದಾತಾ ಸ್ವರ್ಗಮಾಪ್ನೋತಿ ರೋಮಸಮ್ಮಿತವತ್ಸರಾನ್ ।
ಕಪಿಲಾ ತಾರಯತ್ಯೇವ ಭೂಯಾಶ್ಚಾಸಪ್ತಮಂ ಕುಲಮ್ ॥

ವಿಷ್ಣೋರ್ವಕ್ಷಸಿ ಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಸ್ವಾಹಾ ಚೈವ ವಿಭಾವಸೋಃ ।
ಕಪಿಲಾಧೇನುರೂಪೇಣ ಮಮ ಪಾಪಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥

ಚತುರ್ಮುಖಸ್ಯ ಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಃ ಯಾ ಲಕ್ಷ್ಮೀಶ್ಚ ವಸುಂಧರಾ ।
ಧೇನುರೂಪೇಣ ಸಾ ದೇವೀ ಮಮ ಪಾಪಂ ವ್ಯಪೋಹತು ।

ಕ್ಷೀರಾಬ್ಧಿನಿಲಯಾ ಮಾತಾ ವಿಷ್ಣೋರ್ವಕ್ಷಸಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾ ।
ಕಪಿಲಾಧೇನುರೂಪೇಣ ಮಮ ಪಾಪಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥

ದೇಹಸ್ಥಾ ಯಾ ಚ ರುದ್ರಾಣೀ ಶಂಕರಸ್ಯ ಸದಾ ಪ್ರಿಯಾ ।
ಧೇನುರೂಪೇಣ ಸಾ ದೇವೀ ಮಮ ಪಾಪಂ ವ್ಯಪೋಹತು ॥

ದೀಪದಾನಪ್ರಯೋಗಃ[೧೮]

ಆಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ, ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ, ಅಮುಕ ಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನಸ್ಯ ಅಮುಕ ಶರ್ಮಣೋ ಮಮ[೧೯] ...ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯ ಚತುರ್ವಿಧ ಫಲಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಇಹಲೋಕೇ ಅಜ್ಞಾನನಿವೃತ್ತಿಪೂರ್ವಕಸುಜ್ಞಾನ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಇಹಜನ್ಮನಿ–ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರೇಷು ವಾ ಕೃತ – ಕಾರಯಿತ ದೀಪ–ಆಜ್ಯ–ತೈಲ–ವರ್ತಿ–ವಿದ್ಯುತ್–(ತೇಜಸ್)ನಾಶ ಚೌರ್ಯದೋಷಾದಿ ಸಮಸ್ತ ದೋಷ ನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ದೃಷ್ಟಿಮಾಲಿನ್ಯದೋಷನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಚಕ್ಷುಷೋಃ ಅವಲೋಕನಭಾಗ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಅಕ್ಷ್ಣೋಃ ದರ್ಶನಪಟುತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯಸ್ಯ ಶಕ್ತಿಹ್ರಾಸ ನಿವೃತ್ತಿದ್ವಾರಾ ಶುಭೇಕ್ಷಣಾನುಗ್ರಹಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶುಭಾವಲೋಕನಸಾಮರ್ಥ್ಯ ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ (ಕರ್ಮವಿಪಾಕಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಂಗತ್ವೇನ) 'ಭದ್ರಂ ಪಶ್ಯೇಮಾಕ್ಷಭಿರ್ಯಜತ್ರಾಃ' ಇತ್ಯಾರಣ್ಯಕೋಪನಿಷದುಕ್ತ ಪ್ರಕಾರೇಣ ಮಂಗಲ–ಪುರಸ್ಸರ ಸಾತ್ತ್ವಿಕ ವಸ್ತುದರ್ಶನ ಪೂರ್ವಕ ಸಾತ್ತ್ವಿಕಸ್ವಭಾವಾಧಿಕ್ಯತಾ ಸಾತ್ತ್ವಿಕಮನೋನಿಗ್ರಹತಾಸಹಿತ ಪಂಚ ಜ್ಞಾನೇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಪಂಚಕರ್ಮೇಂದ್ರಿಯಾಣಾಂ ಚ ಪುಷ್ಟ್ಯರ್ಥಂ–ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ–ತುಷ್ಟ್ಯರ್ಥಂ–ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಭ್ಯುದಯಾರ್ಥಂ, ಶ್ರೇಯಃ ಪ್ರೇಯಶ್ಚ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಚ ದೀಪದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ತದಂಗತ್ವೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । 'ಕುರುಷ್ವ' ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ।

– ತತ್ರ ಅರ್ಚನಕ್ರಮಃ –

---

೧೮. ಕಾರ್ತಿಕಮಾಸದಲ್ಲಿ ದೀಪದಾನ ಮಾಡುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ. ಕಾಮ್ಯ–ಶಾಂತಿಕ–ಪೌಷ್ಟಿಕ ಕರ್ಮಗಳಲ್ಲಿಯೂ ದೀಪದಾನ ಮಾಡಬಹುದಿದೆ. ಆವಾಗ ತತ್ಸಂಬಂಧೀ ಸಂಕಲ್ಪಗಳನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬೇಕು.

೧೯. ಗತಿಸಿದವರ ನಿಮಿತ್ತ ದೀಪದಾನ ಮಾಡುವಾಗ ಈ ರೀತಿಯ ಸಂಕಲ್ಪವನ್ನು ಹೇಳುವ ಸಂಪ್ರದಾಯವಿದೆ– ಪರಲೋಕೇ ಅಂಧಕಾರನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ ದೇಹಾಂತೇ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣೋಃ ಸಾಯುಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ... ದೀಪದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ. ದಾನದ ಅನಂತರ ಪ್ರತಿಗ್ರಹಣಸಂದರ್ಭದಲ್ಲಿ ಮುಂದಿನ ಪ್ರತಿವಚನವನ್ನು ಉಚ್ಚರಿಸುವುದು. ಅಂಧಕಾರ ನಿವಾರಣಮಸ್ತು । ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಃ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋ ಭವತು ।

ಓಂ ಪ್ರಯತ ಪಾಣಿಃ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಂಬಾಧೇಷ್ವಭಯಂ ನೋ ಅಸ್ತು ॥ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಇದಂ ವಃ ಪಾದ್ಯಮ್ । ಅಸ್ತು ಪಾದ್ಯಮಿತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ।

ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಾಣಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಮಿದಮಾಸನಮ್ । ಸುಖಾಸನಮಿತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ । ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ಭವತ್ಸ್ವಾವಾಹಯಾಮಿ । ಅಸ್ತ್ವಾವಾಹಯ । ಇದಂ ವೋಽರ್ಘ್ಯಮ್ । ಅಸ್ತ್ವರ್ಘ್ಯಮ್ ।

ಓಂ ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ದುರಾಧರ್ಷಾಂ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಟಾಂ ಕರೀಷಿಣೀಮ್ । ಈಶ್ವರೀಗ್ಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಾಮಿಹೋಪಹ್ವಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥

(ಶ್ರೀ ಮಹಾವಿಷ್ಣು ಸ್ವರೂಪೇಭ್ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಇಮಾನಿ ವಃ ಸ್ವಸ್ತಿ-ಜಲ-ಗಂಧ-ಪತ್ರ-ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾನ್ಯರ್ಚನಾನಿ । ಸುಗಂಧಪತ್ರ ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೈರರ್ಚಿತಮಸ್ತು ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್)

ಇಮೇ ವೋ ಗಂಧಾಃ । ಸುಗಂಧಾಃ । ಓಂ ಅರ್ಚತ ಪ್ರಾರ್ಚತ ಪ್ರಿಯಮೇಧಾಸೋ ಅರ್ಚತ । ಅರ್ಚಂತು ಪುತ್ರಕಾ ಉತ ಪುರಂ ನ ಧೃಷ್ಣ್ವರ್ಚತ ॥ ಇಮೇ ವೋಽಕ್ಷತಾಃ । ಸಂತ್ವಕ್ಷತಾಃ ॥ ಆಯನೇತೇ ಪರಾಯಣೇ ದೂರ್ವಾರೋಹಂತು ಪುಷ್ಪಿಣೀಃ । ಹ್ರದಾಶ್ಚ ಪುಂಡರೀಕಾಣಿ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಗೃಹಾ ಇಮೇ । ಇಮಾನಿ ವಃ ಪುಷ್ಪಾಣಿ । ಸುಪುಷ್ಪಾಣಿ ॥

ಓಂ ಧೂರಸಿ ಧೂರ್ವ ಧೂರ್ವಂತಂ ಧೂರ್ವತಂ ಯೋಽಸ್ಮಾನ್ ಧೂರ್ವತಿ ತಂಧೂರ್ವಯಂ ವಯಂ ಧೂರ್ವಾಮಸ್ತ್ವಂ ದೇವಾನಾಮಸಿ ॥ ಅಯಂ ವೋ ಧೂಪಃ । ಸುಧೂಪೋಽಸ್ತು ।

ಓಂ ಉದ್ದೀಪ್ಯಸ್ವ ಜಾತವೇದೋಽಪಘ್ನಂ ನಿರ್ಋತಿಂ ಮಮ । ಪಶೂಂಶ್ಚ ಮಹ್ಯಮಾವಹ ಜೀವನಂ ಚ ದಿಶೋ ದಿಶ । ಇದಂ ವೋ ಜ್ಯೋತಿಃ । ಸುಜ್ಯೋತಿರಸ್ತು । ಇದಂ ವಃ ಪುನರರ್ಘ್ಯಮ್ । ಅಥ ಪಾದಪೂಜಾ–

ಶ್ರೀಪಾದಪದ್ಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।

ಆಧಿವ್ಯಾಧಿ ಹರಂ ನೃಣಾಂ ಮೃತ್ಯು ದಾರಿದ್ರ್ಯ ನಾಶನಮ್ ।
ಶ್ರೀಪುಷ್ಟಿಕೀರ್ತಿದಂ ವಂದೇ ವಿಪ್ರಶ್ರೀಪಾದಪಂಕಜಮ್ ॥

ವಿಪ್ರೌಘ ದರ್ಶನಾತ್ಸದ್ಯಃ ಕ್ಷೀಯಂತೇ ಪಾಪರಾಶಯಃ ।
ವಂದನಾನ್ಮಂಗಲಾವಾಪ್ತಿರರ್ಚನಾದಚ್ಯುತಂ ಪದಮ್ ॥

ಅಮುಕ ಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನಃ ಅಮುಕಶರ್ಮಾ ಅಹಮಸ್ಮಿ ಭೋ ಅಭಿವಾದಯೇ । ದೀರ್ಘಾಯುಷ್ಯಾಽಭಿವೃದ್ಧಿರಸ್ತು (ಕಾಶ್ಯಪ ಗೋತ್ರ ರಾಮ ಶರ್ಮನ್) ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ॥

ಇದಂ ವೋಽಷ್ಟಾರ್ಘ್ಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು । ಅಸ್ತ್ವಷ್ಟಾರ್ಘ್ಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ । ಸಕಲಾರಾಧನೈಃ ಸ್ವರ್ಚಿತಮಸ್ತು ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಃ । ಸಂತ್ವಾಪಃ ॥

ಅಥ ಆಮತಂಡುಲದಾನಮ್ ।

ಜೀವನಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ಮಂಗಲಾನಾಂ ಚ ಮಂಗಲಮ್ ।
ತುಷ್ಟಿದಂ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ತಂಡುಲಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋಃ ।
ಅನಂತಪುಣ್ಯಫಲದಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ತಾಂಬೂಲಂ ಶ್ರೀಕರಂ ಭದ್ರಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಶಿವಾತ್ಮಕಮ್ ।
ತಸ್ಮಾದಸ್ಯ ಪ್ರದಾನೇನ ಅತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಫಲಂ ಮನೋರಥಫಲಂ ಪ್ರದದಾತಿ ಸದಾ ನೃಣಾಮ್ ।
ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಮತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಾಯಾಽಸ್ಮೈ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ಯಥಾಶಕ್ತಿಹಿರಣ್ಯಂ ಭೋಜನಾರ್ಥಂ ಸಫಲಮಾಮಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ।

ಶ್ರಿಯೈ ನ ಮಮ ॥ ಓಂ ತತ್ಸತ್ ॥

॥ ಅಥ ದೀಪದಾನಮ್ ॥

(ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ...) ಸಂಕಲ್ಪೇ ಉಕ್ತವಾಕ್ಯಾನ್ ಪುನಃ ಉಚ್ಚಾರ್ಯ- ಯಥಾಶಕ್ತಿಹಿರಣ್ಯಂ ಸದೀಪಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ । ಶ್ರಿಯೈ ನ ಮಮ । ಓಂ ತತ್ಸತ್ ॥

ಅಂಧಕಾರೇ ಮಹಾಘೋರೇ ಅಜ್ಞಾನೇ ಮಾಯಯಾವೃತೇ ।
ಸಂಸಾರಸಾಗರೇ ಘೋರೇ ಮಾಮುದ್ಧರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

॥ ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ॥

ಇಹಲೋಕೇ (ಪರಲೋಕೇ) ಅಂಧಕಾರನಿವಾರಣಮಸ್ತು । ದೇಹಾಂತೇ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣೋಃ ಸಾಯುಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತಿರಸ್ತು ॥ ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ॥

ಓಂ ನವೋ ನವೋ ಭವತಿ ಜಾಯಮಾನೋಽಹ್ನಾಂ ಕೇತುರುಷಸಾ ಮೇತ್ಯಗ್ರೇ । ಭಾಗಂ ದೇವೇಭ್ಯೋ ವಿದಧಾತ್ಯಾಯನ್ಪ್ರಚಂದ್ರಮಾಸ್ತಿರತಿ ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥ ಇತ್ಯಾಶೀರ್ವಾದಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ । ಅನೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಚನ ಪೂರ್ವಕದೀಪದಾನಕರ್ಮಣಾ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ ॥

ಭವತ್ಸ್ವಾವಾಹಿತಂ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಃ ಸುವರೋಂ ಯಥಾಸ್ಥಾನಮುದ್ವಾಸಯಾಮೀತ್ಯುದ್ವಾಸ್ಯ ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ-ಸಮಾಪಯೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ದೀಪದಾನಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ಭೂಮಿದಾನಪ್ರಯೋಗಃ

ಆಚಮ್ಯ ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ ಜಲಶುದ್ಧ್ಯಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ 'ಮಹಾದಾನೇಷು ಯಜ್ಞಾದೌ ಮಹಾಸಂಕಲ್ಪಮಾಚರೇತ್' ಇತ್ಯುಕ್ತತ್ವಾತ್ ಮಹಾಸಂಕಲ್ಪಂ ಪಠಿತ್ವಾ ದರ್ಭಾಕ್ಷತ ಜಲಫಲಹಿರಣ್ಯಾದಿಹಸ್ತಃ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ

ಆದೌ ಗಣಪತಿಸ್ಮರಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಇತಿ ಸ್ಮೃತ್ವಾ ॥

ಅಥ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತುರ್ವರಣಂ–

ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಪುರಾಣಜ್ಞ ವಿಷ್ಣುರೂಪ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ।
ಭೂಮ್ಯಾಃ ಪ್ರತಿಗ್ರಹೇ ಬ್ರಹ್ಮನ್! ವೃಣೇ ತ್ವಾಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ತಮಮ್ ॥

ಆಂಗಿರಸಗೋತ್ರಂ ತಿರುಮಲೇಶ್ವರ ಶರ್ಮಾಣಂ ತೈತ್ತಿರೀಯ ಯಜುಶ್ಶಾಖಾಧ್ಯಾಯಿನಂ ಬೋಧಾಯನಸೂತ್ರಾನುಸಾರಿಣಂ ವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಿಣಂ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಂ ಭುವಃ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತಾರಂ ತ್ವಾಮಹಂ ವೃಣೇ ॥

ತಥಾಸ್ತು (ಅಂತರ್ಯಾಮಿಣಃ) ವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರೇರಣಯಾ ವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಪ್ರತಿಗೃಹೀಷ್ಯಾಮಿ । ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಿಧಿವತ್ ಮಧುಪರ್ಕೇಣ ಸಮಾರಾಧ್ಯ ॥[೧೫]

ಅಥ ವಿಪ್ರಂ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ತವ ಪಾದೋದಕಂ ತೀರ್ಥಂ ಮುಖೇ ವೇದಾಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ ।
ಪಾದ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಭೂಮಿದೇವ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥
ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ ಪಾದ್ಯಮ್ ॥

ವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಿಣೇ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಇದಮಾಸನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ಭವತ್ಸ್ವಾವಾಹಯಾಮಿ ॥

---

೧೫. ಭಾಗವತಸಪ್ತಾಹಕ್ಕೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ಬರೆದ ಮಧುಪರ್ಕಪ್ರಯೋಗವನ್ನು ಅವಶ್ಯವಿದ್ದಂತೆ ಉದ್ಧರಿಸುವುದು.

ಭೂಮಿದೇವಾಗ್ರಜನ್ಮಾಸಿ ತ್ವಂ ವಿಪ್ರ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ।
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಯಜ್ಞಪುರುಷ ಅರ್ಘ್ಯಮೇತತ್ ಪ್ರಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಿಣೇ ಭೂಮಿದೇವಾಯ ನಮಃ । ಅರ್ಘ್ಯಮ್ ।
ವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಿಣೇ ದ್ವಿಜಪುಂಗವಾಯ ನಮಃ । ಆಚಮನೀಯಮ್ ।

ವಿಷ್ಣು...ಣೇ ಷಟ್ಕರ್ಮನಿರತಾಯ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ವಸ್ತ್ರಮ್ ।
ವಿಷ್ಣು...ಣೇ ಶ್ರುತಿಶೋಭಿತಾಯ ದ್ವಿಜಪುಂಗವಾಯ ನಮಃ । ಉಪವೀತಮ್ ।

ವಿಷ್ಣುಸ್ವ...ಣೇ ಗಂಧಾನುಲಿಪ್ತಾಯ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಗಂಧಮ್ ।
ವಿಷ್ಣು...ಣೇ ಮಹೀಸುರಾಗ್ರ್ಯಾಯ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಅಕ್ಷತಾನ್ ।

ವಿಷ್ಣು...ಣೇ ಬಹುಶ್ರುತಾಯ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಅಲಂಕಾರಾನ್ ।
ವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಿಣೇ ಶ್ರುತಿಭೂಷಣಾಯ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾಯ ಪುಷ್ಪಂ... ।

ವಿಷ್ಣು...ಣೇ ಶಾಸ್ತ್ರನೇತ್ರಾಯ ವಿಪ್ರೋ... ನಮಃ । ಧೂಪಂ... ।
ವಿಷ್ಣು...ಣೇ ವೇದಚಕ್ಷುಷೇ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ದೀಪಂ ಸಂದರ್ಶಯಾಮಿ ॥[೧೬]

ಅಥ ಸಫಲಮಾಮಂ ದದಾತಿ–

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಃ ತತ್ಸವಿ...ಯಾತ್ । ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ । ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ... ಮೇ ।
ಇದಮಾಮಂ ಸಫಲಂ ಭೋಜನಪರ್ಯಾಪ್ತಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿತಾಂಬೂಲದಕ್ಷಿಣಾದಿ ಸಹಿತಂ ವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಿಣೇ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾಯ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ಶ್ರಿಯೈ ನಮಮ ।

ಯದರ್ಚನಂ ಕೃತಂ ವಿಪ್ರ ತವ ವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಿಣಃ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಭೂಮಿದಾನಸ್ಯ ವಿಷ್ಣವೇಸ್ತು ಸಮರ್ಪಣಮ್ ॥

ಇತಿ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ।

ಅಥ ಭೂಮಿಪೂಜಾ–

---

೧೬. ಅಥ ಪಾದಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್.

। ಧ್ಯಾನಮ್ ।

ವಿಷ್ಣುಪತ್ನೀಂ ಕ್ಷಮಾಂ (ಮಹೀಂ) ದೇವೀಂ ಮಾಧವೀಂ ಮಾಧವ ಪ್ರಿಯಾಮ್ । ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಪ್ರಿಯಸಖೀಂ ದೇವೀಂ ನಮಾಮ್ಯಚ್ಯುತ ವಲ್ಲಭಾಮ್ ॥

ಓಂ ಮಹೀಂ ದೇವೀಂ ವಿಷ್ಣುಪತ್ನೀಮಜೂರ್ಯಾಮ್ । ಪ್ರತೀಚೀಮೇನಾಗ್ಂ ಹವಿಷಾ ಯಜಾಮಃ । ತ್ರೇಧಾ ವಿಷ್ಣುರುರುಗಾಯೋ ವಿಚಕ್ರ ಮೇ । ಮಹೀಂ ದಿವಂ ಪೃಥಿವೀಮಂತರಿಕ್ಷಮ್ । ತಚ್ಛ್ರೋಣೈತಿಶ್ರವ ಇಚ್ಛಮಾನಾ ॥ ಪುಣ್ಯಗ್ಂ ಶ್ಲೋಕಂ ಯಜಮಾನಾಯ ಕೃಣ್ವತೀ ॥

ವಿಷ್ಣುಪತ್ನ್ಯೈ ಭೂದೇವ್ಯೈ ನಮಃ । ಧ್ಯಾನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ।

ಓಂ ಧನುರ್ಧರಾಯ್ಯೈ ವಿದ್ಮಹೇ ಸರ್ವಸಿದ್ಧ್ಯೈ ಚ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ಧರಾ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ನದೀನದ-ಶೈಲೋಪಶೈಲ-ಗಿರಿಕಾನನಧನಧಾನ್ಯ-ಮಣಿರತ್ನಾದಿಶೋಭಿತೇ ಭೂದೇವಿ! ಅತ್ರಾಗಚ್ಛಾಗಚ್ಛಾವಾಹಯಿಷ್ಯೇ ಭೂದೇವೀಮಾವಾಹಯಾಮಿ । ಆವಾಹಿತಾ ಭವ... ಸಾನ್ನಿಧ್ಯಂ ಕುರು ।

ಓಂ ಧನುರ್ಧರಾಯ್ಯೈ ವಿದ್ಮಹೇ ಸರ್ವ ಸಿದ್ಧ್ಯೈ ಚ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ಧರಾ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥ ಇದಮರ್ಘ್ಯಮಿದಮರ್ಘ್ಯಮ್ ।

ವರಾಹಋಷಿಃ ಅನುಷ್ಟುಪ್ ಛಂದಃ ಶ್ರೀಭೂಮಿರ್ದೇವತಾ । ಓಂ ನಮಃ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ಭಗವತ್ಯೈ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಧರಣ್ಯೈ ಶಿಖಾಯ್ಯೈ ವಷಟ್ । ಧರಣೀ ಕವಚಾಯ ಹುಮ್ । ಧರೇ ನೇತ್ರತ್ರಯಾಯ ವೌಷಟ್ । ಸ್ವಾಹಾ ಅಸ್ತ್ರಾಯ ಫಟ್ ।

। ಧ್ಯಾನಮ್ ।

ಶ್ವೇತಾಂಭೋಜೇ ನಿಷಣ್ಣಾರುಣಕರಚರಣಾ ಶ್ಯಾಮಲಾಂಗೀ ಮನೋಜ್ಞಾ ।
ಚಂಚಚ್ಚಾಪಲ್ಯಗ್ರಚುಂಬಚ್ಚುಕಲಸಿತಕರಾ ಪ್ರಾಪ್ತನೀಲೋತ್ಪಲಾ ಚ ।
ರತ್ನಾಕಲ್ಪಾಭಿರಾಮಾ ಮಣಿಮಯಮಕುಟಾ ಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರಾ ಪ್ರಸನ್ನಾ ।
ದದ್ಯಾದ್ವಿಶ್ವಂಭರಾ ನಃ ಸತತಮಭಿಮತಾ ವಲ್ಲಭಾ ಕೈಟಭಾರೇಃ ॥

ಓಂ ನಮೋ ಭಗವತ್ಯೈ ಧರಣ್ಯೈ ಧರಣೀಧರಾಯ್ಯೈ ಸ್ವಾಹಾ ॥
ಗಂಧಾದಿ ಪಂಚೋಪಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಸಕಲಾರಾಧನೈಃ ಸ್ವರ್ಚಿತಮಸ್ತು ।

ಓಂ ಮೇದಿನ್ಯೈ ನಮಃ । ಓಂ ಧೃತ್ಯೈ ನಮಃ । ಕ್ಷಿತ್ಯೈ ನಮಃ । ಕ್ಷಮಾಯ್ಯೈ । ಕ್ಷೋಣ್ಯೈ । ಪೃಥ್ವ್ಯೈ । ವಸುಮತ್ಯೈ । ರಸಾಯ್ಯೈ । ಕಾಶ್ಯಪ್ಯೈ । ವಿಶ್ವಂಭರಾಯ್ಯೈ (ವಸುಂಧರಾಯ್ಯೈ) । ಫಾಲಕೃಷ್ಟಾಯ್ಯೈ । ಅಫಾಲಕೃಷ್ಟಾಯ್ಯೈ । ನಾಮತಃ ಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಧ್ಯಾನಂ, ಆಸನಂ, ಆವಾಹನಂ, ಪಾದ್ಯಂ, ಅರ್ಘ್ಯಂ ಇತ್ಯಾದಿ ಕೃತ್ವಾ ।
ವನಸ್ಪತಿರಸೋತ್ಪನ್ನಃ... ಧೂಪಮ್ । ಉದ್ದೀಪ್ಯಸ್ವ... ದೀಪಮ್ ॥ ನೈವೇದ್ಯಂ ಕೃತ್ವಾ...

ಪೂಗೀಫಲಸಮಾಯುಕ್ತಂ... ತಾಂಬೂಲಮ್ ।
ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ... ಮಹಾದಕ್ಷಿಣಾಮ್ ॥

ಭೂದೇವ್ಯೈ ನಮಃ ರಾಜೋಪಚಾರತ್ವೇನ ಶ್ವೇತಚ್ಛತ್ರಂ, ಧವಲಚಾಮರಂ ಚ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ದರ್ಪಣಂ... । ಕಸ್ತೂರಿಕಾಂ... । ಕುಂಕುಮಂ... । ಸಿಂದೂರಂ... । ಘನಸಾರಂ... । ಸೌಭಾಗ್ಯದ್ರವ್ಯಾಣಿ... । ಪುಷ್ಪಮಾಲಾಂ... । ಪರಿಮಳದ್ರವ್ಯಾಣಿ... । ಹರಿದ್ರಾಂ... । ನಾಸಾಭರಣಂ... । ಚೂಡಾಮಣಿಂ... । ಸೀಮಂತಮಣಿಂ... । ಕಾಂಚೀಂ... । ಮಂಜೀರಯುಗ್ಮಂ... । ತಾಟಂಕಯುಗಲಂ... । ಅಂಗುಲೀಯಕಂ... । ರತ್ನಖಚಿತಹೇಮಕಿರೀಟಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ವಿವಿಧರಾಜೋಪಚಾರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಕಲ್ಹಾರೋತ್ಪಲಚಾಂಪೇಯಜಾತೀಮಂದಾರಕೇತಕೈಃ ।
ಅರ್ಪಣಂ ತೇ ಕರಿಷ್ಯಾಮಿ ಪುನೀಹಿ ಮಮ ಜೀವನಮ್ ॥

ನಾನಾವಿಧಫಲಪತ್ರಪುಷ್ಪಾಣಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಮಂಗಲನೀರಾಜನಂ ಕೃತ್ವಾ ।

ಅಥ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ–

ಮಹೀಂ ದೇವೀಂ ವಿಷ್ಣುಪತ್ನೀಮಜೂರ್ಯಾಮ್ । ಪ್ರತೀಚೀಮೇನಾꣳ ಹವಿಷಾ ಯಜಾಮಃ । ತ್ರೇಧಾ ವಿಷ್ಣುರುರುಗಾಯೋ ವಿಚಕ್ರಮೇ । ಮಹೀಂ ದಿವಂ ಪೃಥಿವೀಮಂತರಿಕ್ಷಮ್ । ತಚ್ಛ್ರೋಣೈತಿ ಶ್ರವ ಇಚ್ಛಮಾನಾ । ಪುಣ್ಯಗ್ಂ ಶ್ಲೋಕಂ ಯಜಮಾನಾಯ ಕೃಣ್ವತೀ ॥ ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್–

ಭೂಸೂಕ್ತಮ್[೧೭]

ಭೂಮಿರ್ಭೂಮ್ನಾ ದ್ಯೌರ್ವರಿಣಾಂತರಿಕ್ಷಂ ಮಹಿತ್ವಾ । ಉಪಸ್ಥೇ ತೇ ದೇವ್ಯದಿತೇಽಗ್ನಿಮನ್ನಾದಮನ್ನಾದ್ಯಾಯಾದಧೇ । ಆಯಂ ಗೌಃ ಪೃಶ್ನಿರಕ್ರಮೀದಸನನ್ಮಾತರಂ ಪುನಃ । ಪಿತರಂ ಚ ಪ್ರಯನ್ಥ್ಸುವಃ ॥ ತ್ರಿꣳಶದ್ಧಾಮ ವಿರಾಜತಿ ವಾಕ್ಪತಂಗಾಯ ಶಿಶ್ರಿಯೇ । ಪ್ರತ್ಯಸ್ಯ ವಹದ್ಯುಭಿಃ । ಅಸ್ಯ ಪ್ರಾಣಾದಪಾನತ್ಯಂತಶ್ಚರತಿ ರೋಚನಾ । ವ್ಯಖ್ಯನ್ಮಹಿಷಸ್ಸುವಃ । ಯತ್ತ್ವಾ ಕ್ರುದ್ಧಃ ಪರೋವಪ ಮನ್ಯುನಾ ಯದವರ್ತ್ಯಾ । ಸುಕಲ್ಪಮಗ್ನೇ ತತ್ತವ ಪುನಸ್ತ್ವೋದ್ದೀಪಯಾಮಸಿ । ಯತ್ತೇ ಮನ್ಯುಪರೋಪ್ತಸ್ಯ ಪೃಥಿವೀಮನು

---

೧೭. ಭೂಸೂಕ್ತವು ಸಪ್ತಶುದ್ಧಿಗಳಲ್ಲೊಂದಾದ ಭೂಮಿಪೂಜೆಯಲ್ಲಿ ನಾಗಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಸಂದರ್ಭಗಳಲ್ಲಿ ಮತ್ತಿತರ ಭೂಸಂಬಂಧವಾದ ಪ್ರಾರ್ಥನೆಗಳಲ್ಲಿ ವಿನಿಯೋಗಿಸಲ್ಪಡುತ್ತದೆ. ಇದರೊಳಗಿನ ಆಽಯಂ ಗೌಃ... ಎಂದು ತೊಡಗುವ ಮಂತ್ರವು ರಾಹುಗ್ರಹದ ಅಧಿದೇವತೆಯಾದ ಸರ್ಪನ ಮಂತ್ರವಾಗಿದೆ. (ಮಂತ್ರಮಂಜರೀ, ಪುಟ ೧೬೪. ಸೂಕ್ತದ ಮೊದಲಲ್ಲಿರುವ ೧೩ ಮಂತ್ರಗಳ ಅನುವಾಕವು ಶ್ರೌತಪ್ರಕ್ರಿಯೆಯಲ್ಲಿ ಪುನರಾಧಾನಮಂತ್ರಗಳಾಗಿವೆ.)

ದಧ್ವಸೇ । ಆದಿತ್ಯಾ ವಿಶ್ವೇತದ್ದೇವಾ ವಸವಶ್ಚ ಸಮಾಭರನ್ । ಮನೋ ಜ್ಯೋತಿರ್ಜುಷತಾಮಾಜ್ಯಂ ವಿಚ್ಛಿನ್ನಂ ಯಜ್ಞಂ ಸಮಿಮಂ ದಧಾತು । ಬೃಹಸ್ಪತಿಸ್ತನುತಾಮಿಮಂ ನೋ ವಿಶ್ವೇ ದೇವಾ ಇಹ ಮಾದಯಂತಾಮ್ ॥ ಸಪ್ತ ತೇ ಅಗ್ನೇ ಸಮಿಧಃ ಸಪ್ತ ಜಿಹ್ವಾಃ ಸಪ್ತರ್ಷಯಃ ಸಪ್ತ ಧಾಮ ಪ್ರಿಯಾಣಿ । ಸಪ್ತ ಹೋತ್ರಾಃ ಸಪ್ತಧಾ ತ್ವಾ ಯಜಂತಿ ಸಪ್ತ ಯೋನೀರಾ ಪೃಣಸ್ವಾ ಘೃತೇನ ॥ ಪುನರೂರ್ಜಾ ನಿ ವರ್ತಸ್ವ ಪುನರಗ್ನ ಇಷಾಯುಷಾ । ಪುನರ್ನಃ ಪಾಹಿ ವಿಶ್ವತಃ ॥ ಸಹ ರಯ್ಯಾ ನಿ ವರ್ತಸ್ವಾಗ್ನೇ ಪಿನ್ವಸ್ವ ಧಾರಯಾ । ವಿಶ್ವಪ್ಸ್ನಿಯಾ ವಿಶ್ವತಸ್ಪರಿ ॥ ಲೇಕಃ ಸಲೇಕಃ ಸುಲೇಕಸ್ತೇ ನ ಆದಿತ್ಯಾ ಆಜ್ಯಂ ಜುಷಾಣಾ ವಿಯಂತು ಕೇತಃ ಸಕೇತಃ ಸುಕೇತಸ್ತೇ ನ ಆದಿತ್ಯಾ ಆಜ್ಯಂ ಜುಷಾಣಾ ವಿಯಂತು ವಿವಸ್ವಾಂ ಅದಿತಿರ್ದೇವಜೂತಿಸ್ತೇ ನ ಆದಿತ್ಯಾ ಆಜ್ಯಂ ಜುಷಾಣಾ ವಿಯಂತು ॥

ಮೇದಿನೀ ದೇವೀ ವಸುಂಧರಾ ಸ್ಯಾದ್ವಸುಧಾ ದೇವೀ ವಾಸವೀ ॥ ಬ್ರಹ್ಮವರ್ಚಸಃ ಪಿತೃಣಾಂ ಶ್ರೋತ್ರಂ ಚಕ್ಷುರ್ಮನಃ । ದೇವೀ ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಿಣೀ ದೇವೀ ಪ್ರಸೂವರೀ । ಸದನೇ ಸತ್ಯಾಯನೇ ಸೀದ । ಸಮುದ್ರವತೀ ಸಾವಿತ್ರೀಹ ನೋ ದೇವೀ ಮಹ್ಯಂಗೀ । ಮಹೀ ಧರಣೀ ಮಹೋವ್ಯಥಿಷ್ಠಾ ಶೃಂಗೇ ಶೃಂಗೇ ಯಜ್ಞೇ ಯಜ್ಞೇ ವಿಭೀಷಿಣೀ । ಇಂದ್ರಪತ್ನೀ ವ್ಯಾಪಿನೀ ಸುರಸರಿದಿಹ । ವಾಯುಮತೀ ಜಲಶಯನೀ ಶ್ರಿಯಂ ಧಾರಾಜಾ ಸತ್ಯಂಧೋ ಪರಿಮೇದಿನೀ । ಶ್ವೋಪರಿಧತ್ತಂ ಪರಿಗಾಯ ।

ವಿಷ್ಣುಪತ್ನೀಂ ಮಹೀಂ ದೇವೀಂ ಮಾಧವೀಂ ಮಾಧವಪ್ರಿಯಾಮ್ । ಲಕ್ಷ್ಮೀಂ ಪ್ರಿಯಸಖೀಂ ದೇವೀಂ ನಮಾಮ್ಯಚ್ಯುತವಲ್ಲಭಾಮ್ । ಓಂ ಧನುರ್ಧರಾಯೈ ವಿದ್ಮಹೇ ಸರ್ವಸಿದ್ಧ್ಯೈ ಚ ಧೀಮಹಿ । ತನ್ನೋ ಧರಾ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ।

ಇತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್–

ನಮಸ್ಕಾರಂ ಕೃತ್ವಾ । ಪ್ರಾರ್ಥನಾಮ್...

ನಮಸ್ತೇ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ತ್ವಮೇಕಂ ಶರಣಂ ಯತಃ ।
ಧಾತ್ರೀ ಚ ಸರ್ವದೇವಾನಾಮತಃ ಪಾಹಿ ವಸುಂಧರೇ ॥

ವಸೂನ್ ಧಾರಯಸೇ ಯಸ್ಮಾದ್ವಸು ಚಾತೀವ ನಿರ್ಮಲಮ್ ।
ವಸುಂಧರಾ ತತೋ ಜಾತಾ ತಸ್ಮಾತ್ಪಾಹಿ ಭಯಾದಲಮ್ ॥

ಚತುರ್ಮುಖೋಽಪಿ ನೋ ಗಚ್ಛೇದ್ಯಸ್ಮಾದಂತಂ ತವಾಚಲೇ ।
ಅನಂತಾಯೈ ನಮಸ್ತಸ್ಯೈ ಪಾಹಿ ಸಂಸಾರಕರ್ದಮಾತ್ ॥

ತ್ವಮೇವ ಲಕ್ಷ್ಮೀರ್ಗೋವಿಂದೇ ಶಿವೇ ಗೌರೀತಿ ಸಂಸ್ಥಿತೇ ।
ಗಾಯತ್ರೀ ಬ್ರಹ್ಮಣಃ ಪಾರ್ಶ್ವೇ ಜ್ಯೋತ್ಸ್ನಾ ಚಂದ್ರೇ ರತಾ ಪ್ರಭಾ ॥

ಬುದ್ಧಿರ್ಬೃಹಸ್ಪತೌ ಖ್ಯಾತಾ ಮೇಧಾ ಮುನಿಷು ಸಂಸ್ಥಿತಾ ।
ವಿಶ್ವಂ ವ್ಯಾಪ್ಯ ಸ್ಥಿತಾಯಸ್ಮಾತ್ತತೋ ವಿಶ್ವಂಭರಾ ಮತಾ ॥

ಧೃತಿಃ ಕ್ಷಿರಃ ಕ್ಷಮಾ ಕ್ಷೋಣೀ ಪೃಥ್ವೀ ವಸುಮತೀ ರಸಾ ।
ಏಕಾಭಿರ್ಮೂರ್ತಿಭಿಃ ಪಾಹಿ ದೇವಿ ಸಂಸಾರಸಾಗರಾತ್ ॥ ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ

ಅಥ ಭೂಮಿದಾನಮ್–

ಸಪುಷ್ಪಕುಶತಿಲೋದಕೇನ ಸಪುಷ್ಪತುಳಸೀಜಲೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಸ್ತೇ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ । ಯಥಾ–

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಗರ್ಭಸ್ಥಂ...

ಅಸ್ಮತ್ಪಿತುಃ ಪ್ರಮೀತಸ್ಯ ಕೃಷ್ಣಶರ್ಮಣಃ ಜಮದಗ್ನಿಗೋತ್ರಸ್ಯ ಉತ್ತಮ ಲೋಕಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಯಾವದಾದಿಶೇಷೋ ಧರಾಂ ಧಾರಯತೇ ತಾವತ್ಕಾಲ ಪರ್ಯಂತಂ ಪುನರಾವೃತ್ತಿರಹಿತಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿವಾಸಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಆಂಗಿರಸ

ಗೋತ್ರಾಯ ತೈತ್ತಿರೀಯ ಕೃಷ್ಣ ಯಜುಶ್ಶಾಖಾಧ್ಯಾಯಿನೇ ತಿರುಮಲೇಶ್ವರ ಶರ್ಮಣೇ ವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಾಯ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತ್ರೇ ದಾತಾ, ತೈತ್ತಿರೀಯ ಕೃಷ್ಣ ಯಜುಶ್ಶಾಖಾಧ್ಯಾಯೀ ಜಮದಗ್ನಿ ಸಗೋತ್ರಃ... ಶರ್ಮಾ ಪಿತೃತೃಪ್ತಿಕಾಮೋऽಹಂ ಸಮಸ್ತಪಿತೃಸನ್ನಿಧೌ ಸಾಲಿಗ್ರಾಮಸನ್ನಿಧೌ ಸಾಗರಾಂತಸಮಸ್ತದ್ವಿಜಸನ್ನಿಧೌ ಅಗ್ನಿಸನ್ನಿಧೌ ಸುಪೂಜಿತಾಂ ವಿಷ್ಣುದೈವತ್ಯಾಂ ಧನಧಾನ್ಯಸುವರ್ಣರತ್ನಾದಿ ದೋಗ್ಧ್ರೀಂ ಸಮಸ್ತನಿಧಿಗರ್ಭಾಂ ನಿರ್ದಿಶ್ಯಮಾನಾಂ ಇಮಾಂ ಭೂಮಿಂ ವಿಷ್ಣುಪ್ರೇರಣಯಾ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ಶ್ರಿಯೈ । ದತ್ತಂ ನ ಮಮ ನ ಮಮ ॥ ಓಂ ತತ್ಸತ್ ॥

ಗೃಹೀತಾ : ಕ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಅದಾತ್ । ಕಾಮಃ ಕಾಮಾಯ । ಕಾಮೋ ದಾತಾ ॥ ಕಾಮಃ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತಾ । ಕಾಮಗ್ಂ ಸಮುದ್ರಮಾವಿಶ । ಕಾಮೇನ ತ್ವಾ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾಮಿ । ಕಾಮೈ ತತ್ತೇ । ಏಷಾ ತೇ ಕಾಮ ದಕ್ಷಿಣಾ । ಉತ್ತಾನಸ್ತ್ವಾಂಗೀರಸಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತು ॥

ಯುಷ್ಮತ್ಪಿತುಃ ಪುನರಾವೃತ್ತಿರಹಿತಬ್ರಹ್ಮಲೋಕೇ ನಿವಾಸಸಿದ್ಧಿರಸ್ತು ॥ ಭೂಮಿದಾನ ಕಲ್ಪೋಕ್ತಫಲಸಿದ್ಧಿರಸ್ತು ॥ ಶಾಂತಿರಸ್ತು । ಪುಷ್ಟಿರಸ್ತು । ತುಷ್ಟಿರಸ್ತು । ವೃದ್ಧಿರಸ್ತು । ಆಯುಷ್ಯಮಸ್ತು । ಆರೋಗ್ಯಮಸ್ತು । ಶಿವಂ ಕರ್ಮಾಸ್ತು । ಕರ್ಮಸಿದ್ಧಿರಸ್ತು । ಇಷ್ಟಸಂಪದಸ್ತು । ಪುತ್ರಸಂಪದಸ್ತು । ಅಹರಹರಭಿವೃದ್ಧಿರಸ್ತು ॥

ವಿಷ್ಣುಪ್ರೇರಣಯಾ ಭುವಃ ಪ್ರದಾನೇನ ಭಗವಾನ್ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರೀಣಾತು ।

ಆಯಂ ಗೌಃ... ಸುವಃ ॥ ಮಹೀಂ ದೇವೀಂ... ಇತಿ ಪಠಿತ್ವಾ

ಅಥ–

ಭೂಮಿದಾನಸ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾದಕ್ಷಿಣಾಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ।

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ... ಭೂಮಿದಾನಸ್ಯ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾರ್ಥಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿಹಿರಣ್ಯ ಮಗ್ನಿದೈವತ್ಯಂ ಅಸ್ಟೈ ವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಿಣೇ ಭುವಃ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತ್ರೇ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾಯ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ಶ್ರಿಯೈ ನ ಮಮ ॥ ಓಂ ತತ್ಸತ್ । 'ದೇವಸ್ಯತ್ವಾ' ಇತಿ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀಯಾತ್ ॥

ಅಥ–

ಕ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಅದಾತ್ । ಕಾಮಃ ಕಾಮಾಯ । ಕಾಮೋ... ಗೃಹ್ಣಾತು ॥

ನವೋ ನವೋ ಭವತಿ ... ದೀರ್ಘಮಾಯುಃ ॥

ಭವತ್ಸ್ವಾವಾಹಿತಂ ಮಹಾವಿಷ್ಣುಂ ಯಥಾಸ್ಥಾನಮುದ್ವಾಸಯಾಮಿ । ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ... ಅಚ್ಯುತಮ್ । ಅನೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಚನಪೂರ್ವಕಭೂಮಿಪೂಜನಸಹಿತ ಭೂಮಿದಾನಕರ್ಮಣಾ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥ ಓಂ ತತ್ಸತ್ ॥ ಯಥಾಸ್ಥಾನಮುದ್ವಾಸಯಾಮೀತ್ಯುದ್ವಾಸ್ಯ ॥

॥ ಇತಿ ಭೂಮಿದಾನಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ರಾಜತನೌಕಾದಾನಪ್ರಯೋಗಃ

ವೈತರಣೀ[೧೮] ಅಂಗದಾನಮ್

ಆಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ, ಜಲಶುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ ।

ಸಂಕಲ್ಪಃ ... ಶುಭತಿಥೌ

ಅಸ್ಮನ್ಮಾತುಃ (ಪಿತುರ್ವಾ) ನಿಖಿಲದುರಿತ ದೌರ್ಭಾಗ್ಯದುಃಸ್ವಪ್ನ ಮರುನಿರ್ಮಿತ ಬಾಧಾಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಯಮಮಾರ್ಗೇ ಸುಖಕ್ರಮಣಾರ್ಥಂ ಅನಂತವತ್ಸರಾವಧಿ ಸಕಲಭೋಗಪರಿಪೂರ್ಣಸ್ವರ್ಗಲೋಕಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ನಿಖಿಲಕ್ರತುಶತಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಪಂಚಾಶತ್ಕೋಟಿಯೋಜನವಿಸ್ತೀರ್ಣ-ಭೂಮಂಡಲಕೃತ-ಗಂಗಾವಾಲುಕರಾಶೌ ಏಕೈಕದಿವ್ಯವರ್ಷಸ್ಯೈಕೈಕ ವಾಲುಕಾಪಕರ್ಷಕ್ರಮೇಣ ಯಾವದ್ರಾಶಿಪರಿಸಮಾಪ್ತಿಸ್ತಾವತ್ಕಾಲಪರ್ಯಂತಂ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣೋಃ ಸಾಯುಜ್ಯ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತಪಿತೃಪ್ರಸಾದಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತದೇವತಾಪ್ರಸಾದಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತಪೂರ್ವಜೋದ್ಧಾರಾರ್ಥಂ ವೈತರಣ್ಯಾಂ ಮಹಾನದ್ಯಾಂ ಅಸ್ಮನ್ಮಾತುಃ (ಪಿತುಃ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಗೋತ್ರಸ್ಯ ಅಮುಕಶರ್ಮಣಃ) ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಗೋತ್ರಾಯಾಃ ಮುಕಾಂಬಿಕಾದಾಯ್ಯಾಃ ಸುಖಸಂತರಣಾರ್ಥಂ ನದೀಸಂತರಣಕ್ಲೇಶನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ ನದೀಸಂತರಣಕಷ್ಟನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಕವೈತರಣ್ಯಾಂ ಮಹಾನದ್ಯಾಂ ಸರ್ವತ್ರ ಸರ್ವವಿಧಾಪಾಯನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ರಾಜತನೌಕಾದಾನಮಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ-

ತದಂಗತ್ವೇನ (ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರಣಂ) ಪ್ರತಿಗೃಹೀತುರ್ವರಣಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

> ವೇದಶಾಸ್ತ್ರ ಪುರಾಣಜ್ಞ! ವಿಷ್ಣುರೂಪ ದ್ವಿಜೋತ್ತಮ ।
> ನೌಕಾಪ್ರತಿಗ್ರಹೇ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ವೃಣೇ ತ್ವಾಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿತ್ತಮ ॥

ವರಣಸಾಮಗ್ರೀಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಸಗೋತ್ರ! ನಾರಾಯಣ ಶರ್ಮಾ ಅಹಂ ಆಂಗೀರಸಗೋತ್ರಜಂ ಯಜುಶ್ಶಾಖಾಧ್ಯಾಯಿನಂ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಶರ್ಮಾಣಂ ನೌಕಾಪ್ರತಿಗೃಹೀತಾರಂ ತ್ವಾಮಹಂ ವೃಣೇ ।

---

೧೮. ವೈತರಣೀ : (ಮೃತ ದಿನದಿಂದ ೧೭೧ನೇ ದಿನ) ಊನ ಷಾಣ್ಮಾಸಿಕ ಸಂದರ್ಭ ಕೊಡುವಂಥ ನೌಕಾದಾನ. ವೈತರಣೀ ನದಿ ದಾಟುವ ಕಷ್ಟ ನಿವಾರಣೆಗಾಗಿ ನೀಡಲ್ಪಡುವಂತಹುದು.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಚನಮ್–

ತವ ಪಾದೋದಕಂ ತೀರ್ಥಂ ಮುಖೇ ವೇದಾಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ ।
ಪಾದ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಭೂಮಿದೇವ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥
ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾಯ ಇದಂ ವಃ ಪಾದ್ಯಮ್ ।

ಭೂಮಿದೇವಾಗ್ರಜನ್ಮಾಸಿ ತ್ವಂ ವಿಪ್ರ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ।
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಯಜ್ಞಪುರುಷ ಅರ್ಘ್ಯೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥
ವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಿಣೇ ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾಯ ಇದಂ ವ ಅರ್ಘ್ಯಮ್ ।

ಭವದ್ದರ್ಶನಮಾತ್ರೇಣ ಮುಕ್ತೋಽಸ್ಮಿ ಭವಬಂಧನಾತ್ ।
ಭಗವನ್! ಸರ್ವವೇದಜ್ಞ ಗೃಹಾಣಾಚಮನೀಯಕಮ್ ॥
ವೇದಜ್ಞಾಯ ಆಚಮನೀಯಮ್ ॥

ಯಜನಂ ಯಾಜನಂ ಚೈವಾಧ್ಯಯನಾಧ್ಯಾಪನಂ ತಥಾ ।
ದಾನಂ ಪ್ರತಿಗ್ರಹೋ ಹೋಮಃ ಷಟ್ಕರ್ಮನಿರತೋ ದ್ವಿಜಃ ॥
ಷಟ್ಕರ್ಮನಿರತಾಯ ವಸ್ತ್ರೋಪವಸ್ತ್ರಮ್ ॥

ತವ ದೇಹೇ ಸ್ಥಿತಾ ವೇದಾಃ ಪಾವಯಂತಿ ಜಗತ್ತ್ರಯಮ್ ।
ಬ್ರಹ್ಮನ್ ಯಜ್ಞೇಷು ವಿಖ್ಯಾತಾ ಯಜ್ಞಸೂತ್ರಂ ಗೃಹಾಣ ಮೇ ॥
ಯಜ್ಞವಿಖ್ಯಾತಾಯ ಯಜ್ಞೋಪವೀತದ್ವಯಮ್ ।

ಗಂಧಾನುಲಿಪ್ತಸರ್ವಾಂಗ ತಪಸಾ ವೀತಕಲ್ಮಷ ।
ಗಂಧಂ ಸ್ವೀಕುರು ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ತ್ರೈಲೋಕ್ಯಂ ಗಂಧಿತಂ ಕುರು ॥
ಗಂಧಾನುಲಿಪ್ತಸರ್ವಾಂಗಾಯ ॥ ಗಂಧಮ್ ॥

ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಅಕ್ಷತಾನ್... ।
ವಿಪ್ರೋತ್ತಮಾಯ ನಮಃ । ಪುಷ್ಪಾಣಿ... ।

ಕ್ಷಮಾ ತಪೋ ದಯಾ ದಾನಂ ಸತ್ಯಂ ಶೌಚಂ ಚ ಸಂಯಮಃ ।
ವಿದ್ಯಾ ಚ ವಿನಯಶ್ಚೈವ ತ್ವಯಿ ಭೂಷಣಮುತ್ತಮಮ್ ॥
ಬಹುಶ್ರುತಾಯ ಅಲಂಕಾರಾನ್ ॥

ವನಸ್ಪತಿ ರಸೋತ್ಪನ್ನಃ... ವೇದಪಾರಗಾಯ ನಮಃ ಅಯಂ ತೇ ಧೂಪಃ ॥

ಉದ್ದೀಪ್ಯಸ್ವ... ॥ ವೇದಾಂಗಪಾರಗಾಯ ನಮಃ ಇದಂ ತೇ ಜ್ಯೋತಿಃ ॥

ಅಥ ಪುನರರ್ಘ್ಯಂ ದದ್ಯಾತ್ ।

ದ್ವಿಜೋತ್ತಮಾಯ ಇದಂ ತೇ ಪುನರರ್ಘ್ಯಮ್ ।

ಅಥ ಪಾದಪೂಜಾ

ಆಧಿವ್ಯಾಧಿ ... ಅಚ್ಯುತಂ ಪದಮ್ ।

ವೇದಾರ್ಥತತ್ತ್ವಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ಪಾದಪೂಜಾಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

(ಅಸ್ತುಪಾದ್ಯಂ ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್)

ಪಾದಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಇದಂ ತೇಽಷ್ಟಾರ್ಘ್ಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಾನ್ ಬ್ರವೀತು । (ಅಸ್ತ್ವಷ್ಟಾರ್ಘ್ಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣಂ ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್)

ಅಥ ಆಮಭೋಜನಮ್–

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಃ ತತ್ಸವಿತುರ್ವರೇಣ್ಯಂ ಭರ್ಗೋ.........
ಧಿಯೋ ಯೋನಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ । ಇತಿ ಸಂಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ।

ಜೀವನಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ... ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ।

ಇದಮಾಮಂ ಭೋಜನಪರ್ಯಾಪ್ತಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿದಕ್ಷಿಣಾತಾಂಬೂಲಸಹಿತಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ಶ್ರಿಯೈ ನ ಮಮ । ಓಂ ತತ್ಸತ್ ॥

ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್–

ಯದರ್ಚನಂ ಕೃತಂ ವಿಪ್ರ ತವ ವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪಿಣಃ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಮಮ ದಾನಸ್ಯ ವಿಷ್ಣವೇಽಸ್ತು ಸಮರ್ಪಣಮ್ ॥

ಯಮದ್ವಾರೇ ಪುರೇ ಘೋರೇ ಘೋರಾ ವೈತರಣೀ ನದೀ ।
ತಾಂ ತರ್ತುಕಾಮೋ ವಿಪ್ರಾಯ ನೌಕಾಮೇತಾಂ ದದಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಅಥ ನೌಕಾಪ್ರದಾನಮ್–

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಗರ್ಭಸ್ಥಂ... ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ।

(ಪೂರ್ವಸಂಕಲ್ಪಿತವಾಕ್ಯಂ ಅತ್ರ ಪುನರಪ್ಯುಚ್ಚಾರಯೇತ್)

ಯಜುಶ್ಶಾಖಾಧ್ಯಾಯೀ ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಸಗೋತ್ರಃ (ಸಹಜಾತ ಸಹಕೃತಃ)

ನಾರಾಯಣಶರ್ಮಾ ಅಹಂ ಆಂಗೀರಸಗೋತ್ರಾಯ ಯಜುಶ್ಶಾಖಾಧ್ಯಾಯಿನೇ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಶರ್ಮಣೇ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತ್ರೇ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾಸಹಿತಾಂ ಇಮಾಂ ರಾಜತೀಂ ನೌಕಾಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ಶ್ರಿಯೈ ನ ಮಮ । ಓಂ ತತ್ಸತ್ ॥

ಇತಿ ದತ್ವಾ

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಸ್ತೇಽಕ್ಷತಾನ್ ದತ್ವಾ... ಆಶೀಃ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ । ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ... ಅಚ್ಯುತಮ್ । ಅನೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಚನಪುರಸ್ಸರ ರಾಜತನೌಕಾದಾನಕರ್ಮಣಾ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಓಂ ತತ್ಸತ್ । ಇತಿ ಕರ್ಮಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವಿಸೃಜೇತ್ । ಅಥ ಆಚಾಮೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ರಾಜತನೌಕಾದಾನಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ಅಥ ವೃಷಭದಾನಪ್ರಯೋಗಃ[೧೯]

ಆಚಮ್ಯ, ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ, ಜಲಶುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಸಂಕಲ್ಪಯೇತ್ ।

ಸಂಕಲ್ಪಃ ಶುಭತಿಥೌ ಮಮ ಅರಿಷ್ಟಸ್ಥಾನೇಷು ಸ್ಥಿತಗ್ರಹಸಂಸೂಚಿತ ಸಮಸ್ತ ದೋಷೋಪಶಮನಾರ್ಥಂ, ಕಾಲಮೃತ್ಯು, ಘೋರಮೃತ್ಯು, ಮಹಾಮೃತ್ಯು ನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ, ವಾತರೋಗ, ಪಿತ್ಥರೋಗ, ಕಫರೋಗ, ಸಾನ್ನಿಪಾತಿಕ ರೋಗ, ಗಲಗಂಡ, ಗಧಸೀವಾತ, ಕಂಟಕ, ಹನುಸ್ತಂಭ, ಕರಸ್ತಂಭ, ತನುಸ್ತಂಭ, ಪಾದಸ್ತಂಭೋರುಸ್ತಂಭಾದಿ ಸಮಸ್ತರೋಗಮೃತ್ಯುನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ ವೃಷಭದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ತದಂಗತ್ವೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣವರಣಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪೂಜನಂ, ವೃಷಭಪೂಜನಂ ಚ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಓಂ ನಮಃ ಸದಸೇ... ಪೃಥಿವ್ಯೈ । ಭಾಗಧೇಯೇನೈವೈನಂ... ರುದ್ಧರತಿ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ಅತ್ರ ವೃಷಭಪ್ರತಿಗೃಹೀತಾರಂ ತ್ವಾಮಹಂ ವೃಣೇ ॥ ಅರ್ಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಪ್ರಯತಪಾಣಿಃ...। ಶ್ರೀ (ಅಂಗಾರಕ) ವಿಷ್ಣುಸ್ವರೂಪ! ಬ್ರಾಹ್ಮಣ! ಇದಂ ತೇ ಪಾದ್ಯಂ ॥ ಇತ್ಯಾದಿ ಅರ್ಚನಂ ಕೃತ್ವಾ ॥

ವೃಷಾರ್ಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಶಿರೋಮಧ್ಯೇ ಮಹಾದೇವಂ ನ್ಯಸಾಮಿ ॥ ಲಲಾಟೇ ಮಹಾದೇವೀಂ ನ್ಯಸಾಮಿ ॥ ದಕ್ಷಿಣಶೃಂಗವಾಮಶೃಂಗಮೂಲಯೋಃ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣೂ ನ್ಯಸಾಮಿ ॥ ಶೃಂಗಾಗ್ರೇ ಸರ್ವತೀರ್ಥಾನಿ... । ನಾಸಾಗ್ರೇ ಷಣ್ಮುಖಂ... । ದಂತೇಷು ಸರ್ವವಾಯೂನ್ ... । ಜಿಹ್ವಾಯಾಂ ವರುಣಂ... । ಹುಂಕಾರೇ ಸರಸ್ವತೀಂ... । ಗಂಡಯೋರ್ಯಮಂ... । ಓಷ್ಠಯೋಃ ಸಂಧ್ಯಾದ್ವಯಂ... । ಗ್ರೀವಯೋಃ ಇಂದ್ರಂ... । ಕುಕ್ಷಿದೇಶೇ ರಕ್ಷಾಂಸಿ... । ಉರಸಿ ಸಾಧ್ಯಾನ್... । ಚತುಃಪಾದೇಷು ಧರ್ಮಂ... । ಖುರಮಧ್ಯೇ ಗಂಧರ್ವಾನ್... । ಖುರಾಗ್ರೇಷು ಪನ್ನಗಾನ್... । ಖುರಪಾರ್ಶ್ವೇಷ್ವಪ್ಸರಸಃ... ।

೧೯. ವೃಷಭದಾನ, ಭಾಗದಾನ, ಅಶ್ವದಾನಾದಿಗಳು ಪ್ರಕೃತ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷವಾಗಿ ನಮ್ಮ ಪ್ರಾಂತದಲ್ಲಿ ಅಪರೂಪವಾದರೂ ಪ್ರತ್ಯಾಮ್ನಾಯರೂಪದಲ್ಲಿ ಚಿನ್ನ ಅಥವಾ ಬೆಳ್ಳಿಯ ಪ್ರತಿಮಾದಾನ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿದೆ. ಈ ರೀತಿ ದಾನಮಾಡುವಾಗಲೂ ವಿಪ್ರಪೂಜನ ಮತ್ತು ದಾನ(ವಸ್ತು) ದ್ರವ್ಯಪೂಜನವನ್ನು ಮಾಡಲು ಈ ವಿಧಿಗಳು ಉಪಯೋಗವಾಗುತ್ತವೆ. ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಭಾವ ವಾದರೂ ಭಾವನಾರೂಪವಾಗಿ ಈ ವಿಧಾನಗಳು ಶಿಷ್ಟಾಚಾರ ಪ್ರಾಪ್ತವಾಗಿವೆ.

ಪೃಷ್ಠೇ ಏಕಾದಶರುದ್ರಾನ್... । ಸರ್ವಸಂಧಿಷು ವಸೂನ್... । ಶ್ರೋಣೀತಟೇ ಪಿತೄನ್... । ಲಾಂಗೂಲೇ ಸೋಮಂ... । ವಾಲೇಷು ಆದಿತ್ಯರಶ್ಮೀನ್... ಗೋಮೂತ್ರೇ ಗಂಗಾಂ... । ಉದರೇ ಪೃಥ್ವೀಂ... । ರೋಮಸು ತ್ರಯಸ್ತ್ರಿಂಶತ್ಕೋಟಿ ದೇವಾನ್ ನ್ಯಸಾಮಿ ॥

ವೃಷಭಸ್ಯ ಮೂರ್ಧ್ನೇ ನಮಃ । ಚಕ್ರಾಂಗಾಯ ನಮಃ । ಲಲಾಟಾಯ ನಮಃ । ದಕ್ಷಿಣನೇತ್ರಾಯ ನಮಃ । ವಾಮನೇತ್ರಾಯ ನಮಃ । ನಾಸಿಕಾಯೈ ನಮಃ । ಮುಖಾಯ ನಮಃ । ಕಂಠಾಯ ನಮಃ । ಬಾಹುಮೂಲಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಬಾಹುಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ನಾಭ್ಯೈ ನಮಃ । ಕಟ್ಯೈ ನಮಃ । ಊರುಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಜಂಘಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಜಾನುಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಗುದಾಯ ನಮಃ । ಲಿಂಗಾಯ ನಮಃ । ಪುಚ್ಛಾಯ ನಮಃ । ಖುರೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ವೃಷಭೋ ಧುರ್ಯ ಏವಸ್ಯಾನ್ಮಹಾದೇವಪ್ರಿಯಃ ಸದಾ ।
ಸಂಪ್ರದಾನೇ ನ ಚೈವಾಸ್ಯ ಮಮ ಶಾನ್ತಿಕರೋ ಭವೇತ್ ॥

ಆವಾಹನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಃ । ರುದ್ರದೈವತ್ಯಾಯ ವೃಷಭಾಯೇದಂ ಪಾದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಗವಾಮಂಗೇಷು ತಿಷ್ಠಂತಿ ಭುವನಾನಿ ಚತುರ್ದಶ ।
ಯಸ್ಮಾತ್ತಸ್ಮಾಚ್ಛಿವಂ ಮೇಸ್ಯಾದಿಹಲೋಕೇ ಪರತ್ರ ಚ ॥ ಅರ್ಘ್ಯಮ್ ॥

ಧರ್ಮಸ್ತ್ವಂ ವೃಷರೂಪೇಣ ಜಗದಾನಂದಕಾರಕ ।
ಅಷ್ಟಮೂರ್ತೇರಧಿಷ್ಠಾನ ಅತಃ ಶಾನ್ತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ । ಆಚಮನೀಯಮ್ ॥

ಗಾವಃ ಸುರಭಯೋ ನಿತ್ಯಂ ಗಾವೋ ಗುಗ್ಗುಲಸನ್ನಿಭಾಃ ।
ಗಾವಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಾ ಭೂತಾನಾಂ ಗಾವಃ ಶರಣಮುತ್ತಮಮ್ । ಸ್ನಾನಮ್ ॥

ಆಚ್ಛಾದನಂ ಗವೇ ದದ್ಯಾಂ ಸಮ್ಯಕ್ ಶುದ್ಧ ಸುಶೋಭನಮ್ ।
ವೃಷಭೋ ವಸ್ತ್ರದಾನೇನ ಪ್ರೀಯತಾಂ ಶಂಕರಪ್ರಿಯಃ ॥ ವಸ್ತ್ರಮ್ ॥

ಶ್ರೀಖಂಡಂ ಶೀತಲಂ ದಿವ್ಯಂ ಸರ್ವಸಂತಾಪಹಾರಕಮ್ ।
ಕಸ್ತೂರೀ ಕುಂಕುಮಾಢ್ಯಂ ಚ ಚಂದನಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥ ಗಂಧಮ್ ॥

ಅಕ್ಷತಾಶ್ಚ ಸುರಶ್ರೇಷ್ಠ ಶುಭ್ರಾ ಧೂತಾಶ್ಚ ನಿರ್ಮಲಾಃ ।
ಮಯಾ ನಿವೇದಿತಾ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಗೃಹಾಣ ವೃಷಭೋತ್ತಮ ॥ ಅಕ್ಷತಾನ್ ॥

ಅಥ ಅಲಂಕಾರಾನ್

ಶೃಂಗಭೂಷಣಾರ್ಥೇ ಸುವರ್ಣಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಚರಣೇಷು ರಜತಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಭಾಲೇ ಆದರ್ಶಂ ॥ ನೇತ್ರಯೋಃ ರತ್ನದ್ವಯಂ ॥ ಕಂಠೇ ಘಂಟಾಂ ॥ ಗಲೇ ಚಾಮರಂ ॥ ಸಮಪೃಷ್ಠೇ ತಾಮ್ರಂ ॥ ಪುಚ್ಛೇ ಮೌಕ್ತಿಕಂ ॥ ವಿಲೇಪನಾರ್ಥೇ ಕುಂಕುಮಕಸ್ತೂರೀಂ ॥ ಪ್ರಾವರಣಾರ್ಥಂ ಪಟ್ಟಕೂಲಂ ॥

ಮಾಲತೀ ಮಲ್ಲಿಕಾದೀನಿ ಮಾಲ್ಯಾನಿ ವೃಷಭೇಶ ಭೋ ।
ಮಯಾಹೃತಾನಿ ಪೂಜಾರ್ಥಮಂಗೀಕುರು ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥ ಪುಷ್ಪಮಾಲಾಮ್ ॥

ದೇವದ್ರುಮರಸೋದ್ಭೂತಂ ಗೋ ಘೃತೇನ ಸಮನ್ವಿತಮ್ ।
ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸಮರ್ಪಯೇ ತುಭ್ಯಂ ಧೂಪಂ ವೃಷಭಸತ್ತಮ ॥ ಧೂಪಮ್ ॥

ಆನಂದಕೃತ್ಸದಾ ಲೋಕೇ ದೇವಾನಾಂ ಚ ಸದಾಪ್ರಿಯ ।
ಸರ್ವಾಂಧಕಾರನಾಶಾಯ ದೀಪೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥ ದೀಪಮ್ ॥

ಆಹಾರೇಣಾಖಿಲಾ ಲೋಕಾ ಜೀವಂತಿ ಪ್ರಭವಂತಿ ಚ ।
ಅತಃ ಸಮರ್ಪಯೇ ತುಭ್ಯಂ ಆಹಾರಂ ವೃಷಸತ್ತಮ ॥ ನೈವೇದ್ಯಮ್ ॥

ತಾಂಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ । ಅಥ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ ॥
ನೀರಾಜನಂ ॥ ಶ್ರಿಯೇ ಜಾತಃ... ॥ ಇತ್ಯಾದಿ ಮಂತ್ರೈಃ ನೀರಾಜನಂ ಕೃತ್ವಾ ।

ಆಗಾ॑ವೋ ಅಗ್ಮ॒ನ್... ಉಪೇ॒ಂದ್ರ॒ ತವ॑ವೀ॒ರ್ಯೇ॒ ॥ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಮ್ ॥

ವರ್ಷಣಾತ್ಸರ್ವಕಾಮಾನಾಂ ವೃಷಲೋಕೇಽನುಗೀಯತೇ ।
ತಸ್ಮಾತ್ಪೂರಯೇ ಕಾಮಾನ್ ಧರ್ಮಾಂಶ್ಚ ವೃಷಸತ್ತಮ ॥

ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ವೃಷೋಽಸಿ ಭಗವನ್ಧರ್ಮಃ ಚತುಷ್ಪಾದಃ ಪ್ರಕೀರ್ತಿತಃ ।
ನಮಾಮಿ ತಮಹಂ ಭಕ್ತ್ಯಾ ಸ ಮಾಂ ರಕ್ಷತು ಸರ್ವತಃ । ನಮಸ್ಕಾರಮ್ ॥

ಧರ್ಮಸ್ತ್ವಂ ವೃಷರೂಪೇಣ ಜಗದಾನಂದಕಾರಕ ।
ಅಷ್ಟಮೂರ್ತೇರಧಿಷ್ಠಾನ ಅತಃ ಪಾಹಿ ಸನಾತನ ॥ ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ॥

ಸ್ವಯಂ ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಃ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತಾರಂ ಉದಙ್ಮುಖಮುಪವೇಶ್ಯ ವೃಷಸ್ಯ ದಕ್ಷಿಣಂ ಖುರಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ॥

ಸ್ವಸ್ತ್ಯಸ್ತು । ದೀರ್ಘಮಾಯುರಸ್ತು । ಶಾನ್ತಿಃ ಪುಷ್ಟಿಶ್ಚಾಸ್ತು ।

ಧರ್ಮಸ್ತ್ವಂ ವೃಷರೂಪೋಽಸಿ ಜಗದಾನಂದಕಾರಕ ।

ಅಷ್ಟಮೂರ್ತೇರಧಿಷ್ಠಾನ ಅತಃ ಶಾನ್ತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಗರ್ಭಸ್ಥಂ .... ಮೇ ॥

ಇಮಂ ವೃಷಂ ರುದ್ರದೈವತಂ ಯಥಾಶಕ್ತ್ಯಲಂಕೃತಂ ಮಮ ಸಮಸ್ತಾಪಮೃತ್ಯು-ಕಾಲಮೃತ್ಯು-ಘೋರಮೃತ್ಯು-ಮಹಾಮೃತ್ಯುನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ ಕುಜದೋಷ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ದಾತಾ ಯಜುಃಶಾಖಾಧ್ಯಾಯೀ... ಗೋತ್ರ... ಶರ್ಮಾ ಅಮುಕ ಗೋತ್ರಾಯ ಅಮುಕ ಶರ್ಮಣೇ ಯಜುಶ್ಶಾಖಾಧ್ಯಾಯಿನೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಯ ಸಂಪ್ರದದೇ ॥ ಶ್ರಿಯೈ ದತ್ತಂ ನ ಮಮ ನ ಮಮ ।

ಇತಿ ಕುಶಾಕ್ಷತೋದಕಂ ತದ್ಧಸ್ತೇ ನಿಕ್ಷಿಪೇತ್ ॥

ತತೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋ ಓಂ ದೇವಸ್ಯತ್ವಾ... ॥ ಇತಿ ತಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ । ದಕ್ಷಿಣಖುರಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ ॥ ಕ ಇದಂ ಕಸ್ಮಾ ಅದಾತ್ । ಕಾಮಃ... ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತು । ಇತಿ ಪಠೇತ್ ।

ತತೋ ದಾತಾ ಸುವರ್ಣಂ, ರಜತಂ ವಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ದಕ್ಷಿಣಾತ್ವೇನ ದತ್ವಾ । ಓಂ ನವೋ ನವೋ... ಇತ್ಯಾಶೀಃ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ, ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ, ಅಕ್ಷತಾನ್ ದತ್ವಾ ।

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ ನಾಮೋಕ್ತ್ಯಾ ತಪಃ ಪೂಜಾಕ್ರಿಯಾದಿಷು ।

ನ್ಯೂನಂ ಸಂಪೂರ್ಣತಾಂ ಯಾಂತಿ ಸದ್ಯೋ ವಂದೇ ತಮಚ್ಯುತಮ್ ।

ಅನೇನ ವೃಷಭದಾನೇನ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥

ವೃಷಭೇ ನೀಯಮಾನೇ ಶತಪದಾನಿ ತಮನುವ್ರಜ್ಯ ಪುನಃ ಸ್ವಸ್ಥಾನಮಾಗತ್ಯ ಕರ್ಮ ಸಂಪೂರ್ಣತಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಇತರೇಭ್ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಯಥಾಶಕ್ತಿದಕ್ಷಿಣಾಂ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ಆವಾಹಿತ ದೇವತಾಃ ಉದ್ವಾಸ್ಯ । ದ್ವಿರಾಚಾಮೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ವೃಷಭದಾನಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ವೃಷಭಮೂಲಮಂತ್ರಃ

ಓಂ ತೀಕ್ಷ್ಣಶೃಂಗಾಯ ವಿದ್ಮಹೇ ವೇದಪಾರಾಯ ಧೀಮಹಿ ।
ತನ್ನೋ ವೃಷಭಃ ಪ್ರಚೋದಯಾತ್ ॥

ವಾಮದೇವಋಷಿಃ ಗಾಯತ್ರೀ ಛಂದಃ ವೃಷಭೋ ದೇವತಾ ॥
ವಾಂ ಹೃದಯಾಯ ನಮಃ । ವೀಂ ಶಿರಸೇ ಸ್ವಾಹಾ । ಇತ್ಯಾದಿ ಷಡಂಗನ್ಯಾಸಃ ।

ಧ್ಯಾನಂ :

ಹೇಮಾಲಂಕೃತ ಶಾಂತಶೃಂಗಶಿಖರಂ ಲಂಬೀಸ್ವರಚ್ಚಾಮರಮ್
ಪ್ರಾಲೇಯಾಚಲತುಂಗಶೃಂಗಕಕುದಂ ವ್ಯಾಲೋಲಕರ್ಣಾಚಲಮ್ ।
ಸಾಸ್ನಾನ್ಯಸುವರ್ಣಕ್ಲ್ಪಪ್ತವಿಲಸತ್ಸೂತ್ರೇ ಚ ಘಂಟಾನ್ವಿತಮ್
ಚಂಚದ್ಬಾಲಸಮಿಂದುಸುಂದರರುಚಿಂ ಮಂತ್ರೀ ಮಹೋಕ್ಷಂ ಸ್ಮರೇತ್ ॥

ವಾಹನಾಯ ಮಹಾಶಂಭೋ ಶೈವಾರ್ಣವ ಘನಸ್ವನ ।
ಋಷಭಾಯ ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಸರ್ವದುಷ್ಟಪ್ರಶಾಂತಯೇ ॥

ಓಂ ವಂ ವೃಷಭಾಯ ನಮಃ । ಇತಿ ಮೂಲಮಂತ್ರಃ ।
ಶಿವದ್ವಾರಗತಸ್ತ್ವಂ ಚ ಶಿವವಾಹನಮುತ್ತಮಮ್ ।
ಪಾರ್ವತ್ಯಾಃ ಪ್ರೀತಿಕೃನ್ನಿತ್ಯಂ ನಂದೀಶ್ವರ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ಭಾಗದಾನಪ್ರಯೋಗಃ[೨೦]

ಚಂದ್ರತಾರಾನುಕೂಲೇ ದಿನೇ ವಿಧಿಜ್ಞಾನಾಹೂಯ । ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ । ಅಮುಕಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನಸ್ಯ ಅಮುಕನಕ್ಷತ್ರೇ... ರಾಶೌ ಜಾತಸ್ಯ... ಶರ್ಮಣೋ ಮಮ ಕುಜರಾಹುಸನ್ಧಿಸೂಚಿತಸಮಸ್ತದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ರಾಹುಗ್ರಹಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸಪರಿಕರಂ ಭಾಗದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ತದಂಗತ್ವೇನ ಗಣಪತಿ ಸ್ಮರಣಂ ಕೃತ್ವಾ ।

ಅಥ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತುರ್ವರಣಮ್–

ಅಮುಕ ಗೋತ್ರೋತ್ಪನ್ನಂ... ಶರ್ಮಾಣಂ ಭಾಗಪ್ರತಿಗೃಹೀತಾರಂ ತ್ವಾಮಹಂ ವೃಣೇ॥
ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಂ ವೃತ್ವಾ ॥

ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಚನಮ್ ॥

ತವ ಪಾದೋದಕಂ ತೀರ್ಥಂ ಮುಖೇ ವೇದಾಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ ।
ಪಾದ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಭೂಮಿದೇವ ನಮೋಽಸ್ತು ತೇ ॥

ರಾಹುಸ್ವರೂಪಾಯ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರಾಯ ನಮಃ ॥ ಪಾದ್ಯಮ್ ॥

ಭೂಮಿದೇವಾಗ್ರಜನ್ಮಾಸಿ ತ್ವಂ ವಿಪ್ರ ಪುರುಷೋತ್ತಮ ।
ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷ ಯಜ್ಞಪುರುಷ! ಅರ್ಘ್ಯಮೇತತ್ಪ್ರಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಭೂಮಿದೇವಾಯ ನಮಃ ಅರ್ಘ್ಯಂ॥ ದ್ವಿಜಪುಂಗವಾಯ ನಮಃ। ಆಚಮನೀಯಂ॥ ಷಟ್ಕರ್ಮನಿರತಾಯ ನಮಃ। ವಸ್ತ್ರಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಯಜ್ಞಸೂತ್ರಶೋಭಿತಾಯ ನಮಃ। ಉಪವೀತಂ ॥ ಗಂಧಾನುಲಿಪ್ತಾಯ ನಮಃ। ಗಂಧಂ ॥ ಮಹೀಸುರಾಗ್ರ್ಯಾಯ ನಮಃ। ಅಕ್ಷತಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಬಹುಶ್ರುತಾಯ ನಮಃ। ಅಲಂಕಾರಾನ್ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಶ್ರುತಿಭೂಷಣಾಯ ನಮಃ । ಪುಷ್ಪಂ ॥ ಶಾಸ್ತ್ರನೇತ್ರಾಯ ನಮಃ । ಧೂಪಂ ॥ ವೇದಚಕ್ಷುಷೇ ನಮಃ । ದೀಪಂ ॥

---

೨೦. ಕುಜ–ರಾಹು ಸಂಧಿಶಾಂತಿಯ ಅಂಗವಾಗಿ ರಾಹುಗ್ರಹದೋಷಪರಿಹಾರಕ್ಕೆ ಭಾಗದಾನ ಉಕ್ತವಾಗಿದೆ.

ಸಫಲಮಾಮಂ ದದಾತಿ ॥ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ, ಹಿರಣ್ಯಾ... ಮೇ ॥ ಇದಮಾಮಂ ಭೋಜನಪರ್ಯಾಪ್ತಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿತಾಂಬೂಲದಕ್ಷಿಣಾಸಹಿತಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ॥ ಜೀವನಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ... ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥ ಪಕ್ವಾನ್ನಫಲ ಪ್ರಾಪ್ತಿರಸ್ತು ॥

ಅಥ ಶುದ್ಧೋದಕೈಃ ಛಾಗಂ ಸ್ನಾಪಯಿತ್ವಾ । ಪ್ರಕ್ಷಾಳ್ಯ, ಛಾಗಸ್ಯ ಲಲಾಟೇ ಗೋರೋಚನಂ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥ ಶೃಂಗಯೋಃ ಗೌರಮೃದಂ । ಕಂಠೇ ಸಿಂದೂರಂ । ಗಲೇ ಘಂಟಾಂ । ಉದರೇ ಹರಿದ್ರಾಲೇಪನಂ । ಕಂಠೇ ಪೀತವಸ್ತ್ರಂ । ಪೃಷ್ಠೇ ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಂ । ಶೃಂಗಯೋಃ ಹೈಮಂ । ಖುರಯೋಃ ರೌಪ್ಯಂ ।

ಅಥ ಗಂಧ– ಜಪಾಕುಸುಮ–ರಕ್ತಪುಷ್ಪ–ಮಾಲ್ಯಾದಿಭಿಃ ಛಾಗಮಲಂಕೃತ್ಯ । ತತ್ಪುರತಃ ಆಹಾರಾರ್ಥಂ ಕೋಮಲಪಲ್ಲವಾನ್ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ಆಗ್ನೇಯ್ಯಾಭಿಮುಖಂ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ತತೋ (ಮೇಷಂ) ಛಾಗಂ ಪೂಜಯೇತ್ ॥

ತ್ವಂ ಛಾಗ! ಹವ್ಯವಾಹಸ್ಯ ವಾಹನಾರ್ಥಂ ಪ್ರಕಲ್ಪಿತಃ ।
ಹವ್ಯವಾಹಸ್ತು ದೇವಾನಾಂ ಮುಖಮಗ್ನೇ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ ॥
ತವ ಪೂಜನತೋ ದೇವಾಃ ತುಷ್ಟಾ ಸರ್ವೇ ಭವಂತಿ ಹಿ ।
ಅತಸ್ತ್ವಾಂ ಪೂಜಯಿಷ್ಯಾಮಿ ಕ್ಷಿಪ್ರಾರೋಗ್ಯಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಇತಿ ಗಂಧಾದಿಭಿಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ॥
ಅಂಗಪೂಜಾಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।
ಓಂ ಛಾಗಾಯ ನಮಃ । ಪಾದೌ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಅಗ್ನಿವಾಹನಾಯ । ಜಾನುನೀ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಉರಣಾಯ ನಮಃ । ಕಟಿಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಮೇಷಾಯ ನಮಃ । ಉದರಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥
ಚಂಚಲಗ್ರೀವಾಯ ನಮಃ । ಕಂಠಂ... ॥
ಊರ್ಣವತೇ ನಮಃ । ಹೃದಯಂ... ॥
ದೀರ್ಘಕಂಜಾಯ ನಮಃ । ಮುಖಂ... ।
ದೃಢಶೀರ್ಷ್ಣೇ ನಮಃ । ಶಿರಃ ಪೂಜ... ॥
ಶಕ್ತಿಧರಾಯ ನಮಃ । ಸರ್ವಾಂಗಂ ಪೂಜಯಾಮಿ ॥

ಧೂಪದೀಪಾದಿ ಉಪಚಾರೈಃ ಸಂಪೂಜ್ಯ ಮೇಷಂ ಪರಿತೋ ದೀಪಾನ್ ಸಪ್ತಧಾನ್ಯಾನಿ ಚ ಸ್ಥಾಪಯಿತ್ವಾ ।
ಶೃಂಗಭೂಷಣಾರ್ಥೇ ಸುವರ್ಣಂ । ಖುರಭೂಷಣಾರ್ಥೇ ರೌಪ್ಯಂ ।
ಕಂಠಭೂಷಣಾರ್ಥೇ ಘಂಟಾಂ । ಸರ್ವಾಂಗಭೂಷಣಾರ್ಥೇ ಹಿರಣ್ಯಂ ।
ಇತಿ ಭೂಷಣೈಃ ಭೂಷಯಿತ್ವಾ ।

ಪ್ರಾಙ್ಮುಖಃ ಕರ್ತಾ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತಾರಂ ಉದಙ್ಮುಖಂ ಉಪವೇಶ್ಯ ಯಜಮಾನಃ ಸರತ್ನಜಲಕರಃ ।

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ... ಮೇ । ಇತಿ ಸ್ತನನಾಭಿಮಧ್ಯಭಾಗಂ ಸ್ಪೃಷ್ಟ್ವಾ । ಮಮ ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಕ್ಷಯದ್ವಾರಾ ಕುಜರಾಹುಸನ್ಧಿಸೂಚಿತ ಸಮಸ್ತದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಸರ್ವಮೃತ್ಯುದೋಷನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ ಯಜುಶ್ಶಾಖಾಧ್ಯಾಯಿನೇ ಅಮುಕ ಗೋತ್ರಾಯ... ಶರ್ಮಣೇ ಪ್ರತಿಗೃಹೀತ್ರೇ ದಾತಾ ಯಜುಃಶಾಖಾಧ್ಯಾಯೀ ಅಮುಕ ಗೋತ್ರ ಅಮುಕಶರ್ಮಾ ತ್ವಷ್ಟೃದೈವತ್ಯಂ ಯಥಾಶಕ್ತ್ಯಲಂಕೃತಮಿಮಂ ತುಭ್ಯಮಹಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ಶ್ರಿಯೈ ನ ಮಮ ॥

ಇತಿ ಕರ್ತಾ ಸ್ವಮೂರ್ಧ್ನಿ ಮೇಷಂ ಧೃತ್ವಾ । ವಕ್ಷ್ಯಮಾಣ ಮಂತ್ರೈಃ ಸ್ವಮೂರ್ಧ್ನಾ ವಿಪ್ರಕರೇ ಅರ್ಪಯೇತ್ ॥

ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ವೇದವೇದಾಂಗಪವಿತ್ರ ಕರುಣಾಕರ ।
ಭಾಗಂ ಗೃಹಾಣ ಸುದೃಢಂ ಸುಂದರಂ ಸ್ವರ್ಣಭೂಷಿತಮ್ ॥

ಶ್ಯಾಮಂ ಸುನೇತ್ರಂ ಸುಮುಖಮಂಗೈಃ ಸಂಪೂರ್ಣವಿಗ್ರಹಮ್ ॥
ಹೇಮಶೃಂಗಂ ರೌಪ್ಯಖುರಂ ಕಾಂಸ್ಯಘಂಟಾಸಮನ್ವಿತಮ್ ॥

ಸುಸಂಭಾರಾವೃತಂ ರಮ್ಯಂ ಸಾಲಂಕಾರಂ ಸದಕ್ಷಿಣಮ್ ।
ಚಿತ್ರವಸ್ತ್ರಾವೃತಂ ಚಾಹಂ ದಾಸ್ಯೇ ಮೃತ್ಯೂಪಶಾನ್ತಯೇ ॥

ಕೃಶಾನುವಾಹನೋ ಮೇಷೋ ಮೃತ್ಯುರೂಪೇಣ ಸಂಸ್ಥಿತಃ ।
ಸರ್ವವ್ಯಾಧಿಹರೋ ನಿತ್ಯಮತಃ ಶಾನ್ತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಮೃತ್ಯುರೂಪಂ ಗೃಹಾಣೇಮಂ ಮೇಷಂ ತ್ವಂ ವಿಪ್ರಸತ್ತಮ ।
ಮೃತ್ಯೋಃ ಸಂತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಘೋರಾತ್ ಗಚ್ಛ ತ್ವಂ ಯತ್ರಕುತ್ರಚಿತ್ ॥

ಉತ್ತಾನಸ್ತ್ವಾಂಗೀರಸಃ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣಾತು ॥ ಅಕ್ಷತಾನ್ ದತ್ವಾ ಆಶೀಃ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ।

ನವೋ ನವೋ ಭವತಿ... ಯುಃ ॥ ಇತ್ಯಾಶೀಃ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಭವತ್ಸ್ವಾವಾಹಿತಾಂ ದೇವತಾಂ ಯಥಾಸ್ಥಾನಮುದ್ವಾಸಯಾಮಿ ॥

ಅಥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಗಮನಮ್ ॥

ಗಮನಕಾಲೇ ಪಥಿ ಉದಕಂ ನಿಷಿಂಚೇತ್ ।
ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀತೃಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಮುಖಾವಲೋಕನಂ ವರ್ಜಯೇದಿತಿ ॥

॥ ಇತಿ ಭಾಗದಾನಪ್ರಯೋಗಃ ॥

ದಂಪತೀವಾಯನದಾನವಿಧಿಃ

...ಶುಭತಿಥೌ[೨೧] ಮಮ... ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯಚತುರ್ವಿಧ... ಶುಭೈಕಾದಶಸ್ಥಾನಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಆವಯೋಃ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಚಿರಕಾಲ ಸತೀ-ಪತಿತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಭಾರತೀಬ್ರಹ್ಮಾಣಾವಿವ ದೀರ್ಘಾಯುಷೌ ಶ್ರೀಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾವಿವ ನೀರೋಗಶರೀರೌ ಶ್ರೀ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರಾವಿವ ನಿತ್ಯಸಮವೇತೌ ಶ್ರೀಸೀತಾರಾಮಚಂದ್ರಾವಿವ ಜಗದಾನಂದನೌ, ಶ್ರೀಜಾನಕೀ ರಘುನಾಯಕಾವಿವ ಪರನಾಯಕಪರಸ್ತ್ರೀಪರಾಙ್ಮುಖವಿಶುದ್ಧಾಂತಃಕರಣೌ ಪರಸ್ಪರ ಪರಮಾನುರಾಗರಂಜಿತಸರಸಸಲ್ಲಾಪೋಲ್ಲಾಸಸುಮನಸೌ, ಶ್ರೀ ಅರುಂಧತೀ ವಸಿಷ್ಠಾವಿವ ದೀರ್ಘಾಯುಷೌ ಶ್ರೀ ಅನಸೂಯಾತ್ರೀವ ಅನ್ಯೋನ್ಯಲಭ್ಯಸರ್ವಲೋಕ ಸಂಮಾನಸದಪತ್ಯೌ ಇಂದ್ರಾಗ್ನೀವ ಬಲಾಢ್ಯೌ ಅಶ್ವಿನಾವಿವ ರೂಪಾಢ್ಯೌ, ರತಿಮನ್ಮಥಾವಿವ ಅನ್ಯೋನ್ಯಾನುರೂಪೌ, ರೋಹಿಣೀಚಂದ್ರಮಸಾವಿವ ಪರಸ್ಪರ ಪ್ರೇಮಸಾಂದ್ರಮನಸೌ, ಶ್ರೀರುಕ್ಮಿಣೀವಾಸುದೇವಾವಿವ ಪ್ರವರ್ಧನಮಾನ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿ ಸಂತಾನಪ್ರಭಾವೌಚ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಮನಸ್ಸಂಕಲ್ಪಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ (ಕರ್ಮಸಾದ್ಗುಣ್ಯದೇವತಾಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ... ಕರ್ಮಣಃ ಕಲ್ಪೋಕ್ತಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ) ದಂಪತೀ (ಭೂಷಣಸಾಮಗ್ರೀ ದಾನಾಪರ ಪರ್ಯಾಯಂ) ವಾಯನದಾನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ತದಂಗತ್ವೇನ ದಂಪತೀಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಭೋಗೀಂದ್ರಭೋಗಮಣಿರಂಜಿತ ಪುಣ್ಯಮೂರ್ತಿಭ್ಯಾಂ[೨೨] ಸಾಕ್ಷಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಮಾಭ್ಯಾಂ ದಂಪತೀಭ್ಯಾಂ ಇದಂ ವಾಂ ಪಾದ್ಯಮ್ ॥

---

೨೧. ಶುಭತಿಥೌ । ಅಸ್ಮತ್ಪಿತುಃ ಆಂಗೀರಸ (ಸ) ಗೋತ್ರಸ್ಯ ಅಮುಕ ಶರ್ಮಣಃ ಪ್ರಮೀತಸ್ಯ ಊನಷಾಣ್ಮಾಸಿಕ ಶ್ರಾದ್ಧೀಯೇಽಸ್ಮಿನ್ ದಿನೇ ಮಾತಾಪಿತ್ರೋಃ ಜನ್ಮಾಂತರೀಯ ಪುಣ್ಯವಿಶೇಷಪ್ರಾಪ್ತತದೀಯಸ್ಥಿರದಾಂಪತ್ಯಸ್ಥಿರಸತಿಪತಿತ್ವಾದಿವೈಶಿಷ್ಟ್ಯಸ್ಯ ಅಗ್ರಿಮಜನ್ಮಾಂತರೇಪಿ ಸ್ಥಿರತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರೇಪಿ ಸ್ಥಿರಸತೀಪತಿತ್ವ ಸ್ಥಿರದಾಂಪತ್ಯಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ತಯೋಃ ಸರ್ವಾಮಂಗಲನಿರಸನಾರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತಸೌಮಂಗಲ್ಯಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಮಾತಾಪಿತ್ರೋಃ ಜನ್ಮಾಂತರೇಽಪಿ ತಯೋಃ ಅಷ್ಟಸೌಭಾಗ್ಯಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ...

೨೨. ಈ ವಿಶೇಷ ಶಬ್ದಗಳು ಜಟಾಯುಕೃತ ರಾಮಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಮತ್ತು ಲಕ್ಷ್ಮೀನೃಸಿಂಹ ಸ್ತೋತ್ರದಿಂದ ಉದ್ಧೃತ ಪದಗಳು.

ಭವ-ವಿಪಿನ-ದವಾಗ್ನಿ-ನಾಮಧೇಯಯೋಃ ಸಾಕ್ಷಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಯೋರ ನಯೋರ್ದಂಪತ್ಯೋರಿದಮಾಸನಮ್ ॥

ತ್ರಿಭುವನ-ಕಮನೀಯ-ರೂಪೌ-ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣೌ ಭವತೋರಾವಾಹ ಯಾಮಿ ॥

ಭವಜಲಧಿಸುತಾರಣಾಂಘ್ರಿ - ಪೋತಾಭ್ಯಾವಾಭ್ಯಾಂ ಸಾಕ್ಷಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀ ನಾರಾಯಾಣಾಭ್ಯಾಂ ದಂಪತೀಭ್ಯಾಂ ಇದಂ ವಾಮರ್ಘ್ಯಮ್ ॥

ಓಂ ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ... ಶ್ರಿಯಮ್ ।

ಕ್ಷಪಿತ-ಸುರೇಂದ್ರ-ಚತುರ್ಮುಖಾದಿ ದುಃಖಾಭ್ಯಾಂ ಸಾಕ್ಷಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾ ಭ್ಯಾಮಾಭ್ಯಾಂ ದಂಪತೀಭ್ಯಾಂ ಇಮೇ ವಾಂ ಗಂಧಾಃ ॥

ಓಂ ಅರ್ಚತ ಪ್ರಾರ್ಚತ... ಧೃಷ್ಣ್ವರ್ಚತ ॥

ರತಿಪತಿ-ಶತಕೋಟಿ-ಸುಂದರಾಭ್ಯಾಂ ಸಾಕ್ಷಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾ ಮಾಭ್ಯಾಂ ದಂಪತೀಭ್ಯಾಂ ಇಮೇ ವಾಮಕ್ಷತಾಃ ॥

ಓಂ ಆಯನೇತೇ... ಇಮೇ ॥

ಸಕಲಜಗತ್ಸ್ಥಿತಿಸಂಯಮಾದಿಹೇತುಭ್ಯಾಂ ಸಾಕ್ಷಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಮಾಭ್ಯಾಂ ದಂಪತೀಭ್ಯಾಂ ಇಮಾನಿ ವಾಂ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ।

ಓಂ ಧೂರಸಿ... ದೇವಾನಾಮಸಿ ॥

ಸುರವರದನುಜೇಂದ್ರಸೇವಿತಾಭ್ಯಾಂ ಸಾಕ್ಷಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಮಾಭ್ಯಾಂ ದಂಪತೀಭ್ಯಾಂ ಅಯಂ ವಾಂ ಧೂಪಃ ।

ಓಂ ಉದ್ದೀಪ್ಯಸ್ವ... ದಿಶ ॥

ಸ್ಮಿತರುಚಿರವಿಲಾಸಿತಾನಾಮಾಭ್ಯಾಂ ಸಾಕ್ಷಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಮಾಭ್ಯಾಂ ದಂಪತೀಭ್ಯಾಂ ಇದಂ ವಾಂ ಜ್ಯೋತಿಃ ॥

ಸಿತಜಲರುಹಚಾರುನೇತ್ರಾಭ್ಯಾಮಾಭ್ಯಾಂ ಸಾಕ್ಷಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಂ ದಂಪತೀಭ್ಯಾಂ ಇದಂ ವಾಂ ಪುನರರ್ಘ್ಯಮ್ ॥

ಅಥ ಪಾದಪೂಜಾ

ಆಧಿವ್ಯಾಧಿಹರಂ... ಪದಮ್ । ಶ್ರೀಪಾದಪದ್ಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ॥ ಗೋತ್ರೋಽಹ ಮಭಿವಾದಯೇ ॥

ಅವಿರತ-ಭವ-ಭಾವನಾತಿದೂರಾಭ್ಯಾಂ ಸಾಕ್ಷಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಮಾಭ್ಯಾಂ ದಂಪತೀಭ್ಯಾಂ ಇದಂ ವಾಮಷ್ಟಾರ್ಘ್ಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೌ ಬ್ರೂತಾಮ್ ॥

ಜೀವನಂ ಸರ್ವ... ತಾಮ್ । ಇತಿ ಆಮನಾಳಿಕೇರಫಲಸಹಿತ ಹಿರಣ್ಯದಾನಂ ಕೃತ್ವಾ – ದಂಪತೀಭೂಷಣಸಾಮಗ್ರೀಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ-

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭ ಗರ್ಭಸ್ಥಂ... ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ।

ಪೂರ್ವಲಿಖಿತ ಸಂಕಲ್ಪವಾಕ್ಯವತ್ ಪಠಿತ್ವಾ ಇಮಾಂ ದಂಪತೀಭೂಷಣಸಾಮಗ್ರೀಂ ಗಿರಿಶ-ಗಿರಿಸುತಾಮನೋನಿವಾಸಾಭ್ಯಾಂ ತ್ರಿಭುವನ-ಕಮನೀಯ-ರೂಪಾಭ್ಯಾಂ ಸಾಕ್ಷಾಲ್ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣಾಭ್ಯಾಮಾಭ್ಯಾಂ ದಂಪತೀಭ್ಯಾಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ॥ ಶ್ರಿಯೈ ನ ಮಮ । ಓಂ ತತ್ಸತ್ ।

ಇತಿ ದತ್ವಾ ಆಶೀಃ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ॥

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ .... ಅಚ್ಯುತಮ್ । ಅನೇನ ದಂಪತೀಪೂಜನಪೂರ್ವಕ ದಂಪತೀ ವಾಯನದಾನಕರ್ಮಣಾ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಓಂ ತತ್ಸತ್ ॥ ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ ।

ಭವತೋರಾವಾಹಿತೌ ಲಕ್ಷ್ಮೀನಾರಾಯಣೌ ಯಥಾಸ್ಥಾನಮುದ್ವಾಸಯಾಮಿ ಇತ್ಯುದ್ವಾಸ್ಯ । ಆಚಾಮೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ದಂಪತೀವಾಯನದಾನವಿಧಿಃ ॥

ದೈವಜ್ಞಪೂಜನಕ್ರಮಃ

ದ್ವಿಜಸಭಾಮಧ್ಯೇ ದೈವಜ್ಞಾನ್ ಹಸ್ತೇನ ಸಗೌರವಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಸಮಂತ್ರಕಂ ಅಗ್ರಪೀಠೇ ಉಪವೇಶ್ಯ ಸಙ್ಕಲ್ಪಯೇತ್ ॥ (ಅಷ್ಟಮಂಗಲಪ್ರಶ್ನಾದಿಷ್ವಪಿ ಅಯಂ ಪೂಜನಕ್ರಮಃ ವಿನಿಯುಜ್ಯತೇ)

ಸಂಕಲ್ಪಃ– ...ಶುಭತಿಥೌ...

ನಿಷಿದ್ಧಕಾಲಕ್ರಿಯಮಾಣಶುಭಕರ್ಮಣೋ ನಿಖಿಲಪ್ರತ್ಯವಾಯನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ವಿಹಿತಕಾಲಕೃತಶುಭಕರ್ಮಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶುಕ್ರಗ್ರಹಾಸ್ತದೋಷದುಷ್ಟಸ್ಯ ವಿವಾಹಲಗ್ನಸ್ಯ ಸರ್ವದೋಷನಿವೃತ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಸುಲಗ್ನತಾಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ವಿವಾಹ ಲಗ್ನಕಾಲೇ ಸರ್ವಗ್ರಹಾನುಕೂಲ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ವಿಶೇಷತಃ ಶುಕ್ರಗ್ರಹಪ್ರಸಾದ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಆದಿತ್ಯಾದೀನಾಂ ನವಾನಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಆನುಕೂಲ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ವಿಶೇಷತಃ ಅಧಿಪ್ರತ್ಯಧಿದೇವತಾಸಹಿತಶುಕ್ರಗ್ರಹಪ್ರಸಾದಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ದೈವಜ್ಞ ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ–

ತದಾದೌ ಗಣಪತಿಪೂಜಾಂ (ಸ್ಮರಣಂ ವಾ) ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ವಾಗೀಶಾದ್ಯಾಃ ಸುಮನಸಃ ಸರ್ವಾರ್ಥಾನಾಮುಪಕ್ರಮೇ ।
ಯಂ ನತ್ವಾ ಕೃತಕೃತ್ಯಾಃ ಸ್ಯುಸ್ತಂ ನಮಾಮಿ ಗಜಾನನಮ್ ॥

ಇತಿ ಗಣಪತಿಸ್ಮರಣಂ ಕೃತ್ವಾ ॥

ಗಣಿತಾಗಮಸಾರಜ್ಞ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರವಿದಾಂ ವರ ।
ಗ್ರಹಾಸ್ತದೋಷಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ತವ ಪೂಜಾಂ ಕರೋಮ್ಯಹಮ್ ॥ – ತಥಾಸ್ತು ಇತಿಪ್ರತಿವಚನಮ್ ॥

ತವ ಪಾದೋದಕಂ ತೀರ್ಥಂ ಮುಖೇ ವೇದಾಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ ।
ಪಾದ್ಯಂ ಗೃಹಾಣ ದೈವಜ್ಞ ! ಭೂಮಿದೇವ ನಮೋಸ್ತುತೇ ॥
ದೈವಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ಪಾದ್ಯಮ್ ।

ಅಥ ಅರ್ಘ್ಯಮ್–

ಜನ್ಮಾಂತರಜ್ಞ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಕಾರ್ತಾಂತಿಕವಿಭೂಷಣ ।
ಯಜ್ಞಕಾಲವಿಶೇಷಜ್ಞ ಅರ್ಘ್ಯೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥
ಜನ್ಮಾಂತರಫಲಜ್ಞಾಯ ನಮಃ – ಅರ್ಘ್ಯಮ್ ।

ಅಥ ಆಚಮನೀಯಮ್–

ಗ್ರಹಾಸ್ತದೋಷಶಾಂತಿಜ್ಞ! ನಕ್ಷತ್ರಪಥವೀಕ್ಷಣ! ।
ಗೃಹಾಣಾಚಮನೀಯಂ ಮೇ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ವಿಧಿವಿದಾಂ ವರ ॥
ವಿಧಿವಿದ್ವರಾಯ ನಮಃ । ಆಚಮನೀಯಮ್ ।

ಅಥ ವಸ್ತ್ರಮ್–

ದೈವಜ್ಞಗಣಪೂಜ್ಯೋಽಸಿ ಪೂಜ್ಯೋ ರಾಜಕುಲೇಽಪಿ ಚ ।
ವಸ್ತ್ರಂ ಗೃಹಾಣ ಮದ್ದತ್ತಂ ದೋಷಶಾಂತಿಂ ಕುರುಷ್ವ ಮೇ ॥
ರಾಜಕುಲಪೂಜ್ಯಾಯ ನಮಃ – ವಸ್ತ್ರಮ್ ।

ಅಥ ಗಂಧಪ್ರದಾನಮ್ –

ಗಂಧಾನುಲಿಪ್ತಶುಭ್ರಾಂಗ ಗಣಕಾನಾಂ ಗಣಾಗ್ರಗ ।
ಗಂಧಂ ಸ್ವೀಕುರು ದೈವಜ್ಞ ಮಲಯಾಚಲಸಂಭವಮ್ ॥
ಗಣಕಗಣಾಗ್ರಾಯ ನಮಃ – ಗಂಧಮ್ ।

ಅಥ ಅಲಂಕಾರಸಮರ್ಪಣಮ್ –

ಕ್ಷಮಾ ತಪೋ ದಯಾ ದಾನಂ ಸತ್ಯಂ ಶೌಚಂ ಚ ಸಂಯಮಃ ।
ವಿದ್ಯಾ ಚ ವಿನಯಶ್ಚೈವ ತ್ವಯಿ ಭೂಷಣಮುತ್ತಮಮ್ ॥
ಅನಂತಗುಣನಿಧಯೇ ದೈವಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ಅಲಂಕಾರಾನ್ ।

ದೈವಚಿಂತಕ ದೈವಜ್ಞ ಪುಷ್ಪಮಾಲಾವಿಭೂಷಿತ ।
ಪುಷ್ಪಮಾಲಾಂ ಮಯಾ ದತ್ತಾಂ ಗೃಹಾಣ ದ್ವಿಜಪುಂಗವ ॥

ದೈವಚಿಂತಕಾಯ ನಮಃ । ಪುಷ್ಪಮಾಲಾಂ, ಧೂಪಃ, ದೀಪಃ, ಪುನರರ್ಘ್ಯಂ ಚ ದತ್ವಾ ।

ಪಾದಪೂಜಾ–

ಆಧಿವ್ಯಾಧಿಹರಂ ನೃಣಾಂ ಮೃತ್ಯುದಾರಿದ್ರ್ಯನಾಶನಮ್ ।
ಶ್ರೀಪುಷ್ಟಿಕೀರ್ತಿದಂ ವಂದೇ ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿತ್ಪಾದಪಂಕಜಮ್ ॥

ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿದ್ದರ್ಶನಾತ್ಸದ್ಯಃ ಕ್ಷೀಯಂತೇ ಪಾಪರಾಶಯಃ ।
ವಂದನಾನ್ಮಂಗಲಾವಾಪ್ತಿಃ ಅರ್ಚನಾದಚ್ಯುತಂ ಪದಮ್ ॥

ಶ್ರೀಪಾದಪದ್ಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಗೋತ್ರೋऽಹಮಭಿವಾದಯೇ ।

ಇತಿ ಅಭಿವಾದ್ಯ... । ಅಷ್ಟಾರ್ಘ್ಯಂ ದತ್ವಾ । ಅಷ್ಟಾರ್ಘ್ಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮಸ್ತು ॥

ಜೀವನಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ... ಇತ್ಯಾದಿ ದತ್ವಾ ॥

ನೀರಾಜನೋಪಚಾರಃ–

ನೀರಾಜನೋಪಚಾರೇಣ ಪೂಜಯಿಷ್ಯೇऽಹಮಾದರಾತ್ ।

ಸ್ವೀಕುರುಷ್ವಾತ್ರ ಮತ್ಪೂಜಾಂ ಸುಖಶಾಂತಿಕರೋ ಭವ ॥

ದಕ್ಷಿಣಾ ಯಥಾ– ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ... ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿತ್ಪೂಜನಕರ್ಮಣಸ್ಸಾಂಗತಾ ಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿಹಿರಣ್ಯಂ ಸಂಪ್ರದದೇ ॥ ಇತಿ ॥

ದೈವಜ್ಞಾಯ ನಮಸ್ತೇऽಸ್ತು ಗಣಕಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ।

ನಕ್ಷತ್ರಪಥವಿಜ್ಞಾಯ ನಮಃ ಕಾರ್ತಾಂತಿಕಾಯ ತೇ ॥

ದೈವಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ಜನ್ಮಾಂತರಫಲಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ಜ್ಯೋತಿರ್ವಿಶೇಷಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ದರ್ಶಪೂರ್ಣಮಾಸಜ್ಞಾನಕೋವಿದಾಯ ನಮಃ । ಸಾಂವತ್ಸರಿಕಾಯ ನಮಃ । ಸಿದ್ಧಾನ್ತವೇತ್ತ್ರೇ ನಮಃ । ಗಣಿತಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ಗಣಿತಾಗಮಸಾರವಿದೇ ನಮಃ । ಚಾರಫಲಜ್ಞಾಯ ನಮಃ । ಮೌಹೂರ್ತಿಕಪ್ರವರಾಯ ನಮಃ । ಸೈದ್ಧಾಂತಿಕಾಯ ನಮಃ । ಜ್ಯೌತಿಷಿಕಸಮಯವೇದಿನೇ ನಮಃ ।

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ ಚ... ಅನೇನ ದೈವಜ್ಞಪೂಜನಕರ್ಮಣಾ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ।

ಅಥ ಅಕ್ಷತಾನ್ ದತ್ವಾ–

ಸದುಂದುಭೇ ಇತ್ಯಾದಿ ಆಶೀರ್ವಾದಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ।

ದೈವಜ್ಞಾನಾಂ ಪ್ರತಿವಚನಂ ಯಥಾ–

ತವ ವಿವಾಹಕರ್ತೃತ್ವಾಧಿಕಾರಸಿದ್ಧಿರಸ್ತು । ಶುಕ್ರಗ್ರಹದೋಷನಿವಾರಣಮಸ್ತು ॥

ಶುಕ್ರಗ್ರಹಃ ಸುಪ್ರಸನ್ನೋऽಸ್ತು । ಇತಿ ॥

ಓಂ ಭಾಗಧೇಯೇನ್ನೈವೈನಂ... ಓಂ ದೈವಜ್ಞೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ।

ದೈವಜ್ಞಾನ್ ಯಥಾಸ್ಥಾನಮುದ್ವಾಸಯಾಮಿ ॥ ಆಚಾಮೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ದೈವಜ್ಞಪೂಜನಕ್ರಮಃ ॥

ವಿಷ್ಣೋಃ ದ್ವಾದಶನಾಮಾರ್ಚನವಿಧಿಃ[೨೩]

(ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರಾಧನಾಪೂರ್ವಕಭೋಜನವಿಧಿಃ)

ಆಚಮ್ಯ । ಪವಿತ್ರಪಾಣಿಃ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ಜಲಶುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ । ಸಕುಶಹಿರಣ್ಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪ್ರದಕ್ಷಿಣತ್ರಯಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಓಂ ಸಮಗ್ರಸಂಪತ್ಸಮವಾಪ್ತಿಹೇತವಃ ।
ಸಮುತ್ಥಿತಾಪತ್ಕುಲಧೂಮಕೇತವಃ ॥
ಅಪಾರಸಂಸಾರಸಮುದ್ರಸೇತವಃ ।
ಪುನಂತು ಮಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಾದಪಾಂಸವಃ ॥

ಆಪದ್ಘನಧ್ವಾಂತಸಹಸ್ರಭಾನವಃ ।
ಸಮೀಹಿತಾರ್ಥಾರ್ಪಣಕಾಮಧೇನವಃ ॥
ಸಮಸ್ತತೀರ್ಥಾಂಬುಪವಿತ್ರಮೂರ್ತಯೋ ।
ರಕ್ಷಂತು ಮಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಾದಪಾಂಸವಃ ॥

ಓಂ ಯಾವತೀರ್ವೈ ದೇವತಾಸ್ತಾಸ್ಸರ್ವಾ ವೇದವಿದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ವಸಂತಿ ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ವೇದವಿದ್ಭ್ಯೋ ದಿವೇ ದಿವೇ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾನ್ನಾಶ್ಲೀಲಂ ಕೀರ್ತಯೇದೇತಾ ಏವ ದೇವತಾಃ ಪ್ರೀಣಾತಿ ॥

ನಮೋ ಬ್ರಹ್ಮಣ್ಯದೇವಾಯ ಗೋಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಿತಾಯ ಚ ।
ಜಗದ್ಧಿತಾಯ ಕೃಷ್ಣಾಯ ಗೋವಿಂದಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಕೇಶವನಾರಾಯಣಾದಿನಾಮ್ನಾ ದ್ವಾದಶಧಾ ವಿಭಕ್ತಸ್ಯ ವಿಷ್ಣೋರ್ನಾಮಾರ್ಚನಕರ್ಮಣಿ ಮಯಾ ಯಥಾಶಕ್ತಿವಿನಿಹಿತಂ ಬ್ರಹ್ಮದಂಡಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ

---

೨೩. ಆಗಮಾರ್ಥಂ ತು ಇತ್ಯಾದಿ ಸಂಕಲ್ಪಪರ್ಯಂತ ಮಾಡಿ ಗಣಪತಿಪೂಜನಪೂರ್ವಕ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನೆಯನ್ನೂ ಮಾಡಿಕೊಂಡು ವಿಷ್ಣುಕಲ್ಪೋಕ್ತಪೂಜೆಯನ್ನು ಮಾಡಿಕೊಳ್ಳಬಹುದು. ತದನಂತರ ಬ್ರಾಹ್ಮಣರನ್ನು ಸುಖಾಸನಗಳಲ್ಲಿ ಕುಳ್ಳಿರಿಸಿ ಅವರಿಗೆ ನಿಶ್ಚಯಿಸಿದ ವಸ್ತ್ರೋತ್ತರೀಯಾದಿಗಳನ್ನು ಸಮರ್ಪಿಸುವುದು.

ವಿಷ್ಣೋರ್ನಾಮಾರ್ಚನಕರ್ಮ ಕರ್ತುಂ ಮಮಾಧಿಕಾರಸಂಪದಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು । ಅಧಿಕಾರಸಂಪದಸ್ತು । ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ॥

ಜಲಧಾರಾಪೂರ್ವಕಂ ಭೂಮೌ ನಿಧಾಯ ।

...ಶುಭತಿಥೌ... ನಾಮ್ನಾ ದ್ವಾದಶಧಾ ವಿಭಕ್ತಸ್ಯ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣೋರ್ನಾಮಾನಿ ದ್ವಾದಶಧಾ ವಿಭಜ್ಯ ಪೃಥಕ್ ಪೃಥಕ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷ್ವಾವಾಹ್ಯ ತತ್ತನ್ನಾಮದೇವತಾರ್ಚನಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಆದೌ ಗಣಪತಿಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ।
ಕ್ಷೇತ್ರಸ್ಯ ಪತಿನಾ ಇತ್ಯಾದಿ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ನಿಧಾಯ ।

ಅಥ ಕುಶದ್ವಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ।

ವಿಷ್ಣೋರ್ನಾಮಾರ್ಚನಕರ್ಮಣಿ ಕೇಶವಸ್ಯ ಸ್ಥಾನೇ ಕ್ಷಣಃ ಭವದ್ಭಿಃ ಪ್ರಸಾದಃ ಕರ್ತವ್ಯಃ । ಅಸ್ತು ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ । ಇತಿ ಕುಶದ್ವಯಂ ದತ್ವಾ ।

ಏವಂ ನಾರಾಯಣಸ್ಯ–ಮಾಧವಸ್ಯ–ಗೋವಿಂದಸ್ಯ–ವಿಷ್ಣೋಃ–ಮಧುಸೂದನಸ್ಯ–ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಸ್ಯ–ವಾಮನಸ್ಯ–ಶ್ರೀಧರಸ್ಯ–ಹೃಷೀಕೇಶಸ್ಯ–ಪದ್ಮನಾಭಸ್ಯ–ದಾಮೋದರಸ್ಯ ಸ್ಥಾನೇ ಕ್ಷಣಃ ಭವದ್ಭಿಃ ಪ್ರಸಾದಃ ಕರ್ತವ್ಯಃ । ಅಸ್ತು ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ॥

ಕೇಶವಃ ಸನ್ನಿಹಿತೋಽಸ್ತು । ನಾರಾಯಣಃ ಸನ್ನಿಹಿತೋಽಸ್ತು । ಮಾಧವಃ...ಸ್ತು । ಗೋವಿಂದಃ...। ವಿಷ್ಣುಃ... । ಮಧುಸೂದನಃ... । ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಃ... । ವಾಮನಃ... । ಶ್ರೀಧರಃ । ಹೃಷೀಕೇಶಃ... । ಪದ್ಮನಾಭಃ... । ದಾಮೋದರಃ ಸನ್ನಿಹಿತೋಸ್ತು ॥

ಸರ್ವತ್ರ ವಿಷ್ಣುಃ ಸನ್ನಿಹಿತೋಸ್ತು ।

ಅಕ್ರೋಧನೈಃ ಶೌಚಪರೈಃ ಸತತಂ ಬ್ರಹ್ಮವಾದಿಭಿಃ ।
ಭವಿತವ್ಯಂ ಭವದ್ಭಿಶ್ಚ ಮಯಾ ಚಾಽರ್ಚನಕಾರಿಣಾ ॥

ಅಸ್ಮಿನ್ ದೇಶಕಾಲ ಕ್ಷೇತ್ರಪಾತ್ರಹವಿರ್ಗೃಹಸ್ಥಾನಾದಿಷು ಯೋಗ್ಯತಾಫಲಸಿದ್ಧಿರಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ॥ ಯೋಗ್ಯತಾಫಲಸಿದ್ಧಿರಸ್ತು ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ।

ವಿಷ್ಣುರ್ದ್ವಾದಶಧಾ ನಾಮ್ನಾ ಸ್ವಯಮೇಕೋಽಪಿ ಕಲ್ಪಿತಃ ।
ಸಭಾಯಾಂ ಸನ್ನಿಧಿಸ್ತಸ್ಯ ಮಯಾಚರಿತಕರ್ಮಭಿಃ ॥

ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ಸೌಮ್ಯ ಮೂರ್ತ್ಯಾಂ ಚ ದೇಶಂ ಕಾಲಂ ತಥೈವ ಚ ।
ಕ್ಷೇತ್ರಂ ಪಾತ್ರಂ ಹವಿಶ್ಚೈವ ಶೋಧಯಿತ್ವಾ ತತಃಪರಮ್ ॥

ಭವದ್ಭಿರಾಘೋಷಯಿತ್ವಾ ಕಲ್ಪನಂ ಚೈವ ಮಾರ್ಗತಃ ।
ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನಾರ್ಥಾಯ ಆಗಚ್ಛಧ್ವಮಿಹೈವ ಚ[೨೪] ॥

ಕೇಶವ! ಸ್ವಾಗತಂ । ಅಂಜಲಿಂ ಬಧ್ವಾ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾತ್ ॥
ಏವಂ ನಾರಾಯಣ! ಸ್ವಾಗತಮ್ । ಇತ್ಯಾದಿ

ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನಾರ್ಥಮನುಜ್ಞಾ। ತಥಾಸ್ತು ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ।

ಕೇಶವ! ಸ್ವಾಗತಮ್। ಸುಸ್ವಾಗತಮ್। ಅಕ್ಷತಜಲಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಇದಂ ಪಾದ್ಯಮ್ ।
ಅಸ್ತು ಪಾದ್ಯಮ್ । ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ।

ವಿಪ್ರದಕ್ಷಿಣಭಾಗಸ್ಥಿತಯಜಮಾನಪತ್ನೀ ಸ್ರಾವಿತಜಲಧಾರಯಾ–

ಓಂ ಚರಣಂ ಪವಿತ್ರಂ ವಿತತಂ ಪುರಾಣಂ ಯೇನ ಪೂತಸ್ತರತಿ ದುಷ್ಕೃತಾನಿ ।
ತೇನ ಪವಿತ್ರೇಣ ಶುದ್ಧೇನ ಪೂತಾ ಅತಿ ಪಾಪ್ಮಾನಮರಾತಿಂ ತರೇಮ ।
ಲೋಕಸ್ಯ ದ್ವಾರಮರ್ಚಿಮತ್ಪವಿತ್ರಂ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಮದ್ಭ್ರಾಜಮಾನಂ ಮಹಸ್ವತ್ ।
ಅಮೃತಸ್ಯ ಧಾರಾ ಬಹುಧಾ ದೋಹಮಾನಂ ಚರಣಂ ನೋ ಲೋಕೇ
ಸುಧಿತಾಂ ದಧಾತು ॥

ಏವಂ ನಾರಾಯಣ–ಮಾಧವ–ಗೋವಿಂದ–ವಿಷ್ಣು–ಮಧುಸೂದನ–ತ್ರಿವಿಕ್ರಮ–ವಾಮನ–ಶ್ರೀಧರ–ಹೃಷೀಕೇಶ–ಪದ್ಮನಾಭ–ದಾಮೋದರ ಇತ್ಯಾದಿ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರವತ್ । ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನಾನಂತರಂ ಕರ್ತಾ ಪವಿತ್ರಂ ವಿಸೃಜ್ಯ ಸ್ವಯಂ ಪಾದೌ ಪ್ರಕ್ಷಾಲ್ಯ ಮಂಡಲಾದೀಶಾನ್ಯೇ ದ್ವಿರಾಚಮ್ಯ ಮಂಡಲಪೂರ್ವಭಾಗೇ ವಿಪ್ರಾಣಾ ಮಾಚಮನಮ್ ।

ವಿಪ್ರಪಾದೋದಕಗ್ರಹಣಂ ತತಃ ವಿಪ್ರಪಾದೋದಕದ್ರೋಣಿಂ ಸ್ವಶಿರಸಿಧಾರಯನ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಕ್ಷಮಾಪನಂ (ಪ್ರಾರ್ಥನಾಂ) ಕುರ್ಯಾತ್ ಯಥಾ–

---

೨೪. ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನಾದಿಗಳು ಶ್ರಾದ್ಧದಲ್ಲಿ ವಿಶ್ವೇದೇವರ ಪಾದಪ್ರಕ್ಷಾಲನವಿಧಿಯಂತೆ ನೆರವೇರಿಸುವುದು. ಇಲ್ಲಿ ಎಲ್ಲಾ ಕಡೆ ಉಪವೀತಿಯೇ ವಿಧಿ.

ಓಂ ಯಾವತೀರ್ವೈ ದೇವತಾಸ್ತಾಃ ಸರ್ವಾ ವೇದವಿದಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇ ವಸಂತಿ ತಸ್ಮಾದ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ವೇದವಿದ್ಭ್ಯೋ ದಿವೇ ದಿವೇ ನಮಸ್ಕುರ್ಯಾನ್ನಾಶ್ಲೀಲಂ ಕೀರ್ತಯೇದೇತಾ ಏವ ದೇವತಾಃ ಪ್ರೀಣಾತಿ ॥

ಅದ್ಯ ಮೇ ದೇವತಾಸ್ತುಷ್ಟಾಃ ಪೂರ್ಣಾಶ್ಚಾಸ್ಮನ್ಮನೋರಥಾಃ ।
ದೇಹೇ ಗೇಹೇ ಚ ಸರ್ವತ್ರ ಶಾಂತಿರ್ಮೇ ಸುಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಾಃ ॥

ಪತ್ರಶಾಕಾದಿದಾನೇನ ಕ್ಲೇಶಿತಾ ಯೂಯಮೀದೃಶಾಃ ।
ತತ್ಕ್ಲೇಶಜಾತಂ ಚಿತ್ತಸ್ಥಂ ವಿಸ್ಮೃತ್ಯ ಕ್ಷಂತುಮರ್ಹಥ ॥

ವಸಿಷ್ಠವಾಮದೇವಾದಿಸದೃಶಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೋತ್ತಮಾಃ ।
ಯನ್ನ್ಯೂನಮತಿರಿಕ್ತಂ ಚ ಭವತ್ಸು ಚರಿತಂ ಮಯಾ ॥

ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ಪ್ರೀತ್ಯಾ ಪ್ರೀತಿಃ ಪ್ರೀತ್ಯೈವ ವರ್ಧತೇ ॥

ಇತಿ ದಂಡವತ್ಪ್ರಣಮೇತ್ । ತತಃ ಅಗ್ರೇ ಕರ್ತಾ ಪಶ್ಚಾತ್ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ

ಇತಿ ಕ್ರಮೇಣ ಗೃಹಂ ಪ್ರವಿಶ್ಯ ।

ಆಚಮ್ಯ ಪವಿತ್ರಪಾಣಿಃ ।

ಮಹಾವಿಷ್ಣುಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ । ಮಹೀದ್ಯೌಃ... ।

(ಅತ್ರ ಪೂರ್ವಮೇವ ಕಲಶಸ್ಥಾಪನಂ ವಿಷ್ಣೋಃ ಪೂಜನಂ ಚ ಕೃತಂ ಚೇತ್ ಪುನಃ ಷೋಡಶೋಪಚಾರಾನ್ ಕೃತ್ವಾ)

ವಿಷ್ಣೋರನುಜ್ಞಯಾ ಉಪಕ್ರಾಂತಂ ದ್ವಾದಶನಾಮದೇವತಾರ್ಚನಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಅಥ ಋಜುದರ್ಭದ್ವಯಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ–

ಕೇಶವಸ್ಯೇದಮಾಸನಮ್ । ಸುಖಾಸನಂ ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ । ನಾರಾಯಣಸ್ಯೇದ ಮಾಸನಮ್ । ಮಾಧವಸ್ಯ–ಗೋವಿಂದಸ್ಯ– ಇತ್ಯಾದಿ (ಪೃಥಕ್–ಪೃಥಕ್ ಆಸನಂ ದತ್ವಾ) ದಾಮೋದರಸ್ಯೇದಮಾಸನಮ್ । ಸುಖಾಸನಂ ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ।

ಆಸನಾರ್ಥಮುದಕಮ್ ।

ನಿಹನ್ಮಿ ಸರ್ವಂ ಯದಮೇಧ್ಯವದ್ಭವೇ
ದ್ಧತಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇಽಸುರದಾನವಾ ಯೇ ।
ಯೇ ರಾಕ್ಷಸಾ ಭೂತಪಿಶಾಚಗುಹ್ಯಕಾ
ಹತಾ ಮಯಾ ಯಾತುಧಾನಾಶ್ಚ ಸರ್ವೇ ॥ ಭೂತಾದೀನುತ್ಸಾದ್ಯ ।

ಅಪವಿತ್ರಃ ಪವಿತ್ರೋ ವಾ... ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರಃ ಶುಚಿಃ ॥ ಇತಿ ಶಾಕಾನ್ನಾದೀನ್ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ।

ಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾನ್ಗೃಹೀತ್ವಾ ।

ಕೇಶವಂ ಭವತ್ಸ್ವಾವಾಹಯಿಷ್ಯೇ–

ಓಂ ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ ಪದಗ್ಂ ಸದಾ ಪಶ್ಯಂತಿ ಸೂರಯಃ । ದಿವೀವ ಚಕ್ಷುರಾತತಮ್ ॥

ತದ್ವಿಪ್ರಾಸೋ ವಿಪನ್ಯವೋ ಜಾಗೃವಾಗ್ಂಸಃ ಸಮಿಂಧತೇ ॥

ವಿಷ್ಣೋರ್ಯತ್ಪರಮಂ ಪದಮ್ ॥

ಕೇಶವಂ ಭವತ್ಸು ಆವಾಹಯಾಮಿ । ಏವಂ ಸರ್ವತ್ರ ।

ನಾರಾಯಣಂ ಭವತ್ಸ್ವಾವಾಹಯಿಷ್ಯೇ । ತದ್ವಿಷ್ಣೋಃ ಪರಮಂ...

ಏವಂ ಮಾಧವಂ–ಗೋವಿಂದಂ–ವಿಷ್ಣುಂ–ಮಧುಸೂದನಂ–ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಂ–ವಾಮನಂ– ಶ್ರೀಧರಂ–ಹೃಷೀಕೇಶಂ–ಪದ್ಮನಾಭಂ...–ದಾಮೋದರಂ ಭವತ್ಸು ಆವಾಹಯಾಮಿ ।

ಆವಾಹನಾರ್ಥಮುದಕಮ್ ।

(ಕೇಶವ! ಕ್ಷಣಃ ಕ್ರಿಯತಾಂ ನಾರಾಯಣ–ಮಾಧವ–ಗೋವಿಂದ... ಕ್ಷಣಃ ಕ್ರಿಯತಾಂ । ಓಂ ತಥಾ ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಂ । ಪ್ರಾಪ್ನೋತು ಭವಾನ್ । ಪ್ರಾಪ್ನುವಾನಿ । ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ।

ಓಂ ಯೇ ದೇವಾ ದಿವಿಭಾಗಾ ಯೇಂತರಿಕ್ಷಭಾಗಾ ಯೇ ಪೃಥಿವಿ ಭಾಗಾಃ । ತ ಇಮಂ ಯಜ್ಞಮವಂತು ತ ಇದಂ ಕ್ಷೇತ್ರಮಾವಿಶಂತು ತ ಇದಂ ಕ್ಷೇತ್ರಮನು ವಿವಿಶಂತು ।

ಇದಮರ್ಚನಮ್[೨೫] । ಹಸ್ತೋದಕಮ್[೨೬] । ಓಂ ಯಾ ದಿವ್ಯಾ ಆಪಃ... ಭವಂತು ।

ಕೇಶವಾದಿ ದಾಮೋದರಾಂತಾಃ ಇದಂ ವೋಽರ್ಘ್ಯಮ್ । ಅಸ್ತ್ವರ್ಘ್ಯಮ್ ।

ಓಂ ಯುವಾ ಸುವಾಸಾಃ ಪರಿವೀತ ಆಗಾತ್ ।... ದೇವಯಂತಃ ॥

ಆಚ್ಛಾದನಾರ್ಥೇ ವಸ್ತ್ರಮಾಚ್ಛಾದನಮ್ । ಹಸ್ತೋದಕಮ್ ।

ಓಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಪರಮಂ ಪವಿತ್ರಂ ಪ್ರಜಾಪತೇರ್ಯತ್ಸಹಜಂ ಪುರಸ್ತಾತ್ । ಆಯುಷ್ಯಮಗ್ರ್ಯಂ ಪ್ರತಿಮುಂಚ ಶುಭ್ರಂ ಯಜ್ಞೋಪವೀತಂ ಬಲಮಸ್ತು ತೇಜಃ ॥

ಧಾರಣಾರ್ಥಂ ಉಪವೀತದ್ವಯಮ್ । ಸೂಪವೀತಮ್ । ಹಸ್ತೋದಕಮ್ ॥

ಓಂ ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ದುರಾಧರ್ಷಾಂ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಟಾಂ ಕರೀಷಿಣೀಮ್ । ಈಶ್ವರೀಗ್ಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಾಮಿಹೋಪಹ್ವಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥

ಲೇಪನಾರ್ಥೇ ಇಮೇ ವೋ ಗಂಧಾಃ । ಸುಗಂಧಾಃ ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ । ಹಸ್ತೋದಕಮ್ ।

ಓಂ ಅರ್ಚತ ಪ್ರಾರ್ಚತ ಪ್ರಿಯಮೇಧಾಸೋ ಅರ್ಚತ । ಅರ್ಚಂತು ಪುತ್ರಕಾ ಉತ ಪುರಂ ನ ಧೃಷ್ಣ್ವರ್ಚತ ॥

ಇಮೇ ವೋಽಕ್ಷತಾಃ । ಸಂತ್ವಕ್ಷತಾಃ । ಹಸ್ತೋದಕಮ್ ।

ಆಯನೇತೇ ಪರಾಯಣೇ ದೂರ್ವಾರೋಹಂತು ಪುಷ್ಪಿಣೀಃ । ಹ್ರದಾಶ್ಚ

---

೨೫. ಅಕ್ಷತೆಯಿಂದ ಬಲಭಾಗಕ್ಕೆ ಅರ್ಚನೆ.

೨೬. ಹಸ್ತೋದಕ ಎಂಬಲ್ಲಿ ಕೈಗೆ ನೀರು ಕೊಡಬೇಕು.

ಪುಂಡರೀಕಾಣಿ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಗೃಹಾ ಇಮೇ ।

ಇಮಾನಿ ವೋ ದೂರ್ವಾಂಕುರಭೃಂಗರಾಜಕುಶತುಲಸೀಶ್ವೇತಪತ್ರಪುಷ್ಪಾಣಿ ಮಾಲ್ಯಾನಿ । ಸಂತು ಪುಷ್ಪಾಣಿ ಮಾಲ್ಯಾನಿ । ಹಸ್ತೋದಕಮ್ ।

ಓಂ ಧೂರಸಿ ಧೂರ್ವ ಧೂರ್ವಂತಂ ಧೂರ್ವತಂ ಯೋಽಸ್ಮಾನ್ ಧೂರ್ವತಿ ತಂ ಧೂರ್ವಯಂ ವಯಂ ಧೂರ್ವಾಮಸ್ತ್ವಂ ದೇವಾನಾಮಸಿ ।

ಅಯಂ ವೋ ಧೂಪಃ । ಸುಧೂಪಃ । ಹಸ್ತೋದಕಮ್ ।

ಓಂ ಉದ್ದೀಪ್ಯಸ್ವ ಜಾತವೇದೋಽಪಘ್ನಂ ನಿರ್‌ಋತಿಂ ಮಮ । ಪಶೂಗ್‌ಶ್ಚ ಮಹ್ಯಮಾವಹ ಜೀವನಂ ಚ ದಿಶೋ ದಿಶ ॥

ಇದಂ ವೋ ಜ್ಯೋತಿಃ । ಸುಜ್ಯೋತಿಃ । ಹಸ್ತೋದಕಮ್ ।

ಯಾ ದಿವ್ಯಾ... ಸ್ಯೋನಾ ಭವಂತು ॥ ಕೇಶವಾದಿ ದಾಮೋದರಾಂತಾಃ ಇದಂ ವಃ ಪುನರರ್ಘ್ಯಂ ಪುನರರ್ಘ್ಯಮ್ । ಅಸ್ತು ಪುನರರ್ಘ್ಯಮ್ ।

ಅಥ ಪಾದಪೂಜಾ–

ಶ್ರೀಪಾದಪದ್ಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ ।
ಆಧಿವ್ಯಾಧಿಹರಂ ನೃಣಾಂ ಮೃತ್ಯುದಾರಿದ್ರ್ಯನಾಶನಮ್ ।
ಶ್ರೀಪುಷ್ಟಿಕೀರ್ತಿದಂ ವಂದೇ ವಿಪ್ರಶ್ರೀಪಾದಪಂಕಜಮ್ ॥

ವಿಪ್ರೌಘದರ್ಶನಾತ್ಸದ್ಯಃ ಕ್ಷೀಯಂತೇ ಪಾಪರಾಶಯಃ ।
ವಂದನಾನ್ಮಂಗಲಾವಾಪ್ತಿರರ್ಚನಾದಚ್ಯುತಂ ಪದಮ್ ॥

ಶ್ರೀಪಾದಪದ್ಮಾಭ್ಯಾಂ ನಮಃ । ಗೋತ್ರೋಽಹಮಭಿವಾದಯೇ । ಇತಿ ಅಭಿವಾದನಂ ಕೃತ್ವಾ । ತೇಭ್ಯಃ ಪ್ರಸಾದಂ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ । ಪಾದಾದಿ ಕೇಶಾಂತಂ ಸ್ವರ್ಚಿತಮಸ್ತು । ಅಂಜನಾಭ್ಯಂಜನಂ... ವಾಸಃ ಶುದ್ಧಜಲಸಮಸ್ತೋಪಚಾರಾಃ ॥

ಕೇಶವ ಇದಂ ವ ಅಷ್ಟಾರ್ಘ್ಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ।

ಅಸ್ತು ಅಷ್ಟಾರ್ಘ್ಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ । ಏವಂ ನಾರಾಯಣ ಇದಂ... ಮಾಧವ ಇದಂ... ಇತ್ಯಾದಿ ಕೃತ್ವಾ ।

ಆಸನಾದ್ಯರ್ಘ್ಯಾಂತಂ ಭವತ್ಸು ಮಯಾ ಕೃತಮಾರಾಧನಂ ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯಮಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು । ಯಥಾ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಮಸ್ತು । ಸಕಲಾರಾಧನೈಃ ಸ್ವರ್ಚಿತಮಸ್ತು । ಮಂಡಲಾದಿ ಪಾತ್ರಾಸಾದನಂ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ತಥಾಸ್ತು । ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ।

ಚತುರಸ್ರಂ ಮಂಡಲಂ ಕೃತ್ವಾ । ಪಾತ್ರಾಸಾದನಾಂತಂ ಕೃತ್ವಾ । ಸುವರ್ಣಮಯಂ ಪಾತ್ರಂ ಕಲ್ಪಯಿತ್ವಾ । ಸರ್ವತ್ರ ಅಭಿಘಾರ್ಯ । ಸರ್ವಂ ದೇವಪೂರ್ವಕಂ ಪರಿವಿಶ್ಯ । ವಿಷ್ಣವೇ ಹವಿರ್ನಿವೇದ್ಯ । ನೈವೇದ್ಯವಿಸರ್ಜನಾತ್ಪೂರ್ವಂ ಕೇಶವಾದಿ ದಾಮೋದರಾಂತೇಭ್ಯಃ ಇದಂ ವೋ ಅನ್ನಮ್ । ಇತಿ ಅನ್ನದಾನಂ ಕೃತ್ವಾ । ಗೋಗ್ರಾಸಂ ದತ್ವಾ ।

ಹಸ್ತೋದಕಂ ದತ್ವಾ । ಏಕೋ ವಿಷ್ಣು... ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಹವಿಃ... ಸಮಾಧಿನಾ ।

ಸರ್ವಧರ್ಮಾನ್ ಪರಿತ್ಯಜ್ಯ ಇತ್ಯಾದಿ ಪಠಿತ್ವಾ ।

ಅನೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನೇನ ಭಗವಾನ್ ಸರ್ವಾತ್ಮಕಃ ದ್ವಾದಶನಾಮಸ್ವರೂಪೀ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಓಂ ತತ್ಸತ್ ।

ಸರ್ವೇಷು ತೃಪ್ತೇಷು ವಿಷ್ಣೋರ್ನೈವೇದ್ಯಂ ವಿಸರ್ಜನಂ ಕೃತ್ವಾ । ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯ ಉತ್ತರಾಪೋಶನಂ ದತ್ವಾ ಮುಖಂ ಶೋಧಯಿತ್ವಾ ಹಸ್ತಶುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ ಪುನರ್ಹಸ್ತೋದಕಂ ದತ್ವಾ ಸರ್ವೇಭ್ಯೋ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ದತ್ವಾ ಆಶೀಃ ಸಂಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ವಿಷ್ಣೋಃ ಕ್ರಮುಕತಾಂಬೂಲ ಮಹಾಮಙ್ಗಳಾರ್ತಿಕ್ಯಮಂತ್ರಪುಷ್ಪಾದಿ ಕೃತ್ವಾ ।

ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್–

ನಮೋಽಸ್ತ್ವನಂತಾಯ ಸಹಸ್ರಮೂರ್ತಯೇ
ಸಹಸ್ರಪಾದಾಕ್ಷಿ ಶಿರೋರುಬಾಹವೇ ।

ಸಹಸ್ರನಾಮ್ನೇ ಪುರುಷಾಯ ಶಾಶ್ವತೇ
ಸಹಸ್ರಕೋಟೀಯುಗಧಾರಿಣೇ ನಮಃ ॥

ನ ಗತಿರ್ವಿದ್ಯತೇ ಚಾನ್ಯಾ ತ್ವಮೇವ ಶರಣಂ ಮಮ ।
ಪಾಪಪಂಕೇ ನಿಮಗ್ನೋಽಸ್ಮಿ ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಮಧುಸೂದನ ॥

ಮೋಹಿತೋ–ಮೋಹಜಾಲೇನ ಪುತ್ರ–ದಾರ–ಗೃಹಾದಿಷು ।
ತೃಷ್ಣಯಾ ಪೀಡ್ಯಮಾನೋಽಸ್ಮಿ ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಮಧುಸೂದನ ॥

ಭಕ್ತಿಹೀನಂ ಚ ದೀನಂ ಚ ದುಃಖಶೋಕಾತುರಂ ಪ್ರಭೋ ।
ಅನಾಶ್ರಯಮನಾಥಂ ಚ ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಮಧುಸೂದನ ॥

ಗತಾಗತೇನ ಶ್ರಾಂತೋಽಸ್ಮಿ ದೀರ್ಘಸಂಸಾರವರ್ತ್ಮಸು ।
ಯೇನ ಭೂಯೋ ನ ಗಚ್ಛಾಮಿ ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಮಧುಸೂದನ ॥

ಬಹವೋ ಹಿ ಮಯಾ ದೃಷ್ಟಾಃ ಕ್ಲೇಶಾಶ್ಚೈವ ಪೃಥಕ್ಪೃಥಕ್ ।
ಗರ್ಭಪಾನೇ ಮಹದ್ದುಃಖಂ ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಮಧೂಸೂದನ ॥

ತೇನ ದೇವ! ಪ್ರಪನ್ನೋಽಸ್ಮಿ ತ್ರಾಣಾರ್ಥಂ ತ್ವತ್ಪರಾಯಣಃ ।
ದುಃಖಾರ್ಣವಪರಿತ್ರಾಣಾತ್ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಮಧುಸೂದನ ॥

ವಾಚಾ ಯತ್ರ ಪ್ರತಿಜ್ಞಾತಂ ಕರ್ಮಣಾ ನೋಪಪಾದಿಕಮ್ ।
ತ್ವತ್ಪಾದಾರ್ಚನಮಗ್ನೋಽಸ್ಮಿ ಪಾಹಿ ಮಾಂ ಮಧುಸೂದನ ॥

ಸುಕೃತಂ ನ ಕೃತಂ ಕಿಂಚಿದ್ದುಷ್ಕೃತಂ ಚ ಕೃತಂ ಮಯಾ ।
ಘೋರೇ ಭವೇ ನಿಮಗ್ನೋಽಸ್ಮಿ ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಮಧುಸೂದನ ॥

ವಾಚಯಾಮಿ ಯಥೋನ್ಮತ್ತಃ ಪ್ರಲಪಾಮಿ ತವಾಗ್ರತಃ ।
ಜರಾಮರಣಭೀತೋಽಸ್ಮಿ ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಮಧುಸೂದನ ॥

ಕಾಯೇನ ವಾಚಾ ಮನಸೇಂದ್ರಿಯೈರ್ವಾ
ಬುಧ್ಯಾತ್ಮನಾ ವಾ ಪ್ರಕೃತೇಃ ಸ್ವಭಾವಾತ್ ।
ಕರೋಮಿ ಯದ್ಯತ್ಸಕಲಂ ಪರಸ್ಮೈ
ನಾರಾಯಣಾಯೇತಿ ಸಮರ್ಪಯಾಮಿ ॥

ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥನಾ ॥

ಸುಮುಖಾಯ ನಮಃ ಇತ್ಯಾದಿನಾ ಉತ್ತರ(ಪ್ರಸನ್ನ)ಪೂಜಾಮ್ ವಿಷ್ಣವೇ ಚ ಉತ್ತರ(ಪ್ರಸನ್ನ)ಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ ।

ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ... ಅನೇನ (ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣೋರ್ನಾಮ್ನಾ ದ್ವಾದಶಧಾ ವಿಭಕ್ತಸ್ಯ) ಪತ್ರ–ಪುಷ್ಪ–ಧೂಪ–ದೀಪ–ನೈವೇದ್ಯ–ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನ–ಫಲತಾಂಬೂಲ–ದಕ್ಷಿಣಾಪ್ರದಕ್ಷಿಣನಮಸ್ಕಾರಾದ್ಯಾತ್ಮಕೇನ ವಿಷ್ಣೋರ್ದ್ವಾದಶನಾಮದೇವತಾರಾಧನ ಕರ್ಮಣಾ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಚನಪೂರ್ವಕಾರಾಧನಕರ್ಮಣಾ ಚ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ಓಂ ತತ್ಸತ್ ॥ ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ ।

ಓಂ ಉತ್ತಿಷ್ಠ...।ಯಾಂತು... ಆಗಮನಾಯ ಚ। ಕಲಶೇ ಪೂಜಿತಂ ವಿಷ್ಣುಮುದ್ವಾಸ್ಯ।

ಕಲಶತೀರ್ಥಪ್ರೋಕ್ಷಣಂ ಪ್ರಾಶನಂ ಚ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಆರಾಧಿತ ಕಲಶ–ವಸ್ತ್ರ–ಪ್ರತಿಮಾ–ದಾನಂ ದತ್ವಾ ಉದ್ವಾಸಯತಿ ।

ಆವಾಹಿತಂ ಕೇಶವಂ–ನಾರಾಯಣಂ–ಮಾಧವಂ–ಗೋವಿಂದಂ–ವಿಷ್ಣುಂ–ಮಧುಸೂದನಂ–ತ್ರಿವಿಕ್ರಮಂ–ವಾಮನಂ–ಶ್ರೀಧರಂ–ಹೃಷೀಕೇಶಂ–ಪದ್ಮನಾಭಂ–ದಾಮೋದರಂ ॥ ಇತಿ ಕ್ರಮೇಣ ಉದ್ವಾಸಯೇತ್ ॥ ದ್ವಿರಾಚಾಮೇತ್ ॥

ಇತಿ ವಿಷ್ಣೋಃ ದ್ವಾದಶನಾಮಾರ್ಚನವಿಧಿಃ ॥

ಅರುಣನಮಸ್ಕಾರಮಹತ್ತ್ವಮ್

ನಮಸ್ಕಾರಾವಶ್ಯಕತಾ ಯಥಾ–

ಪ್ರತ್ಯಹಂ ಭಕ್ತಿಯೋಗೇನ ರವಿವಾರೇ ವಿಶೇಷತಃ ।
ಸಂಪೂಜ್ಯ ವಿಧಿವದ್ಭಾನುಂ ಪ್ರಣಮೇಚ್ಚ ಮುಹುರ್ಮುಹುಃ ॥

ಅಭಿಷೇಕಾದ್ಯಥಾ ಶಂಭುರಲಂಕಾರಾದ್ಯಥಾ ಹರಿಃ ।
ನಿವೇದನಾದ್ಗಣಾಧ್ಯಕ್ಷೋ ದೇವಾಶ್ಚ ಹವಿರಾದಿಭಿಃ ॥

ಕವ್ಯೇನ ಪಿತರೋ ಯದ್ವತ್ತರ್ಪಣೇನ ಮಹರ್ಷಯಃ ।
ಸ್ತೋತ್ರಪಾಠಾದ್ಯಥಾ ಶಕ್ತಿಃ ಆಚಾರ್ಯಃ ಸೇವಯಾ ಯಥಾ ॥

ಯಥೈವ ತಪಸಾ ಧರ್ಮಃ ಸತ್ಯೇನೈವ ಯಥಾ ವಿಧಿಃ ।
ಆಜ್ಯೇನೈವ ಯಥಾಗ್ನಿಸ್ತು ಋತ್ವಿಗ್ದಕ್ಷಿಣಯಾ ಯಥಾ ॥

ನಮಸ್ಕಾರಾತ್ತಥಾ ಪ್ರೀಣಾತ್ಯಾದಿತ್ಯಃ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಕಃ ।
ಪೂಜಯಾ ಚೋಪಚಾರಾಣಾಂ ಸಂಭಾರಾಣಾಮಥಾಪಿ ವಾ ॥

ಲೋಪೇಽಪಿ ಪ್ರೀಯತೇ ಭಾನುರ್ನಮಸ್ಕಾರೈಸ್ತು ಕೇವಲಮ್ ।
ತಸ್ಮಾತ್ಸೂರ್ಯಾರ್ಚನೇ ಕುರ್ಯಾನ್ನಮಸ್ಕಾರಾನ್ ವಿಶೇಷತಃ ॥

ಸೂರ್ಯ ಆತ್ಮಾಽಸ್ಯ ಜಗತಃ ತಸ್ಥುಷಶ್ಚೇತಿ ವೇದಕಃ ।
ಜಗತಾಮಾತ್ಮಭೂತಾಯ ಸೂರ್ಯಾಯ ಮಹಸೇ ನಮಃ ।

ಹಿರಣ್ಮಯೋಽಂತರಾದಿತ್ಯಃ ಸ ಯಶ್ಚಾಯಮಿತಿ ಶ್ರುತೇಃ ।
ಆತ್ಮಾಂತರಾತ್ಮರೂಪಾಯ ನಮಸ್ತೇ ಪರಮಾತ್ಮನೇ ॥

ತಚ್ಚಕ್ಷುರಿತಿ ವೇದೇನ ಚಕ್ಷುಸ್ಸೂರ್ಯ ಇತಿ ಶ್ರುತೇಃ ।
ಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯನಾಥಾಯ ಚಕ್ಷುಷೇ ಜಗತಾಂ ನಮಃ ।

ರಶ್ಮಿಭಿರ್ಯಾಭಿರಾದಿತ್ಯಸ್ತಪತ್ಯೇಷ ದಿವಾಕರಃ ।
ತಾಭಿರ್ವರ್ಷತಿ ಪರ್ಜನ್ಯಸ್ತಸ್ಮೈ ವೃಷ್ಟಿಕೃತೇ ನಮಃ ॥

ಅದಿತೇರ್ಗರ್ಭತೋ ವಾ ಯ ಉದಗಾನ್ಮಹತೋऽರ್ಣವಾತ್ ।
ರವಯೇ ಲೋಹಿತಾಕ್ಷಾಯ ನಮಸ್ತಸ್ಮೈ ವಿಪಶ್ಚಿತೇ ॥

ಸರ್ವೇಷಾಮಪಿ ಭೂತಾನಾಂ ಪ್ರಾಣಾನಾದಾಯ ಭಾಸ್ಕರಃ ।
ಉದೇತ್ಯಸ್ತಮಯಂ ಯಾತಿ ತಸ್ಮೈ ಪ್ರಾಣಕೃತೇ ನಮಃ ॥

ಹಂಸಃ ಶುಚಿಷದಿತ್ಯಾದಿ ಶ್ರುತೇರ್ಹಂಸಾತ್ಮರೂಪಿಣೇ ।
ನಮೋ ಋತಾಯ ಬೃಹತೇ ತಸ್ಮೈ ವ್ಯೋಮಸದೇ ನಮಃ ॥

ಘೃಣಿಃ ಸೂರ್ಯ ಆದಿತ್ಯ ಇತ್ಯಷ್ಟಾಕ್ಷರಕಮಂತ್ರತಃ ।
ಸೂರ್ಯಾಯಾದಿತ್ಯರೂಪಾಯ ಘೃಣಯೇ ಜ್ಯೋತಿಷೇ ನಮಃ ॥

ವಿಶ್ವನೇತ್ರ ಮಹಾಬಾಹೋ ವಿಶ್ವಮಾಭಾಸಿ ರೋಚನಮ್ ।
ನಮಸ್ತಸ್ಮೈ ತರಣಯೇ ತಸ್ಮೈ ಜ್ಯೋತಿಷ್ಕೃತೇ ನಮಃ ॥

ವಸೂನಾಮಪಿ ರುದ್ರಾಣಾಮಾದಿತ್ಯಾನಾಮಪೀಶ್ವರಃ ।
ನಮಃ ಸೂರ್ಯಾಯ ಭೂತಾನಾಂ ಪ್ರತ್ಯಕ್ಷಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಅರುಣಪೂಜಾ

ಸಂಕಲ್ಪವಾಕ್ಯಮ್–

ದೃಷ್ಟಿಮಾಲಿನ್ಯದೋಷನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಅವಲೋಕನಭಾಗ್ಯಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಅಕ್ಷ್ಣೋರ್ದರ್ಶನಪಟುತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚಕ್ಷುರಿಂದ್ರಿಯಸ್ಯ ಶಕ್ತಿಹ್ರಾಸನಿವೃತ್ತಿದ್ವಾರಾ ಶುಭೇಕ್ಷಣಾನುಗ್ರಹಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶುಭಾವಲೋಕನಸಾಮರ್ಥ್ಯವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕರ್ಮವಿಪಾಕಸರ್ವಪ್ರಾಯಶ್ಚಿತ್ತಾಂಗತ್ವೇನ ಅರುಣನಮಸ್ಕಾರಾಂಗ ಅರುಣಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ।

ಆವಾಹನಮ್–

ವಿನತಾತನಯೋ ದೇವಃ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷೀ ಸುರೇಶ್ವರಃ ।
ಸಪ್ತಾಶ್ವಃ ಸಪ್ತರಜ್ಜುಶ್ಚ ಅರುಣೋ ಮೇ ಪ್ರಸೀದತು ॥ ಇತ್ಯಾವಾಹನಮ್ ।

ರಜ್ಜುವೇತ್ರಕಶಾಪಾಣಿಂ ಪ್ರಸನ್ನಂ ಕಶ್ಯಪಾತ್ಮಜಮ್ ।
ಸರ್ವಾಭರಣದೀಪ್ತಾಂಗಮರುಣಂ ಪ್ರಣಮಾಮ್ಯಹಮ್ ॥ ಇತಿ ಧ್ಯಾನಮ್ ॥

ಅರುಣಾಯಾಸನಮ್ ॥

ಅನೂರವೇ ಅರ್ಘ್ಯಮ್ । ಕಶ್ಯಪಾತ್ಮಜಾಯ ಆಚಮನಮ್ ।
ಕಶಾಪಾಣಯೇ ಸ್ನಾನಮ್ । ರವಿಸಾರಥಯೇ ವಸ್ತ್ರಮ್ ।
ಉದಯಪ್ರಭಾಯ ಉಪವೀತಮ್ । ರವಿರಥಗಾಮಿನೇ ಗಂಧಮ್ ।
ರಕ್ತವರ್ಣಾಯ ಅಕ್ಷತಾನ್ । ಅದಿತಿಸೂನವೇ ಆಭರಣಮ್ ।
ವಿನತಾಪುತ್ರಾಯ ಪುಷ್ಪಾಣಿ । ಓಂ ಅರುಣಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಅನೂರವೇ । ಓಂ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷಿಣೇ ನಮಃ ।
ಓಂ ಸುರೇಶ್ವರಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಸಪ್ತಾಶ್ವಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ಸಪ್ತರಜ್ಜವೇ ನಮಃ । ಓಂ ಕಶಾಪಾಣಯೇ ನಮಃ ।
ಓಂ ವೇತ್ರಹಸ್ತಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಉದಯಪ್ರಭಾಯ ನಮಃ ।
ಓಂ ರವಿರಥಗಾಮಿನೇ ನಮಃ । ಓಂ ಕರ್ಮದಕ್ಷಾಯ ನಮಃ ॥
ವನಸ್ಪತಿರಸೋತ್ಪನ್ನಃ ಇತಿ ಧೂಪಃ ।

ಉದ್ದೀಪ್ಯಸ್ವ... ರಕ್ತವರ್ಣಾಯ ನಮಃ ದೀಪಂ ದರ್ಶಯಾಮಿ ॥ ಅರುಣಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ನೈವೇದ್ಯಂ ಸಮರ್ಪ್ಯ । ಅರುಣಪ್ರಭಾಯ ಇತಿ ತಾಮ್ಬೂಲಂ ಸಮರ್ಪಯೇತ್ । ಬ್ರಹ್ಮಜ್ಯೋತಿಷೇ ನಮಃ ಇತಿ ನೀರಾಜನಮ್ । ವಿನತಾತನಯಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ಪುಷ್ಪಾಂಜಲಿಮ್ । ಕಶ್ಯಪಾತ್ಮಜಾಯೇತಿ ಪ್ರದಕ್ಷಿಣಂ ಚ ನಿವೇದಯೇತ್ । ಗರುಡಾಗ್ರಜಾಯ ನಮಃ ಇತಿ ನಮಸ್ಕಾರಂ ನಿವೇದಯೇತ್ ।

ಪ್ರಾರ್ಥಯೇತ್–

ವಿನತಾತನಯೋ ದೇವಃ ಕರ್ಮಸಾಕ್ಷೀ ಸುರೇಶ್ವರಃ ।
ಸಪ್ತಾಶ್ವಃ ಸಪ್ತರಜ್ಜುಶ್ಚ ಅರುಣೋ ಮೇ ಪ್ರಸೀದತು ॥

ರಜ್ಜುವೇತ್ರಕಶಾಪಾಣಿಂ ಪ್ರಸನ್ನಂ ಕಶ್ಯಪಾತ್ಮಜಮ್ ।
ಸರ್ವಾಭರಣದೀಪ್ತಾಂಗಂ ಅರುಣಂ ಪ್ರಾರ್ಥಯಾಮ್ಯಹಮ್ ॥

ಕಾಯೇನ ಮನಸಾ ವಾಚಾ ಯದ್ಯದಾಚರಿತಂ ಮಯಾ ।
ತತ್ಸರ್ವಂ ಕ್ಷಮ್ಯತಾಂ ದೇವ ಅರುಣಾಯ ನಮೋ ನಮಃ ॥

ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ।

ಅನಯಾ ಯಥಾವಿಭವಪೂಜಯಾ ಅರುಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥

॥ ಇತಿ ಅರುಣಪೂಜಾವಿಧಿಃ ॥

॥ ದೇವಕಾರ್ಯಾರ್ಚನವಿಧಾನಮ್ ॥[೨೭]

ಆಚಮ್ಯ । ಪವಿತ್ರಪಾಣಿಃ । ಪ್ರಾಣಾನಾಯಮ್ಯ । ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ ॥ ಶುಭತಿಥೌ... ಗೋತ್ರೇ ನಕ್ಷತ್ರೇ... ರಾಶೌ ಜಾತಸ್ಯ ಅಮುಕಶರ್ಮಣೋ ಮಮ ಸಕುಟುಂಬಸ್ಯ ಸಮಸ್ತದುರಿತೋಪದ್ರವಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ ಕ್ಷೇಮ ಸ್ಥೈರ್ಯ ವಿಜಯಾಯುರಾರೋಗ್ಯೈಶ್ವರ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಕುಲದೇವತಾಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಶಿಷ್ಟಾಚಾರಪ್ರಾಪ್ತದೇವಕಾರ್ಯಾರ್ಚನಾಂಗಂ ಅನ್ನದಾನಂ ಕರ್ತುಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥ ಇತಿ ಸಂಕಲ್ಪ್ಯ ॥ ಕುರುಷ್ವ ॥

ಪ್ರಯತಪಾಣಿಃ ಶರಣಂ ಪ್ರಪದ್ಯೇ ಸ್ವಸ್ತಿ ಸಂಬಾಧೇಷ್ವಭಯಂ ನೋ ಅಸ್ತು ॥ ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣಸ್ವರೂಪಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಇದಂ ವಃ ಪಾದ್ಯಮ್ ॥ ಅಸ್ತು ಪಾದ್ಯಮ್ । ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ॥

ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣಸ್ವರೂಪಾಣಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಮಿದಮಾಸನಮ್ । ಸುಖಾಸನಮ್ । ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ॥

ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣಂ ಭವತ್ಸು ಆವಾಹಯಿಷ್ಯೇ ॥ ಅಸ್ತ್ವಾವಾಹಯ । ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ॥

ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣಸ್ವರೂಪಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಇದಂ ವೋ ಅರ್ಘ್ಯಮ್ ।

ಅಸ್ತು ಅರ್ಘ್ಯಮ್ । ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ॥

ಓಂ ಗಂಧದ್ವಾರಾಂ ದುರಾಧರ್ಷಾಂ ನಿತ್ಯಪುಷ್ಟಾಂ ಕರೀಷಿಣೀಮ್ ।

ಈಶ್ವರೀಗ್ಂ ಸರ್ವಭೂತಾನಾಂ ತಾಮಿಹೋಪಹ್ವಯೇ ಶ್ರಿಯಮ್ ॥

ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣ ಸ್ವರೂಪಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಇಮೇ ವೋ ಗಂಧಾಃ । ಸುಗಂಧೋ ಭವತು ॥ ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ।

---

೨೭. ಶ್ರೀ ಉಮಾಮಹೇಶ್ವರ ಅಥವಾ ಶಂಕರನಾರಾಯಣ (ಮನೆ)ದೇವರನಾಮವನ್ನು ಸೇರಿಸಿಕೊಳ್ಳುವುದು. 'ಎಡೆಮಡಗಿ ದೇವಕಾರ್ಯ' ಎಂಬ ಸಂಪ್ರದಾಯ ಹಲವೆಡೆ ಇದೆ. ಇದಕ್ಕೆ ಪೂರಕವಾಗಿ ಈ ವಿಧಾನವನ್ನು ಸಂಪ್ರದಾಯದಂತೆ ಕಿಂಚಿತ್ ಭಿನ್ನವಾಗಿದ್ದರೂ ಸರ್ವತ್ರ ರೂಢಿಯಲ್ಲಿರುವಂತೆ ಸಂಕಲಿಸಲಾಗಿದೆ.

ಓಂ ಅರ್ಚತ ಪ್ರಾರ್ಚತ ಪ್ರಿಯಮೇ ಧಾಸೋ ಅರ್ಚತ । ಅರ್ಚಂತು

ಪುತ್ರಕಾ ಉತ ಪುರಂ ನ ಧೃಷ್ಣ್ವರ್ಚತ ॥

ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣಸ್ವರೂಪಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಇಮೇ ವೋ ಅಕ್ಷತಾಃ । ಅಕ್ಷತಂ

ಚಾರಿಷ್ಟಂ ಚಾಸ್ತು । ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ॥

ಆಯನೇತೇ ಪರಾಯಣೇ ದೂರ್ವಾರೋಹಂತು ಪುಷ್ಪಿಣೀಃ । ಹ್ರದಾಶ್ಚ

ಪುಂಡರೀಕಾಣಿ ಸಮುದ್ರಸ್ಯ ಗೃಹಾ ಇಮೇ ।

ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣಸ್ವರೂಪಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಇಮಾನಿ ವಃ ಸ್ವಸ್ತಿ
ಜಲಗಂಧಪತ್ರಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತಾನ್ಯರ್ಚನಾನಿ ॥
ಸುಗಂಧಪತ್ರಪುಷ್ಪಾಕ್ಷತೈರರ್ಚಿತಮಸ್ತು ॥ ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ॥
ಅಥ ದೇವತಾಯಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಚ ಉಪಚಾರಂ ಕುರ್ಯಾತ್ ।

ಓಂ ವನಸ್ಪತಿ ರಸೋತ್ಪನ್ನೋ ಗಂಧಾಢ್ಯೋ ಧೂಪ ಉತ್ತಮಃ ।

ಆಘ್ರೇಯಸ್ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಧೂಪೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀ ಶಂಕರನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ। ಅಯಂ ವೋ ಧೂಪಃ॥ (ಇತಿ ದೇವೇ) ।

ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣಸ್ವರೂಪೇಭ್ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಅಯಂ ವೋ

ಧೂಪಃ । ಸುಧೂಪೋಽಸ್ತು ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ । (ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷು)

ಓಂ ಜ್ಯೋತಿಶ್ಶುಕ್ಲಶ್ಚ ತೇಜಶ್ಚ ದೇವಾನಾಗ್ಂ ಸತತಂ ಪ್ರಿಯಃ ।

ಪ್ರಭಾಕರೋ ಮಹಾತೇಜಾ ದೀಪೋಽಯಂ ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಯತಾಮ್ ॥

ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಇದಂ ವೋ ಜ್ಯೋತಿಃ । (ಇತಿ ದೇವೇ)
ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣಸ್ವರೂಪೇಭ್ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥
ಇದಂ ವೋ ಜ್ಯೋತಿಃ । ಸುಜ್ಯೋತಿರಸ್ತು ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ॥ (ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷು)
ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣಸ್ವರೂಪೇಭ್ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ನಮಃ ॥

ಇದಂ ವಃ ಪುನರರ್ಘ್ಯಮ್ ॥ ಅಸ್ತು ಪುನರರ್ಘ್ಯಂ ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ॥

(ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಷು)

ಅಥ ಪಾದಪೂಜಾ–

ಆಧಿವ್ಯಾಧಿಹರಂ ನೃಣಾಂ ಮೃತ್ಯುದಾರಿದ್ರ್ಯನಾಶನಮ್ ।
ಶ್ರೀಪುಷ್ಟಿಕೀರ್ತಿದಂ ವಂದೇ ವಿಪ್ರಶ್ರೀಪಾದಪಂಕಜಮ್ ॥

ವಿಪ್ರೌಘದರ್ಶನಾತ್ ಸದ್ಯಃ ಕ್ಷೀಯಂತೇ ಪಾಪರಾಶಯಃ ।
ವಂದನಾನ್ಮಂಗಲಾವಾಪ್ತಿರರ್ಚನಾದಚ್ಯುತಂ ಪದಮ್ ॥

ಇತಿ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪಾದದ್ವಯೇ ಗಂಧಾಕ್ಷತಪುಷ್ಪಾಣಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ॥ ಗೋತ್ರೋಽಹ ಮಭಿವಾದಯೇ ॥ ಇತಿ ಸ್ವಗೋತ್ರಪ್ರವರಮುಕ್ತ್ವಾ । ಅಭಿವಾದ್ಯ ॥

ಗೋತ್ರಾಭಿವೃದ್ಧಿರಸ್ತು ॥ ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ॥

ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣಸ್ವರೂಪಾಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಃ ಇದಂ ವೋಽಷ್ಟಾರ್ಘ್ಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣ ಮಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು ॥ ಅಸ್ತ್ವಷ್ಟಾರ್ಘ್ಯಂ ಸಂಪೂರ್ಣಮ್ ॥ ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ॥

ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಭವತ್ಸು ಮಯಾಕೃತಮಾರಾಧನಂ ಯಥಾ ಶಾಸ್ತ್ರೀಯಮಸ್ತ್ವಿತಿ ಭವಂತೋ ಬ್ರುವಂತು । ಯಥಾಶಾಸ್ತ್ರೀಯಮಸ್ತು । ಸಕಲಾರಾಧನೈಃ ಸ್ವರ್ಚಿತಮಸ್ತು ॥ ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ॥

ಪಾತ್ರಾಸಾದನಾದಿ ಮಂಡಲಾದ್ಯರ್ಚನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಇತಿ ದೇವಸಮೀಪೇ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸ್ಯ ಪುರತೋಽಪಿ ಜಲೇನ ಚತುರಸ್ರಮಂಡಲಂ ಕೃತ್ವಾ ॥ ಗಂಧಾಽಕ್ಷತ ಪುಷ್ಪಾಣಿ ನಿಕ್ಷಿಪ್ಯ ॥ ಪಾತ್ರಾಸಾದನಂ ಕೃತ್ವಾ ॥ ಅಥ ಅನ್ನಪೂಜಾ ॥

ಓಂ ಶುಚೀವೋ ಹವ್ಯಾಮರುತಃ ಶುಚೀನಾವ್ । ಶುಚಿಗ್ಂ
ಹಿನೋಮ್ಯಧ್ವರಗ್ಂ ಶುಚಿಭ್ಯಃ । ಋತೇನ ಸತ್ಯಮೃತಸಾಪ ಆಯನ್ನ್ ।
ಶುಚಿಜನ್ಮಾನಃ ಶುಚಯಃ ಪಾವಕಾಃ ॥

ಅಪವಿತ್ರಃ ಪವಿತ್ರೋ ವಾ ಸರ್ವಾವಸ್ಥಾಂ ಗತೋಽಪಿ ವಾ ।
ಯಃ ಸ್ಮರೇತ್ ಪುಂಡರೀಕಾಕ್ಷಂ ಸ ಬಾಹ್ಯಾಭ್ಯಂತರಃ ಶುಚಿಃ ॥

ಇತಿ ಶಾಕಾನ್ನಾದೀನ್ ಪ್ರೋಕ್ಷ್ಯ ॥ ಓಂ ಅನ್ನಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ಅಮೃತಾನ್ನಾಯ ದೇವಾನ್ನಾಯ ನಮಃ । ಓಂ ದಿವ್ಯಾನ್ನಾಯ ನಮಃ । ಶಾಲ್ಯನ್ನಾಯ ನಮಃ ।

ಓಂ ಅನ್ನಬ್ರಹ್ಮಣೇ ನಮಃ । ಓಂ ಹವ್ಯಕವ್ಯಾತ್ಮನೇ ನಮಃ । ಓಂ ಅನ್ನಪೂರ್ಣಾ ಪರಮೇಶ್ವರ್ಯೈ ನಮಃ ॥ ಧ್ಯಾನಮ್ ।

ಆದಾಯ ದಕ್ಷಿಣಕರೇಣ ಸುವರ್ಣದರ್ವೀಮ್
ದುಗ್ಧಾನ್ನಪೂರ್ಣಮಿತರೇಣ ಚ ರತ್ನಪಾತ್ರಮ್ ।
ಭಿಕ್ಷಾಪ್ರದಾನನಿರತಾಂ ನವಹೇಮವರ್ಣಾಮ್
ಅಂಬಾಂ ಭಜೇ ಕನಕಭೂಷಣಮಾಲ್ಯಶೋಭಾಮ್ ॥

ಅನ್ನಮೇವ ಯತೋ ಲಕ್ಷ್ಮೀರನ್ನಮೇವ ಜನಾರ್ದನಃ ।
ಅನ್ನಂ ಪರ್ವತರೂಪೇಣ ತ್ರಾಹಿ ಮಾಂ ಪರಮೇಶ್ವರಿ ॥

ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ಇದಮನ್ನಂ ರಕ್ಷಸ್ವ ॥
ಅಥ– ವಿಶ್ವಾಮಿತ್ರ ಋಷಿಃ ... ಓಂ ಭೂರ್ಭುವಸ್ಸುವಃ... ಯಾತ್ ।

ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ ಇದಂ ವೋ ಅನ್ನಮ್ ॥

ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣಸ್ವರೂಪೇಭ್ಯೋ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯೋ ನಮಃ । ಇದಂ ವೋ ಅನ್ನಮ್ । ಅಸ್ತ್ವನ್ನಮ್ ॥ ಇತಿ ಪ್ರತಿವಚನಮ್ ॥

ಅಥ ದೇವಾಯ ನೈವೇದ್ಯಮ್–

ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣಾಯ ನಮಃ । ನೈವೇದ್ಯಂ ನಿವೇದಯಾಮಿ ।

॥ ಇತಿ ನಿವೇದ್ಯ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಹಸ್ತೋದಕಂ ದತ್ವಾ ।

ಓಂ ಪ್ರಜಾಪತೇ ನತ್ವದೇತಾನ್ಯನ್ಯೋ ವಿಶ್ವಾ ಜಾತಾನಿ ಪರಿತಾ ಬಭೂವ ।

ಯತ್ಕಾಮಾಸ್ತೇ ಜುಹುಮಸ್ತನ್ನೋ ಅಸ್ತು ವಯಗ್‌ಂ ಸ್ಯಾಮ ಪತಯೋ ರಯೀಣಾಮ್ ॥

ಇತಿ ಮಂತ್ರಮುಕ್ತ್ವಾ । ಹಸ್ತೇ ಗಂಧಾಕ್ಷತಪುಷ್ಪಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ಉತ್ಥಾಯ ।

ಏಕೋ ವಿಷ್ಣುರ್ಮಹದ್ಭೂತಂ ಪೃಥಗ್ಭೂತಾನ್ಯನೇಕಶಃ ।
ತ್ರೀನ್ಲೋಕಾನ್ವ್ಯಾಪ್ಯ ಭೂತಾತ್ಮಾ ಭುಂಕ್ತೇ ವಿಶ್ವಭುಗವ್ಯಯಃ ॥

ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣಂ ಬ್ರಹ್ಮಹವಿರ್ಬ್ರಹ್ಮಾಗ್ನೌ ಬ್ರಹ್ಮಣಾ ಹುತಮ್ ।
ಬ್ರಹ್ಮೈವ ತೇನ ಗಂತವ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮಕರ್ಮಸಮಾಧಿನಾ ॥

ಅನೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಸಮಾರಾಧನೇನ ಭಗವಾನ್ ಸರ್ವಾತ್ಮಕಃ ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ ॥ ವರದೋ ಭವತು ॥

ಇದಮನ್ನಂ ತತ್ಸದ್ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣಮಸ್ತು । ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ ॥ ಗಂಧಾಕ್ಷತಾದಿಕಂ ಮಂಟಪೇ ಸಮರ್ಪ್ಯ ॥ ಶ್ರೀ ಕೃಷ್ಣಾರ್ಪಣಮಸ್ತು (ಅಥವಾ ಈಶ್ವರಾರ್ಪಣಮಸ್ತ್ವಿತಿ) ನಮಸ್ಕಾರಂ ಕೃತ್ವಾ ॥

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಭೋಜನಾನಂತರಂ ದೇವಸ್ಯ ಸಮರ್ಪಿತನೈವೇದ್ಯಮುದ್ವಾಸಯಾಮೀತ್ಯುದ್ವಾಸ್ಯ ॥ ಪುನರರ್ಘ್ಯೋದಕಂ ದತ್ವಾ ॥ ಅಮೃತಾಪಿಧಾನಮಸೀತ್ಯುಕ್ತ್ವಾ ಸ್ಥಳಶುದ್ಧ್ಯಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ ॥ ಗಂಧಯುಕ್ತ ತುಲಸ್ಯಾ ಹಸ್ತಶುದ್ಧಿಂ ಕೃತ್ವಾ ॥ ಕ್ರಮುಕ ತಾಂಬೂಲಂ ನಿವೇದ್ಯ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಕ್ರಮುಕತಾಂಬೂಲದಕ್ಷಿಣಾಂ ಚ ದತ್ವಾ ॥

ಹಿರಣ್ಯಗರ್ಭಗರ್ಭಸ್ಥಂ ಹೇಮಬೀಜಂ ವಿಭಾವಸೋಃ ।
ಅನಂತಪುಣ್ಯಫಲದಮತಶ್ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ತಾಂಬೂಲಂ ಶ್ರೀಕರಂ ಭದ್ರಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣುಶಿವಾತ್ಮಕಮ್ ।
ತಸ್ಮಾದಸ್ಯ ಪ್ರದಾನೇನ ಸ ಮೇ ವಿಷ್ಣುಃ ಪ್ರಸೀದತು ॥

ಅನೇನ ಮಮ ಕುಲದೇವತಾಶಂಕರನಾರಾಯಣಮುದ್ದಿಶ್ಯ ಕೃತಬ್ರಾಹ್ಮಣ ಸಮಾರಾಧನ ಕರ್ಮಣಃ ಸಾಂಗತಾಫಲಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಚ ಯಥಾಶಕ್ತಿ ಹಿರಣ್ಯಸಹಿತ ಕ್ರಮುಕತಾಂಬೂಲಂ ಶಂಕರನಾರಾಯಣಸ್ವರೂಪೇಭ್ಯಃ ಬ್ರಾಹ್ಮಣೇಭ್ಯಃ ಸಂಪ್ರದದೇ ಶ್ರಿಯೈ ನ ಮಮ ॥ ಓಂ ತತ್ಸತ್ ॥ ಇತಿ ದತ್ವಾ ॥

ಮನಸ್ಸಂಕಲ್ಪಸಿದ್ಧಿರಸ್ತ್ವಿತಿ (ಪ್ರತಿವಚನಮ್) ವಾಚಯಿತ್ವಾ ॥ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಹಸ್ತೇ ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತಾನ್ ದತ್ವಾ ॥

ಸರ್ವೇ ನಮಸ್ಕುರ್ಯುಃ ॥ ಆಶೀರ್ಮಂತ್ರಾನ್ ಪಠೇಯುಃ ॥

ಓಂ ಆಯುಷ್ಮಂತಂ ವರ್ಚಸ್ವಂತಮ್ । ಅಥೋ ಅಧಿಪತಿಂ ವಿಶಾಮ್ । ಅಸ್ಯಾಃ ಪೃಥಿವ್ಯಾ ಅಧ್ಯಕ್ಷಮ್ । ಇಮಮಿಂದ್ರ ವೃಷಭಂ ಕೃಣು ॥ ಪೂಷ್ಣಃ ಪೋಷೇಣ ಮಹ್ಯಮ್ । ದೀರ್ಘಾಯುತ್ವಾಯ ಶತಶಾರದಾಯ । ಶತಗ್ಂ ಶರದ್ಭ್ಯ ಆಯುಷೇ ವರ್ಚಸೇ । ಜೀವಾತ್ವೈ ಪುಣ್ಯಾಯ ॥ ಏತೇನ ವೈ ದೇವಾ ಜೈತ್ವಾನಿ ಜಿತ್ವಾ । ಯಂ ಕಾಮಮಕಾಮಯಂತ ತಮಾಪ್ನುವನ್ನ್ । ಯಂ ಕಾಮಂ ಕಾಮಯತೇ ॥ ತಮೇತೇನಾಪ್ನೋತಿ ॥ ಪೃಥ್ವೀ ಸುವರ್ಚಾ ಯುವತಿಃ ಸಜೋಷಾಃ । ಪೌರ್ಣಮಾಸ್ಯುದಗಾಚ್ಛೋಭಮಾನಾ । ಆಪ್ಯಾಯಯನ್ತೀ ದುರಿತಾನಿ ವಿಶ್ವಾ । ಉರುಂ ದುಹಾಂ ಯಜಮಾನಾಯ ಯಜ್ಞಮ್ ॥ ಅಪಶ್ಯಂತ್ವಾ ಮನಸಾ ಚೇಕಿತಾನಂ ತಪಸೋ ಜಾತಂ ತಪಸೋ ವಿಭೂತಮ್ । ಇಹ ಪ್ರಜಾಮಿಹ ರಯಿಂ ರರಾಣಃ ಪ್ರ ಜಾಯಸ್ವ ಪ್ರಜಯಾ ಪುತ್ರಕಾಮ । ಅಪಶ್ಯಂ ತ್ವಾ ಮನಸಾ ದೀಧ್ಯಾನಾಂ ಸ್ವಾಯಾಂ ತನೂ ಋತ್ವ್ಯೇ ನಾಧಮಾನಾಮ್ । ಉಪ ಮಾಮುಚ್ಚಾ ಯುವತಿರ್ಬಭೂಯಾಃ ಪ್ರ ಜಾಯಸ್ವ ಪ್ರಜಯಾ ಪುತ್ರಕಾಮೇ ।

ಸಹಸ್ರಮಾಖ್ಯಾತ್ರೇ ದದ್ಯಾಚ್ಛತಂ ಪ್ರತಿಗರಿತ್ರ ಏತೇ ಚೈವಾಽಽಸನೇ ಶ್ವೇತಶ್ಚಾಶ್ವತರೀರಥೋ ಹೋತುಃ ಪುತ್ರ ಕಾಮಾ ಹಾಪ್ಯಾಖ್ಯಾಪಯೇರಁಲ್ಲಭಂತೇ ಹ ಪುತ್ರಾಁಲ್ಲಭಂತೇ ಹ ಪುತ್ರಾನ್ ॥

ಸರ್ವಸ್ಯಾಪ್ತ್ಯೈ ಸರ್ವಸ್ಯ ಜಿತ್ತ್ಯೈ ಸರ್ವಮೇವ ತೇನಾಪ್ನೋತಿ ಸರ್ವಂ ಜಯತಿ ।

ಅಥವಾ

ಓಂ ಸದುಂದುಭೇ ಸಜೂರಿಂದ್ರೇಣ ದೇವೈರ್ದೂರಾದ್ದವೀಯೋ ಅಪಸೇಧ ಶತ್ರೂನ್ । ಆಕ್ರಂದಯ ಬಲವೋಜೋನ ಆಧಾ ನಿಷ್ಟನಿಹಿದುರಿತಾ ಬಾಧಮಾನಃ । ಅಪಪ್ರೋಥ ದುಂದುಭೇದುಚ್ಛುನಾಗ್ಂ ಇತ ಇಂದ್ರಸ್ಯ ಮುಷ್ಟಿರಸಿ ವೀಡಯಸ್ವ । ಆಮೂರಜ ಪ್ರತ್ಯಾವರ್ತಯೇಮಾಃಕೇತುಮದ್ದುಂದುಭಿರ್ವಾ ವದೀತಿ । ಸಮಶ್ವಪರ್ಣಾಶ್ಚರಂತಿ ನೋನರೋಽಸ್ಮಾಕಮಿಂದ್ರ ರಥಿನೋ ಜಯಂತು । ಯಥಾಹತದ್ವಸವೋ ಗೌರ್ಯಂ ಚಿತ್ಪದಿಷಿ ತಾಮಮುಂಚತಾ ಯಜತ್ರಾಃ । ಏವಾತ್ವಮಸ್ಮತ್ಪ್ರ ಮುಂಚಾವ್ಯಗ್ಂ ಹಃ ಪ್ರಾತಾರ್ಯಗ್ನೇ ಪ್ರತರಾನ್ನ ಆಯುಃ ॥ ಇತಿ ಆಶೀರ್ಮಂತ್ರಾಕ್ಷತಾನ್ ಸ್ವೀಕೃತ್ಯ ॥ ಶ್ರೀಶಂಕರನಾರಾಯಣಸ್ವಾಮಿನೇ ನಮಃ ॥

ಮಂಗಲ ನೀರಾಜನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ಇತಿ । ತತ್ಕೃತ್ವಾ । ಮಂತ್ರಪುಷ್ಪ, ಪ್ರದಕ್ಷಿಣ ನಮಸ್ಕಾರಾದಿಕಂ ಕೃತ್ವಾ ॥

ನಮಃ ಪಂಕಜನಾಭಾಯ ನಮಃ ಪಂಕಜಮಾಲಿನೇ ।
ನಮಃ ಪಂಕಜನೇತ್ರಾಯ ನಮಸ್ತೇ ಪಂಕಜಾಂಘ್ರಯೇ ॥

॥ ಇತಿ ಪ್ರಾರ್ಥ್ಯ ॥ ಉತ್ತರಪೂಜಾಂ ಕೃತ್ವಾ । ಯಸ್ಯ ಸ್ಮೃತ್ಯಾ... ಅಚ್ಯುತಮ್ । ಅನೇನ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾರ್ಚನಪೂರ್ವಕ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಭೋಜನಸಹಿತ ದೇವಕಾರ್ಯಾರ್ಚನ ವಿಧಾನ ಕರ್ಮಣಾ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರಃ ಪ್ರೀಯತಾಮ್ । ಓಂ ತತ್ಸತ್ । ಇತಿ ಬ್ರಹ್ಮಾರ್ಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ ॥ ದೇವತಾಪ್ರಸಾದಂ ಗೃಹೀತ್ವಾ ॥

ಯಾಂತು ದೇವ... । ದೇವತಾಂ ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಂಶ್ಚೋದ್ವಾಸ್ಯ, ವಿಸರ್ಜಯೇತ್ ॥ ದ್ವಿರಾಚಾಮೇತ್ ॥

॥ ಇತಿ ದೇವಕಾರ್ಯಾರ್ಚನವಿಧಾನಮ್ ॥

ಅಶ್ವದಾನಮಂತ್ರಃ

ಉಚ್ಚೈಃಶ್ರವಾಸ್ತ್ವಮಶ್ವಾನಾಂ ರಾಜ್ಞಾಂ ವಿಜಯಕಾರಕ ।
ಸೂರ್ಯವಾಹ! ನಮಸ್ತುಭ್ಯಮತಃ ಶಾನ್ತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥

ಮಯಾ ಚ ವಿಪ್ರಮುಖ್ಯಾಯ ದತ್ತೋ ಹಯ! ಸುಖೀ ಭವ ॥
ಇಮಂ ವಿಪ್ರ! ನಮಸ್ತುಭ್ಯಂ ಅಶ್ವಂ ತೇ ಪ್ರತಿಪಾದಿತಮ್ ॥
ಪ್ರತಿಗೃಹ್ಣೀಷ್ವ ವಿಪ್ರೇಂದ್ರ ಮಯಾ ದತ್ತಂ ಸುಶೋಭನಮ್ ॥
ಇತ್ಯಶ್ವಂ ಕರ್ಣೇ ಧೃತ್ವಾ ದದ್ಯಾತ್ ॥ ಉಕ್ತಂ ಚ–

ಗಜಸ್ಯ ದಂತೇ ತುರಗಸ್ಯ ಕರ್ಣೇ ಗವಾಂ ಚ ಪುಚ್ಛೇ ಮಹಿಷಸ್ಯ ಶೃಂಗೇ ।
ದಾಸ್ಯಾ ಲಲಾಟೇ ಲಟಕಸ್ಯ ಪಾದೇ ಹಸ್ತೇನ ಕನ್ಯಾಂ ಪ್ರದದಾತಿ ಗೇಹೇ ॥

ಮಹಿಷೀದಾನೇ ಸಂಸ್ಮರಣೀಯಾಃ ಮಂತ್ರಾಃ

ಕುಂಡೋಧ್ನೀಂ ವೃತ್ತಜಘನಾಂ ಸುಶೃಂಗೀಂ ಸುಖುರಾಂ ತಥಾ ।
ನವಪ್ರಸೂತಾಂ ತರುಣೀಂ ಸುಸ್ತನೀಂ ದೋಷವರ್ಜಿತಾಮ್ ॥

ರಕ್ತವಸ್ತ್ರಾವೃತಾಂ ರಮ್ಯಾಂ ತಾಮ್ರಪಾತ್ರೋಪದೋಹಿನೀಮ್ ।
ಪಿಣ್ಯಾಕಪಿಂಡಕೋಪೇತಾಂ ಸಹಿರಣ್ಯಾಂ ದದಾಮಿ ತೇ ॥

ಇಂದ್ರಾದಿಲೋಕಪಾಲಾನಾಂ ಯಮೋ ದಕ್ಷಿಣದಿಕ್ಪತಿಃ ।
ಧರ್ಮರಾಜಸ್ಯ ಸಾಹಾಯ್ಯೋ ಯಸ್ಯಾಃ ಪುತ್ರಃ ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಃ ॥

ಮಹಿಷಸ್ಯಾಸುರೇಂದ್ರಸ್ಯ ಜನನೀ ಸರ್ವಭೂಷಿತಾ ।
ಕೃಷ್ಣದೇಹಾ ಬೃಹದ್ಗಾತ್ರಾ ತುಭ್ಯಂ ವಿಪ್ರ ಮಯಾರ್ಪಿತಾ ॥

ಓಂ ಮಹಿಷೀ ವತ್ಸದ್ರಯಿಸ್ತ್ವದ್ವಾಜಾ ಉದೀರತೇ ॥

॥ ಇತಿ ಮಹಿಷೀದಾನಮಂತ್ರಃ ॥

॥ ಸಂಕಲ್ಪಕಲ್ಪಃ ॥

(ಅತಿ)ರುದ್ರಹೋಮಮಹಾಸಂಕಲ್ಪಃ

ಮಮೋಪಾತ್ತ ಸಮಸ್ತದುರಿತಕ್ಷಯದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅಸ್ಮಿನ್ ರಾಷ್ಟ್ರೇ, ಅಸ್ಮಿನ್ ದೇಶೇ, ಅಸ್ಮಿನ್ ಗ್ರಾಮೇ ಚ, ಪ್ರತ್ಯಹಂ, ಪ್ರತಿಪ್ರಹರಂ, ಪ್ರತಿಕ್ಷಣಂ, ಪ್ರತಿಕಾಲಂ, ಪ್ರಬಲಾರಾತಿವತ್‌ನಿರ್ಮರ್ಯಾದಂ, ನಿರಾಬಾಧಂ, ವಧಮಾನಸ್ಯ, ಮಿಥ್ಯಾಭಿಶಂಸನ, ಅಯಾಜ್ಯಯಾಜನ, ಅನ್ಯಾಯಾರ್ಜನ, ಅಕಾರ್ಯಕರಣ, ಅಭಕ್ಷ್ಯ ಭಕ್ಷಣ, ಅಪೇಯಪಾನ, ಅಸ್ಪೃಶ್ಯಸ್ಪರ್ಶನ, ಸಂಕಲೀಕರಣ, ಮಲಿನೀಕರಣ, ಅಪಾತ್ರೀಕರಣ, ಪ್ರವರ್ಧಮಾನಜಾತಿದ್ವೇಷ, ದ್ರೋಹಚಿಂತನ, ವರ್ಣದ್ವೇಷ, ದೇವ-ಬ್ರಾಹ್ಮಣ-ಸಾಧು-ಜನನಿಂದನಾದಿ ನಿಶ್ರೇಯಸಃ ಪರಪಂಥಿನಾಂ, ಸದಾಚಾರ ಸದ್ಗುಣಗಣಭೇದಕಾನಾಂ, ಸ್ವಾಭಾವಿಕಪ್ರವೃತ್ತೀನಾಂ, ಅಧರ್ಮಾಣಾಂ, ತಥಾ ತದುಪಬೃಂಹಕದುರಾಚಾರಸ್ಯ ಚ ಸಂಪೂರ್ಣತಯಾ ನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಸರ್ವಶ್ರೇಯೋ ನಿದಾನೀಭೂತಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿವಿಹಿತ ಸ್ವಸ್ವವರ್ಣಾಶ್ರಮೋಚಿತಸತ್ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನೇ ಸ್ವಸ್ವಗುರೂಪದಿಷ್ಟಮಾರ್ಗೇಣ ಸತ್ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನೇ ಚ ನಿರತಿಶಯ-ದೃಢತರ-ಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧಾ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಸದ್ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವತಾಂ ಸಕಲಪ್ರತಿಬಂಧಕನಿವೃತ್ತಿ ಪೂರ್ವಕಂ ಪರಮಾನುಕೂಲ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಅಗ್ರಜನ್ಮಸು ಅಧೀತಿಬೋಧಾಚರಣ ಪ್ರಚಾರಣೇಷು ಸತತೋದ್ಯಮಮಾತ್ರೇಣ ಸಕಲೇಷ್ಟಾರ್ಥಸಾಧಕತ್ವೇನ ಬೋಧಿತಾನಾಂ ಬಹುಸ್ಯಾಮಿತಿ ಶ್ರುತಿದರ್ಶಿತ ಬ್ರಹ್ಮಸೃಷ್ಟ ಮೂರ್ತ್ಯಷ್ಟಕ ಆತ್ಮತ್ರಯಾಧಿಷ್ಠಾನ ತದ್ಭರಣ ಪದೇ ಯಸ್ಯಾ ಅಘೋರಾಖ್ಯಯಾ ಭುವನಹವನಶಾಲಿನ್ಯಾ ಪರಯಾ ಚ ಶಕ್ತ್ಯಾ ವಿವಿಧ ಭೇದಭೇದಿತ ಸುರನರಮೃಗಖಗಾದ್ಯಖಿಲ ಚರಾಚರಾತ್ಮಕ- ಪಾಂಚಭೌತಿಕ-ಪ್ರಪಂಚ-ಜಾಯಮಾನ ಸಕಲಪೀಡಾನಿರಾಸಾರ್ಥಂ, ದಿವ್ಯಭೌಮಾಂತರಿಕ್ಷ-ಮಹೋತ್ಪಾತಾದಿ-ಅನಿಷ್ಟ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ, ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ, ಆಧಿದೈವಿಕ, ಆಧಿಭೌತಿಕ ತಾಪತ್ರಯ ನಿರ್ವಹಣದ್ವಾರಾ ಆಸೇತುಹಿಮಾಚಲಮಧ್ಯವರ್ತಿ ಸಮಸ್ತ ಆಸ್ತಿಕ ಜನಾನಾಂ ಸ್ವಸ್ವೋಚಿತ ಧರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನೇ ಅತ್ಯಂತದೃಢತರಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧಾ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಧನಕನಕವಸ್ತುವಾಹನ, ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಸಕಲಸಂಪದಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಆಯುರಾರೋಗ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಸರ್ವಕ್ಷೇತ್ರೇಷು ಸಮಸ್ತಫಲಸಸ್ಯಾನಾಂ

ಸಂಪದ್ಯಮಾನ ಅಶೇಷ ಕ್ರಿಮಿಕೀಟಾದಿಬಾಧಾನಿವೃತ್ತಿಪೂರ್ವಕಂ, ವ್ರೀಹಿ-ಯವ-ಗೋಧೂಮ-ನಾಳಿಕೇರ-ಕ್ರಮುಕಾದಿ ನವಧಾನ್ಯಾನಾಂ ಸಮೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ತನ್ನಿವಹೇ ಫಲಪುಷ್ಪಾದಿಸಮೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ವಿಶೇಷೇಣ ಅಸ್ಮಿನ್ ದೇಶೇ ಕಾಲೇಽಮುಷ್ಮಿನ್ ಸುವೃಷ್ಟಿ ಪ್ರಾಪ್ತಿದ್ವಾರಾ ಸರ್ವವಾಪೀಕೂಪತಟಾಕಾದೀನಾಂ ಜಲಪರಿಪೂರ್ಣತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಚಾತುರ್ವರ್ಣ್ಯಾನಾಂ ಸಕುಟುಂಬಾನಾಂ ಇಹಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮಾಂತರೇಷು ಚ ಅದ್ಯ ಯಾವದಾರ್ಜಿತಸಮಸ್ತಕಾಯಿಕ-ವಾಚಿಕ-ಮಾನಸಿಕಾದಿಪಾಪನಿರಸನಾರ್ಥಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ ದ್ವಿಜಾತೀನಾಂ ಸಕಲ ಶತ್ರುಬಾಧಾನಿವೃತ್ತಿಪೂರ್ವಕಂ ಬ್ರಹ್ಮತೇಜೋಽಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ವೇದಶಾಸ್ತ್ರಾಧ್ಯಯನೇ ದೃಢತರಭಕ್ತಿಶ್ರದ್ಧಾತಿಶಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸಪ್ತಪಾಕಸಂಸ್ಥಾ ಸಪ್ತಹವಿಸ್ಸಂಸ್ಥಾ ಸಪ್ತಸೋಮಸಂಸ್ಥಾರೂಪ ಸರ್ವಕ್ರತುಜನ್ಯ ಸಮಸ್ತಫಲಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಭಗವತೋ ವೇದಪುರುಷಸ್ಯ ನಿರತಿಶಯತುಷ್ಟಿ ಸಂಪಾದನದ್ವಾರಾ ಸಮಸ್ತೇಷ್ಟಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕಲಿಮಲನಿರಾಸಾರ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮಹತ್ಯಾದಿ ಸಕಲಮಹಾಪಾತಕೋಪಪಾತಕಜನಿತಕುಷ್ಠಾಪಸ್ಮಾರಾದಿನಿಖಿಲರೋಗ ನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ, ಸ್ತ್ರೀಣಾಂ ದೀರ್ಘಸೌಮಂಗಲ್ಯಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ತಾಸಾಂ ಭರ್ತೄಣಾಂ ದೀರ್ಘಾಯುರಾರೋಗ್ಯ ವಿಪುಲಧನ-ಕನಕ-ವಸ್ತು-ವಾಹನಾದಿ ಗಜಾಂತಸ್ಥಿರಲಕ್ಷ್ಮೀಪುತ್ರಪೌತ್ರಪ್ರಾಪ್ತಿಕೀರ್ತಿಲಾಭ-ಶತ್ರುಪರಾಜಯ ರಾಜಕಾರ್ಯಾದಿವಿಜಯಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಧರ್ಮಾರ್ಥ-ಕಾಮ-ಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯ ಚತುರ್ವಿಧಫಲಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಮುಕ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಧನ್ವಂತರೀಹೋಮಸಂಕಲ್ಪಃ

ಸರ್ವೇಷಾಂ ಭಕ್ತಾನಾಂ ಸಹಕುಟುಂಬಾನಾಂ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಕ್ಷೇಮ-ಸ್ಥೈರ್ಯ-ಧೈರ್ಯ-ವಾರ್ಯ-ವಿಜಯ-ಆಯುಃ-ಆರೋಗ್ಯ-ನಿರ್ವಿಘ್ನತೈಶ್ವರ್ಯ-ಜ್ಞಾನ-ಧರ್ಮಾರ್ಥ-ಕಾಮ-ಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯ ಚತುರ್ವಿಧಫಲಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಶುಭಾಭಯ ಆನಂದಾದ್ಯಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸರ್ವತ್ರ ಶಾಂತ್ಯರ್ಥಂ...

ಸರ್ವೇಷಾಂ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರಜನ್ಮರಾಶಿವಶಾತ್-ನಾಮನಕ್ಷತ್ರ ನಾಮರಾಶಿವಶಾತ್ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮತ್ರಿಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರವಶಾತ್ ಲಗ್ನಹೋರಾದ್ರೇಷ್ಕಾಣ-ನವಾಂಶ-ದ್ವಾದಶಾಂಶ-ತ್ರಿಂಶಾಂಶ-ಸಪ್ತಮಾಂಶ-ದಶಮಾಂಶ ಷೋಡಶಾಂಶಾದಿ ತತ್ತದ್ವರ್ಗವಶಾತ್ ತತ್ತತ್ ಉಪಗ್ರಹಸಂಚಾರವಶಾತ್-ಅಂಗಗ್ರಹವಶಾತ್ ಗೋಚರಗ್ರಹವಶಾತ್ ವಾಮದಕ್ಷಿಣವೇಧವಶಾತ್ ಮಹಾದಶಾಂತರ್ದಶಾ-ಅಂತರಾಂತರ್ದಶಾ-ಸೂಕ್ಷ್ಮದಶಾ-ಪ್ರಾಣದಶಾವಶಾತ್ ಅನ್ಯಸ್ಮಾದ್ವಾ ಕಾರಣಾತ್ ಸಂಸೂಚಿತ ಸಮಸ್ತ ದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ನಿರ್ವಿಘ್ನೇನ ಚಿಂತಿತಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಗಜಾಂತಲಕ್ಷ್ಮೀ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಆಧಿವ್ಯಾಧೀನಾಂ ನವಾನಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಆನುಕೂಲ್ಯತಾಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಇಹಾಮುತ್ರಸಕಲಮನೋರಥಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ

ಧನ-ಕನಕ-ವಸ್ತುವಾಹನಾದ್ಯಶೇಷ ಸಂಪದಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಜ್ವರ, ಆರ್ಶ-ಪ್ಲೀಹ-ಗುಲ್ಮ-ಕುಷ್ಠ-ಕರ್ಣ-ಅಕ್ಷಿ-ಸಂಭವೈಃ ಅತಿಸಾರ-ಆಮ್ಲಪಿತ್ತಾದಿ ದಾರುಣೈಃ ಮಹಾರೋಗೈಃ ಪ್ರಪೀಡ್ಯಮಾನಾನಾಂ ಮನುಷ್ಯಾಣಾಂ ತತ್ಕ್ಷಣಾದೇವ ವಿಮೋಚನಾರ್ಥಂ

ಸರ್ವವಿಧರೋಗಪ್ರಶಮನಾರ್ಥಂ ಇದಾನೀಂ ಆಗತಾನಾಂ ಆಗಮಿಷ್ಯ ಮಾಣಾನಾಂ ಚ ಸರ್ವವಿಧಜ್ವರಾದಿ-ರೋಗ, ವಾತ-ಪಿತ್ತ-ಕಫವಿಪರ್ಯಯಾತ್ ಪ್ರಾಪ್ತ ತಥಾ ಪ್ರಾಪಕ, ಪ್ರಸಕ್ತ ಪ್ರಾಪ್ತ ಜ್ವರಸಹಿತಾಸ್ಥಿಸಂಬಂಧಿ ಸಂಧಿರೋಗ ನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ ವಿವಿಧರೂಪ ಸಕಲರೋಗರುಜಿನನಾಶಾರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತರೋಗ-ಜರಾ-ರುಕ್-ಭಯಾನ್ ದೂರೀಕರಣಾರ್ಥಂ ಶ್ರುತಿಸ್ಮೃತಿಪುರಾಣೋಕ್ತಫಲ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಸಪರಿವಾರಾಣಾನಾಂ ದ್ವಿಪದ, ಚತುಷ್ಪದ-ಸಹಿತಾನಾಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ

ಸ್ವಸ್ಥಾನಾಂ ಸ್ವಾಸ್ಥ್ಯರಕ್ಷಣಾರ್ಥಂ ರುಗ್ಣಾನಾಂ ಮಾನಸಿಕ–ಕಾಯಿಕ–ವಿವಿಧರೋಗ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಮರ್ತ್ಯಲೋಕಸ್ಥಾನಾಂ ಜರಾರುಕ್‌ಮೃತ್ಯುಭಯಹರಸ್ಯ ಆಯುರ್ವೇದ ಶಾಸ್ತ್ರಪ್ರವರ್ತಕಸ್ಯ ಅಮೃತಕಲಶಂಬಿಭ್ರಾಣಸ್ಯ ಶ್ರೀವಿಷ್ಣೋಃ ಅವತಾರರೂಪಸ್ಯ ಶ್ರೀಮದ್ಧನ್ವಂತರೇಃ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ

ವಂಧ್ಯಾ ತು ಲಭತೇ ಪುತ್ರಾನ್ ಗುಣಿನಶ್ಚಿರಜೀವಿನಃ ।
ಮೃತಗರ್ಭಾತು ಯಾ ನಾರೀ ಚಿರದೇವಿಸುತಾ ಭವೇತ್ ॥

ಅಜರಾಮರವತ್ಸರ್ವರೋಗನಾಶಕರಂ ಪರಮ್ ।
ಭುಕ್ತಿಮುಕ್ತಿಪ್ರದಂ ಲೋಕೇ ಸಕೃದಾಚರಣಾದ್ಭುವಿ ॥

ಇತ್ಯಾದಿ ಬ್ರಹ್ಮಾಂಡಪುರಾಣೋಕ್ತ ಪ್ರಕಾರೇಣ ತತ್‌ಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ

ಶ್ರೀ ರುದ್ರಪ್ರಸಾದೇನ ಶರೀರೇ ಉತ್ಪನ್ನ–ಉತ್ಪತ್ಸ್ಯಮಾನ–ಸಮಸ್ತರೋಗನಿದಾನ–ಭೂತ–ಪಿತ್ತ–ಶ್ಲೇಷ–ಪ್ರಕ್ಷೋಭಜನ್ಯವಿವಿಧಜ್ವರೋತ್ಥನಿಖಿಲಪೀಡಾನಿಃಶೇಷ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಕ್ಷಿಪ್ರೇಣ ಸ್ಥಿರಾರೋಗ್ಯಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಜ್ವರ–ವಾತಜ್ವರ–ಪಿತ್ತಜ್ವರ–ಶ್ಲೇಷ್ಮಜ್ವರ–ಶೀತಜ್ವರ–ಉಷ್ಣಜ್ವರ–ದ್ವಂದ್ವಜ್ವರ–ಸನ್ನಿಪಾತಜ್ವರ–ಉಗ್ರಜ್ವರ–ಗಂಭೀರಜ್ವರ–ಸತತಜ್ವರ–ಸಂತತಜ್ವರ–ಐಹಿಕಾಹಿಕಜ್ವರ–ದ್ವಾಹಿಕಜ್ವರ–ತ್ರ್ಯಾಹಿಕಜ್ವರ–ಚಾತುರ್ಥಿಕಜ್ವರ–ಪ್ರಾಕೃತಜ್ವರ–ವೈಕೃತಜ್ವರ–ಆಮಜ್ವರ–ನಿರಾಮಜ್ವರ–ಅಭಿಘಾತಜ್ವರ–ಆಭಿಚಾರಜ್ವರ–ಅಭಿಷಂಗಜ್ವರ–ಅಭಿಶಾಪಜ್ವರ–ಇತ್ಯಾದಿ ನಾನಾವಿಧಜ್ವರಪ್ರಶಮನಾರ್ಥಂ ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಾಧೀಶ್ವರಾದಿತ್ಯಾದಿನಗ್ರಹಶ್ರೀಧನ್ವಂತರಿಮಹಾವಿಷ್ಣುಶ್ರೀರುದ್ರಾಣಾಂ ಕೃಪಾಕಟಾಕ್ಷಸಿದ್ಧಿಪೂರ್ವಕಸರ್ವೇಷಾಂ–ಭಕ್ತಜನಾನಾಂ ಸಕಲಮನೋರಥಾ ವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಧನ್ವಂತರಿ ಮಹಾವಿಷ್ಣೋಃ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಮಹಾಗಣಾಧೀಶ್ವರಹೋಮಪುರಸ್ಸರ ಆದಿತ್ಯಾದಿ ನವಗ್ರಹಶಾಂತಿಸಹಿತ ಧನ್ವಂತರೀ ಹವನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

(ಸುಕೃತಹವನ) ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ತಿಲಹವನ ಸಹಿತ ದ್ವಾದಶನಾಮಾರ್ಚನಸಂಕಲ್ಪಃ

ಶುಭತಿಥೌ... ಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತಪಿತೄಣಾಂ ದೃಷ್ಟಾದೃಷ್ಟ ಪಿತೄಣಾಂ ಪಿಶಾಚತ್ವಾನವಾಪ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಪುಣ್ಯಲೋಕಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಮರಣೋತ್ತರ ಕಾಲಾವಚ್ಛಿನ್ನಕ್ಷುತ್ತೃಷ್ಣಾಜನಿತ ಅಸಹನೀಯದುಃಖಾವಸ್ಥಾಭಿನ್ನಪ್ರೇತತ್ವನಿವೃತ್ತಿಪೂರ್ವಕ ಪುಣ್ಯಲೋಕಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ

ಪಿತೃತ್ವಾಸಂಭಿನ್ನಪ್ರೇತತ್ವನಿವೃತ್ತಿದ್ವಾರಾ ವಸುರುದ್ರಾದಿತ್ಯದೇವತಾವಚ್ಛಿನ್ನ ಪಿತೃತ್ವಸಂಭೇದಪೂರ್ವಕ ಸಮಾನಮಂತ್ರ-ತಂತ್ರ-ಕವ್ಯಪಿಂಡಭಾಂಕ್ತ್ವಸಂಪತ್ತ್ಯಾ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣೋಃ ಸಾಯುಜ್ಯಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತಪೂರ್ವಜಾನಾಂ ಜ್ಞಾನಾಜ್ಞಾನಕೃತ ಸಮಸ್ತಪಾಪಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಪುನರಾವರ್ತನನಿವರ್ತನರೂಪಾಕ್ಷಯ್ಯ ಪುಣ್ಯಲೋಕಾ ವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಅಸ್ಮತ್ ಪಿತೃಮಾತೃವಂಶಜಾನಾಂ ದಿವಿಭುವಿತಿರ್ಯಜ್ಞರ ಕಾದಿಷು ವಾಸಿನಾಂ ಅನ್ಯೇಷಾಂ ಚ ಅಸ್ಮತ್ ಪೂರ್ವಜಾನಾಂ ಉತ್ತಮಲೋಕಾ ವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ನಾಂದೀಮುಖಾಶ್ರುಮುಖಪಿತೃಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಊಷ್ಮಪೋ ಯಮೋಽಂಗಿ ರಸ್ವಾನ್ ಅಗ್ನಿಷ್ವಾತ್ತೋಗ್ನಿಃ ಕವ್ಯವಾಹನಾದಯೋ ಯೇ ಪಿತರಸ್ತೇಷಾಂ ಅವಿಚ್ಛಿನ್ನ ಪ್ರಸಾದಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಸೃಗ್ಭಾಗಿ-ಲೇಪಭಾಗಿ-ಪಿಂಡಭಾಗಿ-ವಿಪ್ರೋಚ್ಛಿಷ್ಟಭಾಗಿ ಪ್ರಭೃತೀನಾಂ ಅಕ್ಷಯ್ಯತೃಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಅಸ್ಮತ್ ಗೋತ್ರಜಾನಾಂ ಸಕಲಪಾತಕ ಉಪಪಾತಕ ಲಘುಪಾತಕ ಸಂಕಲೀಕರಣ ಮಲಿನೀಕರಣ ಅಪಾತ್ರೀಕರಣ ಜಾತಿಭ್ರಂಶಕರಾದೀನಾಂ ಸ್ವತಃ ಪರಪ್ರೇರಣಯಾ ಚ ಸಂಭಾವಿತಾನಾಂ ಸಕಲವಿಧಪಾಪಾನಾಂ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ದ್ವಾದಶಮೂರ್ತಿಸ್ವರೂಪೀ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಅಯುತಸಂಖ್ಯಯಾ ಗಾಯತ್ರ್ಯಾ ತಿಲಹವನಂ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣೋಃ ಕೇಶವಾದಿ ದಾಮೋದರಾಂತ ದ್ವಾದಶನಾಮಾರ್ಚನಂ ಚ ಕರ್ಮ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಐಕಮತ್ಯಹೋಮಸಂಕಲ್ಪಃ

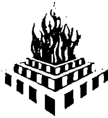
ಸರ್ವೇಷಾಂ ಸಕುಟುಂಬಾನಾಂ ಕ್ಷೇಮಸ್ಥೈರ್ಯ...

ಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಆದಿತ್ಯಾಂಗಾರಕಶುಕ್ರಚಂದ್ರಬುಧಗುರುಶುಕ್ರಶನೈಶ್ಚರ ರಾಹುಕೇತವಶ್ಚೇತೇಷಾಂ ನವಗ್ರಹಾಣಾಂ ಶುಭೈಕಾದಶಸ್ಥಾನಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಯೇ ಯೇ ಗ್ರಹಾಃ ಶುಭಸ್ಥಾನೇಷು ಸ್ಥಿತಾಃ ತತ್ತೇಷಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಅತ್ಯಂತಾತಿಶಯಿತ ಶುಭಫಲಪ್ರದಾತೃತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಅಸ್ಮಾಕಂ ಸರ್ವೇಷಾಂ–ಪರಸ್ಪರ–ಸೌಹಾರ್ದ–ಸೌಭ್ರಾತ್ರತಾ–ಸಾಹಾಯತಾ–ಅನ್ಯೋನ್ಯ ಸಹಕಾರತಾ ಮನಸಃ ಸ್ಥೈರ್ಯಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ದಂಪತ್ಯೋಃ ಪರಸ್ಪರ ವಿಶ್ವಾಸವೃದ್ಧಿ–ಅನ್ಯೋನ್ಯತಾ– ಮನಸೋಃ ಐಕ್ಯತಾ–ಪರಸ್ಪರತ್ಯಾಗಮನೋಭಾವತಾ–ಮಂತ್ರಾಲೋಚನೈಕತಾ– ಸಮಾನಚಿತ್ತತಾ ಸಮಾನಹೃದಯತಾ– ಕಷ್ಟಸಹಿಷ್ಣುತೇತ್ಯಾದಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸಂವಾತಾಗ್ನೇಃ ಪೂರ್ಣಪ್ರಸಾದಸಿದ್ಧಿಪೂರ್ವಕ ಸರ್ವೇಷಾಂ ಆಧ್ಯಾತ್ಮಿಕ–ಆಧಿಭೌತಿಕ– ಆಧಿದೈವಿಕೇತಿ ತಾಪತ್ರಯನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ ಇಹಜನ್ಮನಿ ಅನ್ಯಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮ ಜನ್ಮಾಂತರೇಷು ಕಾರಯಿತ ಪ್ರೋತ್ಸಾಹ ಅನುಮೋದನ ಪ್ರೇರಣ ಇತ್ಯಾದಿ ಜ್ಞಾನತಃ ಅಜ್ಞಾನತೋ ವಾ ಕೃತ ಸಮಸ್ತಪಾಪಕ್ಷಯದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ದೈವಜ್ಞೈಃ ಸೂಚಿತಪ್ರಕಾರೇಣ ಕುಟುಂಬಕಲಹನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಆಚಂದ್ರಾರ್ಕವಂಶಾಭಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕುಲದೇವತಾನಾಂ ಇಷ್ಟದೇವತಾನಾಂ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಕೌಟುಂಬಿಕ ಕ್ಷೇಮಲಾಭಾರ್ಥಂ ಐಕಮತ್ಯ ಸೂಕ್ತಹವನಾತ್ ಕಲ್ಪೋಕ್ತ ಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಐಕಮತ್ಯಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಸುದರ್ಶನಹೋಮಸಂಕಲ್ಪಃ

ಮಮ ವೈರಿಪ್ರಯುಕ್ತ ಕೃತ್ಯಾಕೃತ್ಯಸಂಪಾದನದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ (ಗೃಹಾಂತಸ್ಥಿತ) ಭೂತಪ್ರೇತ-ಕೂಷ್ಮಾಂಡ-ಭೈರವ-ಪಿಶಾಚ-ಗಂಧರ್ವ-ಪರಕರ್ಮ-ಮಂತ್ರ-ಯಂತ್ರ-ತಂತ್ರ-ಔಷಧ-ಅಸ್ತ್ರ-ಶಸ್ತ್ರ ಕೃತ್ಯಾಕೃತ್ಯ ದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಬ್ರಹ್ಮರಾಕ್ಷಸ-ವೇತಾಲ-ಯಕ್ಷ-ರಕ್ಷೋಗಣಾದಿದುರ್ಗ್ರಹಸಮುತ್ಸಾರಣಾರ್ಥಂ-ವಿದ್ವೇಷಿಜನ-ಸಂತರ್ಪಿತ-ವಿದ್ವೇಷಣ-ಸ್ತಂಭನ-ವಿಷಚೂರ್ಣಾಭಿಚಾರ-ಭಸ್ಮ ಪ್ರಭೃತಿದೋಷನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಮಹಾಮಾರೀಜನಿತ ದುಷ್ಟಪಾಪ-ಪ್ರಮೇಹಾತಿಸಾರ-ಭಗಂಧರ-ವಿಷೂಚಿಕಾ-ಮಹಾವ್ರಣ-ಮಸೂರಿಕಾದಿ-ನಿಖಿಲರೋಗೋಪದ್ರವ ನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ, ಗೋಷ್ಠೇ ಗೋಸಂಪತ್ಪ್ರವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಭುವಿ ಭೂಸಂಪತ್ಪ್ರ ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಗೃಹೇ ಸರ್ವಸಂಪದ್ವಿವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಚಕ್ರರೂಪಿಣೋ ಭಗವತಃ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣೋಃ ಪ್ರಸಾದಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸುದರ್ಶನಹವನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಸಂತಾನಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಹವನಸಂಕಲ್ಪಃ

ಚತುರ್ವಿಧ ಫಲ-ಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಇಹಜನ್ಮನಿ-ಅನ್ಯಜನ್ಮನಿ-ಜನ್ಮಜನ್ಮಾಂತರೇಷು ವಾ ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯಕರ್ಮಭಿಃ ಜ್ಞಾತಾಜ್ಞಾತಕೃತ-ಸಮಸ್ತಪಾಪಕ್ಷಯದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಜನ್ಮನಕ್ಷತ್ರವಶಾತ್ ಜನ್ಮರಾಶಿ ವಶಾತ್ ಜನ್ಮಲಗ್ನವಶಾತ್ ಜನ್ಮಾನುಜನ್ಮನವಾಂಶ-ದ್ವಾದಶಾಂಶ-ತ್ರಿಂಶಾಂಶ ದ್ರೇಕ್ಕಾಣಹೋರಾವಶಾತ್ ಯೇ ಯೇ ಗ್ರಹಾಃ ಶುಭೇತರಸ್ಥಾನೇಷು ಸ್ಥಿತಾಃ ತೇಷಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಶುಭಸ್ಥಾನಫಲಪ್ರದಾತೃತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಆವಯೋಃ ದಂಪತ್ಯೋಃ ವರ್ತಮಾನಶರೀರೇ ಪ್ರಾಪ್ತಾನಾಂ ರೋಗಾಣಾಂ ಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಗುರು ದೇವತಾನಾಂ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಕುಲದೇವತಾನಾಂ ಇಷ್ಟದೇವತಾನಾಂ ಪ್ರಸಾದಭೂಯಾಸ್ತ್ವ ಲಾಭಾರ್ಥಂ ಸತ್ಸಂತಾನಕಾರಕಗ್ರಹಸ್ಯ ಬೃಹಸ್ಪತಿಗ್ರಹಸ್ಯ ಅನುಗ್ರಹಪೂರ್ವಕಸಂತಾನದೋಷನಿವೃತ್ತಿದ್ವಾರಾ ವಂಶೋದ್ಧಾರಕಪುತ್ರಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಗೋಪೀಜನವಲ್ಲಭಸ್ಯ ಪರಸ್ಯ ಪರಮಪುರುಷಸ್ಯ ಮಹಾಪುರುಷಸ್ಯ ಸಹಸ್ರಶೀರ್ಷಸ್ಯ ಅತ್ಯತಿಷ್ಠದ್ದಶಾಂಗುಲಸ್ಯ ಶ್ರೀಕೃಷ್ಣಪರಮಾತ್ಮನಃ ಪೂರ್ಣಪ್ರಸಾದ ಸಿದ್ಧಿದ್ವಾರಾ ಸತ್ಸಂತಾನಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಸಮಸ್ತಮನೋರಥಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಶ್ರೀಪರಮೇಶ್ವರ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಸಂತಾನಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣಹವನಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಪ್ರಕಾರಾಂತರಃ

ಆಯುಷ್ಮತ್ಸುಗುಣಾನೇಕ-ಸುಪುತ್ರ-ಫಲಾವಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಇಹಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮಾಂತರೇಷು ವಾ ಬಾಲ್ಯ-ಕೌಮಾರ-ಯೌವನ-ವಾರ್ಧಕೇಷು ಜಾಗ್ರತ್ಸ್ವಪ್ನ-ಸುಷುಪ್ತಿಷು ಮನೋವಾಕ್ಕಾಯಕರ್ಮಭಿಃ ಕಾಮಕ್ರೋಧ-ಲೋಭ-ಮದ-ಮತ್ಸರೈಃ ಮಯಾ ಕೃತಸಮಸ್ತದೋಷಪರಿಹಾರಾರ್ಥಂ ಸುತಜನ್ಮಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಶುಕಶಾರಿಕಾ ಮಾರ್ಜಾರ-ಪ್ರಭೃತಿ-ಪ್ರಾಣಿಹಿಂಸಾದೋಷನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ ಮಮಾಸ್ಯಾಂ ಭಾರ್ಯಾಯಾಂ ಚತುರ್ವಿಧವಂಧ್ಯಾತ್ವದೂರೀಕರಣಾರ್ಥಂ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿ ರೂಪ ಸಂತತೀನಾಂ ಪರಂಪರಾವಿಚ್ಛಿತ್ತಿದೋಷ ನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಸಂತತಿಸೌಭಾಗ್ಯಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಸಕಲದೇವತಾಪ್ರೀತಿದ್ವಾರಾ ಶ್ರೀಸಂತಾನಗೋಪಾಲಕೃಷ್ಣ ಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಕಲ್ಪೋಕ್ತ ಪೂಜಾಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ವೈಧವ್ಯಹರಕುಂಭವಿವಾಹಸಂಕಲ್ಪಃ

...ಶುಭತಿಥೌ ಮಮ ಧರ್ಮಾರ್ಥಕಾಮಮೋಕ್ಷಾಖ್ಯ ಚತುರ್ವಿಧ ಫಲಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಮಮ ಕನ್ಯಾಯಾಃ ಪೂರ್ವಜನ್ಮನಿ ಜ್ಞಾನತೋಽ ಜ್ಞಾನತೋ ವಾ ಕೃತ ವಿಷೋಪವಿಷಶಸ್ತ್ರಾದ್ಯೈಃ ಪತಿಸಮಾಗಮಂ ಘ್ನಂತ್ವಾ ಪ್ರಾಪ್ತಮಹಾಘೋರಂ ದೂರೀಭೂತ್ವಾ ವೈಧವ್ಯಾದಿ ಅತಿದುಃಖಪ್ರಶಮನಾರ್ಥಂ ಬಹುಸೌಭಾಗ್ಯಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ವೈಧವ್ಯದೋಷನಿವೃತ್ತಿದ್ವಾರಾ ಚಿರಕಾಲಸೌಭಾಗ್ಯಾದ್ಯಭಿ ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ಸುಚರಿತ–ಸಚ್ಚಾರಿತ್ರ್ಯ–ಸುರೂಪ– ಶತಮಾನಯುಕ್ತ–ಅನುಕೂಲಕರ–ಮನಸೇಷ್ಟ–ವರಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ಶೀಘ್ರಮೇವ ಉದ್ವಾಹಪ್ರಾಪ್ತಿದ್ವಾರಾ ಪುತ್ರಪೌತ್ರಾದಿಸಕಲ ತ್ರಿಪುರುಷಾರ್ಥಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ, ರಹಸಿ ಬಹಿರ್ವಾ ಇಹಜನ್ಮನಿ ಜನ್ಮಾಂತರೇ ವಾ ಕಾಯಿಕ–ವಾಚಿಕ–ಮಾನಸಿಕೈಃ ಪಂಚಮಹಾಪಾತಕ–ಉಪಪಾತಕ–ಲಘುಪಾತಕ–ಸಂಕಲೀಕರಣ–ಮಲಿನೀಕರಣ–ಅಪಾತ್ರೀಕರಣ–ಜಾತಿಭ್ರಂಶಕರ–ಪತಿನಿಂದಾ–ದಂಪತಿವಿಚ್ಛೇದನಾದಿಕೃತಸಮಸ್ತಘೋರೋಪಶಮನಾರ್ಥಂ ಅಘ– ಅಪನೋದನ ದ್ವಾರಾ ಅನಘಾತ್ವಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ವರುಣದೇವತಾಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಜನನಸಮಯೇ ಅಷ್ಟಮಸ್ಥಿತಗ್ರಹಾಣಾಂ ದೋಷಪರಿಹಾರದ್ವಾರಾ ಆದಿತ್ಯಾದೀನಾಂ ನವಾನಾಂ ಗ್ರಹಾಣಾಂ ಆನುಕೂಲ್ಯತಾಸಿದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಕುಲದೇವತಾನಾಂ ಇಷ್ಟದೇವತಾನಾಂ ಗ್ರಾಮ ದೇವತಾನಾಂ ಚ ತುಷ್ಟ್ಯರ್ಥಂ ಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣೋಃ ಅನುಗ್ರಹಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಚ ವೈಧವ್ಯಹರಂ ಕುಂಭವಿವಾಹಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

ಹೇರಂಬಗಣಪತಿಹೋಮಸಂಕಲ್ಪಃ[೨೮]

ಸಮಸ್ತವಿದ್ಯಾಪ್ರಾತಿಕೂಲ್ಯನಿವೃತ್ತಿದ್ವಾರಾ ಅಖಿಲ ಸದ್ವಿದ್ಯಾಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಪರೈಃಕೃತ ಕರಿಷ್ಯಮಾಣ ವಿದ್ಯಾವಿಘ್ನನಿವಾರಣಾರ್ಥಂ ಪರೈಃ ಕೃತ, ಕಾರಯಿತ ಪರಮಂತ್ರ–ಯಂತ್ರ–ತಂತ್ರ–ಔಷಧ–ಚೂರ್ಣ–ಅಸ್ತ್ರ–ಶಸ್ತ್ರ–ಕೃತ್ಯಾಕೃತ್ಯದೋಷ ನಿವೃತ್ತ್ಯರ್ಥಂ, ವಾಗ್ಬಂಧನ, ದೃಷ್ಟಿಬಂಧನ, ಶ್ರೋತ್ರ–ಜಿಹ್ವಾ–ನಾಸಿಕೇತ್ಯಾದಿ ಪ್ರತಿಬಂಧಕ ನಿರಸನಾರ್ಥಂ ಗ್ರಂಥಕಾರಸ್ಯ, ಗ್ರಂಥಗ್ರಥಿತಸ್ಯ ಹೇರಂಬಗಣಪತೇಃ ಪೂರ್ಣಾನುಗ್ರಹ ಪ್ರಾಪ್ತ್ಯರ್ಥಂ ಆಯುರಾರೋಗ್ಯ ವಿದ್ಯಾಸಂಪದಾದ್ಯಭಿ ವೃದ್ಧ್ಯರ್ಥಂ ಹೇರಂಬ ಗಣಪತಿಹೋಮಂ ಕರಿಷ್ಯೇ ॥

---

೨೮. ಈ ರೀತಿಯಾಗಿ ಅವರವರ ಅನಿಷ್ಟಪರಿಹಾರಪೂರ್ವಕ ಇಷ್ಟಾರ್ಥಪ್ರಾಪ್ತಿಗಾಗಿ ದೇವರಲ್ಲಿ ಸಂಕಲ್ಪ ಸಲ್ಲಿಸಿ ಈಶ್ವರಾರ್ಪಣ ಬುದ್ಧಿಯಿಂದ ಕರ್ಮಾನುಷ್ಠಾನವನ್ನು ಮಾಡಬಹುದು.

ಅನುಬಂಧ

ಹೇಮಾದ್ರಿ ವಿರಚಿತೇ ಚತುರ್ವರ್ಗಚಿಂತಾಮಣೌ ಗೋದಾನಪ್ರಕರಣೇ ಭವಿಷ್ಯತ್ಪುರಾಣೇ ಬ್ರಹ್ಮೋವಾಚ :

ಆದಿತ್ಯದುಹಿತಾ ಗೌರ್ಹಿ ಪೃಥ್ವೀಯಂ ಪರಿಕೀರ್ತಿತಾ ।
ಶ್ರೇಯೋರ್ಥೇ ಸರ್ವಲೋಕಾನಾಂ ಉತ್ಪನ್ನಾ ಕ್ರತುಸಿದ್ಧಯೇ ॥
ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾಶ್ಚೈವ ಗಾವಶ್ಚ ಕುಲಮೇಕಂ ದ್ವಿಧಾಕೃತಮ್ ।
ಏಕತ್ರ ಮಂತ್ರಾಸ್ತಿಷ್ಠಂತಿ ಹವಿರೇಕತ್ರ ತಿಷ್ಠತಿ ॥
ಗೋಭ್ಯೋ ಯಜ್ಞಾಃ ಪ್ರವರ್ತಂತೇ ಗೋಭ್ಯೋ ದೇವಾಃ ಸಮುತ್ಥಿತಾಃ ।
ಗೋಭ್ಯೋ ವೇದಾಃ ಸಮುದ್ಗೀರ್ಣಾಃ ಸಷಡಂಗಪದಕ್ರಮಾಃ ॥
ಶೃಂಗಮೂಲೇ ಗವಾಂ ನಿತ್ಯಂ ಬ್ರಹ್ಮವಿಷ್ಣೂ ಸಮಾಶ್ರಿತೌ ।
ಶೃಂಗಾಗ್ರೇ ಸರ್ವತೀರ್ಥಾನಿ ಸ್ಥಾವರಾಣಿ ಚರಾಣಿ ಚ ॥
ಶಿರೋಮಧ್ಯೇ ಮಹಾದೇವಃ ಸರ್ವಭೂತಮಯಃ ಸ್ಥಿತಃ ।
ಲಲಾಟಾಗ್ರೇ ಸ್ಥಿತಾ ದೇವೀ ನಾಸಾವಂಶೇ ಚ ಷಣ್ಮುಖಃ ॥
ಕಂಬಲಾಶ್ವತರೌ ನಾಗೌ ನಾಸಾಪುಟ ಸುಪಾಲಿತೌ ।
ಕರ್ಣಯೋರಶ್ವಿನೌ ದೇವೌ ಚಕ್ಷುಷೋಃ ಶಶಿಭಾಸ್ಕರೌ ।
ದಂತೇಷು ವಾಯವಃ ಸರ್ವೇ ಜಿಹ್ವಾಯಾಂ ವರುಣಃ ಸ್ಥಿತಃ ।
ಸರಸ್ವತೀ ಚ ಹುಂಕಾರೇ ಯಮಯಕ್ಷೌ ಚ ಗಂಡಯೋಃ ॥
ಸಂಧ್ಯಾದ್ವಯಂ ತಥೋಷ್ಠಾಭ್ಯಾಂ ಗ್ರೀವಾಮಿಂದ್ರಃ ಸಮಾಶ್ರಿತಃ ।
ರಕ್ಷಾಂಸಿ ಕಕ್ಷದೇಶೇ ತು ಸಾಧ್ಯಾಶ್ಚೋರಸಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ॥
ಚತುಷ್ಪಾತ್ಸಕಲೋ ಧರ್ಮಃ ಸ್ವಯಂ ಜಂಘಾಸು ಸಂಸ್ಥಿತಃ ।
ಖುರಮಧ್ಯೇ ತು ಗಂಧರ್ವಾಃ ಖುರಾಗ್ರೇಷು ಚ ಪನ್ನಗಾಃ ॥
ಖುರಾಣಾಂ ಪಶ್ಚಿಮಾಗ್ರೇಷು ಗಣಾಹ್ಯಪ್ಸರಸಾಂ ಸ್ಥಿತಾಃ ।
ರುದ್ರಾಶ್ಚೈಕಾದಶಾಃ ಪೃಷ್ಠೆ ವಸವಃ ಸರ್ವಸಂಧಿಷು ॥
ಶ್ರೋಣೀತಟಸ್ಥಾಃ ಪಿತರಃ ಸೋಮೋ ಲಾಂಗೂಲಮಾಶ್ರಿತಃ ।
ಆದಿತ್ಯರಶ್ಮಯೋ ಬಾಲಾಃ ಪಿಂಡೀಭೂತಾ ವ್ಯವಸ್ಥಿತಾಃ ॥
ಸಾಕ್ಷಾದ್ಗಂಗಾ ಚ ಗೋಮೂತ್ರೇ ಗೋಮಯೇ ಯಮುನಾ ಸ್ಥಿತಾ ।
ಕ್ಷೀರೇ ಸರಸ್ವತೀದೇವೀ ನರ್ಮದಾ ದಧಿ ಸಂಸ್ಥಿತಾ ॥
ಹುತಾಶನಃ ಸ್ವಯಂ ಸರ್ಪಿರ್ಬ್ರಾಹ್ಮಣಾನಾಂ ಗುರುಃ ಪರಃ ।
ಅಷ್ಟಾವಿಂಶತಿದೇವಾನಾಂ ಕೋಟ್ಯೋ ರೋಮಸು ಸಂಸ್ಥಿತಾಃ ॥
ಉದರೇ ಪೃಥಿವೀ ಜ್ಞೇಯಾ ಸಶೈಲವನಕಾನನಾ ।

ಚತ್ವಾರಃ ಸಾಗರಾಃ ಪೂರ್ಣಾ ಗವಾಂ ಯೇ ತು ಪಯೋಧರಾಃ ॥
ಏತದ್ವಃ ಕಥಿತಂ ಸರ್ವಂ ಯಥಾಗೋಷು ಪ್ರತಿಷ್ಠಿತಮ್ ।
ಜಗದ್ವೈ ದೇವಶಾರ್ದೂಲ ಸದೇವಾಸುರಮಾನವಮ್ ॥

ಸ್ಕಾಂದಪುರಾಣೇ-

ತೃಣಾನಿ ಖಾದಂತಿ ವಸಂತ್ಯರಣ್ಯೇ ಪಿಬಂತಿ ತೋಯಾನ್ಯಪರಿಗ್ರಹಾಣಿ ।
ದುಹ್ಯಂತಿ ವಾಹ್ಯಂತಿ ಪುನಂತಿ ಪಾಪಂ ಗವಾಂ ರಸೈರ್ಜೀವತಿ ಜೀವಲೋಕಃ ॥

ತುಷ್ಟಾಸ್ತು ಗಾವಃ ಶಮಯಂತಿ ಪಾಪಮ್
ದತ್ತಾಸ್ತು ಗಾವಸ್ತ್ರಿದಿವಂ ನಯಂತಿ ।
ಸಂರಕ್ಷಿತಾಶ್ಚೋಪನಯಂತಿ ವಿತ್ತಮ್
ಗೋಭಿರ್ನ ತುಲ್ಯಂ ಧನಮಸ್ತಿ ಕಿಂಚಿತ್ ॥

ತೃಣಾನಿ ಶುಷ್ಕಾನಿ ವನೇ ಚರಿತ್ವಾ
ಪೀತ್ವಾಪಿ ತೋಯಾನ್ಯಮೃತಂ ಸ್ರವಂತಿ ।
ಯದ್ಗೋಮಯಾದ್ಯಾಶ್ಚ ಪುನಂತಿ (ಪಾಪಂ) ಲೋಕಾನ್
ಗೋಭಿರ್ನತುಲ್ಯಂ ಧನಮಸ್ತಿ ಕಿಂಚಿತ್ ॥ ಇತ್ಯಾದಿ ಇತ್ಯಾದಿ.

ಬ್ರಾಹ್ಮಣಪೂಜನಂ ಧೇನುಪೂಜನಂ ಚ ಕೃತ್ವಾ ಗೋಪುಚ್ಛೇ ದೇವರ್ಷಿ (ಪಿತೃ) ತರ್ಪಣಂ ಕೃತ್ವಾ ಕಾಂಸ್ಯಪಾತ್ರೇ ಗೋಪುಚ್ಛಂ ನಿಧಾಯ ದುಗ್ಧತಿಲಕುಶ ಸುವರ್ಣಯುತಂ ಕೃತ್ವಾ ದಕ್ಷಿಣಹಸ್ತೇನ ಗೃಹೀತ್ವಾ ದೇಶಕಾಲೌ ಸಂಕೀರ್ತ್ಯ ಮಮ (ಪಿತುಃ) ಸಮಸ್ತ ಪಾಪಕ್ಷಯಾರ್ಥಂ ಪಾಪಾಪಹಶ್ರೀಮಹಾವಿಷ್ಣುಪ್ರೀತ್ಯರ್ಥಂ ಇಮಾಂ ಗಾಂ ಸವತ್ಸಾಂ ಸೋಪಸ್ಕರಾಂ ಯಥಾಶಕ್ತಿವಿಭೂಷಿತಾಂ ರುದ್ರದೈವತಾಂ ಇತ್ಯಾದ್ಯುಚ್ಚಾರ್ಯ ಸಂಕಲ್ಪಜಲಯುತಂ ಗೋಪುಚ್ಛಂ ವಿಪ್ರಹಸ್ತೇ ದದ್ಯಾತ್ ।

ದೇಯದ್ರವ್ಯತೃತೀಯಾಂತಂ ದಕ್ಷಿಣಾಂ ಪರಿಕಲ್ಪಯೇತ್ ।
ಅನುಕ್ತದಕ್ಷಿಣೇ ದಾನೇ ದಶಾಂಶಂ ವಾಪಿ ಶಕ್ತಿತಃ ॥

॥ ಇತಿ ಹೇಮಾದ್ರಿಃ ॥

ಕಪಿಲೇ ಸರ್ವದೇವಾನಾಂ ಪೂಜನೀಯಾಸಿ ರೋಹಿಣಿ ।
ತೀರ್ಥದೇವಮಯೀ ಯಸ್ಮಾದತಃ ಶಾಂತಿಂ ಪ್ರಯಚ್ಛ ಮೇ ॥
ಯಜ್ಞ ಸಾಧನಭೂತಾಯಾ ವಿಶ್ವಸ್ಯಾಘಪ್ರಣಾಶಿನೀ ।
ವಿಶ್ವರೂಪಃ ಪರೋದೇವಃ ಪ್ರೀಯತಾಮನಯಾ ಗವಾ ।
ಗಾವಃ ಸುರಭಯೋ ನಿತ್ಯಂ ಗಾವೋ ಗುಗ್ಗುಲು ಗಂಧಿಕಾಃ ।... ॥

॥ ಇತಿ ಹೇಮಾದ್ರಿಃ ॥

॥ ಓಂ ಸ್ವಸ್ತಿ ॥

ಸ್ಥಾಪನೆ : ೧೯೯೩

ನಮ್ಮ ಪ್ರಕಟನೆಗಳು

೦೧. ಕನ್ನಡ ಸಂಧ್ಯಾಭಾಷ್ಯ
೦೨. ಸಂಧ್ಯಾವಂದನಮ್
೦೩. ಪಂಚಾಯತನ ದೇವರ ಪೂಜೆ
೦೪. ವಿಷ್ಣುಪ್ರೋಕ್ತ ಶಿವಸಹಸ್ರನಾಮ
೦೫. ಆದಿತ್ಯಾದಿನವಗ್ರಹಪೂಜಾವಿಧಿಃ
೦೬. ಶ್ರೀರಾಮಚರಿತಾಮೃತಮ್*
೦೭. ಮಂತ್ರಮಂಜರೀ
೦೮. ವೈದಿಕಾನುಬಂಧಸಮುಚ್ಚಯಃ
೦೯. ಶಾರದಾರಾಧನಮ್
೧೦. ಅಗ್ನಿಮುಖಪ್ರಕಾಶಃ*
೧೧. ಜ್ಯೋತಿಷಸಂವಾದ*
೧೨. ಶ್ರೀದುರ್ಗಾಪೂಜಾವಿಧಿಃ
೧೩. ನಿತ್ಯೋಪಾಸನಪದ್ಧತಿಃ*
೧೪. ವೈದಿಕಸಂಭಾರಃ
೧೫. ಶ್ರೀಸತ್ಯನಾರಾಯಣವ್ರತಕಥಾ (ಕನ್ನಡ ಷಟ್ಪದಿ)
೧೬. ವೇದ-ವೇದಾಂಗ ಪರಿವಾರ
೧೭. ಭಗವತ್ಪಾದ ಶ್ರೀ ಆದಿಶಂಕರಾಚಾರ್ಯರು*
೧೮. ಶ್ರೀ ಸತ್ಯಗಣಪತಿವ್ರತವಿಧಿಃ
೧೯. ಶ್ರೀ ವರದಶಂಕರಪೂಜಾವಿಧಿಃ
೨೦. ಶ್ಲೋಕಸಮಾಹಾರಃ ಸಂ-೧
೨೧. ಶ್ಲೋಕಸಮಾಹಾರಃ ಸಂ-೨
೨೨. ಪುರಾಣಲೋಕ
೨೩. ಪುರಾಣಯಾನ
೨೪. ಶ್ರೀಗಂಗಾಕಲ್ಪೋಕ್ತಪೂಜಾವಿಧಿಃ (ಕನ್ನಡಲಿಪಿ)
೨೫. ಶ್ರೀಗಂಗಾಕಲ್ಪೋಕ್ತಪೂಜಾವಿಧಿಃ (ಸಂಸ್ಕೃತಲಿಪಿ)
೨೬. ತೀರ್ಥಕ್ಷೇತ್ರಶ್ರಾದ್ಧವಿಧಿಃ
೨೭. ತ್ಯಾಗರಾಜರ ಘನಪಂಚರತ್ನ ಕೀರ್ತನೆಗಳು
೨೮. ಬೆಳಗಿನ ನಲ್ನುಡಿ
೨೯. ನವಾಗಾರಪ್ರವೇಶವಿಧಿಃ

* ಪ್ರತಿಗಳು ಮುಗಿದಿವೆ.

ದ. ಕ. ಜಿಲ್ಲಾ ಪರಿಸರದ ವೈದಿಕ ವಿದ್ವಾಂಸರಾಗಿದ್ದ ಬ್ರಹ್ಮಶ್ರೀ ಮಿತ್ತೂರು ಪುರೋಹಿತ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ಭಟ್ಟ (೧೯೦೪-೧೯೮೭)ರ ಹೆಸರಿನಲ್ಲಿ ನಮ್ಮ ಸಂಸ್ಥೆಯು ೧೯೯೩ರಲ್ಲಿ ಸ್ಥಾಪಿತವಾಯಿತು. ವೈದಿಕ-ಸಂಸ್ಕೃತ ಶಿಕ್ಷಣ, ವೈದಿಕಕರ್ಮಕಾಂಡ, ಜ್ಯೌತಿಷ ಹಾಗೂ ಸಂಸ್ಕೃತ-ಸಂಸ್ಕೃತಿ, ವೇದ-ಪುರಾಣಾದಿವಿಷಯಗಳಲ್ಲಿ ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನ, ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಾಂಸರಿಂದ ಪ್ರವಚನ, ಹಿರಿಯ ವಿದ್ವಜ್ಜನರಿಗೆ ಗೌರವಾರ್ಪಣೆ ಅಲ್ಲದೆ ಕಿರಿಯರಿಗೆ ಪ್ರತಿಭಾಪುರಸ್ಕಾರ ಇತ್ಯಾದಿಗಳನ್ನು ನಡೆಸುತ್ತ ಬಂದಿದೆ. ಗ್ರಂಥಪ್ರಕಾಶನವನ್ನು ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವು ತನ್ನ ಸ್ಥಾಪನೆಯ ವರ್ಷದಿಂದಲೇ ಆರಂಭಿಸಿದೆ. ಈಗಾಗಲೇ ವೈದಿಕ-ಪುರಾಣ-ಚಿಂತನಪರ ವಿಚಾರಗಳಿಗೆ ಸಂಬಂಧಿಸಿ ೨೮ ಗ್ರಂಥಗಳನ್ನು ಅಧ್ಯಯನೇಚ್ಛುಗಳ ಕೈಗಿರಿಸಿ ಅವರ ಪ್ರೀತಿ, ಗೌರವಗಳಿಗೆ ಪಾತ್ರವಾಗಿದೆ.

ಮೇಲಿನ ಎಲ್ಲಾ ಕಾರ್ಯಸಾಧನೆಯ ಹಿಂದೆ ಅನೇಕರ ಪರಿಶ್ರಮವಿದೆ. ಅವರೆಲ್ಲರಿಗೂ ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನವು ಕೃತಜ್ಞವಾಗಿದೆ. ಪ್ರಾಚೀನ ಭಾರತೀಯರ ಚಿಂತನೆಯನ್ನು ಸದ್ಗ್ರಂಥಗಳ ಮೂಲಕ ಆಧುನಿಕರಿಗೆ ತಲುಪಿಸುವ ಪ್ರಾಂಜಲ ಪ್ರಯತ್ನಕ್ಕೆ ಸಜ್ಜನರ ಸದಾಶಯ-ಸಹಕಾರಗಳನ್ನು ಕೋರಲಾಗುತ್ತದೆ.

ಬ್ರಹ್ಮಶ್ರೀ ಮಿತ್ತೂರು ಪುರೋಹಿತ ತಿಮ್ಮಯ್ಯ ಭಟ್ಟ ಸಂಪ್ರತಿಷ್ಠಾನ (ರಿ.)
ಅನೂಚಾನ ನಿಲಯ, ಅಂಚೆ : ಇಡ್ಕಿದು - 574 220, ದ. ಕ., ಕರ್ನಾಟಕ
ಸ್ಥಿರ ದೂರವಾಣಿ : 08251-281101
ಚರ ದೂರವಾಣಿ : +91 9483355101 / +91 7760517101
Email : samprathishtaana@gmail.com